



Farmer's Way to Change based on Creative Economy: Case study of Lohdon Nonna Cafe in Nadoon District, Mahasarakham Province
Kittipakorn Omthuan, Rossukon Omthuan, Chomnat Plangmal 161

Classical to Contemporary Theories of Learning
Gunniga Phansri, Chaiporn Pongpisanrat, Dussadee Lebkhao, Bovornpot Choompunuch, Phamornpun Yurayat, Pull Kaewampai, Rungson Chomeya, Lakkana Sariwat, Wipanee Suk-erb, Supachai Tuklang, Sombat Tayraukham, Sukirin Amadbundit, Araya Piyakun 170

Basic Science Process Skills of 5th Grade Students of Phoncharoen District School Cluster, Buengkan Province
Jaroonlak Khamreaun, Apantree Pulputha 186

Factors affecting the performance of non-life insurance businesses in Thailand in the period before and during the Covid-19 pandemic
Wanlop Lomtaku, Kamonphan Uaongwikkan, Natchaphon Panthawong, Jiraphorn Khrueamun, Nattanon Khonyaiban 199

An Investigation of Communication needs Experienced by Non-native Speakers of English as a Lingua Franca Academic Context
Tanaporn Khamwan 213

Strategies of Translation Chinese medical Terminology into Thai
Thipsuda Theerajettakoon, Warisa Asavaratana 227

A Study of the Process of Mother's Acceptance of Gender and Sexuality with Their Children: In Case Study 5 Mothers of Kathoey in Chiang Mai
Naruranun Intayot 237

The Status and Guidelines for Courses in Russian Language for Specific Purposes in Thai Higher Education
Parit Aroonast, Danupol Chaloeisuk 252

Lamnam Lanna: Memory and Literary Convention in Contemporary Local Poetry
Parichart Pothi 276

Factors Affecting Savings Behavior of the Clients of the Government Saving Bank, Nong Mon Branch, under the COVID-19 Situation
Panit Tiraponengam, Thirawit Hanmetheekuna, Denpong Kunteekan, Nathika Tistasa 291

A Study of English Listening and Speaking Problems of Tourist Assistants at Phuket International Airport
Pittayaporn Sawetprom, Pairote Bennui 302

The Model of Religious and Cultural Tourism Management in the Temples of Phetchabun Province
Suthasinee Wiyaporn, Tula Chaiyasirinrot 316

วิถีชาวนาสู่การเปลี่ยนแปลงบนฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กรณีศึกษาและดอนนอนนา คาเฟ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม
กิตติปกรณ อัมเถื่อน, รสสุคนธ์ อัมเถื่อน, ชมนาด แปลงมลายี่ 161

ทฤษฎีการเรียนรู้ยุคคลาสสิกถึงยุคร่วมสมัย
กรรณิกา พันธุ์ศรี, ชัยพร พงษ์พิสนต์รัตน์, ดุษฎี เล็บขาว, บวรพจน์ ชมภนุช, ภมรพรรณ ยระยาตร์, ภา แก้วอำไพ, รังสรรค์ ไฉมยา, ลักขณา สรีวัฒน์, วิภาณี สุขเอิบ, ศุภชัย ตู่กลาง, สมบัติ ท้ายเรือคำ, สุชีรฉัตร อามาตย์บัณฑิต, อารยา ปิยะกุล 170

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 5 เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนอำเภอรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ
จรรยาลักษณ์ คำเรือน, อพันธ์วี พูลพุทธา 186

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงก่อนและช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019
วัลลพ ล้อมตะคุ, กมลพรรณ ว่องวิทย์การ, ณัฏพล ปันทะวงษ์, จิราพร เครือมูล, ณัฐนนท์ คนใหญ่บ้าน 199

การศึกษาความต้องการด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษระหว่างผู้พูดที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา ในสถานการณ์การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในบริบททางวิชาการ
ชนพร คำวรรณ 213

แนวทางการแปลคำศัพท์ทางการแพทย์จากภาษาจีนเป็นภาษาไทย
ทิพย์สุดา ชีระเจตกุล, วริษา อัครรัตน์ 227

การศึกษากระบวนการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูก: กรณีศึกษาแม่ที่มีลูก เป็นกะเทยในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 5 คน
นฤฉัตร อินทยศ 237

สถานภาพและแนวทางพัฒนารายวิชาภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษาของไทย
ปริตต์ อรุณโอบษฐ์, ดนุพล เฉลยสุข 252

ลำนาล้านนา: ความทรงจำและขนบวรรณศิลป์ของกวีนพนธ์พื้นถิ่นร่วมสมัย
ปาริชาติ ไปริ 276

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาหนองมน ภายใต้สถานการณ์โควิด-19
ผานิตย์ ถิรพลงาม, เขียววิทย์ หาญเมธีคุณา, เต็นพงศ์ กุณทีกาญจน์, ณัฐิกา ทิศทะชะ 291

การศึกษาปัญหาด้านการฟังและพูดภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ประจำสนามบินนานาชาติภูเก็ต
พิทยาภรณ์ เสวตพรหม, ไพโรจน์ เบ็ญนัย 302

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรมในวัดจังหวัดเพชรบูรณ์
สุธาสินี วิทยาภรณ์, ตูลา ไชยาศิริรินทร์โรจน์ 316

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 42 ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน 2566

เจ้าของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาศิลปกรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม-กุมภาพันธ์/เล่ม 2 มีนาคม-เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม-มิถุนายน/เล่ม 4 กรกฎาคม-สิงหาคม/เล่ม 5 กันยายน-ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

บทความวิชาการและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ทั้งภายในและภายนอกจากหลากหลายสถาบัน

ที่ปรึกษา

อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคาม	
บรรณาธิการ ศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงษ์สุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยบรรณาธิการ รองศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ น้อยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.อิศพล อินตะเสนา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อาจารย์ ดร.พิมพ์ยุพา ประพันธ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ภูมิฐาน รั้งคุณวุฒิ	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ศาสตราจารย์ ดร.อรุณจักรี สัตยานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิภูสรี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปิฎกวัชต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ตาวรัตน์ เมตตาริกานนท์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.มนวิภา ผดุงสิทธิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินดา เข้มศรีพงษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ ตันติจรูณวงศ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิวรรณ พิรศักดิ์โสภณ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.วนิช นิรันทรานนท์	มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตอุตรธานี
รองศาสตราจารย์ ยงยุทธ ชูแว่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ สิทธิพร ภิรมย์รื่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.กมลพร สอนศรี	มหาวิทยาลัยมหิดล
รองศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังข์พันธานนท์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรวิทย์ จันทศิริสิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ภัทรธรรานันท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ คำคง	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเบศร์ สมุทรจักร	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ต.ท.ดร.เกษมศักดิ์ โชติชาครพันธ์ุ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์	
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอี่ยมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมินทร เบ้าธรรม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Mr. Adrian R. Plant	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เลขานุการ นางฉวีวรรณ อรรถะเศรษฐ์

ผู้ช่วยเลขานุการ จิรรัตน์ ภูสือฤทธิ์ พัทศรีวิไล รุ่งวิสัย

สำนักงานกองบรรณาธิการ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
โทรศัพท์ 0-4375-4321 ต่อ 1754 หรือ 0-4375-4416
กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ
ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์
ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม

กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ
ตำบลขามเือง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150
ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน
ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม

ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน
ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

พิมพ์เผยแพร่เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2566

Contents

Farmer's Way to Change based on Creative Economy: Case study of Lohdon Nonna Cafe in Nadoon District, Mahasarakham Province <i>Kittipakorn Omthuan, Rossukon Omthuan, Chomnat Plangmal</i>	161
Classical to Contemporary Theories of Learning <i>Gunniga Phansri, Chaiporn Pongpisanrat, Dussadee Lebkhao, Bovornpot Choompunuch, Phamornpun Yurayat, Pull Kaewampai, Rungson Chomeya, Lakkana Sariwat, Wipanee Suk-erb, Supachai Tuklang, Sombat Tayraukham, Sukirin Amadbundit, Araya Piyakun</i>	170
Basic Science Process Skills of 5th Grade Students of Phoncharoen District School Cluster, Buengkan Province <i>Jaroonlak Khamreaun, Apantree Pulputha</i>	186
Factors affecting the performance of non-life insurance businesses in Thailand in the period before and during the Covid-19 pandemic <i>Wanlop Lomtaku, Kamonphan Uaongwikkan, Natchaphon Panthawong, Jiraphorn Khruemun, Nattanon Khonyaiban</i>	199
An Investigation of Communication needs Experienced by Non-native Speakers of English as a Lingua Franca Academic Context <i>Tanaporn Khamwan</i>	213
Strategies of Translation Chinese medical Terminology into Thai <i>Thipsuda Theerajettakoon, Warisa Asavaratana</i>	227
A Study of the Process of Mother's Acceptance of Gender and Sexuality with Their Children: In Case Study 5 Mothers of Kathoey in Chiang Mai <i>Naruranun Intayot</i>	237
The Status and Guidelines for Courses in Russian Language for Specific Purposes in Thai Higher Education <i>Parit Aroonoast, Danupol Chaloeisuk</i>	252
Lamnam Lanna: Memory and Literary Convention in Contemporary Local Poetry <i>Parichart Pothi</i>	276
Factors Affecting Savings Behavior of the Clients of the Government Saving Bank, Nong Mon Branch, under the COVID-19 Situation <i>Panit Tiraponengam, Thirawit Hanmethreekuna, Denpong Kunteekan, Nathika Tistasa</i>	291
A Study of English Listening and Speaking Problems of Tourist Assistants at Phuket International Airport <i>Pittayaporn Sawetprom, Pairote Bennui</i>	302
The Model of Religious and Cultural Tourism Management in the Temples of Phetchabun Province <i>Suthasinee Wiyaporn, Tula Chaiyasirinrot</i>	316

สารบัญ

วิธีชานาสู่การเปลี่ยนแปลงบนฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กรณีศึกษาเลาะดอนนอนนา คาเฟ่ อำเภอหาดุน จังหวัดมหาสารคาม กิตติปกรณ อัมเถื่อน, รสสุคนธ์ อัมเถื่อน, ชมนาด แปลงมาลัย	161
ทฤษฎีการเรียนรู้ยุคคลาสสิกถึงยุคร่วมสมัย กรรณิกา พันธุ์ศรี, ชัยพร พงษ์พิสันต์รัตน์, ดุษฎี เล็บขาว, บวรพจน์ ชมภูษ, ภมรพรรณ ยุระยาตร์, ภู แก้วอำไพ, รังสรรค์ โฉมยา, ลักษณ์ สรวิวัฒน์, วิภาณี สุขเอิบ, ศุภชัย ตู่กลาง, สมบัติ ท้ายเรือคำ, สุชีรินันท์ อามาตย์บัณฑิต, อารยา ปิยะกุล	170
ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ จรรยาลักษณ์ คำเรือน, อพันธ์วี พูลพุทธา	186
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงก่อนและช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 วัลลพ ล้อมตะคุ, กมลพรรณ ว่องวิทย์การ, ณัฏพล ปันทะวงษ์, จิราพร เครือมูล, ณัฐนนท์ คนใหญ่บ้าน	199
การศึกษาความต้องการด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษระหว่างผู้พูดที่ไม่ใช่เจ้าของภาษา ในสถานการณ์การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในบริบททางวิชาการ ชนพร คำวรรณ	213
แนวทางการแปลคำศัพท์ทางการแพทย์จากภาษาจีนเป็นภาษาไทย ทิพย์สุดา ธีระเจตกุล, วริษา อัครวัฒน์	227
การศึกษากระบวนการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูก: กรณีศึกษาแม่ที่มีลูกเป็นกะเทย ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 5 คน นฤพนัน อินทยศ	237
สถานภาพและแนวทางพัฒนารายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษาของไทย ปริตต์ อรุณโอษฐ์, ดนุพล เฉลยสุข	252
ลำนาลำเนา: ความทรงจำและขนบวรรณศิลป์ของกวีนิพนธ์พื้นถิ่นร่วมสมัย ปาริชาติ ไปธิ	276
ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการออมของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาหนองมน ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ผานิตย์ ธีรพลงาม, เขียววิทย์ หาญเมธีคุณา, เต๋นพงศ์ กุณที่กาญจน์, ณัฐิกา ทิศทะชะ	291
การศึกษาปัญหาด้านการฟังและพูดภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ประจำสนามบินนานาชาติภูเก็ต พิทยาภรณ์ เสวตพรหม, ไพโรจน์ เบ็ญญ์	302
รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรมในวัดจังหวัดเพชรบูรณ์ สุชาสินี วิทยาภรณ์, ตูลา ไชยาศิรินทร์โรจน์	316

วิถีชาวนาสู่การเปลี่ยนแปลงบนฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กรณีศึกษาเลาะดอนนอนนา คาเฟ่ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

Farmer's Way to Change Based on Creative Economy: Case Study of Lohdon Nonna Cafe in Nadoon District, Mahasarakham Province

กิตติปกรณ อัมเถื่อน¹, รสสุคนธ์ อัมเถื่อน², ชมนาท แปลงมาลัย³
Kittipakorn Omthuan¹, Rossukon Omthuan², Chomnat Plangmal³

Received: 6 April 2022

Revised: 7 September 2022

Accepted: 26 September 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาของวิถีการทำนาของชาวนา อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม 2) ศึกษาพัฒนาการของเลาะดอนนอนนา อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม และ 3) ศึกษาแนวโน้มการพัฒนาเลาะดอนนอนนา อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและทำการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต การสนทนากลุ่ม การบันทึกข้อมูล และการนำข้อมูลที่ได้นำมาพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัญหาของการทำนาของชาวนา อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม มีการเปลี่ยนแปลงโดยนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำนา ซึ่งผลของการเปลี่ยนแปลงนอกจากจะทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นแล้ว ยังทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ น้ำ पीช และสัตว์ที่เป็นอาหารของชาวนาไม่สามารถกินได้ นอกจากนี้ยาปราบศัตรูพืชยังเป็นอันตรายต่อผู้ใช้อีกด้วย 2) พัฒนาการของเลาะดอนนอนนาได้นำหลักการเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นแนวคิดในการบริหารจัดการ พัฒนากิจการโดยยึดหลัก “ธุรกิจบนฐานเกษตรกรรม” และต่อยอดกิจการให้เป็นแลนด์มาร์คสำคัญของอำเภอนาดูน ขยายพื้นที่เชิงธุรกิจเพิ่มเติม ได้แก่ ร้านอาหาร และร้านกาแฟ อีกทั้งยังเพิ่มโซนถ่ายภาพสำหรับนักท่องเที่ยว 3) แนวโน้มการพัฒนา จัดทำแคมเปญส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อให้มีกิจกรรมต่อเนื่องตลอดทั้งปี เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ จัดหาเครื่องอำนวยความสะดวก รักษามาตรฐานและคุณภาพด้านอาหาร เครื่องดื่ม ที่พัก และบริการ

คำสำคัญ: วิถีชาวนา, การเปลี่ยนแปลง, เศรษฐกิจสร้างสรรค์

¹ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านไผ่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น E-mail: kittipakorn.o@gmail.com

² ครูโรงเรียนบ้านทุ่งมน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

³ อาจารย์ประจำ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

¹ Senior Professional Level Teacher, Banphai School, The Secondary Educational Service Area Office Khon Kaen

² Teacher, Banthungmon School, Khonkaen Primary Educational Service Area Office 2

³ Lecturer, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajabhat Maha Sarakham University

Abstract

The research objectives were.-1) to study the problems of farming lifestyles of farmers in Nadoon District, Mahasarakham Province, 2) to study the development of the location, and 3) to study the development trend the location. The collected data was from document data and interviews, observations, focus group discussion and descriptive analysis. The were as follows. 1) Changing of technology in agriculture caused problems by increasing expenses, ruining the quality of natural resources (soil and water), resulting in plants and animals becoming inedible. Moreover, herbicides used in the agricultural industry negatively affected the farmers. 2) In Lohdon Nonna's development, firstly, the New Agricultural Theory was adapted in community management. There had been a conversion of an old business into a hotel and conference venue by the "Business based on Agriculture" principle. The business was also developed into a landmark of Nadoon by creating more business areas such as restaurants and cafes. Moreover, the addition of photo shooting and name changing of Lohdon Nonna created more tourist attractions. 3) The tendency to progress, tourism campaign invention has been built to create more activities in a year. The progress of this campaign added ways to publicize the location, conveniently fulfilling all types of tourists' desires. The maintenance of stability and quality in cuisine, beverage, accommodation, and services.

Keywords: Farmer's way, change, creative economy

บทนำ

ชาวนาในประเทศไทยนับว่าเป็นคนกลุ่มใหญ่ที่สุด เพราะข้าวเป็นอาหารหลักของคนไทย อาชีพทำนา ถือเป็นอาชีพดั้งเดิมของคนไทยที่สืบทอดมายังอนุชนรุ่นหลัง โดยส่วนใหญ่แล้ว ชาวนาจะใช้ชีวิตอยู่ในชนบท ในประเทศไทยส่วนใหญ่จะปลูกข้าวกันทั่วประเทศ การเกษตรของประเทศไทยถือว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดของประเทศ เนื่องจากประเทศไทยมีพื้นที่การทำเกษตรในสัดส่วนที่มากที่สุดและมีการส่งออกสินค้าเกษตรเป็นจำนวนมากและสินค้าบางประเภทสามารถส่งออกได้อันดับแรกๆ ของโลก (Singhapreecha, 2014)

แต่ปัจจุบันพบว่า ภาคการเกษตรของประเทศไทยนั้นยังคงอยู่ในสถานะที่มีความไม่

มั่นคงด้านการผลิต เพราะเกษตรกรจำนวนมากไม่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง ต้องเช่าที่ดินทำกินเพื่อการประกอบอาชีพ หรือที่ดินทำกินถูกนำไปเป็นหลักประกันด้านการเงินกับแหล่งเงินทุนทั้งในระบบและนอกระบบ ขณะที่ต้นทุนการผลิตมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นอันเนื่องมาจากในปัจจุบันนี้เกษตรกร ส่วนใหญ่อาศัยปัจจัยภายนอกเพิ่มสูงขึ้น ทั้งเมล็ดพันธุ์ น้ำ พลังงาน ปุ๋ย ยา และแรงงาน รวมทั้งกำลังตกอยู่ในภาวะเสี่ยง อันเนื่องมาจากนโยบายการพัฒนาด้านการเกษตร เช่น นโยบายพลังงานที่ส่งเสริมให้เกษตรกรปลูกพืช น้ำมันเพิ่มขึ้น การส่งเสริมอุตสาหกรรมเกษตรขนาดใหญ่แทนการสนับสนุนเกษตรกรรายย่อย ฯลฯ สถานการณ์เช่นนี้สะท้อนให้เห็นถึงความไม่มั่นคงด้านอาชีพของเกษตรกรไทย (มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2559)

นอกจากปัญหาเดิม ๆ ที่ยังคงดำรงอยู่ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ยังพบว่าภาคการเกษตรของไทยกำลังเผชิญกับภัยคุกคามหรือภาวะความเสี่ยงอันเนื่องมาจากการแปรปรวนและเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เป็นที่ทราบดีว่ากระบวนการการผลิตอาหารในภาคการเกษตรของประเทศไทยส่วนใหญ่สัมพันธ์กับปัจจัยด้านภูมิประเทศที่จะเป็นตัวกำหนดความเหมาะสมของชนิดพันธุ์ของพืชที่จะทำการเพาะปลูก ขณะที่ภูมิอากาศทั้งปริมาณฝน แสงแดด และความชุ่มชื้น เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด แต่หากเกษตรกรต้องเผชิญกับความแปรปรวนหรือเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ เช่น การเลื่อนของฤดูกาล จำนวนวันที่ฝนตก การทิ้งช่วงของฝนเป็นระยะเวลายาว ความรุนแรงของพายุ ฯลฯ เหล่านี้ ย่อมส่งผลกระทบต่อกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบการผลิตอาหารในหลายด้านตั้งแต่การเพาะปลูก การเก็บรักษา การผลิต การแปรรูป และการบริโภคอาหาร (มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2559) เกษตรกรส่วนหนึ่งจึงเริ่มหันหลังให้กับภาคการเกษตร เพื่อขายแรงงานในกับภาคอุตสาหกรรมและงานบริการแทน

สุรพงษ์ คำสะอาด (2561) กล่าวว่า อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม เป็นอีกพื้นที่หนึ่งที่ประชากรโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรที่ได้รับความเดือดร้อนและผลกระทบจากฝนทิ้งช่วง เนื่องจากเข้าสู่ฤดูทำนาปีแล้ว แต่ปริมาณฝนมีน้อย แม้จะมีคำเตือนจากกรมอุตุนิยมวิทยาจะมีฝนตกหนักในหลายพื้นที่ แต่ในพื้นที่อำเภอนาดูน ครอบคลุมทั้งอำเภอ แทบไม่มีฝนตกไม่มีน้ำในไร่นาเพียงพอต่อการปักดำข้าว ข้าวที่ตกกล้าไว้เพื่อปักดำ แม้อายุพอจะนำไปปักดำแล้วกลับไม่มีน้ำที่จะปักดำ ชาวนาต้องใช้วิธีปักดำข้าวแห้งแบบภูมิปัญญาดั้งเดิม บนผืนนาที่ไม่มีน้ำขัง โดย

ขอแรงเพื่อนบ้านช่วยกันถอนกล้านำไปปักดำให้ต้นข้าวยืนต้นรอฝนได้นานกว่าสัปดาห์ ขอเพียงให้สภาพดินมีความชื้นบ้างเล็กน้อยชาวนาจึงยอมเสี่ยงดีกว่าปล่อยให้ต้นกล้าแคระแกร็น และยืนต้นแห้งตาย

การพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศเกษตรจึงเป็นวิธีหนึ่งที่ถูกนำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนพื้นที่เกษตรกรรมให้มีมูลค่าเพิ่มในเชิงการท่องเที่ยวและบริการที่สร้างรายได้ให้แก่เกษตรกร ชุมชน เกิดการจ้างงาน การสร้างงานเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (รัฐันท์ พงศ์วิริทธิ์ร, 2558) ทำให้เกิดการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นโดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ท่องเที่ยวชมชนภาคเกษตรกรรม จากความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและความสวยงามตามธรรมชาติของเรือกสวนไร่นาจึงเป็นจุดแข็งในการที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในประเทศไทย รวมถึงวิถีชีวิตวัฒนธรรมประเพณีที่น่าสนใจซึ่งช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้

การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเป็นการรวมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวผสมผสานกับการเกษตร ที่เรียกว่า “การท่องเที่ยวควบคู่ความรู้ด้านการเกษตร” และเป็นการรวมเอาความรู้ภูมิปัญญาทรัพยากร และวัฒนธรรมท้องถิ่นมาผนวกรวมเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้วย (ณัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป, 2557) เป็นการนำเอาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมเปลี่ยนจากการเกษตร แบบดั้งเดิมในปัจจุบันไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับการก้าวเข้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0

เลาะดอนนอนนาคาเฟ้ เป็นจุดดึงดูดนักท่องเที่ยวในอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ที่นายประสาทร กงพลี ได้เนรมิตพื้นที่ 30 ไร่ เป็นโฮมสเตย์ ก่อนขยายกิจการทำร้านอาหารร้านกาแฟ บรรยากาศติดทุ่งนา มีสะพานไม้ทอด

ยาวลงไปในทุกๆ สามารถนอนผูกเปลรับลมเย็นๆ ได้ต้นยางนา พร้อมชมหุ่นฟางยักษ์ ทั้งปูนา ปลา ซ่อน และควายยักษ์ อัตลักษณ์แห่งท้องทุ่ง และมีแปลงเรียนรู้วิถีเกษตรพอเพียง ปลูกผักสวนครัวปลอดสารพิษตามคันทนาบริเวณโดยรอบ ซึ่งคำว่า “เลาะดอนนอนนา” มาจากที่ตั้งของร้านอยู่ใกล้ดอนปู่ตา คำว่าเลาะ แปลว่า ไกลๆ เลียบๆ เคียงๆ ดอน หมายถึง ที่สูงเป็นเนินขึ้นมาเล็กน้อย เลาะดอน จึงหมายถึงที่พักใกล้ดอนปู่ตา ส่วนนอนนา หมายถึงที่นอนพักผ่อนที่นา (สุคนธ์ทิพย์ กำธรเจริญ, 2563)

จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่าเลาะดอนนอนนาคาเฟ่ อำเภอหาดุน จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งแต่เดิมเป็นพื้นที่รกร้างแห้งแล้งเจ้าของที่ดินได้ปรับเปลี่ยนพื้นที่ดังกล่าวจนกลายเป็นสถานที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอหาดุนนั้น มีวิธีคิดเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยนพื้นที่นั้นอย่างไร มีสภาพปัญหา การจัดการ รวมไปถึงพัฒนาการ และแนวทางพัฒนาเลาะดอนนอนนาคาเฟ่ อำเภอหาดุน จังหวัดมหาสารคามอย่างไร จึงได้วิจัยในครั้งนี้เป็นกรณีศึกษา

วัตถุประสงค์

1. ศึกษาสภาพปัญหาของวิถีการทำนาของชาวนา อำเภอหาดุน จังหวัดมหาสารคาม
2. ศึกษาพัฒนาการของเลาะดอนนอนนาคาเฟ่ อำเภอหาดุน จังหวัดมหาสารคาม
3. ศึกษาแนวโน้มการพัฒนาเลาะดอนนอนนาคาเฟ่ อำเภอหาดุน จังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) เพื่อทำความเข้าใจวิถีชานาสูการเปลี่ยนแปลงบนฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์: กรณีศึกษา เลาะดอนนอนนา อำเภอ

หาดุน จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key-informant)

ผู้ให้ข้อมูลหลักที่สำคัญ ได้แก่ เจ้าของกิจการ พนักงาน นักท่องเที่ยว และชาวนา รวม 30 คน

เครื่องมือการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาจากเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ระดับลึก ซึ่งมีเครื่องมือในการวิจัย ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ ในการสัมภาษณ์ระดับลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key-informant) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) มีลักษณะเป็นแนวคำถามปลายเปิด ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวทางการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า (Interview guideline) แนวทางการสัมภาษณ์นี้จะมีลักษณะเป็นหัวข้อกว้างๆ ตามวัตถุประสงค์การวิจัย
2. แบบสังเกต ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางการสังเกตในการวิจัยครั้งนี้ คือการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation) เป็นการสังเกตการณ์สภาพโดยรวมทั้งด้านกายภาพ และเหตุการณ์ต่างๆ ไป โดยผู้วิจัยจะไม่เข้าไปร่วมในการทำกิจกรรมโดยตรง
3. การบันทึกข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยใช้เครื่องบันทึกเสียงบันทึกการสนทนา และคำสัมภาษณ์ต่างๆ เพื่อช่วยในการเก็บรายละเอียดและบันทึกความจำ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ออกจดคำสนทนาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างครบถ้วน กล้องถ่ายรูปใช้การเก็บภาพบรรยากาศ กิจกรรมต่างๆ ที่มีความจำเป็นต้องใช้ประกอบการทำวิจัยครั้งนี้

การจัดการกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัย ข้อมูลจากการศึกษาภาคสนาม โดยจำแนกข้อมูลแยกออกเป็นประเด็นตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยที่ตั้งไว้ และตรวจสอบความสมบูรณ์ความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้งหนึ่งว่าข้อมูลที่ได้อาจมีความครบถ้วนเพียงพอเหมาะสมแก่การนำไปวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลแล้วหรือไม่ ในกรณีที่ข้อมูลได้มาไม่มีความสอดคล้องกันผู้วิจัยจะทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) และหากมีข้อมูลส่วนใดที่ยังไม่สมบูรณ์ผู้วิจัยก็จะทำการเก็บข้อมูลในส่วนที่ขาดหายไปเพิ่มเติมใหม่อีกครั้งให้สมบูรณ์

การวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูล

ในการศึกษาวิถีชาวนาสู่การเปลี่ยนแปลงบนฐานเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กรณีศึกษาเลาะดอนนอหนา อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์นำมารวบรวมข้อมูลดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ โดยใช้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสรุปอภิปรายผลแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาของวิถีการทำนาของชาวนา อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม

เลาะดอนนอหนาคาเฟ่ ตั้งอยู่ในตำบลนาดูน อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม เดิมตำบลนาดูน มีจำนวน 10 หมู่บ้าน ปัจจุบันแยกเป็นหมู่บ้านในเขตเทศบาล จำนวน 6 หมู่บ้าน และอยู่ในเขตสภาตำบลนาดูน 4 หมู่บ้าน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม ลาดลงจากทิศเหนือสู่ทางทิศใต้ ลักษณะดินเป็นดินร่วนปนทรายเหมาะสำหรับการเพาะปลูก พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่นา มีจำนวน 1,013

หลังคาเรือน มีประชากรทั้งสิ้น 4,256 คน ประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลัก

วิถีการทำนาของชาวนา อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม ด้านคติความเชื่อและพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำนา ชาวนาดูนส่วนหนึ่งยังเชื่อเรื่องผี ก่อนจะลงมือทำนาจะมีพิธีกรรมเพื่ออ้อนวอนและขอความคุ้มครองจากผี เช่น พิธีเลี้ยงปู่ตา การเลี้ยงตาแฮก เป็นต้น

ส่วนชาวบ้านอีกส่วนหนึ่งเป็นกลุ่มที่เรียนทางธรรม ไม่เชื่อเรื่องผี ถึงเวลาทำนาจึงลงมือทำนาได้ทันที ไม่ประกอบพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับผี ส่วนความเชื่อที่เป็นขะลำเรื่องข้าว เช่น การดำข้าว การปักข้าว การกินข้าว และการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำนายังคงถือปฏิบัติอยู่ ส่วนพิธีกรรมเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตที่ชาวนาดูนเลิกทำมี 2 วิธีคือ บุญคุณลาน และบุญกุ่มข้าวใหญ่ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในการทำนา เมื่อดีข้าวเสร็จจะใช้รถยนต์ขนข้าวเข้าบ้าน ข้าวจึงไม่ได้กองไว้ที่ลานเพื่อทำบุญคุณลานเหมือนในอดีต ชาวนาจะนำข้าวตุ่มปากเข้าไปถวายวัด แทนการทำบุญกุ่มข้าวใหญ่เป็นประจำทุกปี และได้เปลี่ยนแปลงพิธีสู่วัวควาย ไปใช้มัดกล้าตั้งบนหัวควายหลังจากการเสร็จสิ้นการดำนา ส่วนพิธีกรรมการเพิ่มผลผลิตอย่างอื่น เช่น การสู่วัวควาย การสร้างเล่าและการเอาข้าวขึ้นเล่า ยังคงถือปฏิบัติจนถึงทุกวันนี้

การทำนาของชาวนาดูนในอดีต มีจุดมุ่งหมายเพื่อการยังชีพ ไม่นิยมการขายข้าวและในสภาพพื้นดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ด้วยปุ๋ยตามธรรมชาติ ข้าวจึงเจริญงอกงามดี โรคและศัตรูของข้าวมีน้อย ในการคัดเลือกพันธุ์ข้าวต้องให้สอดคล้องกับสภาพพื้นที่นา พื้นที่ดอนใช้พันธุ์ข้าวเบา (ข้าวตอ) รองลงไปใช้พันธุ์ข้าวกลาง และในที่ลุ่มใช้พันธุ์ข้าวหนัก แรงงานส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครอบครัว และการช่วยเหลือจากญาติพี่น้อง

ในรูปของการลงแขก โดยจะเริ่มดำเนินในเดือน 8 (สิงหาคม) พอดำเนินเสร็จก็จะเกี่ยวข้าวเบา (ข้าวตอ) ข้าวกลาง และข้าวหนักตามลำดับ

ส่วนการทำนาในปัจจุบันก็มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อเอาไว้กิน ถ้าหากเหลือจากการกินจึงจะขายเท่าที่จำเป็น และโดยสภาพพื้นดินได้เปลี่ยนแปลงไป ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เกิดเป็นดินแข็งและดินจืด โรคระบาดมีความรุนแรงมากยิ่งขึ้นชาวนาจึงต้องใช้ปุ๋ยเคมีและยาปราบศัตรูพืช ส่วนการใช้แรงงานยังคงใช้ในลักษณะเดิมอยู่ เพียงแต่มีระบบการจ้างแรงงานของคนและเครื่องจักรเพิ่มเข้ามา

ด้านปัญหาการทำนาทั้งในอดีตและปัจจุบันคือ ปัญหาฝนแล้ง น้ำท่วม โรคระบาด และดินเสื่อมคุณภาพ ชาวนาในอดีตได้แก้ปัญหาด้วยวิธีการแบบชาวบ้าน เช่น การดำนาผาง การสักหล่ง การผายข้าว (หว่านข้าว) ฯลฯ ส่วนชาวนาในปัจจุบันยังคงแก้ปัญหาตามวิธีการแบบดั้งเดิมและใช้เทคโนโลยีในด้านปุ๋ยเคมี และยาปราบศัตรูพืช มาช่วยในการแก้ปัญหาอีกด้วย

การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีการทำนา ชาวนาดูนได้เปลี่ยนแปลงไปใช้ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช พันธุ์ข้าวแบบใหม่ และใช้รถยนต์ขนข้าวใน ทั้งนี้เพราะสภาพนิเวศน์ขาดความอุดมสมบูรณ์ ประกอบกับการโฆษณาเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เข้าไปอย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดการตัดสินใจเลือกใช้ทั้งที่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ และเพื่อความสะดวก ซึ่งผลของการเปลี่ยนแปลงนอกจากจะทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นแล้ว ยังทำให้ดินเสื่อมคุณภาพ น้ำ พืชและสัตว์ที่เป็นอาหารของชาวนาไม่สามารถกินได้นอกจากนั้นยาปราบศัตรูพืชยังเป็นอันตรายต่อผู้ใช้อีกด้วย

2. พัฒนาการของเลาะดอนนอณา คาเฟ่

จากสภาพปัญหาการทำนาของชาวนาดูน ชาวบ้านหันเหการประกอบอาชีพไปประกอบอาชีพอื่นแทน จึงทำให้พื้นที่นาส่วนหนึ่งถูกปล่อยทิ้งรกร้าง จึงมีแนวคิดในการฟื้นฟูที่ดินรกร้างแห้งแล้ง ให้สามารถกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกครั้ง การพัฒนาเลาะดอนนอณา ได้แบ่งช่วงระยะเวลาพัฒนาออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

2.1 ยุคบุกเบิก: ตามแนวคิดเกษตรทฤษฎีใหม่ (พ.ศ.2550-2552) เป็นช่วงแรกของการปรับปรุงพื้นที่ซึ่งเป็นที่ดินรกร้างและแห้งแล้ง ไม่มีแหล่งน้ำ ดินไม่มีคุณภาพ ให้สามารถกลับมาใช้ประโยชน์ได้อีกครั้ง โดยนำเกษตรทฤษฎีใหม่เป็นแนวคิดในการบริหารจัดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและการบริหารงานในการทำการเกษตร ที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ได้ทรงพระราชทานแก่พสกนิกรชาวไทย โดยมีหลักการคือ การแบ่งพื้นที่การเกษตรออกเป็น 4 ส่วน ส่วนแรกนั้น ให้ขุดสระกักเก็บน้ำ เนื่องจากการเกษตรจำเป็นต้องใช้น้ำและเกษตรกรต้องใช้ในการอุปโภคและบริโภคด้วยเช่นกัน ส่วนที่สองปลูกข้าว ส่วนที่สาม ปลูกไม้ผลไม่ยืนต้น และส่วนที่สี่ เป็นพื้นที่สำหรับใช้สร้างสิ่งปลูกสร้าง เช่น ที่อยู่อาศัย โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ยุ้งฉาง เป็นต้น

2.2 ยุคแห่งการพัฒนา: ธุรกิจบนฐานรากเกษตรกรรม (พ.ศ.2553-2557) หลังจากที่ได้ปรับเปลี่ยนแปลงพื้นที่จากพื้นที่แห้งแล้งรกร้าง ให้กลับกลายเป็นผืนดินที่มีชีวิตอีกครั้ง มีดินที่อุดมสมบูรณ์ มีน้ำใช้ตลอดปี มีการเพาะปลูกพืชผัก และเลี้ยงสัตว์ไว้สำหรับบริโภคแล้ว เจ้าของพื้นที่ได้มองเห็นโอกาส โดยยึดหลัก “ธุรกิจบนฐานเกษตรกรรม” ประกอบกับ อำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคามเป็นอำเภอที่มีสถานที่สำคัญของจังหวัดมหาสารคามหลายแห่ง เช่น พระบรมธาตุนาดูน พุทธมณฑล

อีสาน ป่อน้ำคักดีสิทธิ์ พิพิธภัณฑน์นครจำปาศรี พิพิธภัณฑน์บ้านอีสาน สถาบันวิจัยลัญจกรรมเวท กุสันตรัตน์ เป็นต้น แต่ยังมีขาดที่พักเพื่อรองรับนักท่องเที่ยว จึงได้มีแนวคิดพัฒนาที่ดินแปลงนี้ ให้เป็นสถานที่ที่สามารถรองรับนักท่องเที่ยว จึงพัฒนาเป็นโรงแรมภายใต้ชื่อ “ตุ้มโฮม”

นอกจากนั้นยังได้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยให้ชาวบ้านในชุมชนได้มีส่วนร่วม เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชาวนาวัฒนธรรมท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นการสร้างเครือข่ายอีกด้วย กิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การลงแขกเกี่ยวข้าว ปลูกผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ปลูกดอกทานตะวัน ภายใต้แนวคิด “เครือข่ายปมเพาะเกษตรกรรมรุ่นใหม่” เน้นเศรษฐกิจพอเพียง สร้างแรงบันดาลใจให้ชาวานาสำนึกวิถีชาวานา

2.3 ยุคแห่งการต่อยอด: เลาะดอนนอนนาคาเฟ่ (พ.ศ.2557-ปัจจุบัน) เมื่อประสบความสำเร็จจากการทำตุ้มโฮมในระดับหนึ่ง เจ้าของพื้นที่จึงได้คิดต่อยอดโดยหวังให้สถานที่แห่งนี้เป็นสถานที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่สำคัญของอำเภอนาดูน โดยได้ขยายพื้นที่ในเชิงธุรกิจเพิ่มเติม ได้แก่ ร้านอาหาร และร้านกาแฟ อีกทั้งยังเพิ่มโซนถ่ายภาพสำหรับนักท่องเที่ยว และได้เปลี่ยนชื่อใหม่เพื่อดึงดูดความสนใจของลูกค้าเป็น “เลาะดอนนอนนาคาเฟ่”

3. แนวโน้มการพัฒนา

จัดทำกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวร่วมกับท้องถิ่น บริษัททัวร์ และภาครัฐ เพื่อให้มีกิจกรรมต่อเนื่องตลอดทั้งปี เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้หลากหลายเพื่อให้นักท่องเที่ยวจะได้ทราบข้อมูลและวางแผนการท่องเที่ยวได้อย่างถูกต้อง ด้านเส้นทางการเข้าถึงควรมีป้ายบอกทางเพิ่มเติม ตามเส้นทางเดินทางมายังเลาะดอนนอนนาคาเฟ่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกควรจัดหาเครื่องอำนวยความสะดวกที่ครอบคลุม

ความต้องการของนักท่องเที่ยวทุกเพศทุกวัย ด้านอาหารและเครื่องดื่มรักษามาตรฐานและคุณภาพ เพิ่มรายการอาหารที่เป็นอาหารท้องถิ่นที่หากินได้ยาก ด้านที่พักและบริการรักษาคุณภาพและมาตรฐานโดยยึดหลัก “บริการเหนือกว่าญาติ”

สรุป

สภาพสังคม เศรษฐกิจ และการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกษตรกรต้องปรับตัวเพื่อแก้ไขปัญหาและปรับปรุงวิถีการผลิตของเกษตรกรชาวนา การเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเกษตร เพื่อให้สามารถดำรงอยู่ หรือเข้ากันได้กับสภาพแวดล้อม ตามปัจจัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่

จากพัฒนาการของเลาะดอนนอนนาคาเฟ่ทั้ง 3 ยุค แสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์ถึงจุดแข็งของชุมชนที่จะสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้ แล้วเชื่อมโยงจุดแข็งของชุมชนที่มีอยู่เข้ากับกระแสโลกได้ โอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ ก็เกิดขึ้นทันทีท่ามกลางวิกฤตเศรษฐกิจโลกและปัญหาเศรษฐกิจของประเทศไทย ในขณะนี้ การแสวงหาโอกาสใหม่ๆ วิธีการใหม่ๆ และความคิดใหม่ๆ เพื่อใช้แข่งขันในสนามการค้าและเศรษฐกิจ ไม่ใช่เรื่องที่ควรปล่อยปละละเลยอีกต่อไป ความแตกต่างและเอกลักษณ์ที่ชัดเจนเท่านั้นที่สามารถทำให้เราอยู่รอดได้ “ความคิดสร้างสรรค์” บวกกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ จึงกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน

อภิปรายผล

การปรับตัวของเกษตรกรในพื้นที่เริ่มจากการพบปัญหาอุปสรรคต่อการทำนา ด้วยสภาพพื้นที่ที่แห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเพาะปลูก ทำให้เกษตรกรต้องหาวิธีการปรับตัวที่เหมาะสม และสามารถประกอบอาชีพการเกษตรในพื้นที่ได้ อันนำไปสู่พัฒนาการ

ของเลาะดอนนอนนาคาเฟ่ทั้ง 3 ยุคนั้น สอดคล้องกับแนวคิดเกี่ยวกับสาเหตุการปรับตัวของวิไลวรรณ ศรีสงคราม (2549) ที่ได้พูดถึงการปรับตัวของบุคคลว่า จะเริ่มต้นจากความต้องการการแก้ปัญหาอุปสรรคขัดขวาง และนำไปสู่การปรับตัวโดยวิธีการปรับตัวที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

การนำการท่องเที่ยวมาผนวกเข้ากับวิธีการทำนาของเลาะดอนนอนนาคาเฟ่ ทำให้เกิดการสร้างงาน และสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2544) ที่กล่าวว่าการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการกระจายรายได้ สร้างงานให้ชุมชน สร้างผู้ประกอบการ สร้างผลิตภัณฑ์สินค้าชุมชน มีการพัฒนาด้านการตลาด

ความเป็นฤดูกาลของการท่องเที่ยวเป็นสาเหตุให้ผู้ประกอบการมีรายได้ที่ไม่สม่ำเสมอขึ้นอยู่กับฤดูกาล โดยเฉพาะในช่วงฤดูการท่องเที่ยวน้อยซึ่งทำให้ผู้ประกอบการต้องรอคอยรายได้จากการท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของของบุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542) ที่กล่าวว่าเกิดปัญหารายได้เป็นฤดูกาลแก่ชุมชนท้องถิ่น จึงก่อให้เกิดปัญหารายได้ที่ไม่สม่ำเสมอขึ้นตามฤดูกาลท่องเที่ยว โดยเฉพาะในฤดูการท่องเที่ยวน้อย (Low Season) ก็จะมีรายได้จากการท่องเที่ยวน้อยลงด้วย เป็นเหตุให้ชุมชนไม่สามารถพึ่งรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นหลักได้เพราะจะมีความเสี่ยงสูง อีกทั้งเกิดปัญหาการว่างงานในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยวด้วย

การท่องเที่ยวไม่เพียงแต่เป็นตัวเหนี่ยวนำที่ทำให้เกิดการฟื้นฟูและอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น และการรักษาไว้ซึ่งวิถีชีวิตชาวนาเท่านั้น แต่การท่องเที่ยวยังรวมไปถึงการสร้างความรัก ความหวงแหน และเห็นคุณค่าเกิดความรัก ความหวงแหน และภาคภูมิใจ เกิดการเอาใจใส่และดูแลท้องถิ่นมาก

ยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัสมา สิมารักษ์ (2551) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในเมืองฮอยอัน ประเทศเวียดนาม ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวได้ส่งผลให้เกิดกิจกรรมทางวัฒนธรรมขึ้นมากมาย รวมทั้งยังช่วยฟื้นฟูงานศิลปหัตถกรรมดั้งเดิมขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของศรีธัญญา เกษร (2551) ได้ทำการศึกษาผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมอญ เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่าในด้านวัฒนธรรม การท่องเที่ยวทำให้ชุมชนร่วมมือกันเพื่ออนุรักษ์ ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีมากขึ้น รวมถึงการตระหนัก การหวงแหน และเห็นคุณค่าทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย ในด้านของความแตกต่างระหว่างกรณีศึกษาเลาะดอนนอนนาคาเฟ่ กับงานวิจัยของอัสมา สิมารักษ์ (2551) และศรีธัญญา เกษร (2551) พบว่า เลาะดอนนอนนาคาเฟ่ เกิดจากแนวคิดของภาคเอกชนได้แก่ เจ้าของกิจการต้องการพัฒนาพื้นที่ของตนเองจึงเกิดการต่อยอดแนวคิดทางธุรกิจโดยอาศัยวิถีชีวิตชาวนาเดิมมาเป็นส่วนหนึ่งในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ส่วนการศึกษาของอัสมา สิมารักษ์ (2551) และศรีธัญญา เกษร (2551) เป็นการศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อสังคมและชุมชน ภายหลังจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาความสัมพันธ์ให้เจาะลึกแต่ละรายละเอียดขององค์ประกอบในแต่ละด้านให้มากขึ้นเพื่อการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เช่น การให้บริการ ความปลอดภัย การจัดกิจกรรมต่างๆ ด้านที่พัก การคมนาคม สิ่งดึงดูดใจ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนได้ดียิ่งขึ้นในแต่ละด้าน

2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็น และความต้องการของคนในชุมชนเพื่อการพัฒนา
เหมาะสมและตรงกับความต้องการทั้งฝ่ายของ
คนในชุมชนและฝ่ายนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2544). *แผนปฏิบัติการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแห่งชาติ*. กองอนุรักษ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ณัฐพงษ์ ฉายแสงประทีป. (2557). รูปแบบและกระบวนการดำเนินธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร. *Veridian E-Journal*, 7(3), 310-321.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). *การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- มูลนิธิเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2559). *การบริหารจัดการลุ่มน้ำภายใต้การเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ*. [http://sdfthai.org/Download/CCA%20and%20agri culture.pdf](http://sdfthai.org/Download/CCA%20and%20agri%20culture.pdf).
- รัฐนันท์ พงศ์วิริทธิ์ธร. (2558). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อความยั่งยืน: โครงการหลวงปางดะ. *Suranaree Journal of Social Science*, 9(1), 19-35.
- วิไลวรรณ ศรีสงคราม. (2549). *จิตวิทยาทั่วไป*. ทริปเฟล เอ็ดดูเคชั่น.
- ศรัญญา เกษร. (2551). *ผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชนมอญ เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาไทยศึกษา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง].
- สุคนธ์ทิพย์ กำธรเจริญ. (2563). *เปิดจุดเช็คอิน และตอน-นอนนา แลนด์มาร์กแห่งใหม่กลางท้องทุ่งนาดูน*. มติชน.
- สุรพงษ์ คำสะอาด. (2561). *เหมือนฟ้าแล้ง! ฝนทิ้งช่วงกระทบชาวนาที่ อ.นาดูนแล้วกว่า 5 หมื่นไร่*. ไทยรัฐ.
- อัสมา สิมารักษ์. (2551). *ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ในเมืองฮอยอัน ประเทศเวียดนาม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- Singhapreecha, C. (2014). *Economy and agriculture in Thailand*. http://ap.fttc.agnet.org/ap_db.php?id=246.

ทฤษฎีการเรียนรู้ยุคคลาสสิกถึงยุคร่วมสมัย

Classical to Contemporary Theories of Learning

กรรณิกา พันธุ์ศรี², ชัยพร พงษ์พิสันต์รัตน์¹, ดุษฐิ เล็บขาว¹, บวรพจน์ ชมภูณัฐ¹,
ภมรพรรณ ยุระยาตรี², ภู แก้วอำไพ¹, รังสรรค์ โนมยา³, ลักขณา สรีวัฒน์³, วิภาณี สุขเอิบ¹,
ศุภชัย ตู้กลาง¹, สมบัติ ท้ายเรือคำ⁴, สุชิรินันท์ อามาตย์บัณฑิต¹, อารยา ปิยะกุล¹
Gunniga Phansri², Chaiporn Pongpisanrat¹, Dussadee Lebkhao¹,
Bovornpot Choompunuch¹, Phamornpun Yurayat², Pull Kaewampai¹,
Rungson Chomeya³, Lakkana Sariwat³, Wipanee Suk-erb¹, Supachai Tuklang¹,
Sombat Tayraukham⁴, Sukirin Amadbundit¹, Araya Piyakun¹

Received: 24 July 2022

Revised: 15 September 2022

Accepted: 15 September 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ (1) เพื่อให้ผู้อ่านได้รู้จักและทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ยุคคลาสสิกและยุคร่วมสมัย (2) เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ในแนวทางต่างๆ พอสังเขป และ (3) เพื่อให้ผู้อ่านได้เห็นวิวัฒนาการของแนวคิดว่าด้วยการอธิบายกลไกการเรียนรู้ของมนุษย์ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่ยากต่อการทำความเข้าใจเรื่องหนึ่งซึ่งในบทความนี้ผู้เขียนใช้วิธีการสังเคราะห์ (Synthesis) เอกสารหนังสือและบทความที่ว่าด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ ที่น่าสนใจ โดยในตอนต้นของบทความจะนำเสนอปฐมบทของการศึกษาว่าด้วยการเรียนรู้ ตอนกลางของบทความจะนำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ในชุดคลาสสิกและทฤษฎีการเรียนรู้ชุดร่วมสมัย ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีเชื่อมโยงสัมพันธ์ ทฤษฎีการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขการกระทำ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง ทฤษฎีการเป็นตัวแทนและการเรียนรู้แบบการค้นพบ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ทฤษฎีพหุปัญญา ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคมและวัฒนธรรม ทฤษฎีมิติด้านอารมณ์ของการเรียนรู้ และในตอนท้ายของบทความจะนำเสนอแนวโน้มของการศึกษาและการวิจัยทางด้านการเรียนรู้ในอนาคต

คำสำคัญ: จิตวิทยาการศึกษา, ทฤษฎีทางจิตวิทยา, ปรัชญาการศึกษา, ศาสตร์การรู้คิด

¹ อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

⁴ รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

¹ Lecherer, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Assistant Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University

³ Associate Professor, Faculty of Education, Mahasarakham University

⁴ Associate Professor, Faculty of Education, Chiang Mai University

Abstract

This article has three important objectives. (1) To inform readers about classic and contemporary learning theories (2) To give readers a glimpse on learning management direction using various conceptual frameworks and (3) To present readers with information about evolutionary concepts explaining human learning mechanisms that are considered complicated to understand. The body of knowledge in this article was synthesized from books and journal articles focusing on learning theories. The article begins with a short prologue of education, outlining learning. The following part of the article presents learning theories classified in two sections: classical and contemporary learning theories. Classical theories of learning include Bloom's taxonomy, Connectionism Theory, Operant Conditioning Learning Theory, Cognitive Development Theory, and Social Cognitive Learning Theory. Contemporary Theories of Learning include Visible Learning Theory, Discovery Learning and Representation Theory, Social Theory of Learning, Multiple-Intelligences Theory, Sociocultural Theory, and Affective Dimensions of Learning Theory. The final part of the article sheds light on possible trends of education and research of learning in the future.

Keywords: Educational psychology, psychological theory, educational philosophy, cognitive science

บทนำ

การที่มนุษย์ได้ชื่อว่าเป็นสัตว์ประเสริฐนั้น สิ่งหนึ่งที่บ่งบอกว่ามนุษย์มีความแตกต่างจากสัตว์ชนิดอื่นๆ โดยทั่วไปคือมนุษย์มีความสามารถใช้งานสมองซึ่งเป็นอวัยวะเล็กๆ อย่างหนึ่งได้อย่างมีศักยภาพสูงสุด มนุษย์สามารถสร้างสรรค์และสั่งสมองค์ความรู้จนก่อให้เกิดวัฒนธรรมในรูปแบบต่างๆ มากมายอย่างไม่รู้จบสิ้น ในพจนานุกรมของเว็บสเตอร์ การเรียนรู้ (Learning) มีความหมายอยู่สามประการ คือ ประการที่หนึ่งหมายถึงการกระทำหรือประสบการณ์ของการเรียน ประการที่สองความรู้หรือทักษะที่ได้รับจากการเรียนการสอนหรือการศึกษาและประการที่สามหมายถึงการปรับเปลี่ยนแนวโน้มพฤติกรรมโดยประสบการณ์ เช่น การสัมผัสกับการปรับสภาพ (Merriam-Webster, 2022) โลกรู้จักและมีการใช้ศัพท์คำว่าการเรียนรู้ในความหมายของ

“การกระทำหรือประสบการณ์ของการเรียน” มาก่อนหน้าศตวรรษที่ 12 จนมาถึงปัจจุบันที่อาจจะมียุคความหมายและมุมมองที่กว้างขวางออกไปจากเดิมค่อนข้างมาก ในอดีตกลไกการเรียนรู้ของมนุษย์อาจจะดูเป็นสิ่งที่ลึกลับที่เราไม่อาจรู้หรือไม่สามารถเข้าใจได้ว่ามันมีกลไกของการเกิดขึ้นมาในบุคคลได้อย่างไร มนุษย์เราพยายามที่จะอธิบายการเรียนรู้ผ่านแนวคิดและปรัชญาสำนักต่างๆ มาแล้วมากมาย จนกระทั่งถึงยุคที่ศาสตร์ทางด้านจิตวิทยาได้รับการพัฒนาให้รู้หน้าด้วยวิธีการศึกษาทางวิทยาศาสตร์ การเรียนรู้จึงได้รับการศึกษาและอธิบายด้วยแนวคิดทฤษฎีต่างๆ ที่มีความชัดเจนเป็นรูปธรรม สามารถทำการทดลอง วิจัยหรือพิสูจน์ได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น นอกจากนี้จิตวิทยายังสามารถถูกมองว่าเป็นสะพานเชื่อมระหว่างปรัชญาและสรีรวิทยาของมนุษย์ ที่สามารถ

อธิบายทางกายภาพ กระบวนการทำงานของสมองและตรวจสอบกระบวนการทางจิตที่เกิดขึ้นภายในบุคคลว่าสิ่งเหล่านี้เป็นอย่างไร ความคิดคำพูดและพฤติกรรมของบุคคล จิตวิทยาศึกษาว่ากระบวนการต่าง ๆ เหล่านี้เกิดขึ้นมาได้อย่างไร จิตวิทยาจึงสามารถบอกทุกอย่างที่เกี่ยวกับทำงานของจิตใจของบุคคล (Benson *et al.*, 2012, p. 10) ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในปี 1924 จอห์น บี วัตสัน (John B Watson) นักจิตวิทยาชาวสหรัฐ ได้เริ่มพัฒนาแนวคิดและนำเสนอแนวคิดสำหรับการอธิบายพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์ (Zimbardo, Johnson, & McCann, 2017) เขาได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งพฤติกรรมศาสตร์ ยุคนั้นถือเป็นยุคแรกที่มีการเรียนรู้ถูกอธิบายด้วยมุมมอง แนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยา หลังจากนั้นก็มีแนวคิดว่าด้วยการเรียนรู้สำนักต่าง ๆ พัฒนาแนวทางในการอธิบายออกมามากมายหลายสำนัก ซึ่งบทความนี้จะนำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นแนวคิดแบบคลาสสิกไปจนถึงแนวคิดร่วมสมัยในสำนักต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านได้เกิดการเรียนรู้และทำความเข้าใจโลกอันมหัศจรรย์ของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในตัวเราผ่านมุมมอง วิธีคิดและทฤษฎีของนักจิตวิทยาที่มีชื่อเสียงโดยสังเขป

ทฤษฎีการเรียนรู้คลาสสิก (Classical theories of learning)

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่ถือว่าเป็นแนวคิดคลาสสิกมีหลายทฤษฎี หลายสำนักแต่ในบทความนี้ผู้เขียนจะขอนำเสนอเป็นเพียงบางแนวคิดทฤษฎีที่มีความแตกต่างในเรื่องของมุมมองในการทำความเข้าใจและการอธิบายการเรียนรู้ของบุคคล ทฤษฎีหลายทฤษฎีที่มีความคล้ายคลึงกันหรือวางอยู่บนรากฐานของปรัชญาและวิธีการคิดที่คล้ายคลึงกัน ผู้เขียนอาจจะไม่ได้นำมาเสนอในบทความนี้ทั้งหมด อย่างไรก็ตามทฤษฎีการเรียนรู้

คลาสสิกนี้ผู้อ่านสามารถศึกษาได้จากตำราทางด้านจิตวิทยาการศึกษา จิตวิทยาการเรียนรู้ ตลอดจนตำราทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ซึ่งได้มีการนำเสนอแนวคิดการเรียนรู้เหล่านี้อย่างละเอียดมากมาย บทความนี้ต้องการเพียงให้ผู้อ่านได้ทำความรู้จักและเข้าใจถึงทฤษฎีการเรียนรู้ในภาพกว้าง ๆ พอสังเขปเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมในโอกาสต่อไป ทฤษฎีการเรียนรู้คลาสสิกที่สำคัญที่ผู้เขียนจะนำเสนอมีดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's taxonomy)

Kimble (1961, p. 2 as cited in Olson & Hergenhahn, 2016) ได้อธิบายไว้ว่าการเรียนรู้หมายถึง กรอบอ้างอิงที่ใช้ในการอภิปรายประเด็นสำคัญ เมื่อต้องกำหนดการเรียนรู้ ซึ่งเราจะทบทวนประเด็นเหล่านี้จากหนึ่งในทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความสำคัญ คือทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom's taxonomy) แนวคิดและปรัชญาการเรียนรู้ตามแนวคิดของบลูมนั้น Schunk (2012, p. 5) อธิบายว่าจากมุมมองทางปรัชญา การเรียนรู้เป็นสิ่งที่สามารถนำมาแลกเปลี่ยนภายใต้หัวข้อเรื่องญาณวิทยา ซึ่งอ้างอิงถึงการศึกษาธรรมชาติวิธีการให้ได้มาซึ่งความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม ดังนี้ (Bloom, 1959 ; อักษรเนกซ์, 2022) 1. พุทธิพิสัย (Cognitive domain) เป็นความสามารถทางสติปัญญา ความรู้ และความสามารถในการคิดถึงเรื่องราวต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2. จิตพิสัย (Affective domain) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม ความรู้สึก เจตคติ และคุณธรรมจริยธรรม 3. ทักษะพิสัย Psychomotor domain) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับทักษะในการปฏิบัติงานได้อย่างชำนาญ นอกจากนี้ Iwuchukwu (2015, pp. 436-444) ได้อธิบายว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูมจะมีการพัฒนาตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ความจำ (Remembering) เป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการทบทวนวรรณกรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการจำแนก และการเปรียบเทียบเพื่อตรวจสอบข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลาย เช่น หนังสือ วารสาร อินเทอร์เน็ต 2. ความเข้าใจ (Understanding) เป็นการอ่านทำความเข้าใจผ่านมุมมองของจุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของตน 3. การนำไปประยุกต์ใช้ (Applying) เป็นการเชื่อมโยงระหว่างเนื้อหากับการนำไปประยุกต์ใช้ในบริบทต่างๆ 4. การวิเคราะห์ (Analyzing) เป็นการระบุ จัดระเบียบ และวิเคราะห์ส่วนต่างๆ 5. การประเมินค่า (Evaluating) เป็นการประเมินเนื้อหาทางวิชาการที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุม และเป็นระบบเพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนของหัวข้อรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีและข้อโต้แย้ง 6. การสร้างสรรค์ (Creating) เป็นการแสดงให้เห็นว่า ทักษะเฉพาะต่างๆ ที่ถูกพัฒนาจากขั้นที่ผ่านมา ข้างต้นและวิธีการคิดต่างๆ จะเป็นตัวชี้วัดความคิดสร้างสรรค์และความคิดริเริ่ม ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูมถูกนำไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาภายในและภายนอกชั้นเรียนอย่างกว้างขวาง (Implication beyond the classroom) Bush *et al.* (2014, pp. 2-3) อธิบายว่า หลักการปฏิรูปการประเมินไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการปรับปรุงผลลัพธ์ในหลักสูตรระดับปริญญาตรีเท่านั้น ทฤษฎีนี้สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการรวมถึงการระบุประสิทธิผลของความร่วมมือในด้านการวิจัย นอกจากนี้ Ugur (2015, pp. 89-110) อธิบายว่ากระบวนการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูมที่มีต่อการพัฒนาตนเองจะช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ทางปัญญา โดยจะก่อกำเนิดจากภายในตัวบุคคลแต่ละคน โดยได้รับการสนับสนุนทางอารมณ์ ซึ่งจะทำให้เกิดความพึงพอใจแก่ผู้เรียนส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เชิงประจักษ์ตามเป้าหมายที่ผู้เรียนได้กำหนดไว้ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ

ทฤษฎีเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Connectionism theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้นี้มีแนวคิดที่ว่า “การเรียนรู้เกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) และการตอบสนอง (Respond)” (Thorndike, 1966) โดยผู้คิดค้นทฤษฎีคือ เอ็ดเวิร์ด ลี ธอร์นไดค์ (Edward Lee Thorndike) การตอบสนองต่อสิ่งเร้าจะแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมที่หลากหลายจนกว่าจะพบรูปแบบของพฤติกรรมที่ดีที่สุด หรือพฤติกรรมที่พึงพอใจที่สุด (ทศนา แคมณี, 2562) โดยธอร์นไดค์เรียกการตอบสนองต่อสิ่งเร้าชนิดนี้ว่า “การลองผิดลองถูก (Trial and error)” การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมดังกล่าว เกิดจากการที่ธอร์นไดค์ได้ทำการศึกษาโดยการสร้างสถานการณ์จำลองขึ้น เขาได้สร้างหีบกลชนิดหนึ่งที่เรียกว่า “Puzzle box” ลักษณะของหีบกลชนิดนี้คล้ายกรงขัง เมื่อเหยียบคานประตูจะเปิดออก ธอร์นไดค์นำแมวตัวหนึ่งที่กำลังหิวขังไว้ในหีบกลและวางอาหารล่อไว้นอกหีบกล ในช่วงระยะแรกแมวได้พยายามหาทุกวิธีทางที่จะออกนอกกรง ต่อมาแมวมีพฤติกรรมสุมเตาเพื่อจะออกมากินอาหาร (Sprinthall & Sprinthall, 1990) ความสำเร็จครั้งแรกเกิดขึ้นเมื่อแมวได้บังเอิญไปเหยียบเข้ากับคานส่งผลให้ประตูหีบกลเปิดออก และการศึกษาที่พบว่ายิ่งทำซ้ำมากเท่าไร พฤติกรรมสุมเตาของแมวที่เหยียบคานเพื่อเปิดประตูหีบกลจะลดระยะเวลาที่ยาวนานลงและมีความคงทนของพฤติกรรมมากขึ้นเท่านั้น (Schunk, 2012) จากการศึกษาดังกล่าว สรุปเป็นกฎของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้คือ ความพร้อม (Law of readiness) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะเกิดขึ้นได้ หากอินทรีย์มีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ ผลที่พึงพอใจ (Law of effect) เมื่ออินทรีย์จะได้รับผลที่พึงพอใจย่อมอยากที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ของตน การฝึกฝน (Law of exercise) การปฏิบัติซ้ำๆ จะส่งเสริมให้พฤติกรรมนั้นเปลี่ยนแปลงได้อย่างคงทนและยาวนาน โดยผลสรุปดังกล่าวสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในประเทศของ ศุภชัย สมพงษ์ และประภาศ ปานเจียง (2564) และการศึกษาต่างประเทศของ Karadut (2012) คือ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลองผิดลองถูก การสำรวจความพร้อม แรงจูงใจ ความพึงพอใจที่จะได้รับ รวมถึงการให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนและปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขการกระทำ (Operant conditioning learning theory)

สกินเนอร์ (Burrhus F. Skinner) ศาสตราจารย์ด้านจิตวิทยาแห่ง Harvard University ได้ศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้ “การวางเงื่อนไขแบบการกระทำ Operant conditioning” เป็นทฤษฎีที่มีประโยชน์ในการอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์นำเสนอโดย แนวคิดสำคัญในการเรียนรู้ที่ทฤษฎีนี้นำเสนอคือ “การเรียนรู้จะเชื่อมโยงระหว่างรางวัลและการตอบสนอง” หลังจากการทดลองในสัตว์ทดลอง หลักการนี้ได้ถูกนำมาศึกษาในการเรียนรู้ของมนุษย์ และทฤษฎีถูกนำไปประยุกต์ใช้เกี่ยวกับการพัฒนาการเรียนการสอนโดยพัฒนาเป็นบทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนโปรแกรม (Shunk, 2006) การเรียนรู้แบบ Operant conditioning เป็นการแสดงพฤติกรรมในลักษณะที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ ถ้าผลที่เกิดตามมาของพฤติกรรมทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจ ผู้เรียนก็จะแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้น เรียกว่า “การ

เสริมแรง” (Reinforcement) ซึ่งอาจจะเป็นการเสริมแรงทางบวกหรือการเสริมแรงทางลบ แต่ถ้าผลที่ตามมานั้น ทำให้การแสดงพฤติกรรมน้อยลง เรียกว่าเป็นการลงโทษ (Punishment) หรือ การหยุดการเสริมแรง (Extinction) ซึ่งการเสริมแรงแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ การเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) และการเสริมแรงทางลบ (Negative reinforcement) การเสริมแรงทางบวก (Positive reinforcement) จึงหมายถึง การที่ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมในแต่ละวันแล้วได้รับผลที่ตนเองพอใจ สามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้นหรือมั่นคงขึ้น การเสริมแรงทางลบ (Negative reinforcement) มีเป้าหมายเช่นเดียวกัน คือ สามารถเพิ่มความคงทนของพฤติกรรมที่พึงประสงค์โดยการดึงเอาสิ่งเร้าลบหรือสิ่งที่ทำให้ผู้เรียนไม่พึงพอใจหรือไม่ต้องการออกไป เมื่อผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมตามที่ต้องการแล้ว จะมีผลทำให้พฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้นหรือมั่นคงขึ้น ส่วนการลงโทษ (Punishment) จะเป็นการให้สิ่งที่ไม่พึงพอใจ โดยหวังที่จะแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การสร้างบทเรียนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้คงทนยาวนานจึงเกิดจากการที่ผู้เรียนได้รับรางวัลหรือแรงเสริมเมื่อผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนซึ่งเป็นกลยุทธ์สำคัญในการส่งเสริมผู้เรียนให้ประสบความสำเร็จในการเรียนนอกเหนือจากการวิจัยในห้องปฏิบัติการของเขาที่แสดงให้เห็นถึงหลักการทางพฤติกรรมพื้นฐานแล้ว (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2549) สกินเนอร์ยังเขียนหนังสือจำนวนหนึ่งซึ่งเขาได้นำหลักการของการวิเคราะห์พฤติกรรมไปใช้กับพฤติกรรมของมนุษย์ Raymond (2016) ซึ่งงานของสกินเนอร์นับเป็นรากฐานของการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive development theory)

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ (Piaget, 1970) ทฤษฎีนี้ถูกค้นพบและนำเสนอโดย Jean Piaget (ค.ศ.1896-1980) นักจิตวิทยาชาวสวิสเซอร์แลนด์ โดยทฤษฎีนี้มีความเชื่อว่ามนุษย์มีความพร้อมในการแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้มาตั้งแต่กำเนิด เพื่อสร้างความรู้หรือพัฒนาสติปัญญาในการดำเนินชีวิตด้วยการอาศัยการจัดระบบภายใน (Organization) เพื่อให้พฤติกรรมมีระบบระเบียบแบบแผนตามพัฒนาการในแต่ละช่วงวัย รวมทั้งการปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม (Adaptation) ซึ่งประกอบด้วย 2 กระบวนการ ได้แก่ การซึมซับประสบการณ์ (Assimilation) เป็นการนำเอาประสบการณ์ที่ได้ค้นพบจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างเป็นโครงสร้างของสติปัญญา (Cognitive Structure) และการปรับโครงสร้างสติปัญญา (Accommodation) เป็นความสามารถในการปรับความรู้ความเข้าใจจากประสบการณ์เดิมให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ เพื่อให้การแสดงพฤติกรรมเกิดความสมดุล (Equilibration) และสามารถปฏิบัติการ (Operation) ซึ่งนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของทฤษฎีนี้ คือ ความสามารถในการแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันแบบคิดย้อนกลับ กล่าวคือ เข้าใจและแก้ปัญหาจากจุดเริ่มต้นถึงจุดสิ้นสุด และสามารถเข้าใจและแก้ปัญหาจากจุดสิ้นสุดกลับไปไปยังจุดเริ่มต้นได้ (Babakr, et al., 2019, pp. 517-524) โดยแบ่งขั้นพัฒนาการการเรียนรู้ออกเป็น 4 ขั้นตามช่วงวัย (Cherry, 2022) ขั้นที่ 1 Sensorimotor (แรกเกิด-2 ขวบ) การเรียนรู้มาจากประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหวของอวัยวะต่างๆ ของร่างกาย ขั้นที่ 2 Preoperational (อายุ 18 เดือน-7 ปี) พัฒนาการทางภาษาและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่อยู่รอบๆ ที่ตนเองสนใจเป็นตัวส่งเสริม

การเรียนรู้ ขั้นที่ 3 Concrete Operations (อายุ 7-11 ปี) เด็กวัยนี้จะรู้จักกฎเกณฑ์ สามารถจัดสิ่งแวดล้อมออกเป็นหมวดหมู่ได้ ขั้นที่ 4 Formal Operations (อายุ 12 ปีขึ้นไป) เด็กวัยนี้สามารถที่จะคิดหาเหตุผลนอกเหนือไปจากข้อมูลที่มีอยู่ คิดเชิงนามธรรม ตั้งสมมติฐาน และเห็นว่าความจริงที่ปรากฏไม่สำคัญเท่ากับการคิดถึงสิ่งที่เป็นไปได้ (Possibility) ในปัจจุบันทฤษฎีนี้ก็สามารถนำไปส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กผ่านการเล่น กล่าวคือการเล่นเกิดขึ้นภายในจิตใจของเด็กเองซึ่งการเล่นของเด็กเริ่มต้นตั้งแต่แรกเกิด โดยเด็กจะเลียนแบบกิริยาท่าทางจากบุคคล สัตว์ หรือสิ่งแวดล้อมรอบตัวและจะค่อยๆ พัฒนาการเล่นไปตามพัฒนาการที่สูงขึ้น เช่น การเล่นฝึก (Practice Play) การเล่นโดยใช้สัญลักษณ์ (Symbolic Play) การเล่นที่มีกฎกติกา (Games with Rules) เป็นต้น (อริปัตย์ บำรุง, 2563) นอกจากนี้แนวคิดการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ซึ่งเป็นแนวคิดทางด้านจิตวิทยาการศึกษา ก็มีรากฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจท์ โดยแนวคิดนี้จะเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ด้วยตนเอง โดยเชื่อมโยงสิ่งที่ผู้เรียนเคยเรียนรู้มาก่อนกับสิ่งใหม่ที่ค้นพบซึ่งอาจจะได้จากตนเอง ครูผู้สอนที่คอยชี้แนะช่วยเหลือ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มผู้เรียน จนเกิดแนวทางการปรับตัวและแก้ปัญหาที่หลากหลายและเหมาะสมมากขึ้น (กิตติธัช บุญนาคแก้ว, 2564)

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive learning theory)

อัลเบิร์ต แบนดูรา (Albert Bandura) นักจิตวิทยาชาวแคนาดา (Olson & Hergenhahn, 2016) ได้ศึกษาและพัฒนาทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive learning theory) โดยเชื่อว่าการเรียนรู้ของมนุษย์นั้นสามารถเรียนรู้

จากการได้รับประสบการณ์โดยตรง (Direct experiences) และสิ่งแวดล้อมทางสังคมของพวกเขาได้ โดยการเรียนรู้ได้นำมาสู่ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการสังเกตหรือเลียนแบบ (Observational learning theory/Imitation theory) ซึ่งผู้เรียนรู้สามารถเรียนรู้และเลียนแบบพฤติกรรมจากโมเดลต้นแบบทางสังคม อย่างไรก็ตามการเรียนรู้โดยการสังเกตอาจจะเกิดการเลียนแบบหรือไม่เกิดก็ได้ อาทิเช่น ขณะที่เรากำลังขับรถไปบนท้องถนน และพบว่า รถคันหน้าตกลงไปในหลุม เราอาจจะหักเลี้ยวรถเพื่อไม่ต้องตกหลุมเช่นเดียวกันกับรถคันข้างหน้า ซึ่งในกรณีนี้เราเรียนรู้จากการสังเกตแต่ไม่ได้เลียนแบบสิ่งที่สังเกตเห็น เป็นต้น แบนดูราเชื่อว่าสิ่งที่เราได้เรียนรู้คือข้อมูล (Information) ซึ่งถูกประมวลผลทางความคิดและเกิดเป็นการกระทำที่เป็นประโยชน์ ดังนั้นการเรียนรู้จากการสังเกตจึงมีความซับซ้อนมากกว่าการเลียนแบบการกระทำหรือพฤติกรรมของผู้อื่น โดยกระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกตของแบนดูรา ประกอบไปด้วย 4 กระบวนการ (Olson & Hergenhahn, 2016; Slavin, 2018) คือ 1. ขั้นตอนการให้ความสนใจ (Attentional processes) ก่อนที่จะเรียนรู้อะไร ผู้เรียนต้องให้ความสนใจในโมเดลต้นแบบนั้นก่อนจึงจะเกิดการเรียนรู้ได้ โดยผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะสนใจโมเดลต้นแบบที่มีความคล้ายคลึงกับผู้เรียนในด้านต่างๆ เช่น เพศเดียวกัน อายุเท่ากัน เป็นต้น 2. ขั้นตอนการจดจำ (Retentional processes) ในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนแปลงข้อมูลจากโมเดลต้นแบบเป็นเชิงสัญลักษณ์คือ เชิงรูปภาพ และเชิงวาจา เพื่อให้สามารถจดจำได้ง่ายขึ้น เมื่อข้อมูลถูกจัดเก็บในระบบการเรียนรู้แล้ว (Cognitively stored) ผู้เรียนสามารถดึงข้อมูลออกมาใช้ในภายหลังได้ 3. ขั้นตอนการแสดงผลพฤติกรรม (Behavioral production processes) เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนแปลงสัญลักษณ์ที่เก็บไว้ในรูปแบบความจำ

ออกมาเป็นพฤติกรรมที่เรียนรู้จากโมเดลต้นแบบในขั้นตอนนี้ ผู้เรียนจะมีการประเมินพฤติกรรมของตนเองว่าเทียบเคียงกับโมเดลต้นแบบหรือไม่ และจะมีการปรับพฤติกรรมตนเองไปจนกระทั่งรู้สึกว่าการคล้ายคลึงกับโมเดลต้นแบบ และ 4. ขั้นตอนการจูงใจ (Motivational processes) เมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วจะแสดงพฤติกรรมนั้นๆ หรือไม่ขึ้นอยู่กับ การเสริมแรง (Reinforcement) โดยถ้าหากแสดงพฤติกรรมตามตัวโมเดลต้นแบบแล้วพบว่าได้ผลไปในทางบวกก็จะแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ต่อไป และหยุดแสดงพฤติกรรมนั้นๆ ถ้าพบว่าได้ผลเป็นไปในทางลบ จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูราสามารถนำไปใช้ในแวดวงการศึกษา โดยนอกเหนือจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงแล้ว ผู้เรียนยังสามารถเรียนรู้โดยการสังเกตได้เช่นกัน โดยแบนดูราเชื่อว่าโมเดลต้นแบบที่มีความน่าเคารพนับถือ มีความสามารถ มีสถานะทางสังคมที่สูงหรือมีอำนาจ จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ส่วนใหญ่พบว่าครูหรืออาจารย์สามารถเป็นโมเดลต้นแบบที่มีอิทธิพลต่อผู้เรียน ได้จากการนำเสนอทักษะต่างๆ จากการเตรียมตัวมาเป็นอย่างดี และครูหรืออาจารย์สามารถเป็นแบบอย่างให้ผู้เรียนได้มากกว่าแบบอย่างในการสอน เช่น ต้นแบบการแก้ไขหรือจัดการกับปัญหา ต้นแบบในการดำเนินชีวิต เป็นต้น (Schunk, 2012; Woolfolk, 2010)

ทฤษฎีการเรียนรู้ร่วมสมัย (Contemporary theories of learning)

ทฤษฎีการเรียนรู้ในยุคหลังของกลุ่มคลาสสิกมักจะเรียกขานว่าเป็นทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมสมัย ซึ่งมีทฤษฎีที่สำคัญที่โดดเด่นหลายทฤษฎี ในบทความนี้ผู้เขียนเลือกนำเสนอทฤษฎีบางทฤษฎีที่มีมุมมองบางอย่างที่ทันสมัยและน่าสนใจ มากกว่าที่จะนำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้

แบบร่วมสมัยทั้งหมด เพื่อให้ผู้อ่านได้มองเห็นภาพกว้างๆ ที่จะช่วยเป็นแนวทางให้ผู้อ่านได้ไปศึกษาเพิ่มเติมในแนวคิดอื่นๆ เนื้อหานี้อาจจะ เป็นเพียงการจุดประกายความสนใจให้กับผู้อ่าน ที่มีความสนใจในเรื่องการเรียนรู้ของมนุษย์ใน เบื้องต้นโดยสรุป

ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลง (Visible learning theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้ในแนวคิดนี้ถูกนำเสนอ โดย ศาสตราจารย์ John Hattie ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการศึกษาจากมหาวิทยาลัย University of Auckland ประเทศ New Zealand (Hattie, 2012) จัดเป็นทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มแนวคิดร่วมสมัย ที่เรียกกันว่า แบบจำลองของการเพิ่มประสิทธิภาพ ของกลยุทธ์การเรียนรู้ (A model of learning optimizing the effectiveness of learning strategies) (Illeris, 2018, p. 97) แนวคิดนี้มาจากหนึ่งโครงการวิจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดที่ ดำเนินการในการศึกษาวิจัยในช่วงไม่กี่ทศวรรษ ที่ผ่านมาและในขณะเดียวกันหลักสูตรและการ สอนภายใต้แนวคิดนี้ก็กลายเป็นหนึ่งในรูปแบบ การพัฒนาวิชาชีพที่ได้รับความนิยมมากที่สุด แนวทางหนึ่งในปัจจุบัน (Knight, 2019, pp. 1-16) แนวคิดนี้เสนอว่าการเรียนการสอนที่ทำให้เกิด Visible learning คือ การเรียนการสอนที่มุ่งเน้น ปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับนักเรียน (Hattie, 2008) โดยมีความเชื่อว่า สิ่งนี้เป็นสิ่งสำคัญต่อ ความสำเร็จด้านการเรียนรู้ของนักเรียนมากกว่า การใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาหรือวุฒิการศึกษา ของครู เป็นแนวคิดที่เป็นผลมาจากการสังเคราะห์ งานวิจัยในระดับโลกว่าด้วยการศึกษามากกว่า 50,000 รายการ (Hattie, 2015) เพื่อตอบคำถาม ว่าอะไรคือหลักประกันความสำเร็จของนักเรียน ที่จะได้รับจากการศึกษาในระบบ (Fisher *et al.*, 2016) แนวคิดนี้เสนอว่าสัมพันธภาพที่ดีระหว่าง

ครูกับนักเรียนเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อความ สำเร็จในการเรียนรู้ของนักเรียน (Hattie, 2013, pp. 16-26) สัมพันธภาพที่ดีจะทำให้ครูสามารถที่ จะเติมเต็มคุณลักษณะต่างๆ ลงในการเรียนการ สอนได้ (Intervention for learning) และสามารถ ให้ข้อมูลย้อนกลับที่ดีส่งผลต่อกลวิธีทางอภิปัญญา (Metacognitive strategies) ของผู้เรียนที่จะเกิด ขึ้นตามมาในที่สุด โดยบทบาทของครูผู้สอนนั้นจะ ต้องมุ่งเน้นการสอนให้เกิดกระบวนการคิดที่สำคัญ ให้ได้ (Socratic teaching) และมุ่งสร้างกรอบการ พิจารณาตัวเองแบบก้าวหน้า (Growth mindset) ให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนให้ได้ ทั้งนี้ตัวครูเองก็ จะต้องมีการพิจารณาตัวเองแบบก้าวหน้า เช่นเดียวกัน โดยเชื่อว่ากรอบการพิจารณาตัว เองแบบก้าวหน้าเป็นตัวแปรทางจิตวิทยาตัวแปร หนึ่งที่มีความสำคัญกับบุคคลในยุคปัจจุบันและ อนาคต (Dweck, 2006, pp. 6-14) ปัจจัยที่สำคัญ อยู่ 6 ประการที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้แบบ Visible learning คือ ปัจจัยด้านนักเรียน (Student) ปัจจัยด้านครอบครัว (Home) ปัจจัยด้านโรงเรียน (School) ปัจจัยด้านหลักสูตร (Curricular) ปัจจัย ด้านครู (Teacher) และกลยุทธ์ในการสอน (Teaching strategies)

ทฤษฎีการเป็นตัวแทนและการเรียนรู้แบบการค้นพบ (Discovery learning and Representation theory)

Jerome Seymour Bruner เป็น นักจิตวิทยาชาวอเมริกา ที่พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับ พัฒนาการทางปัญญาเพื่อช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และการคิดของเด็กได้ แนวคิดของบรูเนอร์ ยังชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนที่อายุน้อยสามารถเรียนรู้ เนื้อหาใดๆ ก็ได้ ตราบใดที่มีการจัดการเรียนการ สอนอย่างเหมาะสม ตรงกันข้ามกับความเชื่อของ เพียเจต์และนักทฤษฎีคนอื่นๆ อย่างมาก บรูเนอร์ เน้นอธิบายแนวทางที่หลากหลายในการเกิด

ความรู้ของบุคคล เชื่อว่าบุคคลเลือกรับรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจพร้อมทั้งเรียนรู้ผ่านกระบวนการค้นพบ (Discovery learning) มีการศึกษางานวิจัยแนวคิดของบูรเนอร์ (Ozdem & Bilican, 2020) ที่เป็นการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบค้นพบกับการสอนวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนสำหรับการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ โดยมีนัยสำคัญหลักๆ คือ ในการศึกษาวิทยาศาสตร์ไม่ใช่เพื่อให้นักเรียนท่องจำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ แต่ช่วยให้พวกเขาได้รับทัศนคติ ทักษะ และความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เด็กได้ค้นพบหลักการด้วยตนเอง ซึ่งบูรเนอร์ได้อธิบายรูปแบบของการคิดและการเรียนรู้ถึงหลักโครงสร้าง (Structure) ที่เกี่ยวกับการเรียนรู้นั้นคือ การสอนเนื้อหา หรือให้ความรู้แก่ผู้เรียน มีการจัดระบบการเรียนการสอนที่ชัดเจนเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายขึ้น พร้อมทั้งสอดคล้องกับระดับประสบการณ์ของผู้เรียน บูรเนอร์ อธิบายไว้ 3 รูปแบบ ได้แก่ 1. Enactive stage (อายุแรกเกิด-1 ปี) ในขั้นนี้กระบวนการคิดของบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับกระทำทางกายภาพทั้งหมด ซึ่งเด็กเรียนรู้โดยการกระทำมากกว่าการแสดงภายใน (การคิด) ในขั้นนี้เด็กจะเข้าใจสิ่งต่างๆ เรียนรู้ได้ดีผ่านประสาทสัมผัส และผ่านการกระทำ 2. Iconic stage (อายุ 1-6 ปี) ในขั้นนี้กระบวนการคิดของข้อมูลต่างๆ จะถูกเก็บไว้เป็นภาพผ่านที่เกิดจากระบบประสาทสัมผัส สิ่งต่างๆ เหล่านี้สามารถอธิบายได้ว่าทำไม เมื่อเราเรียนรู้เรื่องใหม่ การมีแผนภาพหรือภาพประกอบในใจมักจะทำให้มีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้ดี เช่น เด็กสามารถวาดภาพสิ่งต่างๆ ได้โดยปราศจากการสัมผัสหรือการลงมือกระทำและ 3. Symbolic stage (อายุ 7 ปีขึ้นไป) ในขั้นนี้เด็กสามารถเข้าใจเชิงสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ความรู้จะถูกเก็บไว้เป็นรูปแบบสัญลักษณ์ทางคณิตศาสตร์หรือในระบบสัญลักษณ์อื่นๆ เช่น ดนตรี ภาษา เด็กสามารถถ่ายโอนประสบการณ์สู่ภาษา เด็ก

สามารถเรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมได้

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social theory of learning)

แนวคิดนี้ถูกนำเสนอโดยศาสตราจารย์ด้านมานุษยวิทยา Jean Lave และนักวิทยาศาสตร์ด้านการรู้คิด Etienne Wenger ได้พัฒนาทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ตลอด 30 ปีที่ผ่านมา โดย Lave (1988) ยึดพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีของ Bandura, Vygotsky และนักวิจัยอีกหลายท่าน เช่น Miller and Dollard, Piaget เพื่อต่อยอดผลงานวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม โดยเสนอแนวคิดว่าการเรียนรู้หรือการรู้คิดส่วนใหญ่จะอยู่ภายในกิจกรรม บริบท และวัฒนธรรมที่เกิดกิจกรรมนั้นๆ ซึ่งเรียกว่า “ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมและบริบท (Situating Cognition Theory หรือ SCT)” ต่อมา Lave and Wenger (1991) ได้ขยายทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมและบริบทให้มีความหลากหลายและลึกซึ้งยิ่งขึ้น ผ่านแนวคิดที่เรียกว่า “ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นความรับผิดชอบของชุมชน (Legitimate peripheral participation หรือ LPP)” โดยมองว่าผู้เรียนจำเป็นต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในชุมชนของผู้ปฏิบัติวิชาชีพนั้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และเพื่อที่จะได้ความเชี่ยวชาญในความรู้และทักษะ ผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกใหม่ต้องก้าวเข้าไปมีส่วนร่วมอย่างเต็มรูปแบบในการปฏิบัติทางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนนั้นๆ นอกจากนี้ทฤษฎีที่ต่อยอดมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมและบริบท คือแนวคิดชุมชนนักปฏิบัติ (Community of practice หรือ CoP) ของ Lave and Wenger (1991) ซึ่งสร้างและนำไปใช้จริงในแวดวงอุตสาหกรรมและธุรกิจจนเกิดผลสำเร็จ ต่อมาได้ขยายมาทางแวดวงอื่น เช่น การแพทย์ ซึ่งแนวคิด CoP เป็นกลุ่มคนที่แบ่งปันเรื่องราวที่สนใจตั้งประเด็นปัญหา ร่วมกัน จนบุคคลนั้นเกิดการสร้างความรู้และ

ความเชี่ยวชาญในเรื่องนั้นจากการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ไม่จำเป็นต้องทำงานด้วยกันทุกวัน แต่มาพบปะกันเพราะเห็นคุณค่าของการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน หลักการของ CoP อ้างอิงตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) ที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงต่อกัน 4 ประการ ได้แก่ การให้ความหมาย (Meaning) การปฏิบัติ (Practice) การสร้างชุมชน (Community) และการมีเอกลักษณ์ (Identity) (หทัยทิพย์ ธรรมวิริยะกุล, 2562) รวมทั้ง Wenger (2018) มีมุมมองว่าการเรียนรู้เป็นประสบการณ์ชีวิตของเราในการมีส่วนร่วมร่วมกับโลก การเรียนรู้เป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติของมนุษย์เช่นเดียวกับการกินหรือนอน ซึ่งเป็นทั้งการดำรงชีวิตและเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ สาระสำคัญของการเรียนรู้เป็นปรากฏการณ์ทางสังคมโดยพื้นฐาน ซึ่งสะท้อนถึงธรรมชาติทางสังคมที่ลึกซึ้งของเราในฐานะที่มนุษย์สามารถเรียนรู้ได้ ดังนั้นทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมจึงเน้นการเรียนรู้จากบริบททางสังคม การมีส่วนร่วมในชุมชนซึ่งเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน รวมทั้งการสร้างชุมชนนักปฏิบัติ (CoP) เป็นการสร้างบริบททางสังคมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เชิงบวก

ทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple intelligences theory)

ทฤษฎีพหุปัญญา (Multiple intelligences theory: MI theory) พัฒนาโดย Howard Gardner ศาสตราจารย์ด้านปัญญาและการศึกษา (Cognition and education) จาก Harvard University ตามแนวคิดของ Gardner คำว่า ปัญญา (Intelligence) หมายถึง ศักยภาพของมนุษย์ในการประมวลข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นการประมวลภาษา จำนวน

ความสัมพันธ์ทางสังคม มิติสัมพันธ์ เป็นต้น (Gardner, 2013) โดย Gardner ได้นำเสนอปัญญา 9 ด้านของมนุษย์ ได้แก่ ปัญญาด้านภาษา (Linguistic intelligence) ปัญญาด้านคณิตศาสตร์-ตรรกศาสตร์ (Logical-Mathematical Intelligence) ปัญญาด้านดนตรี (Musical intelligence) ปัญญาด้านการเคลื่อนไหวร่างกาย (Bodily-Kinesthetic intelligence) ปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Spatial intelligence) ปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Interpersonal Intelligence) ปัญญาด้านใจตนเอง (Intrapersonal intelligence) ปัญญาด้านธรรมชาติ (Naturalist Intelligence) และปัญญาด้านจิตวิญญาณ (Spiritual intelligence) อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันนี้ มุ่งเน้นนำเสนอปัญญาของมนุษย์ทั้งสิ้น 8 ด้าน เนื่องด้วยปัญญาด้านจิตวิญญาณเป็นปัญญาที่มีความเฉพาะ (Davis, et al., 2011) แม้ว่าทฤษฎีพหุปัญญาจะนำเสนอเกี่ยวกับปัญญาแต่ละด้าน ก็ไม่ได้หมายความว่าปัญญาแต่ละด้านจะทำงานแยกจากกันอย่างสมบูรณ์ เพราะในการทำงานบางประเภทจำเป็นต้องอาศัยปัญญาด้านต่างๆ ร่วมกัน เช่น การทำงานเกี่ยวกับเครื่องมือทางเทคนิค ก็ต้องอาศัยปัญญาด้านตรรกศาสตร์ ด้านมิติสัมพันธ์ และด้านร่างกาย (Gardner, 2006) นอกจากนี้เอกัตบุคคลมีปัญญาทุกด้าน แต่จะมีระดับความโดดเด่นและอ่อนด้อยในแต่ละด้านแตกต่างกัน และอาจจะมีปัญญาที่โดดเด่นและอ่อนด้อยมากกว่าหนึ่งด้านก็ได้ ด้วยเหตุนี้ บุคคลแต่ละคนจึงแตกต่างกัน แม้แต่ฝาแฝดแท้ ก็มีความโดดเด่นและอ่อนด้อยทางปัญญาด้านต่างๆ แตกต่างกัน (Davis et al., 2011) ซึ่งแนวคิดของ Gardner นี้สะท้อนความเชื่อเกี่ยวกับ “ความแตกต่างระหว่างบุคคล” ดังนั้น การนำทฤษฎีนี้ไปประยุกต์ใช้จึงต้องตระหนักถึงประเด็นนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคมและวัฒนธรรม (Sociocultural theory)

แนวคิดของ Lev Semyonovich Vygotsky นักจิตวิทยาชาวโซเวียต ที่มีอายุระหว่างปี ค.ศ. 1896-1934 เป็นทฤษฎีพัฒนาการทางปัญญา (Cognitive development) ในกลุ่ม Social constructivism (Shabani, Khatib, & Ebadi, 2010) จากภูมิหลังการศึกษาของ Vygotsky ไม่ว่าจะ เป็น กฎหมาย จิตวิทยา ปรัชญา ภาษาศาสตร์ และสังคมวิทยา นำมาสู่ผลงานของเขายังคงมีอิทธิพลพัฒนาและถูกประยุกต์ใช้ในหลายวงการมากกว่าครึ่งทศวรรษ แม้เขาจะจากไปด้วยโรควันโรคนิวัยเพียง 38 ปี จากคำกล่าวที่ว่า “หนึ่งก้าวของการเรียนรู้ เป็นร้อยก้าวของการพัฒนาการ” (Zaretsky, 2016) ตามหลักการของ Vygotsky ปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่พัฒนาการของมนุษย์ก็คือปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal or social interaction) วัฒนธรรมประวัติศาสตร์ (Cultural-historical) และปัจจัยส่วนบุคคล (Individual factors) (Mertens, Caskey, & Flowers, 2016 ; Tudge & Scrimsher, 2014) พัฒนาการของมนุษย์ ตามมุมมอง Vygotsky เป็นกระบวนการที่มีสังคมเป็นสื่อ โดยที่เด็ก ๆ ได้รับค่านิยมทางวัฒนธรรม ความเชื่อ และแนวทางการแก้ปัญหา ผ่านการสนทนาสื่อสารระหว่างกันกับบุคคลที่มีความสามารถและความเชี่ยวชาญมากกว่าตน (Fawcett & Garton, 2005) เขาเชื่อว่าปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction) มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างการเรียนรู้ของเด็ก ในขณะที่ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะภาษา เป็นกลไกสำคัญในการเรียนรู้ ทั้งนี้ Meece (2002) สรุปหลักการสำคัญตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคมและวัฒนธรรม ของ Vygotsky ไว้ดังต่อไปนี้

- 1) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเป็นสิ่งสำคัญ ความรู้ถูกสร้างขึ้นระหว่างบุคคลอย่างน้อยสองคนขึ้นไป
- 2) การกำกับตนเอง (Self-regulation) จะถูกพัฒนาภายใต้การผสมผสานการกระทำ (Action) กับกระบวนการภายในจิตใจ (Mental process) ที่เกิดขึ้นภายในปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (Social interaction)
- 3) พัฒนาการของมนุษย์เกิดขึ้นจากเครื่องมือ (Tool) ของการเผยแพร่ทางวัฒนธรรม (Cultural transmission) อันได้แก่ ภาษา (Language) และ สัญลักษณ์ (Symbol)
- 4) ภาษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญ ที่พัฒนามาจาก วาทกรรมทางสังคม (Social speech) วาทกรรมส่วนตน (Private speech) และวาทกรรมภายใน (Inner speech) และ
- 5) พื้นที่รอยต่อพัฒนาการ (Zone of proximal development) เป็นความแตกต่างระหว่างสิ่งที่บุคคลสามารถทำได้ด้วยตนเอง และสิ่งที่ต้องอาศัยการช่วยเหลือจากบุคคลอื่น ดังนั้นการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนหรือบุคคลที่อายุ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญและความสามารถมากกว่าตนช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางปัญญาของเด็กได้ ในปัจจุบันงานของ Vygotsky ยังคงทรงอิทธิพลและมีการประยุกต์ใช้ในหลายวงการ เช่น วงการการศึกษา จิตวิทยา สังคมวิทยา และภาษาศาสตร์ (Schunk, 2012 ; Shabani, 2016 ; Tin, 2003)

ทฤษฎีมิติด้านอารมณ์ของการเรียนรู้ (Affective dimensions of learning theory)

สำหรับคนที่เคยเรียนในสถาบันการศึกษามาแล้วคงจะพบว่าเป็นสถานที่ที่เต็มไปด้วยอารมณ์และความรู้สึกเช่นความกลัว ความเขินอาย ความหวัง ความภาคภูมิใจ อับยศ เบื่อหน่าย ความเพลิดเพลิน หรือความผิดหวัง “แทบจะไม่มีขบวนการเรียนรู้ใดๆ ที่ปราศจากอารมณ์เข้ามาเกี่ยวข้องเลย” (Hascher, 2010, pp.13)

คำว่า (Affective) หมายถึงมิติทางด้านต่างๆ ที่ไม่ใช่ความคิด (Non-cognitive constructs) Hascher (2010) เสนอว่าโดยทั่วไปถ้านึกถึงคำว่า อารมณ์ (Emotion) น่าจะรวมถึงคุณลักษณะทาง สรีรวิทยา จิตวิทยา และ พฤติกรรม โดยมี 5 องค์ ประกอบหลักๆ ดังนี้ 1) ด้านอารมณ์ (Affective component) จากประสบการณ์ส่วนตัว เช่น ความ รู้สึกกระวนกระวายก่อนสอบ 2) ด้านความคิด (Cognitive component) ในที่นี้คือความคิด ที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ เช่น คิดถึงสาเหตุและ สิ่งที่จะตามมาถ้าสอบตก 3) ด้านการแสดงออก (Expressive component) ที่เกี่ยวข้องกับการ แสดงออกทางอารมณ์ เช่น การแสดงออกออก ของความกลัว ความวิตกกังวล หรือความปิติยินดี 4) ด้านแรงจูงใจ (Motivational component) เกี่ยวข้องกับอารมณ์จูงใจให้เกิดพฤติกรรมหรือ ยับยั้งพฤติกรรมนั้นๆ เช่น การขยันตั้งใจทำงาน เพราะรู้สึกว่าการงานนั้นสนุก 5) ด้านสรีรวิทยา (Physiological component) เช่น จังหวะหัวใจที่ เต้นแรงขึ้นและเหงื่อที่ออกมากขึ้นเนื่องจากความ กังวลระหว่างการทำข้อสอบ ความกลัว ความวิตก กังวล และการเรียนการสอน (Fear, anxiety, and schooling) นักวิจัยบางท่านจึงมองว่าระหว่าง คำว่า Fear และ Anxiety นี้สามารถใช้แทนกันได้ (Bourke, 2005; Bauman, 2006 ; Gill, 2007) อย่างไรก็ตามหลายท่านก็มองว่ามันมีนิยาม ที่แตกต่างกัน โดย ความกลัว (Fear) หมายถึง สิ่งที่ไม่ชัดเจน ไม่มีสาเหตุที่แน่ชัด หรือมองไม่เห็น ว่าภัยคุกคามนั้นอยู่ที่ใด (Ahmed, 2004) ในขณะที่ ความกังวล (Anxiety) คือ อารมณ์ที่ใจจดใจจ่อ และรู้สึกตึงเครียดกับความคาดหวัง (Rachman, 1998) งานวิจัยเรื่องความกลัวหรือความวิตก กังวลในแวดวงการศึกษา พบว่าทั้งสองอารมณ์นี้ พบได้บ่อยในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย โดย ความวิตกกังวลเป็นอารมณ์ที่พบได้บ่อยมาก เช่นในช่วงการสอบสัมภาษณ์เข้าเรียน และยัง

เป็นอารมณ์ที่มีการศึกษาวิจัยมากที่สุดในบริบท ทางการศึกษา โดยนักจิตวิทยา (Soysa and Weiss, 2014) ได้วัดความวิตกกังวลโดยใช้มิติทั้ง 3 ด้าน ด้วยกันคือ 1) ด้านความคิด (Cognition) เช่น ความกังวล 2) ด้านอารมณ์ (Affective) เช่น อารมณ์ความรู้สึก 3) ด้านพฤติกรรม (Behaviour) เช่นการหลีกเลี่ยงการเรียน สรุปมิติด้านอารมณ์ ของการเรียนรู้มีความสำคัญในบริบทของการ ศึกษามาก ในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ที่ผ่อนคลาย การเสริมแรงจูงใจในการเรียน และ ประเด็นสำคัญคือ การเห็นคุณค่าในสิ่งที่กำลัง เรียนรู้ ซึ่งการเห็นคุณค่า เป็นปัจจัยสำคัญที่จะ สะท้อนความยั่งยืนการศึกษาคือการเป็นผู้หมั่น เรียนรู้ตลอดชีวิต ดังนั้นจึงควรมีการทำการศึกษา วิจัยในเรื่องเหล่านี้ให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดความ เข้าใจในขบวนการเกิดขึ้น ซึ่งแน่นอนว่ามันเป็นเรื่องที่ท้าทายและไม่ใช่เรื่องง่ายเลย อย่างไรก็ตาม ถึงเวลาแล้วที่เราควรจะเลิกเพิกเฉยต่อมิติด้าน อารมณ์ในสถานศึกษา

สรุป การศึกษาวิจัยในเรื่องการเรียนรู้ของ มนุษย์ยังคงอาศัยพื้นฐานทางทฤษฎีต่างๆ ที่ช่วย ในการทำความเข้าใจกลไกการเรียนรู้ ที่จะช่วยให้ เกิดการพัฒนา การส่งเสริมศักยภาพการเรียนรู้ ของมนุษย์มากยิ่งขึ้นไปในอนาคต การทำความเข้าใจในเรื่องการเรียนรู้โดยอาศัยทฤษฎีใดทฤษฎี หนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว ย่อมเป็นการมองอย่าง คับแคบ ไม่ช่วยให้เราทำความเข้าใจกลไกของ การเกิดกระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ได้อย่าง ครบคลุมรอบด้าน การมองการเรียนรู้โดยอาศัย ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ช่วยทำให้ เราเข้าใจในเรื่องของการเรียนรู้ของมนุษย์ได้อย่าง ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น นำไปสู่การศึกษาการวิจัยที่จะ ช่วยให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ในศาสตร์การ เรียนรู้ได้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น ซึ่งเราจะเห็นว่างานวิจัยใหม่ๆ ในปัจจุบันช่วย

เปิดเผยให้เราได้รับรู้ธรรมชาติของการเรียนรู้ ประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาอันยาวนานของมวล
ได้อย่างที่เราไม่เคยทำได้มาก่อนในช่วง มนุษยชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติธัช บุญนาคแก้ว. (2564). การพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองร่วมกับแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความคิดสร้างสรรค์. *วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา*, 5(2), 12-23.
- เจษฎา อังกาบสี. (2561). *จิตวิทยาพัฒนาการ*. แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตอีโพรเซชั่น.
- ทศนา เข้มฉนิ. (2562). *ศาสตร์การสอน* (พิมพ์ครั้งที่ 23). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทยากร เขียงกุล. (2552). *จิตวิทยาวัยรุ่น: ก้าวข้ามปัญหาและพัฒนาศักยภาพด้านบวก*. พิมพ์ลักษณะศุภชัย สมพงษ์ และ ประภาศ ปานเจียง. (2564). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดของธอร์นไคค์ที่มีต่อ
สไตทักษะในรายวิชาดนตรีสากล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. *การประชุมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12*. สงขลา.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2549). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2556). *จิตวิทยาการศึกษา*. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- หทัยทิพย์ ธรรมวิริยะกุล (2562). การสร้างชุมชนการใช้หลักฐานการแพทย์เชิงประจักษ์ในเวชปฏิบัติครอบครัว: การประยุกต์ทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์เชิงสังคม. *วารสารระบบบริการปฐมภูมิและเวชศาสตร์ครอบครัว*, 2(2), 23-30.
- อักษรเนกซ์, (2022). *การเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม Bloom's Taxonomy*. บริษัท อักษร เนกซ์ จำกัด.
- อริปต์ย์ บำรุง. (2563). *แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการเล่นเพื่อส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก*. สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Ahmed, S. (2004). *The cultural politics of emotion*. Edinburgh University Press.
- Babakr, Z. H., Mohamedamin, P., & Kakamad, K. (2019). Piaget's cognitive developmental theory: Critical review. *Education Quarterly Reviews*, 2(3), 517-524.
- Bauman, Z. (2006). *Liquid fear*. Polity Press.
- Benson, N., Ginsburg, J., Grand, V., & Lazyan, M. (2012). *The psychology book, big ideas simply explain*. DK Publishing.
- Bourke, J. (2005). *Fear: A cultural history*. Virago.
- Bush, H. M., Daddysman, J., & Charnigo, R. (2014). Improving outcomes with Bloom's Taxonomy: From statistics education to research partnerships. *Journal of Biometrics & Biostatistics*, 5(4), 1-3.
- Cherry, K. (2022). *Piaget's 4 stages of cognitive development explained: Background and key concepts of Piaget's theory*. Very well Mind.

- Davis, K, Christodoulou J. A., Seider S, & Gardner, H. (2011). The theory of multiple intelligences. In R. J. Sternberg, & S. B. Kaufman. (Eds.). *Cambridge Handbook of Intelligence* (pp. 485-503). Cambridge University Press.
- Dweck, C. S. .(2006). *Mindset: The new psychology of success*. Ballantine Books.
- Fawcett, L. M., & Garton, A. F. (2005). The effect of peer collaboration on children's problem solving ability. *British Journal of Educational Psychology*, 75(2), 157-169.
- Fisher, D., Frey, N., & Hattie. J. (2016). *Visible learning for literacy*. Corwin.
- Gardner, H. (1999). *Intelligence reframed: Multiple intelligences for the 21st Century*. Basic Books.
- Gardner, H. (2006). *Multiple intelligences: New Horizons* (completely revised and updated). Basic Books.
- Gardner, H. (2013). *Frequently asked questions—multiple intelligences and related educational topics*. <http://www.pz.harvard.edu/sites/default/files/faq.pdf>.
- Gill, T. (2007). *No fear: Growing up in a risk averse society*. Calouste Gulbenkian Foundation.
- Hascher, T. (2010). Learning and emotion: perspectives for theory and research. *European Educational Research Journal*, 9(1), 13–28. doi:<https://doi.org/10.2304/eeerj.2010.9.1.13>
- Hattie, J. (2008). *Visible learning: A synthesis of over 800 meta analysis relating to achievement*. Taylor & Francis.
- Hattie, J. (2012). *Visible learning for teachers: Maximizing impact on learning*. Taylor & Francis.
- Hattie, J. (2013). *Visible learning and the science of how we learn*. Taylor & Francis.
- Hattie, J. (2015). The applicability of visible learning to higher education. *Scholarship of Teaching and Learning in Psychology*, 1(1), 79-91. doi:<https://doi.org/10.1037/stl0000021>
- Hattie, J. A. T., & Donoghue, G. M. (2018). A model of learning optimizing the effectiveness of learning strategies. In K. Illeris (Ed.), *Contemporary Theories of Learning* (pp. 97-113). Routledge, Taylor & Francis Group.
- Iwuchukwu, M. O. (2015). Literature review and use of benjamin Bloom's taxonomy. *International Journal of Humanities and Cultural Studies*, 2(3), pp. 436-444.
- Illeris, K. (2018). *Contemporary theories of learning: learning theorists, in their own words*. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Karadut, A. P. (2012). Effects of E. L. Thorndike's theory of connectionism rudiments on developing cello playing skills for beginners. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 69(1ceepsy), 298–305. doi:<https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2012.11.413>
- Knight, J. (2019). Instructional coaching for implementing visible learning: A Model for Translating Research into Practice. *Education Sciences*, 9(2), pp. 1-16. doi:<https://doi.org/10.3390/educsci9020101>
- Lave, J. (1988). *Cognition in practice*. Cambridge, England: Cambridge University Press.

- Lave, J., & Wenger, E. (1991). *Situated learning: Legitimate peripheral participation*. Cambridge University Press.
- Meece, J. L. (2002). *Child and adolescent development for educators* (2nd edition). McGraw-Hill.
- Merriam-Webster. (2022). *Merriam-Webster dictionary*. Merriam-Webster.
- Mertens, S. B., Caskey, M. M., & Flowers, N. (Eds.). (2016). *The encyclopedia of middle grades education*. IAP.
- Nairne, J. S. (2000). *Psychology: the adaptive mind* (2nd edition). Australia: Wadsworth.
- Olson, M. H., & Hergenhahn, B. R. (2016). *An Introduction to Theories of Learning*, 9th edition. Routledge, Taylor & Francis Group.
- Ozdem-Yilmaz, Y., Bilican, K. (2020). Discovery learning—Jerome Bruner. In: Akpan, B., Kennedy, T.J. (eds) *Science Education in Theory and Practice*. Springer Texts in Education. Springer, Cham. doi:https://doi.org/10.1007/978-3-030-43620-9_13
- Piaget, J. (1970). Piaget's theory (G. Gellerier & J. Langer, Trans.). In: P.H. Mussen (Ed.), *Carmichael's Manual of Child Psychology* (3rd Edition, Vol. 1). Wiley.
- Raymond, G. (2016). *Behavior modification: Principles and procedures* (6th edition). Pearson Education.
- Schunk, D. H. (2012). *Learning Theories, an Educational Perspective* (6th edition). Pearson Education Inc.
- Shabani, K. (2016). Applications of Vygotsky's sociocultural approach for teachers' professional development. *Cogent Education*, 3(1), 1252177. doi:<https://doi.org/10.1080/2331186X.2016.1252177>
- Shabani, K., Khatib, M., & Ebadi, S. (2010). Vygotsky's zone of proximal development: Instructional implications and teachers' professional development. *English Language Teaching*, 3(4), 237-248. doi:<https://doi.org/10.5539/elt.v3n4p237>
- Shunk, D. H. (2006). *Learning theories: An Education Perspective*. Pearson Education,
- Slavin, R. E. (2009). *Educational psychology: Theory and Practice* (9th Ed.). Pearson Education.
- Slavin, R. E. (2018). *Educational psychology: Theory and Practice*. Pearson Education Inc.
- Soysa, C. K., & Weiss, A. (2014). Mediating perceived parenting styles-test anxiety relationships: academic procrastination and maladaptive perfectionism. *Learning and Individual Differences*, 34, 77-85. doi: <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2014.05.004>
- Sprinthall, N.A. & Sprinthall, R.C. (1950). *Educational psychology: A developmental approach* (5th ed.). McGraw-Hill Publishing.
- Thorndike L. E. (1966). *Human learning*. M.I.T. Press.
- Tin, T. B. (2003). Does talking with peers help learning? The role of expertise and talk in convergent group discussion tasks. *Journal of English for Academic Purposes*, 2(1), 53-66. doi:[https://doi.org/10.1016/S1475-1585\(02\)00033-4](https://doi.org/10.1016/S1475-1585(02)00033-4)

- Tudge, J., & Scrimsher, S. (2014). Lev S. Vygotsky on education: A cultural-historical, interpersonal, and individual approach to development. In *Educational psychology: A century of contributions* (pp. 207-228). Routledge, Taylor & Francis Group.
- Ugur, H. (2015). Self-Awareness and personal growth: Theory and application of Bloom's Taxonomy. *Eurasian Journal of Educational Research*, 15(60), pp. 89-110, doi: <https://doi.org/10.14689/ejer.2015.60.6>
- Wenger, E. (2018). A social theory of learning. In K. Illeris (Ed.), *Contemporary Theories of Learning* (pp. 219-228). Routledge, Taylor & Francis Group.
- Wetherell, M. S. (2014). 'The turn to affect', paper presented at Taking 'Turns': Material, Affective and Sensory 'Turns' in the Academy, University of Manchester, 3 July.
- Woolfolk, A. E. (2010). *Education psychology* (11th edition). Pearson Education Inc.
- Woolfolk, A. E. (2016). *Educational psychology* (13th edition). Pearson Education.
- Zaretsky, V. K. (2016). Vygotsky's principle "One step in learning—one hundred steps in development": from idea to practice. *Cultural-Historical Psychology*, 12(3), 149-188. doi:<https://doi.org/10.17759/chp.2016120309>
- Zimbardo, P. G., Johnson, R., & McCann, V. (2017). *Psychology: Core concepts*. Pearson International Publishing.

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ

Basic Science Process Skills of 5th Grade Students of Phoncharoen District School Cluster, Buengkan Province

จรรยาลักษณ์ คำเรือน¹, อพันตรี พูลพุทธา²
Jaroonlak Khamreaun¹, Apantree Pulputha²

Received: 27 May 2022

Revised: 30 August 2022

Accepted: 14 September 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะขั้นพื้นฐาน จำแนกตามเพศ และ3) เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน ตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 191 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น การวิจัยครั้งนี้ใช้ขั้นตอนการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้แบบ 5 ขั้น (5E learning cycle model) ประกอบด้วย ขั้นสร้างความสนใจ ขั้นสำรวจและค้นหา ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นขยายความรู้ ขั้นประเมินความรู้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test แบบ independent sample ผลการวิจัยพบว่า

1. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง (Mean=19.97, SD=5.13) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ทักษะการจำแนกประเภท (Mean=3.60, SD=1.11), อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ทักษะการใช้จำนวน (Mean=3.06, SD=1.25) และทักษะการสังเกต (Mean=2.78, SD=0.99) อยู่ในระดับน้อย จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการหาความสัมพันธ์ของสเปซกับเวลา, ทักษะจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล (Mean=2.40, SD=1.27) ทักษะการพยากรณ์ (Mean=2.30, SD=1.28) และทักษะการวัด (Mean=2.28, SD=1.03) และอยู่ในระดับน้อยที่สุด จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล (Mean=1.14, SD=1.10)

¹ ครูโรงเรียนบ้านใหม่ศรีชมภู อำเภอพรเจริญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบึงกาฬ

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Teacher of Banmai Srichompoo School Phoncharoen District, Buengkan Primary Educational Service Area Office

² Assistant Professor of Educational Research and Evaluation Program, Mahasarakham University

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีเพศต่างกัน และอยู่กลุ่มโรงเรียนต่างกัน มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน ไม่แตกต่างกัน ($t=0.21$, ค่า $sig=0.83$)

คำสำคัญ: ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์, ทักษะพื้นฐาน, นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

Abstract

The major objectives of this research were to study basic science process skills of 5th grade students of Phoncharoen District School Cluster, Buengkan Province and to compare the basic science process skills of the students in respect of gender and school clusters. The research samples were 191 5th grade students of Phoncharoen District School Cluster, Buengkan Province. They were selected by stratified random sampling. This research used a 5-step learning cycle teaching method (5E learning cycle model). It included the stages of creating interest and also explore and search explanation and conclusion steps to expand the knowledge assessment stage. The research instrument was a science process skill assessment test. The statistics used were mean, standard deviation and independent sample t-test.

The results were as follows.

The average basic science process skill of the students was at a moderate level (Mean=19.97, SD=5.13). The highest rated science process skill of the students was classifying skill (Mean=3.60, SD=1.11),.Two moderate rated science process skills of the students were using numbers (Mean=3.06, SD=1.25) and observing (Mean=2.78, SD=0.99). Four low rated science process skills of the students were analyzing the relation of space and time, managing and interpreting data (Mean=2.40, SD=1.27), inferring and predicting (Mean=2.30, SD=1.28) and measuring (Mean=2.28, SD=1.03). The lowest rated science process skill of the students was inferring (Mean=1.14, SD=1.10).

The science process skills of the students regarding of different gender and different school clusters were not significantly different ($t=0.21$, ค่า $sig=0.83$).

Keywords: Science process skills, basic, 5th grade students

บทนำ

วิทยาศาสตร์เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้หลักในโครงสร้างหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และในหลักสูตรอนาคต ได้กำหนดสาระการเรียนรู้ที่สำคัญเป็น 3 กลุ่มได้แก่ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ (Life science) วิทยาศาสตร์กายภาพ (Physical science) และ

วิทยาศาสตร์โลกและอวกาศ (Earth and space science) ซึ่งมีเนื้อหาการจัดการเรียนการสอน และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการวางรากฐานการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้นให้มีความต่อเนื่อง เชื่อมโยงกันตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เพื่อให้สามารถนำความรู้

ไปใช้ในการดำรงชีวิต และอาชีพได้ส่งเสริมให้
ผู้เรียนพัฒนาความคิด ความคิดเป็นเหตุเป็นผล
ความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะ
สำคัญทั้งทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
และทักษะในศตวรรษที่ 21 การค้นคว้าและสร้าง
องค์ความรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้
สามารถแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ สามารถ
ตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลหลากหลาย และประจักษ์
พยานที่ตรวจสอบได้ (สถาบันส่งเสริมการสอน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560, หน้า 1)
วิถีชีวิตและการทำงานในศตวรรษที่ 21 มีความ
แตกต่าง โดยมีการเปิดกว้าง ยอมรับ และให้
ความสำคัญกับข้อมูลความรู้และข่าวสารที่
หลากหลาย การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ร่วมกันมี
ความจำเป็นอย่างยิ่ง และทักษะบางอย่างในอดีต
อาจไม่สามารถนำมาใช้แก้ปัญหาในปัจจุบันได้
ดังนั้น การจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในศตวรรษ
ที่ 21 จึงไม่ใช่กระบวนการถ่ายทอดความรู้
แต่คือการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ตลอดชีวิต
ให้กับทุกคน (สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล, 2561)

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
เป็นทักษะแกน (core skill หรือ key skill หรือ
life skill) ที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิต
(lifelong learning) และช่วยพัฒนาทักษะในการ
สื่อสาร (communicating skill) ความคิดเชิงวิจารณ์
(critical thinking) และทักษะในการแก้ปัญหา
(problem solving skill) จากหลักฐานที่
เก็บรวบรวมได้ในช่วงเวลานั้นๆ (สมเกียรติ
พรพิสุทธิมาศ, 2551, หน้า 33)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551 มีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนา
คนไทยในฐานะพลเมืองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้ง
ร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม
มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตอย่าง
สมดุล มีทักษะจำเป็น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น

อย่างมีความสุข

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรจัดให้
นักเรียนได้เรียนรู้และพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง
ซึ่งต้องอาศัยทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์
ที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ที่แปลกใหม่ต่อยอดพัฒนา
ชิ้นงานต่อไป(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน, 2564, หน้า 17) ทักษะกระบวนการ
ทางวิทยาศาสตร์ เป็นทักษะทางสติปัญญาที่นัก
วิทยาศาสตร์ใช้เพื่อการศึกษาค้นคว้าและหาข้อมูล
หลักฐานมาประกอบการศึกษาหรือแก้ปัญหา
ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์จึงเปรียบ
เสมือนเครื่องมือสำคัญที่ครูและผู้เรียนต้องเรียนรู้
เพื่อใช้ในการออกแบบกิจกรรมการสืบเสาะหา
ความรู้ทางวิทยาศาสตร์สำหรับผู้เรียน (สิรินภา
กิจเกื้อกุล, 2565, หน้า 36)

ในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้วิทยาศาสตร์
ได้รับผลกระทบจากความเจริญก้าวหน้าของ
เทคโนโลยีระบบดิจิทัลที่ทำให้ข้อมูลข่าวสาร
จำนวนมากส่งถึงกันได้อย่างรวดเร็ว การสื่อสาร
เป็นไปอย่างไร้ขอบเขต ภายใต้ความกดดัน
ทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลง
อย่างรวดเร็ว การเรียนรู้ทักษะกระบวนการทาง
วิทยาศาสตร์จึงต้องปรับตัวเรียนรู้เท่าทันโลก
ศตวรรษที่ 21 และเป็นทักษะตัวบ่งชี้คุณลักษณะ
ที่จำเป็นของผู้เรียน ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่าง
มีความสุข (สิรินภา กิจเกื้อกุล, 2565, หน้า 41)
จากเหตุข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาทักษะ
กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครือข่ายกลุ่ม
โรงเรียนอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ เพื่อเป็น
แนวทางให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำเสนอเสนอเทศ
ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการนำไปพัฒนาผู้เรียน
ให้เป็นไปตามเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษา
ขั้นพื้นฐานต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน ของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3. เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ 20 โรงเรียน จำนวน 383 คน

ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมประถมศึกษาปีที่ 5 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ของเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ 10 โรงเรียน จำนวน 191 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970: 607-610) และ Yamane (1973: 1110-1111) แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้กลุ่มโรงเรียนในการแบ่งชั้นดังตารางนี้

ขนาดโรงเรียน	กลุ่มที่	ชื่อโรงเรียน	จำนวนนักเรียนชั้นป.5 (คน)	ตัวอย่าง (คน)
เล็ก	1	บ้านดงเสียด	15	11
กลาง	1	บ้านใหม่ศรีชมภู	11	11
กลาง	1	ชุมชนโคกอุดม	44	22
กลาง	1	อนุบาลพรเจริญ	57	41
กลาง	1	หนองผักแว่น	25	23
กลาง	2	ดอนหญ้านาง	22	21
กลาง	2	หนองหัวช้าง	39	37
กลาง	2	โนนสวรรค์	15	15
เล็ก	2	สันติสุขฯ	10	10
รวม			238	191

ตัวแปรที่ศึกษา คือ แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน

ตัวแปรตาม คือ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน จำแนกตาม

1. เพศ แบ่งเป็น เพศชาย เพศหญิง

2. กลุ่มโรงเรียน แบ่งเป็น กลุ่ม 1 กลุ่มพรเจริญ กลุ่ม 2 กลุ่มดอนหญ้านาง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบ

ทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ลักษณะเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก โดยครอบคลุมทักษะขั้นพื้นฐาน 8 ทักษะ ด้านละ 5 ข้อ รวมจำนวน 40 ข้อ

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดำเนินงาน ดังนี้

3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายของการสำรวจ
ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะ
ขั้นพื้นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

3.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง แล้วนำมากำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ
เกี่ยวกับทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้าน
ทักษะขั้นพื้นฐาน

3.3 สร้างแบบทดสอบตามกรอบแนวคิด
ของนิยามศัพท์เฉพาะ โดยสร้างเป็นแบบทดสอบ
แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก สร้างขึ้น
ครั้งแรก จำนวน 8 ทักษะๆ ละ 6 ข้อ รวมจำนวน
48 ข้อ และกำหนดไว้ว่าต้องการจริง จำนวน 8
ทักษะๆ ละ 5 ข้อ รวมจำนวน 40 ข้อ

3.4 นำแบบทดสอบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรง
ตามเนื้อหา โดยการวิเคราะห์หาค่าดัชนีความ
สอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ
(IOC) ซึ่งมีเกณฑ์การผ่านคือ ค่า IOC มีค่าสูงกว่า

0.50 ขึ้นไป ผลปรากฏว่า ข้อคำถามมีค่า IOC ผ่าน
เกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่าตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

3.5 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้กับ
นักเรียนในเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนอำเภอพรเจริญ
จังหวัดบึงกาฬที่ไม่ใช่ตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3.6 วิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบ
รายข้อ โดยการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก (r) และ
ความยาก (p) โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกข้อสอบคือ
อำนาจจำแนก ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.20 ถึง 1.00 และ
ความยาก มีค่าตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.80 ผลปรากฏ
ว่า ข้อสอบ 48 ข้อ ผ่านเกณฑ์ 41 ข้อ และไม่ผ่าน
เกณฑ์ จำนวน 7 ข้อ ผู้วิจัยคัดเลือกข้อสอบไว้
ทักษะละ 5 ข้อ รวม จำนวน 40 ข้อ โดยข้อคำถาม
มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.78 และความ
ยากง่าย มีค่าตั้งแต่ 0.20 ถึง 0.77 รายละเอียดดัง
ตารางที่ 1

3.7 นำข้อคำถาม 40 ข้อ มาวิเคราะห์
หาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยการใช้อยู่ตรา KR-20
ของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder-Richardson)
ความเชื่อมั่นทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.79

ตารางที่ 1 ความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ รายด้าน

ทักษะวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน	จำนวนข้อสอบ	p	r
1.การสังเกต	5	0.53-0.77	0.45-0.70
2.การจำแนกประเภท	5	0.57-0.73	0.25-0.70
3.การวัด	5	0.43-0.73	0.38-0.78
4.การใช้จำนวน	5	0.43-0.77	0.20-0.50
5.การหาความสัมพันธ์ของสเปซกับเวลา	5	0.27-0.67	0.20-0.53
6.จัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล	5	0.30-0.57	0.20-0.57
7.การลงความเห็นจากข้อมูล	5	0.20-0.47	0.20-0.68
8. การพยากรณ์	5	0.27-0.63	0.42-0.60

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขออนุญาตเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างในเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ ในช่วงเดือนมกราคม ถึง กุมภาพันธ์ 2565

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน ของนักเรียน วิเคราะห์โดยหาคะแนนรวม ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การแปลความหมายของคะแนนโดยรวม (40 คะแนน) โดยเกณฑ์การแบ่งใช้การแบ่งชั้นออกเป็น 5 ชั้น (40 คะแนน, 5 ชั้น=8 (ช่วงห่างระหว่างชั้น เท่ากับ 8)) ดังนี้

คะแนน (โดยรวม)	ระดับทักษะกระบวนการ
0-8	น้อยที่สุด
9-16	น้อย
17-24	ปานกลาง
25-32	มาก
33-40	มากที่สุด

การแปลความหมายของคะแนนรายด้าน หรือ 8 ทักษะ ซึ่งแต่ละด้านมี 5 ข้อ ๆ ละ 1 คะแนน รวมคะแนนเต็มแต่ละด้าน 5 คะแนน จึงแปลความหมายโดยดัดแปลงเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1997, pp. 190) ดังนี้

คะแนน (รายด้าน)	ระดับทักษะกระบวนการ
0.00-1.49	น้อยที่สุด
1.50-2.49	น้อย
2.50-3.49	ปานกลาง
3.50-4.49	มาก
4.50-5.00	มากที่สุด

5.2 การเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามเพศ และกลุ่มโรงเรียน วิเคราะห์ด้วย t-test แบบ independent sample

ผลการศึกษา

1. ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง (Mean=19.97) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ทักษะการจำแนกประเภท (Mean=3.60) มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ด้าน ได้แก่ ทักษะการใช้จำนวน (Mean=3.06) ทักษะการสังเกต (Mean=2.78) มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับน้อย จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ทักษะการหาความสัมพันธ์ของสเปซกับเวลา, ทักษะจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล (Mean=2.40) ทักษะการพยากรณ์ (Mean=2.30) และทักษะการวัด (Mean=2.28) และมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับน้อยที่สุด จำนวน 1 ด้าน ได้แก่ ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล (Mean=1.14) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน ของนักเรียน

ทักษะวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน	คะแนนเต็ม	Mean	S.D.	ร้อยละ	ระดับ
1. การสังเกต	5	2.78	0.99	55.60	ปานกลาง
2. การจำแนกประเภท	5	3.60	1.11	72.00	มาก
3. การวัด	5	2.28	1.03	45.60	น้อย
4. การใช้จำนวน	5	3.06	1.25	61.20	ปานกลาง
5. การหาความสัมพันธ์ของสเปกกับเวลา	5	2.40	1.27	48.00	น้อย
6. จัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล	5	2.40	1.15	48.00	น้อย
7. การลงความเห็นจากข้อมูล	5	1.14	1.10	22.80	น้อยที่สุด
8. การพยากรณ์	5	2.30	1.28	46.00	น้อย
รวม	40	19.97	5.13	49.93	ปานกลาง

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามเพศและกลุ่มโรงเรียน

2.1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีทักษะ

กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะการสังเกตแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอีก 7 ด้าน นักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน ผลปรากฏดังตารางที่ 3

2.2 นักเรียนที่อยู่โรงเรียนกลุ่มพรเจริญและกลุ่มดอนหญ้านาง มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ โดยรวม และรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ผลปรากฏดังตารางที่ 4

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียน จำแนกตามเพศ

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	ชาย 90 คน		หญิง 101 คน		t	Sig
	Mean	S.D.	Mean	S.D.		
1. ทักษะการสังเกต	2.51	.92	3.02	1.00	-3.65*	0.00
2. ทักษะการจำแนกประเภท	3.56	1.14	3.63	1.07	-.49	0.63
3. ทักษะการวัด	2.30	.94	2.27	1.10	.22	0.83
4. ทักษะการใช้จำนวน	3.11	1.34	3.02	1.18	.50	0.62
5. ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับเวลา	2.51	1.27	2.31	1.26	1.11	0.27
6. ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายของข้อมูล	2.31	1.20	2.48	1.11	-.98	0.33
7. ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล	1.10	.86	1.18	1.28	-.50	0.62

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียน จำแนกตามเพศ (ต่อ)

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	ชาย 90 คน		หญิง 101 คน		t	Sig
	Mean	S.D.	Mean	S.D.		
8. ทักษะการพยากรณ์	2.28	1.32	2.33	1.25	-.26	0.79
รวม	19.68	5.13	20.23	5.14	0.74	0.46

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ของนักเรียน จำแนกตามกลุ่มโรงเรียน

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์	กลุ่มพรเจริญ 111 คน		กลุ่มดอนหญ้านาง 80 คน		t	Sig
	Mean	S.D.	Mean	S.D.		
1. ทักษะการสังเกต	2.80	1.01	2.75	0.97	.35	0.72
2. ทักษะการจำแนกประเภท	3.50	1.09	3.74	1.11	-1.50	0.14
3. ทักษะการวัด	2.32	1.02	2.24	1.05	.52	0.61
4. ทักษะการใช้จำนวน	3.07	1.21	3.05	1.31	.12	0.91
5. ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปซกับเวลา	2.34	1.17	2.49	1.40	-.78	0.44
6. ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายของข้อมูล	2.41	1.17	2.39	1.13	.11	0.92
7. ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล	1.15	1.25	1.13	0.86	.17	0.86
8. ทักษะการพยากรณ์	2.32	1.24	2.29	1.34	.15	0.88
รวม	19.90	5.06	20.06	5.25	0.21	0.83

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่ได้นำมาอภิปรายและสรุปผล ดังนี้

1. นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะขั้นพื้นฐาน ภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง (Mean=19.97 หรือคิดเป็นร้อยละ 49.93) ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงปีการศึกษา 2563-2564 ประเทศไทยประสบปัญหาโรคระบาดไวรัสโคโรนา ทำให้นักเรียนเรียนออนไลน์ ไม่ได้ลงมือปฏิบัติจึงทำให้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับปานกลาง ผลการวิจัย

ครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญญาภา ประชานันท์ และคณะ (2561, หน้า 155) ได้ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวม นักเรียนมีทักษะกระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=22.36, ร้อยละ=55.90) ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกษราพรพรรณ แก้ววิเศษ (2561, หน้า 75) ที่พบว่า นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 26 มีทักษะ

กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง (Mean=6.91, ร้อยละ 46.10) และผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุฑามาศ ทองเจียว (2560) ที่พบว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ โดยภาพรวม อยู่ในระดับดี (Mean=14.40 หรือคิดเป็น ร้อยละ 72.00) ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลี เข้ม (2561, หน้า 88) ที่พบว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก โดยรวม อยู่ในระดับมาก (Mean=4.00) เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน สามารถสรุปและอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ทักษะการสังเกต นักเรียนมีทักษะอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=2.78, ร้อยละ=55.60) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญญาภา ประชานันท์ และคณะ (2561) ที่ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการ ด้านทักษะการสังเกต อยู่ในระดับปานกลาง (Mean=0.95, ร้อยละ=47.00) ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลี เข้ม (2561, หน้า 88) ที่พบว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการสังเกต อยู่ในระดับมาก (Mean=4.00)

1.2 ทักษะการจำแนกประเภท นักเรียนมีทักษะอยู่ในระดับมาก (Mean=3.60, ร้อยละ 72.00) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลี เข้ม (2561 หน้า 88) ที่พบว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการจำแนก

ประเภท อยู่ในระดับมาก (Mean=3.98) และผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญญาภา ประชานันท์ และคณะ (2561) ที่ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการ ด้านทักษะการจำแนก อยู่ในระดับปานกลาง (Mean=1.01, ร้อยละ=50.50)

1.3 ทักษะการวัด นักเรียนมีทักษะอยู่ในระดับน้อย (Mean=2.28, ร้อยละ 45.60) ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญญาภา ประชานันท์ และคณะ (2561) ที่ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการ ด้านทักษะการวัด อยู่ในระดับสูง (Mean=2.07, ร้อยละ=69.00) ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลี เข้ม (2561 หน้า 88) ที่พบว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการวัด อยู่ในระดับมาก (Mean=3.73)

1.4 ทักษะการใช้จำนวน นักเรียนมีทักษะอยู่ในระดับปานกลาง (Mean=3.06, ร้อยละ 61.20) ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญญาภา ประชานันท์ และคณะ (2561) ที่ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการ ด้านทักษะการใช้ตัวเลข อยู่ในระดับปานกลาง (Mean=1.65, ร้อยละ=55.00)

1.5 ทักษะการหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปซกับเวลา นักเรียนมีทักษะอยู่ในระดับน้อย (Mean=2.40, ร้อยละ 48.00) ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญญาภา

ประชนันท์ และคณะ (2561) ที่ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างสเปซกับเวลา อยู่ในระดับปานกลาง (Mean=2.25, ร้อยละ=56.30) และผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลี เข้ม (2561 หน้า 88) ที่พบว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการหาความสัมพันธ์ระหว่างสเปซกับสเปซ และสเปซกับเวลา อยู่ในระดับมาก (Mean=4.20)

1.6 ทักษะการจัดกระทำและสื่อความหมายของข้อมูล นักเรียนมีทักษะอยู่ในระดับน้อย (Mean=2.40, ร้อยละ 48.00) ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญญาภา ประชนันท์ และคณะ (2561) ที่ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการ ด้านทักษะการตีความหมายข้อมูล อยู่ในระดับปานกลาง (Mean=1.78, ร้อยละ=59.30) และผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลี เข้ม (2561 หน้า 88) ที่พบว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการจัดกระทำและสื่อความหมายของข้อมูล อยู่ในระดับมาก (Mean=4.17)

1.7 ทักษะการลงความเห็นจากข้อมูล นักเรียนมีทักษะอยู่ในระดับน้อยที่สุด นั่นแสดงให้เห็นว่านักเรียนเขียนบรรยายรายละเอียดหลังการทดลอง และมีการลงความเห็นจากข้อมูลหลังการทดลองยังไม่ถูกต้อง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จุฑามาศ ทองเจียว (2560) ที่พบว่า

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ด้านการแปลผลข้อมูลและลงสรุป อยู่ในระดับพอใช้ (Mean=2.78 หรือคิดเป็น ร้อยละ 69.50) ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญญาภา ประชนันท์ พินิจ ขำวงษ์ และปรีนทร์ ชัยวิสุทธิทางกูร (2561) ที่ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการ ด้านทักษะการลงความเห็น อยู่ในระดับปานกลาง (Mean=2.32, ร้อยละ=58.00) และผลการวิจัยครั้งนี้ ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกษราพรพรรณ แก้ววิเศษ (2561, หน้า 75) ที่พบว่า นักเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 26 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นบูรณาการ ด้านการตีความหมายข้อมูลและการลงข้อมูล อยู่ในระดับสูง (Mean=1.73, ร้อยละ 57.60)

1.8 ทักษะการพยากรณ์ นักเรียนมีทักษะอยู่ในระดับน้อย (Mean=2.30, ร้อยละ 46.00) ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญญาภา ประชนันท์ และคณะ (2561) ที่ศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการ ด้านทักษะการพยากรณ์ อยู่ในระดับสูง (Mean=1.32, ร้อยละ=66.00) และผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุมาลี เข้ม (2561 หน้า 88) ที่พบว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ด้านการพยากรณ์ อยู่ในระดับน้อย (Mean=0.42)

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้านทักษะพื้นฐาน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เครือข่ายกลุ่มโรงเรียนอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ จำแนกตามเพศ และกลุ่มโรงเรียน

2.1 นักเรียนชายและนักเรียนหญิง มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้รับผลกระทบจากโรคระบาดไวรัสโคโรนา แล้วได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบออนไลน์ และออนไลน์ จึงทำให้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกษราพรธณ แก้ววิเศษ (2561, หน้า 76) ที่พบว่า นักเรียนชายและนักเรียนหญิง ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 26 มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ ไม่แตกต่างกัน

2.2 นักเรียนที่อยู่โรงเรียนกลุ่มพรเจริญ และกลุ่มดอนหญ้านาง มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากบริบทของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มโรงเรียนมีลักษณะที่คล้ายกัน รูปแบบการจัดการเรียนรู้จะใช้แบบเดียวกัน จึงทำให้นักเรียนกลุ่มพรเจริญ และกลุ่มดอนหญ้านาง ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้ไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เกษราพรธณ แก้ววิเศษ (2561 หน้า 79) ที่พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 26 ที่เรียนในโรงเรียนขนาดของสถานศึกษาต่างกัน มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 จากผลการวิจัยนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ยังมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับน้อยถึงน้อยที่สุดเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น โรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายกลุ่มโรงเรียนอำเภอพรเจริญ จังหวัดบึงกาฬ ผู้บริหารโรงเรียน ครู จึงควรช่วยกันหาแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้เพิ่มขึ้น

1.2 ในช่วงสถานการณ์โควิดครูผู้สอนใช้เทคนิคจากเทคโนโลยีจัดการกรรมการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ร่วมกับออนไลน์ ผสมรูปแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5E เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ด้านทักษะพื้นฐานภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการพัฒนาแบบทดสอบหรือแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ที่มีลักษณะเป็นรูปริคส์ ให้นักเรียนได้ปฏิบัติ

2.2 ควรทำการศึกษาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนในระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือในระดับจังหวัดบึงกาฬทั้งหมด เพื่อจะได้ข้อมูลพื้นฐานในการนำไปปรับปรุงและพัฒนา นักเรียน

2.3 ควรมีการศึกษาตัวแปรด้านตำแหน่งช่วงอายุของการทำงานว่ามีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2557). *แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551* (พิมพ์ครั้งที่ 4). โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทยจำกัด.
- เกษราพรรณ แก้ววิเศษ. (2561). *ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการและความคิด สร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาเขต 26 [วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม]*.
- จุฑามาศ ทองเจียว. (2560). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา [วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา]*.
- เบญญาภา ประชานันท์, พินิจ ขำวงษ์ และปรินทร์ ชัยวิสุทธิทางกูร. (2561). การสำรวจทักษะกระบวนการ ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตกรุงเทพมหานคร. *รมยสาร*, 16(3), 149-165.
- ปพิชญา นิ้มพิลา. (2560). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม]*.
- พิมพ์ลภัส บัวศรี. (2560). *การสร้างแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ชั้นบูรณาการของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม]*.
- ภัทราปวีณ์ ศรีสมพันธ์. (2561). *การพัฒนาแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัย ราชภัฏอุดรดิตถ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์]*.
- มณี ผ่านจันทาร. (2564). *การพัฒนาแบบทดสอบทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐานของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 [วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ ร้อยเอ็ด, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด]*.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อนักเรียนในศตวรรษที่ 21*. มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- ศรายุทธ จันทร์สว่าง. (2563). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการแก้ปัญหาทาง วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม]*.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2561). *คู่มือการใช้หลักสูตรรายวิชาพื้นฐาน วิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560)*. <https://www.scimath.org/ebook-science/item/8923-2018-10-01-01-59-16>
- สิรินภา กิจเกื้อกูล. (2565). *การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยนเรศวร.

- สมเกียรติ พรพิสุทธิมาศ. (2556). การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21. *วารสารหน่วยวิจัยวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้*, 4(1), 1-9.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *ก้าวแรก การจัดการเรียนรู้โดยใช้โครงงานเป็นฐาน (Project-Based Learning: PBL)*. ห้างหุ้นส่วนจำกัด เอ็น. เอ. รัตนะเทรตติ้ง.
- สุมาลี เข็ม. (2561). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก [วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา]*.
- อนงค์ เป้าชาลี. (2558). *การพัฒนาเครื่องมือวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 4. [วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี, มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี]*.
- Best, J. W. (1977). *Research in education* (3rd ed). Prentice Hall.
- Colly, K. E. (2006). Understanding ecology content knowledge and acquiring science process skills through project-based science instruction. *Science Activities*, 43(1), 26-33.
- Delors, J. (1998). *Learning: The treasure within: Revised edition. Report to UNESCO of the International Commission on Education for the 21st Century*. UNESCO.

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทยในช่วงก่อนและช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019

Factors Affecting the Performance of Non-life Insurance Businesses in Thailand in the Period Before and During the Covid-19 Pandemic

วัลลพ ล้อมตะคุ¹, กมลพรรณ ว่องวิทย์การ², ณัฏพล ปันทะวงษ์²,
จิราพร เครือมูล², ณัฐนนท์ คนใหญ่บ้าน²

Wanlop Lomtaku¹, Kamonphan Uaongwikkan², Natchaphon Panthawong²,
Jiraphorn Khreeamun², Nattanon Khonyaiban²

Received: 7 May 2022

Revised: 7 September 2022

Accepted: 14 September 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์ทั่วไปของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงก่อนและช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 และ 2) เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิของธุรกิจประกันวินาศภัยจำนวน 56 บริษัท วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษา พบว่าธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็กคิดเป็นร้อยละ 42.86 มีรายได้รวมน้อยกว่า 2,000,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.72 มีสินทรัพย์รวมน้อยกว่า 7,900,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 69.81 ซึ่งผลประกอบการอยู่ในช่วงขาดทุนสุทธิน้อยกว่า 50,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 11.32 และมีผลประกอบการอยู่ในช่วงกำไรสุทธิน้อยกว่า 200,000,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41.51

ในส่วนของผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย พบว่า ธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ทั้งในช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 และในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 มีอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานที่แตกต่างกัน กล่าวคือ ในช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ (0.999) และในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ (-0.2) และอัตรากำไรสุทธิของสินทรัพย์ มีผลกระทบต่อผล

¹ สาขาวิชาการเงินและการลงทุน คณะบริหารธุรกิจและนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

² นักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจ บัณฑิตสาขาวิชาการเงินและการลงทุน คณะบริหารธุรกิจและนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

¹ School of Business and Communication Arts, University of Phayao

² Bachelor of Business Administration, School of Business and Communication Arts, University of Phayao

การดำเนินงานของธุรกิจ (1.183) ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ช่วงก่อนและช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจ แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ผลการดำเนินงานธุรกิจประกันวินาศภัย, การแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019

Abstract

The objectives of this research were.-1) to study the general situation of non-life insurance businesses in Thailand in the period before and during the Covid-19 pandemic and 2) to study the factors affecting the performance of these businesses in Thailand. Data were collected from secondary sources of 56 insurance companies. The data were analyzed by Pearson 's correlation coefficient and multiple regression analysis.

The study found that most (42.86%) of the non-life insurance businesses in Thailand were small businesses. They had overall incomes of less than 2,000,000,000 baht or 54.72%. They had total assets of less than 7,900,000,000 baht or 69.81%. The operating result in the range of net loss was less than 50,000,000 baht or 11.32%. The operating result in the range of the net profit is less than 200,000,000 baht or 41.51%.

It was found that the financial ratios in non-life insurance businesses in Thailand both before and during the Covid-19 pandemic affected business performance differently. Before the Covid-19 pandemic, the return on assets affected business performance (0.999). However, during the Covid-19 pandemic, the return on investment affected business performance (-0.2) and asset turnover ratio affected business performance (1.183). Therefore, it can be concluded that the period before and during the Covid-19 pandemic affected business performance in different ways.

Keywords: Performance of non-life insurance business, the covid-19 pandemic

บทนำ

ธุรกิจกลุ่มประกันภัย ถือเป็นอีกหนึ่งหมวดธุรกิจที่มีความสำคัญต่อการขับเคลื่อนประเทศ เนื่องจากเป็นสถาบันการเงินที่มีความสำคัญต่อการระดมทุนระยะยาวของภาครัฐ และเอกชน อีกทั้งเป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยง รวมถึงสร้างหลักประกันความมั่นคงให้กับชีวิตและทรัพย์สิน ธุรกิจประกันภัยถือได้ว่าเป็นธุรกิจที่มีความเฉพาะตัวและค่อนข้างที่จะมีความซับซ้อน และมีหลายปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ

การดำเนินธุรกิจ รวมถึงหลักเกณฑ์กำกับดูแลเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งล้วนมีผลต่อการตัดสินใจลงทุนในหุ้น (อุษณีย์ ลิ่วรัตน์, 2561) การประกันวินาศภัย เป็นวิธีการจัดการด้านการเงินวิธีหนึ่งที่ใช้ในการจัดการความเสี่ยงภัย โดยมุ่งที่จะบรรเทาภาระความเสียหายทางการเงินที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลที่เป็นเจ้าของความเสี่ยงภัย ทั้งความเสียหายที่เกิดต่อตนเองหรือภาระผูกพันหรือความรับผิดชอบที่จะต้องไปชดใช้ความเสียหายให้กับบุคคลอื่นในสังคม การประกันวินาศภัย

คือ การประกันภัยทุกประเภทที่นอกเหนือจากการประกันชีวิต โดยผู้รับประกันภัยตกลงจะชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ให้ผู้เอาประกันภัยหากทรัพย์สินที่ทำประกันภัยเอาไว้เกิดความสูญเสียชีวิต หรือเสียหายจากภัยต่าง ๆ ซึ่งความเสียหายนั้นสามารถประเมินค่าเป็นตัวเงินได้ การประกันวินาศภัยแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ การประกันอัคคีภัย การประกันภัยรถยนต์ การประกันภัยทางทะเลและขนส่ง และการประกันภัยเบ็ดเตล็ด (สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย คปภ., 2564)

ธุรกิจประกันวินาศภัยปี 2561 ขยายตัวได้ดีต่อเนื่องจากปีก่อน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ประมาณการเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงเติบโตร้อยละ 6.0 เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 3.7 ในปี 2560 ด้วยปัจจัยสนับสนุนจากภาวะเศรษฐกิจไทยที่เติบโตดีขึ้น ความคืบหน้าของโครงการลงทุนภาครัฐ และยอดจำหน่ายรถยนต์ใหม่ที่สูงขึ้นถึงร้อยละ 19.5 อย่างไรก็ตาม ยังมีปัจจัยเสี่ยงที่กระทบต่อธุรกิจประกันวินาศภัย เช่น การส่งออกไทยที่ชะลอลงเล็กน้อยจากผลกระทบของเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าสำคัญ ปัญหาด้านภาพลักษณ์การท่องเที่ยวไทยในกลุ่มนักท่องเที่ยวจีน (กรุงเทพประกันภัย, 2561)

ธุรกิจประกันวินาศภัยในปี 2562 ขยายตัวลดลงจากปีก่อนหน้า โดยมีผลกระทบจากปัญหาหลาย ๆ ด้าน เช่น จากการแข่งขันด้านราคาที่ทำให้อัตราเบี้ยประกันภัยอยู่ในระดับต่ำ ภาวะเศรษฐกิจไทยที่ชะลอลงด้วยการส่งออกไทยหดตัวมาก เนื่องจากเศรษฐกิจประเทศคู่ค้าและปริมาณการค้าโลกที่ชะลอลงจากสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯ และจีน ปัญหาเสถียรภาพทางการเมืองในประเทศที่ส่งผลให้โครงการลงทุนขนาดใหญ่ของภาครัฐมีความล่าช้ากว่ากำหนดการที่ตั้งไว้ ปัญหา

หนี้สินภาคครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง ซึ่งส่งผลต่อกำลังซื้อของผู้บริโภค ปัญหาภัยธรรมชาติทั้งภัยแล้งและอุทกภัย รวมถึงผลกระทบที่มีต่อยอดเบี้ยประกันภัยรถยนต์จากยอดจำหน่ายรถยนต์ใหม่ที่ลดลงอย่างมาก (กรุงเทพประกันภัย, 2562)

ธุรกิจประกันวินาศภัยในปี 2563 เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ที่ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของหลายประเทศทั่วโลก รวมทั้งเศรษฐกิจไทยที่รายได้จากการส่งออกและการท่องเที่ยว ซึ่งถือเป็นรายได้หลักของประเทศได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ อีกทั้งประเทศไทยยังมีปัญหาหนี้ครัวเรือนที่เพิ่มสูงขึ้นมาก กำลังซื้อของผู้บริโภคหดหาย ยอดจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์และรถยนต์ใหม่ภายในประเทศลดลงอย่างมาก รวมทั้งปัญหาการเมืองในประเทศ ปัจจัยดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อเนื่องมายังธุรกิจประกันวินาศภัย ซึ่งจากข้อมูลของสำนักงานอัตราเบี้ยประกันวินาศภัย (Insurance premium rating bureau) พบว่าเบี้ยประกันภัยรับโดยตรงของธุรกิจประกันวินาศภัยในปี 2563 เติบโตลดลงอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อนหน้า เหลือเพียงร้อยละ 39 แม้จะได้รับผลบวกจากยอดจำหน่ายกรมธรรม์ประกันภัย COVID 19 รวมทั้งประกันภัยสุขภาพอื่นๆ ที่เติบโตขึ้นมาก จากการตระหนักถึงความเสี่ยงด้านการเจ็บป่วยของผู้บริโภคก็ตาม (กรุงเทพประกันภัย, 2563)

บริษัทประกันวินาศภัยเป็นกลุ่มบริษัทที่ได้รับอานิสงส์จากประกันโควิด-19 มากกว่าบริษัทประกันชีวิต โดยสัดส่วนเบี้ยรับจากกรมธรรม์ประกันโควิด-19 สูงถึง 3,551,760,137 บาท คิดเป็นร้อยละ 1.46 ของเบี้ยรับรวมในธุรกิจประกันวินาศภัยปี 2562 ที่มียอดทั้งสิ้น 244,062 ล้านบาท สถานการณ์การแพร่ระบาดของ “เชื้อไวรัสโควิด-19” ตั้งแต่ปลายเดือนธันวาคม 2562

จนถึงปัจจุบัน ได้สร้างความเปลี่ยนแปลงต่อสังคม เศรษฐกิจ การดำเนินชีวิต และธุรกิจหลาย อุตสาหกรรมทั่วโลก สำหรับธุรกิจประกันวินาศภัย เมื่อการดำเนินชีวิตของผู้คนต้องเปลี่ยนแปลง ไปตามสถานการณ์ การแพร่ระบาดนี้ย่อมส่งผล ต่อยอดขายประกันภัยเช่นกัน ดังนั้นธุรกิจประกัน วินาศภัยจึงมีการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลง จากสถานการณ์การแพร่ระบาดนี้ โดยการสร้าง

ผลิตภัณฑ์ประกันภัยโควิด-19 ตั้งแต่ต้นปี 2563 จากข้อมูลงบการเงินธุรกิจประกันวินาศภัยไทย ปี 2563 พบว่าเบี้ยประกันภัยรับตรงยังสามารถ เติบโต 3.51% จากปี 2562 โดยมีการเติบโตของ ประกันภัยสุขภาพถึง 42.32% (ประกันภัยโควิด- 19 อยู่ภายใต้หมวดหมู่ประกันภัยสุขภาพ) แสดง ข้อมูลตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบเบี้ยประกันภัยรับโดยตรง ปี 2563 และ ปี 2562

ประเภทของการประกันภัย	ปี 2563 (ล้านบาท)	ปี 2562 (ล้านบาท)	% การเปลี่ยนแปลง
ประกันอัคคีภัย	10,167	10,118	0.49%
ประกันภัยทางทะเล	5,289	5,469	-3.28%
ประกันภัยรถยนต์	146,017	144,025	1.38%
ประกันภัยสุขภาพ	15,632	10,983	42.32%
ประกันภัยเบ็ดเตล็ดอื่นๆ ไม่รวมประกันภัยสุขภาพ	75,512	73,460	2.79%
ทั้งหมด	252,618	244,055	3.51%

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.)

ธุรกิจประกันวินาศภัยในปี 2564 ประกัน โควิด เจอ จ่าย จบ ฟันพิษ เนื่องจากยอดเคลมสินไหมทั้งระบบสิ้นเดือน ต.ค. 64 สูงถึง 32,000 ล้านบาท พร้อมทั้งประเมินว่าภายในสิ้นปี 64 นี้ อาจสูงถึง 40,000 ล้านบาท หรือคิดเป็น 26-30% ของเงินกองทุนทั้งหมด ส่วนสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ออกมาแจ้งว่าตัวเลขไม่ตรงกันโดยมียอดจ่ายเคลมโควิด 20,000 ล้านบาท จ่ายเบี้ยประกันรถ 10,000 ล้านบาท ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องภายในบริษัทประกันภัยที่มีประกันโควิด หากย้อนกลับไปดูตัวเลขผู้ติดเชื้อโควิดตั้งแต่ปี 63 จนถึง 13 พ.ย. 64 จะพบว่า มีผู้ป่วยติดเชื้อสะสมแล้ว 2,011,311 ราย และหากนับเฉพาะวันที่ 1 เม.ย.-13 พ.ย. 64 จะพบว่า มีผู้ป่วยติดเชื้อสะสม 1,982,468 ราย เสียชีวิต

19,898 ราย ผลกระทบโควิดจะส่งผลกระทบต่อความต้องการซื้อประกันสุขภาพและประกันชีวิต และการถือครองสินทรัพย์ได้กระทบต่อฐานะทางการเงินของครอบครัวรายได้น้อย และชนชั้นกลางค่อนข้างมาก ทำให้การซื้อประกันหรือจ่ายค่าเบี้ยประกันในครอบครัวกลุ่มนี้ไม่ได้เพิ่มขึ้น แต่การซื้อประกันเพิ่มขึ้นเกิดขึ้นในกลุ่มกิจการและนิติบุคคลหรือผู้มีรายได้สูง (ไทยรัฐ, 2564, ออนไลน์)

ล่าสุด มีเพียงบริษัทเอเชียประกันภัย 1995 ที่ถูกปิดกิจการในวันที่ 16 ต.ค. 64 ที่ผ่านมา ผู้เอาประกันที่ติดเชื่อโควิดยื่นเคลมค่าสินไหมก่อนวันที่ 16 ต.ค. กองทุนประกันวินาศภัยเป็นผู้จ่ายเงินค่าสินไหม ส่วนผู้เอาประกันที่มีอายุกรมธรรม์เหลืออยู่ บริษัทจ่ายเบี้ยประกันคืนคิดตามจำนวนวันคุ้มครองที่เหลือ หรือมีบริษัทประกันภัยรายอื่นรับทำประกันจนครบอายุ สาเหตุมาจากความ

ผิดพลาดในการบริหารความเสี่ยง และการบริหารสภาพคล่อง ทำให้มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน และจากสภาพวิกฤติเศรษฐกิจโดยรวม อัตราผลตอบแทนต่ำยาวนานในตลาดตราสารหนี้ ธุรกิจประกันที่มีการแข่งขันกันสูง รวมถึงภาครัฐไม่สามารถจัดการผลกระทบภัยพิบัติจากโรคระบาด และภัยพิบัติน้ำท่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้ฐานะทางการเงินของธุรกิจประกันหลายแห่งย่ำแย่ลงอย่างรวดเร็ว อาจลุกลามไปยังสถาบันการเงินประเภทอื่นๆ (ไทยรัฐ, 2564, ออนไลน์)

จากข้อมูลข้างต้น ที่ธุรกิจประกันวินาศภัยประสบมา พบว่ามีปัจจัยต่างๆ มีความสัมพันธ์กับผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทยเป็นอย่างมาก จึงเป็นที่มาของการศึกษาผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ซึ่งจะศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับผลการดำเนินงานด้านต่างๆ ซึ่งสามารถวัดได้จากอัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่

- 1) อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (Liquidity ratio)
- 2) อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร (Profitability ratio)
- 3) อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Efficiency ratio) และ
- 4) อัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงิน (Financial ratio)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการดำเนินงานในด้านต่างๆ ของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ช่วงก่อนและช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนา-19 ว่ากลุ่มธุรกิจประกันวินาศภัยมีผลการดำเนินงานแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร ทั้งนี้ ผลการวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงภาพรวมของธุรกิจจากอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน ซึ่งจะทำให้ผู้ประกอบการและผู้ลงทุนคาดการณ์ถึงผลกระทบที่มีต่อกิจการได้ล่วงหน้า เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจวางแผน และเกิดการลงทุนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเพื่อให้ฝ่ายบริหาร

ของบริษัทใช้เป็นแนวทางในการควบคุมและปรับปรุงแก้ไขผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของธุรกิจให้ดียิ่งขึ้นตลอดจนได้ข้อสรุปที่เป็นปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาทั้งในปัจจุบันและอนาคตอีกด้วย

วัตถุประสงค์

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงก่อนและช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาถึงสถานการณ์ทั่วไปของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงก่อนและช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงก่อนและช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 มีวิธีการดำเนินงานวิจัย ดังนี้

1. วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิของธุรกิจประกันวินาศภัยจำนวน 56 บริษัท

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย จำนวน 56 บริษัท

(สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.), 2564)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้ทำการศึกษาจากประชากรในธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทยทั้งหมด ทั้งในช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 (ปี 2561 ไตรมาสที่ 1-ปี 2562 ไตรมาสที่ 3) และช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 (ปี 2563 ไตรมาสที่ 1-ปี 2564 ไตรมาสที่ 3) จากบริษัทที่ดำเนินธุรกิจประกันวินาศภัย จำนวน 56 บริษัท ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากประชากรทั้งหมดแทนการกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

3. ตัวแปรที่ทำการวิจัย

ผู้ศึกษาได้กำหนดตัวแปรเพื่อใช้ในการวิจัย ดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ประกอบด้วย 1) อัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ 1) อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง (Liquidity ratio) 2) อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร (Profitability ratio) 3) อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Efficiency ratio) และ 4) อัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงิน (Financial ratio) และ 2) การเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variables) ประกอบด้วย ผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย โดยวัดจากเบี้ยประกันภัยรับที่ถือเป็นรายได้ของธุรกิจ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary data) ซึ่งรวบรวมได้จากรายงานประจำปีในส่วนของงบการเงินรายปี โดยแบ่งเป็นในช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 จำนวน 7 ไตรมาส ระหว่างไตรมาส

ที่ 1-4 ปี 2561 ถึงไตรมาสที่ 1-3 ปี 2562 และช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 จำนวน 7 ไตรมาส ระหว่างไตรมาสที่ 1-4 ปี 2563 ถึงไตรมาสที่ 1-3 ปี 2564 ของธุรกิจประกันวินาศภัยจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) รวมทั้งข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ ตำรา และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงก่อนและช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 มีวิธีการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

5.1 คำนวณอัตราส่วนทางการเงินจากงบการเงินของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 จำนวน 7 ไตรมาส ระหว่างไตรมาสที่ 1-4 ปี 2561 ถึงไตรมาสที่ 1-3 ปี 2562 และช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 จำนวน 7 ไตรมาส ระหว่างไตรมาสที่ 1-4 ปี 2563 ถึงไตรมาสที่ 1-3 ปี 2564 และใช้ค่าของอัตราส่วนทางการเงินดังกล่าว ทั้ง 14 ไตรมาส เป็นตัวแปรอิสระในการสร้างแบบจำลอง

5.2 ใช้โปรแกรมหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร 2 ตัวด้วยเพียร์สัน (Pearson correlation) ซึ่งค่าที่ได้เรียกว่า “สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์” โดยปกติจะมีค่าอยู่ระหว่าง -1.00 ถึง 1.00

- ถ้ามีค่าติดลบ หมายความว่าตัวแปร 2 ตัวมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม

- ถ้ามีค่าเป็นบวก หมายความว่าตัวแปร 2 ตัวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน

- ถ้ามีค่าเป็นศูนย์ หมายความว่าตัวแปร 2 ตัวไม่มีความสัมพันธ์กัน (ชวาล แพร์ตกุล, 2549)

เมื่อนำตัวแปรมาหาความสัมพันธ์แล้ว นำตัวแปรที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่อยู่ระหว่าง -1.00 ถึง 1.00 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จะต้องมีความสัมพันธ์เชิงบวกและเชิงลบกันอย่างน้อยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05 โดยผลการวิเคราะห์ที่ได้กำหนดให้ตัวแปรจะต้องไม่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงเกิน 0.80 เพื่อป้องกันการเกิดปัญหา Multicollinearity

5.3 การทดสอบสมมติฐาน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานที่ 2 คือ การสร้างสมการหรือการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัว และตัวแปรตาม 1 ตัว ผลที่ได้จากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้เป็นความสัมพันธ์อยู่ในรูปของสมการเส้นตรง และเพื่อให้สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ จึงได้ทำการวิเคราะห์โดยแบ่งสมการออกตามการเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 สามารถเขียนให้อยู่ในรูปแบบความสัมพันธ์ดังสมการต่อไปนี้

- การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณที่ 1

$$Y_1 = a + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \varepsilon$$

โดยที่:

Y_1 = ผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 (เบี้ยประกันภัยรับที่ถือเป็นรายได้ของธุรกิจ)

a = ค่าคงที่ของสมการถดถอย

X_1 = อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง

X_2 = อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร

X_3 = อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

X_4 = อัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงิน

$\beta_1, \beta_2, \beta_3$ และ β_4 = ค่าสัมประสิทธิ์

ε = ค่าความคลาดเคลื่อน (Error)

- การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณที่ 2

$$Y_2 = a + \beta_5 X_1 + \beta_6 X_2 + \beta_7 X_3 + \beta_8 X_4 + \varepsilon$$

โดยที่:

Y_2 = ผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 (เบี้ยประกันภัยรับที่ถือเป็นรายได้ของธุรกิจ)

a = ค่าคงที่ของสมการถดถอย

X_1 = อัตราส่วนวัดสภาพคล่อง

X_2 = อัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร

X_3 = อัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน

X_4 = อัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงิน

$\beta_5, \beta_6, \beta_7$ และ β_8 = ค่าสัมประสิทธิ์

ε = ค่าความคลาดเคลื่อน (Error)

สำหรับการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ
นั้น ตัวแปรอิสระที่ทำการศึกษา มีดังนี้

1. ตัวแปรอิสระ การเกิดการแพร่ระบาดของ
ของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 กำหนดให้มี 2 ค่า
ได้แก่

1.1 กำหนดให้ 1 เป็นตัวแทนของช่วง
ก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส
2019

1.2 กำหนดให้ 2 เป็นตัวแทนของช่วง
ที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019
(ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2547)

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อ
ผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัย
ในประเทศไทย ในช่วงก่อนและช่วงที่เกิดการ
แพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 สามารถ
สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. สถานการณ์ทั่วไปของธุรกิจประกัน
วินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงก่อนและช่วงที่
เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019

ธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย
มีทั้งหมด 56 บริษัท โดยธุรกิจประกันวินาศภัย
ในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นธุรกิจขนาดเล็ก
ร้อยละ 42.86 รองลงมาเป็นธุรกิจขนาดกลาง
ร้อยละ 35.71 และเป็นธุรกิจขนาดใหญ่ร้อยละ
21.43 ตามลำดับ

ธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย
ส่วนใหญ่มีรายได้รวมน้อยกว่า 2,000,000,000
บาท จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.72
รองลงมาเป็นธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย
ที่มีรายได้รวม 2,000,000,001-5,000,000,000
บาท จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.74
ธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทยที่มีรายได้

รวม 5,000,000,001-8,000,000,000 บาท
จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.09 ธุรกิจประกัน
วินาศภัยในประเทศไทยที่มีรายได้รวมมากกว่า
11,000,000,000 บาท จำนวน 4 ราย คิดเป็น
ร้อยละ 7.55 และธุรกิจประกันวินาศภัยใน
ประเทศไทยที่มีรายได้รวม 8,000,000,001-
11,000,000,000 บาท จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ
1.89 ตามลำดับ

ธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย
ส่วนใหญ่มีสินทรัพย์รวมน้อยกว่า 7,900,000,000
บาท จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.81
รองลงมาเป็นธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย
ที่มีสินทรัพย์รวม 7,900,000,001-15,800,000,000
บาท จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.20 ธุรกิจ
ประกันวินาศภัยในประเทศไทยที่มีสินทรัพย์
มากกว่า 31,700,000,000 บาท จำนวน 4 ราย
คิดเป็นร้อยละ 7.55 ธุรกิจประกันวินาศภัยใน
ประเทศไทยที่มีสินทรัพย์รวม 23,800,000,001-
31,700,000,000 บาท จำนวน 3 ราย คิดเป็น
ร้อยละ 5.66 และธุรกิจประกันวินาศภัยใน
ประเทศไทยที่มีสินทรัพย์รวม 15,800,000,001-
23,800,000,000 บาท จำนวน 2 ราย คิดเป็น
ร้อยละ 3.77 ตามลำดับ

ธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย
ที่มีผลประกอบการอยู่ในช่วงขาดทุนสุทธิน้อยกว่า
50,000,000 บาท จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ
11.32 รองลงมาเป็นธุรกิจประกันวินาศภัยใน
ประเทศไทยที่มีผลประกอบการอยู่ในช่วงขาดทุน
สุทธิมากกว่า 170,000,000 บาท จำนวน 4 ราย
คิดเป็นร้อยละ 7.55 และธุรกิจประกันวินาศภัยใน
ประเทศไทยที่มีผลประกอบการอยู่ในช่วงขาดทุน
สุทธิระหว่าง 100,000,001-170,000,000 บาท
จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.77 ตามลำดับ

นอกจากนี้ธุรกิจประกันวินาศภัยใน
ประเทศไทยส่วนใหญ่ที่มีผลประกอบการอยู่ในช่วง

กำไรสุทธิน้อยกว่า 200,000,000 บาท จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.51 รองลงมาเป็นธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทยที่มีผลประกอบการอยู่ในช่วงกำไรสุทธิระหว่าง 200,000,001-1,400,000,000 บาท จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.30 และธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทยที่มีผลประกอบการอยู่ในช่วงกำไร

สุทธิมากกว่า 2,000,000,000 บาท จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.55 ตามลำดับ

2. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย

2.1 การเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019

ตัวแปรพยากรณ์	B	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์	173,012,366.50	0.999	63.328	0.000	1.000	1.000
R = 0.999 R² = 0.999 R²_{adj} = 0.999 F = 4010.4090 Sig. = 0.000						

ที่มา: จากการคำนวณ $\alpha = 0.05$

จากตารางที่ 2 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 พบว่า ค่า VIF ของตัวแปรอิสระดังกล่าว ปรากฏว่าไม่มีตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์กันเองสูงเกิน 10.00 หรือไม่เกิด Multicollinearity และนอกจากนี้ค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระดังกล่าว พบว่า ไม่มีตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์กันเองต่ำกว่า 0.1 หรือไม่เกิด Multicollinearity สามารถอธิบายผลการดำเนินงานโดยใช้แบบจำลองการถดถอยเชิงพหุดังนี้

ผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย = 0.999 (อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์)

จากวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแสดงผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ มีผลกระทบต่อทิศทางเดียวกันกับผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย โดยมีค่าเท่ากับ 0.999 หมายความว่า ถ้าอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ผลการดำเนินงานมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 0.999

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณของอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลกระทบต่อผล การดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของ ของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019

ตัวแปรพยากรณ์	B	Beta	t	Sig.	Tolerance	VIF
อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน	-2,392,998,895	-0.2	-3.947	0.017	0.138	7.266
อัตรการหมุนของสินทรัพย์	499,556,393.5	1.183	23.299	0.00	0.138	7.266
R = 0.999			R² = 0.999	R²_{adj} = 0.998	F = 1,408.28	Sig. = 0.000

ที่มา: จากการคำนวณ $\alpha = 0.05$

จากตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุของอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 พบว่า ค่า VIF ของตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปรดังกล่าว ปรากฏว่าไม่มีตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์กันเองสูงเกิน 10.00 หรือไม่เกิด Multicollinearity และนอกจากนี้ค่า Tolerance ของตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปรดังกล่าว พบว่าไม่มีตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์กันเองต่ำกว่า 0.1 หรือไม่เกิด Multicollinearity สามารถอธิบายผลการดำเนินงาน โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณดังนี้

ผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย = -0.2 (อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน) + 1.183 (อัตรการหมุนของสินทรัพย์)

จากการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ แสดงผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย สามารถอธิบายได้ดังต่อไปนี้

อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน มีผลกระทบในทิศทางตรงกันข้ามกับผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย โดยมีค่าเท่ากับ 0.2 หมายความว่า ถ้าอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน เพิ่มขึ้น

ร้อยละ 1 จะทำให้ผลการดำเนินงานมีการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 0.2 โดยกำหนดให้ตัวแปรอิสระอื่นๆ มีค่าคงที่

อัตรการหมุนของสินทรัพย์ มีผลกระทบในทิศทางเดียวกันกับผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย โดยมีค่าเท่ากับ 1.183 หมายความว่า ถ้าอัตรการหมุนของสินทรัพย์ เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้ผลการดำเนินงานมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.183 โดยกำหนดให้ตัวแปรอิสระอื่นๆ มีค่าคงที่

สรุป ธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ทั้งในช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 และในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 มีอัตราส่วนทางการเงินที่ได้แก่ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ โดยอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจมากที่สุด (0.999) และในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 มีอัตราส่วนทางการเงิน ได้แก่ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน และอัตรการหมุนของสินทรัพย์ มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจมากที่สุด (1.183)

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ในช่วงการแพร่ระบาดและไม่แพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 มีปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยแตกต่างกัน

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงก่อนและช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 ได้ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวกับภาวะหรืออัตราส่วนทางการเงิน ซึ่งมีประเด็นที่สอดคล้อง และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยที่ได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งรวบรวมจากธุรกิจประกันวินาศภัยจำนวน 56 บริษัทจากกลุ่มประชากรเป้าหมาย โดยอภิปรายแยกประเด็นตามวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. อัตราส่วนทางการเงินของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย

1.1 ด้านอัตราส่วนสภาพคล่อง ทำให้ทราบว่าด้านอัตราส่วนสภาพคล่อง และด้านอัตราส่วนหมุนเวียนเบี่ยงประกันค้างรับอยู่ในเกณฑ์ที่ดี แสดงว่าธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทยมีสินทรัพย์หมุนเวียนที่เพิ่มขึ้น จึงทำให้ธุรกิจมีความสามารถในการจ่ายชำระหนี้ได้ทันตามเวลาที่ครบกำหนด และมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการสินทรัพย์หมุนเวียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ ดวงมงคลเจริญ (2561) ที่พบว่าม้อตราส่วนด้านสภาพคล่องอยู่ในเกณฑ์ที่ดี

1.2 ด้านอัตราส่วนแสดงความสามารถในการทำกำไร ทำให้ทราบว่าด้านอัตราส่วนการรับประกันภัยต่อเบี่ยงประกันภัยรับ และด้านอัตรากำไรสุทธิของธุรกิจอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ด้านอัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการรับประกันของธุรกิจอยู่ในเกณฑ์ที่สูงกว่าเกณฑ์ปกติ ส่วนด้านอัตรากำไรค่า

สินไหมทดแทน ด้านอัตรากำไรขั้นต้น ด้านอัตรเบี่ยงประกันรับสุทธิ ด้านอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน และด้านอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้นของธุรกิจอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ เนื่องจากธุรกิจไม่มีความสามารถในการบริหารค่าใช้จ่ายในการขาย และค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานอื่นๆ นอกจากนี้ ยังขาดความสามารถในการบริหารการลงทุน และขาดความสามารถในการทำกำไรหลังจากหักต้นทุน จึงทำให้ธุรกิจไม่สามารถสร้างผลตอบแทนให้กับผู้ถือหุ้นได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชลิตา แควกลาง (2552) พบว่าด้านอัตรากำไรสุทธิ ด้านอัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการรับประกัน ด้านอัตรากำไรขั้นต้น ด้านอัตรเบี่ยงประกันรับสุทธิ ด้านอัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการรับประกัน ด้านอัตราผลตอบแทนจากการลงทุน และด้านอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่ดี

1.3 ด้านอัตราส่วนแสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทำให้ทราบว่าด้านอัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ และด้านอัตรากำไรของสินทรัพย์ของธุรกิจอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำเนื่องจากเกิดการสูญเปล่าจากการนำสินทรัพย์ไปลงทุน และสินทรัพย์ของธุรกิจมีมากเกินความต้องการ จึงทำให้ธุรกิจไม่ได้รับประโยชน์จากการนำสินทรัพย์ทั้งหมดที่ธุรกิจใช้ในการดำเนินงานไปลงทุนเพื่อสร้างผลตอบแทนให้แก่ธุรกิจ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของพัชรินทร์ ดวงมงคลเจริญ (2561) พบว่ามีประสิทธิภาพในการดำเนินงานที่สูงนำลงทุน

1.4 ด้านอัตราส่วนวิเคราะห์นโยบายทางการเงิน ทำให้ทราบว่าด้านอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น ด้านอัตราส่วนเงินสำรองต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของธุรกิจอยู่ในเกณฑ์ที่ดี ส่วนด้านอัตราส่วนเงินสำรองต่อสินทรัพย์ของธุรกิจอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำ แสดงให้เห็นว่าธุรกิจมี

สินทรัพย์ที่นำไปลงทุน เพื่อกระจายความเสี่ยง และมีสภาพคล่องที่เพียงพอพร้อมต่อการชดเชยตามภาระผูกพันภายใต้กรมธรรม์ที่ได้รับประกันภัยไว้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของชลิตา แควกกลาง (2552) พบว่าด้านอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้นของธุรกิจอยู่ในเกณฑ์ที่สูง

2. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย

2.1 การแพร่ระบาดและไม่แพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 ทั้งในช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 และในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 มีอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจแตกต่างกัน กล่าวคือ ในช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 มีอัตราส่วนทางการเงิน คือ อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย (0.999) สำหรับในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 มีอัตราส่วนทางการเงิน คือ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน (-0.2) และอัตรากำไรสุทธิของสินทรัพย์ (1.183) มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย จึงสรุปได้ว่าการแพร่ระบาดและไม่แพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 ของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงที่ต่างกันมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของทาริกา แย้มชะมิ่ง และคณะ (2560) ที่พบว่า งบการเงินก่อนและหลังการเกิดเหตุการณ์อุทกภัยที่ต่างกันส่งผลทำให้มีอัตราส่วนทางการเงินแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาวิจัยทำให้พบปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของ

ธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงก่อนและช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 โดยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 จากการศึกษาเปรียบเทียบอัตราส่วนทางการเงินของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย ในช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 กับช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 พบว่าอัตราส่วนทางการเงินของช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 ดีกว่าช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 6 อัตราส่วน ได้แก่ อัตราส่วนการประกันภัยต่อเบี้ยประกันภัยรับ อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน อัตราเบี้ยประกันรับสุทธิ อัตรากำไรสุทธิของสินทรัพย์ อัตราส่วนหมุนเวียนเบี้ยประกันค้างรับ และอัตราส่วนค่าใช้จ่ายในการรับประกัน ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจประกันวินาศภัยควรบริหารจัดการในส่วนของเบี้ยประกันรับที่ถือเป็นรายได้ของธุรกิจ คำนึงถึงความสามารถในการเรียกเก็บหนี้ การลงทุน การจ่ายเบี้ยประกันค่าใช้จ่ายในการรับประกัน และการใช้สินทรัพย์ให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อธุรกิจมากที่สุดต่อไป

1.2 จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันวินาศภัยในประเทศไทย พบว่า ธุรกิจประกันวินาศภัย ทั้งในช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 และในช่วงที่เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 มีอัตราส่วนทางการเงินที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานแตกต่างกัน กล่าวคือ ในช่วงก่อนเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 อัตราผลตอบแทนต่อสินทรัพย์มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจมากที่สุด (0.999) และในช่วงที่เกิดการ

แพร่ระบาดของเชื้อโคโรนาไวรัส 2019 อัตราผลตอบแทนจากการลงทุน มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจมากที่สุด (-0.2) และอัตราการหมุนของสินทรัพย์ มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจมากที่สุด (1.183) ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจประกันวินาศภัยควรบริหารจัดการด้านการนำสินทรัพย์ไปลงทุนให้ไม่เกิดการสูญเปล่าจากการลงทุน การกู้ยืมให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ทั้งหมด เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อธุรกิจมากที่สุดต่อไป

1.3 ทำให้ผู้ประกอบการและผู้ลงทุนคาดการณ์ถึงผลกระทบที่มีต่อกิจการได้ล่วงหน้า เพื่อนำไปใช้ในการตัดสินใจวางแผน และเกิดการลงทุนที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.4 นำอัตราส่วนทางการเงินไปปรับใช้ในการคิดคำนวณในธุรกิจอื่นๆ เพื่อหาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจนั้นๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานธุรกิจประกันวินาศภัย อื่นๆ ร่วมด้วย เช่น ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยทางด้านการเมือง

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ผลกระทบต่อธุรกิจประกัน ทั้งธุรกิจประกันชีวิตและประกันวินาศภัย ให้ครอบคลุมธุรกิจประกันมากขึ้น จะทำให้เห็นถึงภาพรวมของธุรกิจประกันได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.3 ควรศึกษาเปรียบเทียบขนาดของธุรกิจประกันภัยที่มีขนาดแตกต่างกัน เช่น ขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพประกันภัย. (2561). รายงานประจำปี 2561 บริษัท กรุงเทพประกันภัย จำกัด (มหาชน). กรุงเทพประกันภัย จำกัด (มหาชน).
- กรุงเทพประกันภัย. (2562). รายงานประจำปี 2562 บริษัท กรุงเทพประกันภัย จำกัด (มหาชน). กรุงเทพประกันภัย จำกัด (มหาชน).
- กรุงเทพประกันภัย. (2563). รายงานประจำปี 2563 บริษัท กรุงเทพประกันภัย จำกัด (มหาชน). กรุงเทพประกันภัย จำกัด (มหาชน).
- ชลิตา แควกลาง. (2552). ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจประกันภัย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี].
- ชวาล แพรัตกุล. (2549). แนวทางการเลือกใช้สถิติในการวิจัย. <http://www.watpon.in.th/stat/statch60.htm>
- ทาริกา แยมชะมัง, ณัฐนรี บุญเขตร์ และสุนิษา ส่งศิลป์วัฒน์. (2560). การวิเคราะห์และเปรียบเทียบงบการเงินก่อนและหลังเกิดเหตุการณ์อุทกภัยปี 2554 ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กรณีศึกษากลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุตสาหกรรมในหมวดธุรกิจยานยนต์. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 14 (pp. 3565-3571). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน.

- พัชรนันท์ ดวงมงคลเจริญ. (2561). *ศึกษาการวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินเพื่อศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานในธุรกิจขนส่งและโลจิสติกส์ขนาดใหญ่ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย* [การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์].
- ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2547). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ* (พิมพ์ครั้งที่ 13). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย คปภ. (2564). *ประกันวินาศภัย*. สำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย คปภ.
- อุษณีย์ ลิ่วรัตน์. (2561). *หนังสือชุด วิเคราะห์หุ้นราย Sector หุ่นกลุ่ม ประกันภัย*. สำนักพิมพ์บริษัทพรินซ์ดี จำกัด.

การศึกษาความต้องการด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษระหว่างผู้พูดที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาในสถานการณ์การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในบริบททางวิชาการ

An Investigation of Communication Needs Experienced by Non-native Speakers of English as a Lingua Franca Academic Context

ธนพร คำวรรณ¹
Tanaporn Khamwan¹

Received: 22 June 2022

Revised: 7 November 2022

Accepted: 24 November 2022

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มุ่งศึกษาปัญหาด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษระหว่างผู้พูดที่ไม่ใช่เจ้าของภาษาในสถานการณ์การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในบริบททางวิชาการ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คืออาจารย์ชาวไทย จำนวน 2 คน นักเรียนไทย จำนวน 15 คน นักเรียนกัมพูชา จำนวน 15 คน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ลงทะเบียนเรียนชั้นเรียนพิเศษในมหาวิทยาลัย ซึ่งนักเรียนทั้งหมดใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสื่อสารในบริบททางวิชาการ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ และใช้วิธีกำหนดรหัสข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่านักเรียนชาวไทยและชาวกัมพูชา มีความต้องการด้านการสื่อสารคล้ายกัน 2 อย่างคือ นักเรียนมีความรู้ด้านภาษาอย่างจำกัดซึ่งประกอบด้วยความต้องการการแก้ปัญหาด้านความเข้าใจ การใช้ไวยากรณ์ผิดพลาดรวมถึงการมีความรู้ด้านคำศัพท์จำกัด และอีกความต้องการคือการมีอคติทางด้านสังคมและวัฒนธรรมจึงทำให้การสื่อสารไม่ประสบผลสำเร็จ

คำสำคัญ: ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลาง, ปัญหาด้านการสื่อสาร, กลวิธีด้านการสื่อสาร

Abstract

This study investigates common communication needs encountered in an ELF academic context. The participants consisted of two Thai professors, fifteen Thai, and fifteen Cambodian students who studied in grade 12 and enrolled at the university where ELF was used in an academic context. A semi-structured interview was used to collect data which was analyzed by coding method. The findings revealed two primary common communication needs shared between Thai students and Cambodian student: There are -1) limited linguistic knowledge, which contained three aspects: comprehension skill, grammatical errors, and inadequate vocabulary,

¹ อาจารย์ประจำ, คณะวิทยาศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา วิทยาเขตสระแก้ว

¹ Lecturer, Faculty of Science and Social Sciences, Burapha University, Sakaeo Campus

and 2) sociocultural bias, which contained two aspect;: cultural bias and mindset, which led to unsuccessful communication.

Keywords: English as a lingua franca, communication needs, communication strategies

Introduction

It is widely accepted that English is used internationally across boundaries in intercultural communication among people whose first languages often are not English (Baker, 2015; Seidlhofer, 2011). The number of English users is increasing and it is a fact that non-native English speakers outnumber native English speakers worldwide (Crystal, 2003). The opportunities for communication do not limited only to native speakers. It also spreads to non-native speakers' contact. In non-native English speakers' conversations, native-like English proficiency is not needed for international communication (Nguyen, 2017). Negotiation of meaning is crucial for successful communication (Kiczowskiak, 2019). Thus, individuals need to become fluent multilingual speakers while retaining their national identity in accent and the unique skills required for intercultural communication, especially internationalization (Baker, 2015; Graddol, 2006). In line with internationalization in Thailand, an increasing number of Cambodian students come to pursue further study in many educational institutes. Since their first language differs from Thai, English is employed as a language medium for communication between international students. Both Thai students and Cambodian students are non-native speakers of English, who use English as a lingua franca

(ELF) in the classroom or in the context of the academic situation. They face language challenging to understand each other for communicative purposes. Some scholars (e.g., Dornyei, 1995; Kongsom, 2009) have attempted to assist them by offering communication strategies instruction, but the needs were not getting from the learners. Moreover, Thai academia has paid little attention to helping such international students prosper here in an ELF context. As a result, it is timely and relevant to pay more attention to students' actual needs for assisting them to achieve communication. This line of investigation is underexplored and warrants further study.

Objective

The objective of this study was to investigate common communication needs, reported by Thai students and Cambodian students, encountered in an ELF academic context

Method

The objective of this study was to research common communication needs of Thai and Cambodian students in an ELF academic context, which emphasizes Thai and Cambodian students. The process of the research in this study is summarized in the table below:

Table 1 The process of the study

Goal	Participants	Instrument	Data collection	Data Analysis
To research common communication needs in an ELF academic context	2 Thai professors, who teach in the classroom and use English as a means of teaching language - 15 enrolled Cambodian students - 15 enrolled Thai students	Interview	Semi-structure interview	Coding method

Participants

The participants in this study were two Thai professors who had experience teaching a class in which Thai students and Cambodian students were enrolled. Using purposive sampling, Thai and Cambodian students were also chosen as the participants. The expected number of participants in this study was 30 students, 15 Thai and 15 Cambodian students, who studied in grade 12 and enrolled for a special class at the University where ELF was used in an academic context.

The Cambodian students participating in this study speak Cambodian as their first language. While Cambodian students usually study English under their national curriculum, the students from public or private schools often have different levels of English background. In general, Cambodian students who attend public school begin to study English in Grade 7, and they may also take some extracurricular courses from private language tutoring institutes. In contrast, Cambodians in private schools can attend special English language classes in primary school. After high school, they are required to take a university entrance examination.

Similarly, the Thai students who participated in this study speak Thai as their first language. According to the curriculum of Thai Education, Thai students usually begin to study English at Grade 1 or the primary level in both public and private schools. Thai and Cambodian students are quite similar in terms of English background knowledge. For example, their English is mainly based on what they studied in high school.

Instrument

A semi-structured interview was employed to obtain in-depth data and examine common communication needs in an ELF academic context. The interview protocol consisted of several topics, such as their communication needs that they faced while learning in the classrooms where English is used as a lingua franca. This semi-structured interview was designed to encourage as much flexibility and spontaneity as possible to help the respondents express their perspectives on communication needs arising in the ELF academic context. The interview was conducted in three languages; English, Thai, and Cambodian, depending on the students' choices.

Data Analysis and Trustworthiness

The data from this interview with Thai and Cambodian students and two Thai professors were transcribed professionally and rechecked for the accuracy. Then, the data were analyzed using the coding method developed by Saldana (2009), who proposes three steps of the coding method: - 1) open coding, 2) axial coding, and 3) selective coding. For the first step, open coding is the process of labeling and naming categories from the data analysis. The aim is to grasp each part's core idea and develop a code to describe it. The researcher read, reread, and identified the codes in the interview data. The second step, axial coding, aims to identify the relationships among the principles to generate categories. selective coding phase, involves the process of combining the categories into themes. To enhance the trustworthiness of the data, a member check technique was used by bringing the emergent themes to the participants to check whether they reflected their authentic communication needs.

Findings

The objective of this phase was to investigate common communication needs in an ELF academic context experienced by Thai students and Cambodian students. In this phase, 15 Cambodian and 15 Thai students were interviewed, focusing on their learning English experiences in their classrooms. Two English instructors were also interviewed to examine their perspectives on teaching these students. The interview questions were about

the communication problems between Thai students and Cambodian students in the classroom and how they solved their communication problems. Then, the interviews were analyzed by using the coding method. The analysis revealed two themes of communication problems between Thai students and Cambodian students: limited linguistic knowledge and sociocultural bias.

1. Limited linguistic knowledge

The interviews obtained by data analysis of Thai and the Cambodian student' revealed that the students had communication problems about limited linguistic knowledge in terms of three aspects. : 1) comprehension skills, 2) grammatical errors, and 3) inadequate vocabulary.

To begin with, Thai students and Cambodian students reported having difficulty comprehending the message when listening to their counterparts in the English classrooms. All Thai students (n = 15) said that it was challenging to listen to Cambodian students in the classrooms. They attributed this challenge to the speed of Cambodian students' talking. From this problem, one student said that the speed of delivering the message meant that it was difficult to identify the words and understand the message. The quotes below illustrate the responses.

"They speak too fast, so I cannot catch the words." (Thai student, interview)

"Cambodian friends speak unclear and fast, so I lose some words in the sentence." (Thai student, interview)

In addition, Thai students reported that some Cambodian students used their mother tongue in the sentence. This indicated that they lacked vocabulary knowledge in English, so they inserted the vocabulary from their mother tongue into the sentence. This created confusion since Thai students did not know the message's meaning from their interlocutors.

"Some of my Cambodian friends use their mother tongue in the sentence, which is the main idea or key word of the sentence" (Thai student, interview)

"Cambodian students made me confused because they spoke fast in their regular conversation, and they used the Khmer language" (Thai student, interview)

Similarly, in the interview, Cambodian students also reported difficulties communicating with Thai students in the classrooms. They said that the Thai counterpart spoke very fast, and they may not understand the meaning and catch the expression of words. Moreover, some Thai students half used the Thai language in the sentence. The quotes below illustrate the responses.

"I cannot catch all message from Thai interlocutor because he/she speaks too fast" (Cambodian student, interview)

"Thai friend sometimes uses Thai language in the sentence" (Cambodian student, interview)

The above quotes showed that Thai and Cambodian students had similar needs in comprehension skills; they could not comprehend

the message from interlocutors because of the speedy talk and L1 interference. Moreover, the lecturer confirmed the findings in the interview that when communicating with each other in the classes, Thai students and Cambodian students had comprehension needs, and they did not understand the message.

"My students often say I don't know or I don't understand when they worked in pair. It showed that they do not comprehend the message from the interlocutor." (Instructor, interview, The above problem showed that the students could not understand each other because Thais and Cambodians both face rapid talk and mother tongue language use from their interlocutors. Therefore, they could not comprehend the message from their interlocutors.

In the second aspect of limited linguistic knowledge, the communication need was related to grammatical errors. From the interview, all Thai students (n = 15) also stated that their interlocutors might not use correct grammar or used incorrect tense. The quotes below illustrate the responses.

"Some Cambodians use present tense and put the word tomorrow at the end of the sentence to show that they will do it" (Thai student, interview)

Moreover, some Cambodian students reported that their interlocutors used incorrect grammar, especially in sentence arrangement. The quotes below illustrate the responses.

"I am confused when talked with my friend. They uses wrong grammar, and the

words in a sentence is in the wrong position, such as he put the adjective before the infinitive verb.” (Cambodian student, interview)

The two instructors also confirmed the data from the interview that their student’s used incorrect grammar but some of them could understand each other. Upon asking the Thai students, they said that although they spoke with incorrect grammar, they could guess what the interlocutor wanted to communicate from vocabulary meaning. The quotes below illustrate the responses.

“Most of my students use present simple tense, and they also have incorrect sentence arrangement, when they had conversations with their classmate” (Instructor, interview)

“My students are non-native speakers; normally, they have grammatical errors.” (Instructor, interview)

The above indicated that all Thai and Cambodian students had the exact same problems for grammatical accuracy, particularly tenses and sentence arrangement. Thai students reported that some of their counterparts used uncorrected grammar such as tense, while Cambodian students stated that their counterparts used incorrect grammar such as sentence arrangement, which made them confused and unable to negotiate meaning. The instructor also confirmed that these students had grammatical problems, when they communicated with their interlocutors. From this problem, it was seen that grammatical accuracy may be one of the problems in their communication.

In the third aspect of limited linguistic knowledge, the communication problem is concerned with students’ inadequate vocabulary knowledge. All Thai students (n = 15) and Cambodian students (n = 15) reported that they encountered the problems in limited vocabulary knowledge. They could not remember or did not know enough the vocabulary to express their ideas with interlocutors when they did the pair work in the classroom. Hence, they sometimes kept quiet or sentence avoidance. The quotes below illustrate the responses.

“I cannot remember the vocabulary. I try to use body language or drawing pictures to communicate with my interlocutors” (Thai student, interview)

“I don’t know the vocabulary to express my idea. I stop and keep quiet.” (Thai student, interview)

“When Cambodian friends used more difficult vocabulary, I did not understand them.” (Thai student, interview)

“I try to describe or give an example about the word when I cannot recall the vocabulary” (Cambodian student, interview)

“I try to use a synonym to help interlocutor understand what I said” (Cambodian student, interview)

“I wanted to explain some things; I did not know what the word is” (Cambodian student, interview)

The above quotes presented that the students attempted to solve their communication

problems of pair work when they could not remember or were faced with inadequate vocabulary by using non-verbal communication, synonyms, or giving examples to achieve their communicative goals. However, it was found that some of them kept quiet.

The instructors also reported that upon asking Thai and Cambodian students, all ($n = 30$) seemed to have limited vocabulary knowledge. It was observed that they did not know the vocabulary in English to express what they wanted to say. However, they tried to solve their needs by using body language, drawing pictures, or giving examples. The quote below illustrates the response.

“My students have an inadequate vocabulary. It is one of the problems that occurred in their communication. Cambodian students attempt to use a synonym, while Thai students try to use body language.” (Instructor, interview) In the interviews, it was found that Thai students and Cambodian students faced limited vocabulary to negotiate meaning. Since they study English as a foreign language, so their conversation seemed to be not smooth. However, they attempted to maintain the conversation to achieve communication.

It can be concluded that both Thai students and Cambodian students faced communication problems, in which communication failed. This study found three communication problems, the first aspect related with comprehension skills, the second aspect was grammatical accuracy, and the third aspect was inadequate vocabulary.

2. Sociocultural Bias

The data from the interview revealed that culture and mindset affected communication between Thai students and Cambodian students in the classroom. It was found that Thai and Cambodian students did not understand each other because of their cultural differences, forming socio-cultural biases. They also expected their interlocutors to have native-like English accents, so they developed socio-cultural biases against each other when using English with localized accents.

For the cultural aspect, since Thai and Cambodian students had different cultural backgrounds, the ways they communicated and delivered their messages were still rooted in their cultural beliefs and their first language repertoire. Therefore, the intended messages could be interpreted differently according to their sociocultural backgrounds. For example, during class time, Thai students and Cambodian students play charades in pairs. The direction of the game was guessing the meaning of a word. A Cambodian student received the word metal basin. He hinted to Thai students that it was a vehicle used to transport in the lake or the river. That student could not guess this word until the time was up. The Cambodian student told his partner that the answer was a metal basin. The Thai students were surprised to learn that metal basins were used as transportation. That student said that water transportation should be only ship or raft. Thai students also

stated that the basin is only used to contain something such as water to wash the clothes in Thai culture. The Cambodian student ensured that children used metal basins as boats to go to nearby places in his country. It can be concluded that the problems occurred because of different cultural backgrounds. The ways they communicated and delivered their messages was still rooted from their cultural beliefs and first language repertoires. Therefore, their detail of messages could be interpreted as having many different meanings according to interlocutors' backgrounds. Leung et hui (2013) state that an individual would deliberately select a typical message to communicate with a member of a certain culture by applying meta-knowledge of the culture. Therefore, unsuccessful cross-cultural communications may arise not only from the lack of motivation to take the perspective of individuals in a foreign culture, but also from inaccurate meta-knowledge of the foreign culture. Misunderstanding is possible when people from different backgrounds are involved in an intercultural communication without shared cultural schemas. Coming from different cultural backgrounds, individuals tend to behave in a way that is appropriate to their own cultural norms. Therefore, a successful ELF speaker has to adopt new competence and strategies to achieve their communicative goals. Moreover, the students should be aware about cross-cultural understandings in English language learning, this study examined ELF speakers' use of strategies in cross-cultural communication in which English is being used

as a Lingua Franca. Intercultural strategies are essential aspects of English language learning in the ELF context since learners are not only encouraged to maintain their native identities but also to understand various cultures of English-speaking people, which are not restricted to the native speakers' cultures (Suwannasom, 2019). Communication strategies are recommended to help negotiate meaning (Dörnyei & Kormos, 1998) such as clarification requests fng clarifying unclear points or confirmation checks for checking the corrected understanding.

Another aspect of the cultural bias was accent. Thai students expected their interlocutors to have native-like English pronunciation, vocabulary, and grammar. Similarly, Cambodian students also expected Thai students to have accents similar to native English speakers. They reported that they were unable to understand their interlocutors' accents. Some Thai students said that their interlocutors' accent was tough to understand. This reported that Cambodian students spoke with one tone. Moreover, Thais felt that Cambodian students pronounce English with L1 interference, leading to confusion.

On the other hand, the needs of Thai students reported by Cambodian students that the final sounds of the words were not clear enough. They also said that some Thai friends lack the confidence to pronounce the words, leading to misunderstanding. Moreover, Cambodian students revealed that the critical problem of Thai students was that

Thai students use slang or translate word by word, which they do not understand and cannot guess the meaning. For example, a Thai student said, 'I eat star egg (fried egg) as breakfast.' In addition, Cambodian students stated that some Thai interlocutors stressed the words incorrectly, which may result in misunderstanding by the listeners. Since the culture was different, speakers did not understand the delivery meaning. Both Thai students and Cambodian students were unaware of the appropriate language regarding the intrinsic importance of words and signs. Speakers usually encountered intercultural communicative needs when translating from one language to another without changing the original purpose or misusing the language genre, such as using slang words in a formal situation or the classroom with an ELF interlocutor. According to these problems, it can be concluded that Thai students reported that their interlocutors' accent was very difficult to understand, and Cambodian students spoke with one tone. While Cambodian students stated that some of Thai interlocutors stressed incorrectly. This point made them confused about interpreting the meaning, which led to perception of incorrect meaning and failure in communication. ELF users or non-native speakers should be allowed to speak their own 'accented' English as an expression of their ethnic distinctiveness since accent is a dominant social marker for individuals. Therefore, they needed not to be expected to follow native norms as long as their communicative goals are achieved (Jenkins

2007; Kirkpatrick 2010; Seidlhofer 2005). As Walker (2001) proposed, since accent is in relation to several different issues ranging from sociopolitical power to a sense of identity felt by individuals, non-native speakers should be given the choice to retain their identities.

For the mindset aspect, the data indicated that both Thai and Cambodian students expected the interlocutors to have native-like proficiency. Thai and Cambodian students had studied English as a foreign language in the past. It could not be denied that standard norm plays a vital role for them. They learned to speak or act like native performance and proficiency. It was not surprising that the students' mindset related to the native norm, and they expected native-like proficiency from the interlocutors. The quotes below illustrate the responses.

"I think my interlocutors have his Khmer accent in their pronunciation" (Thai student, interview)

"My Thai interlocutor does not have a good accent. It is tough to interpret the meaning" (Cambodian student, interview)

The above quotes showed that standard norms are still rooted in students' mindsets. Moreover, it was found that the norm affected their language use. It can be concluded that both Thai students and Cambodian students expect that the interlocutor should have native-like proficiency. Generally, both Thai students and Cambodian students are non-native English speakers. They could not perform as native-like.

According to the students' mindset. It shows that norms still affect to their language use. Canagarajah (200st in contrast to this, believed that the students need to change their attitude to the term of ELF that norm is not necessary. The ELF potential is that they can negotiate meaning with interlocutors or reach their communication purposes. Sifakis (2014) claims for changing students' mindset that teachers need to replace a "normative mindset" with an understanding that norms are "continually shifting and changing" (Seidlhofer, 2 p., pp. 33–34). According to Canagarajah (2005) and Sifakis (2014), ELF focuses on negotiation of meaning and the diversity of English was accepted. Moreover, Dang (2016) states that communication between culture is likely to be less effective because of the violation of cultural norms; in fact, people are unlikely to know if they are expected to follow others' cultural norms or behave according to their regular culture.

Discussion

This study investigated common communication ne be encountered in an ELF academic context. This study paid more attention to learners' real needs. Before designing the training instruction, it is necessary to consider learners' since it can help researchers solve the real communicative needs and select appropriate communication strategies for each context. The study's findings discovered two main themes of communication needs of Thai and Cambodian studets; limited linguistic requirements and

sociocultural bias. This study investigated in the ELF context, the diversity of English was accepted, and negotiation of meaning was more focused than norms. Therefore, this study emphasized only limited linguistic needs. According to the study's findings, three aspects of communication needs were four. -: 1) listening comprehension, 2) grammatical errors, and 3) inadequate vocabulary. The first aspect involve to listening comprehension. Both Thai students and Cambodian students lacked comprehension skills in order to help them for negotiating meaning to interlocutors. To solve this problem and assist ELF students to reach their communicative goals, Kohn (2020) recommends that students should practice comprehension skills with special attention to unfamiliar pronunciation and sentence structures, unclear utterance meanings, or weak discourse coherence. Moreover, Dornyei and Scott (1995) proposed that confirmation checks strategy or clarification requests strategy can assist students to achieve the communication goals. They define comprehension check as being that the learners can use this strategy for asking questions to check if they understand the message correctly. Long (1983a) claimed that confirmation check strategies provide learners with opportunities to resolve their comprehension difficulties and therefore make negotiation of meaning possible. Another strategy is clarification requests. Dornyei and Scott (1995) define this strategy as the learner can use it when he/she wants to request the explanation

of unfamiliar meaning structures. Lloyd (1991) cited in Kasper and Kellerman (1997) claimed that clarification requests can also help learners develop their ability as independent communicators. As mentioned above, it could be concluded that both Thai and Cambodian students need to enhance confirmation checks and clarification requests, which could assist in solving this problem and help students to reach their communicative goals. The second aspect related to grammatical error. Since, Thai and Cambodian students are not native speakers. They may have problems with grammatical errors. However, this study focuses on in ELF situation, which emphasizes on negotiating meaning, rather than form (Cogo & Dewey, 2006). Similarly, Seidlhofer (2001) proposed that the main feature of ELF is to promote communication in an international setting among non-native speakers of different mother tongues. It does not necessarily mean acquiring a native-like proficiency, which focuses on correct form. Moreover, Cogo and Dewey (2006) also stated that grammar patterns do not affect intelligibility and can instead increase clarity of meaning. Hence, this aspect may need to be needed for ELF interactants. The third aspect involved the inadequate vocabulary. From this problem Dornyei and Kormos (1998) recommended that ELF interactants should use communication strategies to avoid lexical problems in conversation. These strategies are employed when resource deficits hinder the planning and encoding of the preverbal plan. This means that learners needed to resort to these

strategies because of their limited command or lack of linguistic resources in the L2 such as circumlocution (Exemplifying, illustrating, or describing the properties of the target object or action) and approximation to Canagarajah (2005). Stated that ELF interactants may be faced with negotiation problems. Therefore, communication strategies the significant devices to help them to reach their communicative goal. Since, it can assist ELF speakers to understand each other in negotiating meaning. ELF interactants need to learn communication strategies. In this study, communication strategies (circumlocution, approximation, confirmation checks and comprehension checks) were needed to solve the communication problems. However, this current study focused on ELF situation, which emphasizes in negotiation meaning rather than form. Hence, grammatical accuracy may not have received much attention. The findings of this study were similar to Wiriyajitra (2002). She states that ELF students had experienced difficulties in limited linguistic needs. Moreover, Boonkit (2010) investigated the development and enhancement of speaking skills for non-native English speakers; the findings revealed that the primary needs among non-native speaking English were pronunciation and grammatical errors. Khamkeaw (2009) conducted a study to explore the markets in English listening and speaking skills of Thai Metropolitan Police officers. He also reported that the main problem of non-native speakers was listening failure and not understanding the various tourist accents. Moreover, Thai

Metropolitan Police officers cannot perform essential expressions because they have limited vocabulary. However, the previous studies were conducted in EFL and ELF workplace contexts. This study emphasised on the academic context, which is quite limited.

In addition, this study presented communication strategies for student-student communication (Thai students and Cambodian students) in the ELF context, which is quite limited in Thailand. The above discussion showed that the students lacked communication skills such as listening comprehension skills and inadequate vocabulary needs. Communication strategies are the necessities that learners have to know to function effectively in communication since they can help students fulfill their knowledge and overcome language difficulties. Dornyei (1995) proposes that the cause of communication problems comes from the students. They do not know how to manage the difficulties when facing a communication situation. To assist non-native speakers in achieving mutual understanding, Canale (1983) states that teaching

communication strategies should help students solve some of their problems in English and provide them with the necessary tools for coping with complex linguistic difficulties situations.

Conclusion

The findings from this study present ELF communication needs in an academic context, which students and Cambodian students reported. It was found that the students reported two primary communication needs; limited linguistic knowledge and sociocultural linguistic, it consisted of three requirements 1) listening comprehension, 2) grammatical errors, and 3) inadequate vocabulary. The sociocultural bias aspect consisted of two needs; cultural differences and mindset. It was clear that the students did not have communication strategies to engage and carry on a conversation in the ELF academic context. Moreover, communication strategies were suggested for maintaining and solving communication needs or problems.

References

- Baker, W. (2015). Research practice: Cultural and intercultural awareness. *Language Teaching*, 48(1), 310-141.
- Boonkit, K. (2010). Enhancing the development of speaking skills for non-native speakers of English. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 2, 1305-1309.
- Canagarajah, A. S. (2005). *Reclaiming the local in language policy and praersey: Laurence Erlbaum Associates, Inc.*
- Canale, M. (1983). From communicative competence to communicative language pedagogy. In Richards, J. C., & Schmidt, R. W. (Eds.), *Language and Communcation*, (pp. ondon: Longman.

- Cogo, A. & M. Dewey. (2006). "Efficiency in ELF communication: From pragmatic motives to lexicogrammatical innvation". *Nordic Journal of English Studies*, 5, 59-93.
- Crystal, D. (2003). *English as a global language* (2nd ridge: Cambridge University Press.
- Dang, L.C. (2016). *Intercultural communication: Differences between Western and Asian Perspective*. Centria University of Applied Sciences.
- Dornyei, Z. (1995). On the teachability of communication strategies. *TESOL Quarterly*, 29, 55-85.
- Dornyei, Z., & Kormos, J. (1998). Problem-solving mechanisms in L2 communication: A psycholinguistic perspective. *Studies in Second Language Acquisition*, 20, 349-85.
- Doörnyei, Z., & Scott, M. (1995). Communication strategies: An empirical analysis with retrospection. In J.S. Turley & K. Lusby (Eds.) *Selected papers from the proceedings of the 21st Annual Symposium of the Deseret Language and Linguistic Society* (p. 155o, UT: Brigham Young University.
- Graddol, D. (2006). *English next: Why global English may mean the end of 'English as a Foreign Language: British Council*.
- Jenkins, J. (2007). *English as a Lingua Franca: Attitude and identity*. Oxford University Press.
- Kasper, G. & Kellerman, E. (1997). *Communication strategies: Psycholinguistic and sociolinguistic perspective*: Lonman.
- Khamkaew, S. (2009). *Needs and problems in English listening and speaking skills: A case study of the metropolitan Police Officers at Counter Service at Chana Songkram Police tation* [Master's hngkok: Srinakharinwirot University].
- Kiczkowiak, M. (2019). Seven principles for writing materials for English as a lingua franca. *ELT Journal*, 74(1), 1–9.
- Kirkpatrick, A. (2010). *English as a Lingua Franca in ASEAN: A multilingual kong*. Hong Kong University Press.
- Kohn, K. (2020). A pedagogical lingua franca approach: Emancipating the foreign language learner. *LEARN Journal: Language Education and Acquisition Research Network*, 13(2), 1-14.
- Kongsom, T. (2009). *The effects of teaching communication strategies on Thai learners of nglish*. [Doctoral dissertation, University of Southampton].
- Leung, K. Y A, Lee, S-I., & Chiu, C-Y. (2013). Meta-knowledge of culture promotes cultural competence. *Journal of Cross-Cultural Psychology*, 44(6), 992-1006.
- Long, M. H (1983a). Native speaker/non-native speaker conversation and the negotiation of comprehensible input. *Applied Linguistics*, 4(2), 126-141.
- Nguyen, M. X. N. C. (2017). TESOL teachers' engagement with the native speaker model: How does teacher education impact on their beliefs?. *RELC Journal*, 48(1), 83-98.
- Saldana, J. (2009). *Coding Manual for qualitative researchers*. Sage.

- Seidlhofer, B. (2001). Closing a conceptual gap: The case for a description of English as a lingua franca. *International Journal of Applied Linguistics*, 11, 134-158.
- Seidlhofer, B. (2005). English as a lingua franca. *ELT Journal*, 59, 339-341.
- Seidlhofer, B. (2008). Of norms and mindsets. *Australian Review of Applied Linguistics*, 3(1), 1-7.
- Seidlhofer, B. (2011). *Understanding ELF*. Oxford University Press.
- Sifakis, N. C. (2014). ELF awareness as an opportunity for change: A transformative perspective for TESOL teacher education. *Journal of English as a Lingua Franca*, 3(2), 315-333.
- Suwannasom, T.(2019). A Study on intercultural strategies in English as a lingua franca communication of Naresuan University graduate students. *Journal of Liberal Arts, Prince of Songkla University*, 11(1), 307-337.
- Walker, R. (2001). Pronunciation priorities, the Lingua Franca care, and monolingual groups. *Newsletters of the IATEFL Pronunciation Special Interest Group*, 28, 4-9.
- riyajchitra, A. (2002). English language teaching and learning in Thailand in this decade. *Thai TESOL Focus*, 15(1), 4-9.

แนวทางการแปลคำศัพท์ทางการแพทย์จากภาษาจีนเป็นภาษาไทย

Strategies of Translation Chinese Medical Terminology into Thai

ทิพย์สุดา ธีระเจตกุล¹, วริษา อัสวารัตนา²

Thipsuda Theerajettakoon¹, Warisa Asavaratana²

Received: 8 March 2022

Revised: 1 June 2022

Accepted: 9 August 2022

บทคัดย่อ

บทความฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการแปลคำศัพท์ทางการแพทย์จากภาษาจีนเป็นภาษาไทย เฉพาะในกรณีที่เป็นการแปลแบบเอาความ และเป็นคำที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับมาตรฐาน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาการแปลคำศัพท์ทางการแพทย์ในหมวดอาการของโรค โรคตามระบบกายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของมนุษย์ และยา โดยยึดหลักการแปล รวมถึงคำแปล คำอธิบายจากในหนังสือการแพทย์ และพจนานุกรมเป็นหลัก ขั้นตอนถัดไปคือนำมาแยกกลวิธีที่ใช้ในการถ่ายทอดความหมายเป็นประเภทต่างๆ จากนั้นรวบรวมเฉพาะกลวิธีการแปลแบบเอาความมาวิเคราะห์ปัญหาที่พบในการปฏิบัติการแปล เพื่อเสนอแนวทางการแปลที่ถูกต้องเหมาะสม จากการวิเคราะห์กระบวนการแปลคำศัพท์เหล่านี้ผลการวิจัยพบว่ามีปัญหา 2 ด้านด้วยกันคือ 1. ปัญหาด้านการไม่ทราบคำศัพท์เฉพาะทางที่ใช้ในการแพทย์ 2. ปัญหาในการเลือกใช้คำในการแปล จากปัญหาที่พบผู้วิจัยเสนอแนวทางแก้ไขคือ 1. ปัญหาการไม่เข้าใจคำศัพท์ที่ใช้ในทางการแพทย์ เมื่อแปลเสร็จแล้วต้องตรวจสอบกับพจนานุกรมและเอกสารที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับทางการแพทย์อีกครั้ง 2. ปัญหาในการเลือกใช้คำในการแปล ต้องศึกษาทำความเข้าใจโครงสร้างคำศัพท์และทำความเข้าใจความหมายของคำที่ประกอบกันเป็นคำศัพท์ทางการแพทย์นั้นๆ เพื่อเลือกใช้ความหมายที่ถูกต้องและเหมาะสมในวงการแพทย์

คำสำคัญ: แนวทางการแปล, กลวิธีการแปล, การแปลจีนเป็นไทย, การแปลศัพท์เฉพาะทาง, การแปลศัพท์การแพทย์

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาแนวทางการแปลคำศัพท์ทางการแพทย์จากภาษาจีนเป็นภาษาไทย" หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
โทร. 0942780364 E-mail: ploy.chinese783@gmail.com

² อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ E-mail: warisa.as@ku.th

¹ Master Student, Bachelor of Arts Program in Oriental Languages, Kasetsart University,
Tel. 0942780364, email: ploy.chinese783@gmail.com

² Main Thesis Advisor and Assistant Professor of Eastern Languages Department, KU Email: warisa.as@ku.th

Abstract

This paper aims to answer to what extent Medical terms translation guidelines from Chinese into Thai a word that presumably appears in no dictionary. Unfamiliar as the word may appear status is a perfectly analyzable formation for. The researcher studied the translation of medical terminology in signs and symptoms of diseases according to medicine based on the principles of translation on human anatomy and physiology and including translations, explanations from medical books and dictionaries. The different types of tactics used to convey meaning were also analysed. The collected data was only the interpretation strategies for analyzing the problems encountered in the perform translation operations to translation guidelines. The analysis used the process of translation or word-for-word translation. The results were two problems: 1. understanding of medical terminology 2. word choice in literary translation. The problems encountered and the solutions proposed by the researcher proposed were follows:- 1. problems in a medical translation is when there are words that need to be translated, having to check with dictionaries and documents that have medical-related content again 2. difficulties selecting a word for a translation and medical terminology, whenever a term made up of word parts is introduced, the definition is followed.

Keywords: Translation guidelines, translation strategies, Chinese to Thai translation, terminology translation, medical term translation

บทนำ

ภาษาทางการแพทย์จัดเป็นภาษาอาชีพ (professional language) คือเป็นภาษาที่ใช้โดยบุคคลที่มีอาชีพใดอาชีพหนึ่งย่อมมีลักษณะเฉพาะ ลักษณะเฉพาะของภาษาทางการแพทย์ที่ชัดเจนที่สุด เมื่อมองจากมุมมองของผู้ใช้ภาษาคือ การใช้คำศัพท์ภาษาอังกฤษเฉพาะสาขา (technical term) ปะปนในการพูดอยู่เสมอ เช่น admit หมายถึง การรับตัวคนไข้เข้าเป็นผู้ป่วยใน ward หมายถึง หอผู้ป่วยใน drip หมายถึง การหยอดยาเข้าหลอดเลือด เป็นต้น ปัจจัยสำคัญที่ทำให้ภาษาทางการแพทย์มีลักษณะเฉพาะดังกล่าวคือ อาชีพอันเป็นลักษณะทางสังคมของผู้พูด อาชีพแพทย์เป็นอาชีพที่ต้องเกี่ยวข้องกับโรคภัยไข้เจ็บ และวิธีการรักษา ความรู้ทางการแพทย์ปัจจุบันเหล่านี้เรารับมาจากทางตะวันตก ภาษาที่ใช้จะเป็นภาษา

ละติน และภาษาอังกฤษ ตลอดจนเอกสารตำราหรือวารสารทางการแพทย์จะเขียนเป็นภาษาต่างประเทศแทบทั้งสิ้น (Krasaesin, 2004). ในปัจจุบันจากการศึกษาค้นคว้าในเบื้องต้น ผู้วิจัยยังไม่พบการศึกษาคำศัพท์ทางการแพทย์จากภาษาจีนเป็นภาษาไทยที่ชัดเจน ซึ่งในปัจจุบันส่วนมากพบเฉพาะการศึกษาแบบสำรวจปัญหาในด้านการสื่อสารของผู้ที่มาเข้ารับบริการในโรงพยาบาลของไทย แต่ยังไม่พบการศึกษาเกี่ยวกับกลวิธีการแปลคำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์จากภาษาจีนเป็นภาษาไทย

การเรียนภาษาจีนในปัจจุบันยังไม่มี การเปิดวิชาการเรียนการสอนเกี่ยวกับภาษาจีนทางการแพทย์มากนัก ไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัย โรงเรียน หรือสถาบันสอนพิเศษ ทั้งที่ภาษาจีนทางการแพทย์ไม่ได้มีความสำคัญน้อยไปกว่า

ภาษาจีนที่เป็นคำศัพท์เฉพาะทางด้านอื่น ๆ นอกจากนี้คำศัพท์ทางการแพทย์ยังแทรกอยู่ในข้อสอบวัดระดับภาษาจีนตั้งแต่ระดับ 3 ขึ้นไปเป็นจำนวนมาก คำศัพท์ทางการแพทย์ที่ปรากฏให้เห็นมีทั้งในส่วนของกายวิภาคศาสตร์ โรคต่าง ๆ ไปจนถึงยา และการฉีดยา ที่สำคัญไปกว่านั้น หากนับแล้ว คำศัพท์ทางการแพทย์เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเรามากที่สุด เพราะไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของร่างกาย โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ล้วนเป็นสิ่งที่อยู่ในชีวิตประจำวันของพวกเราทั้งสิ้น นอกจากนี้ ความสำคัญของการเรียนรู้ ศึกษาภาษาจีนทางการแพทย์เพิ่มเติมจะช่วยให้เรามีโอกาสในการทำงานมากยิ่งขึ้น เช่น หากรู้ภาษาจีนทางการแพทย์เราสามารถเป็นล่ามในโรงพยาบาลเพื่อช่วยเหลือแพทย์ และพยาบาลในการแปลภาษาจีนเป็นไทย หรือไทยเป็นจีนได้ เป็นต้น ในปัจจุบันมีชาวจีนที่มีวัตถุประสงค์ที่จะมาเพื่อรับการรักษาพยาบาลในประเทศไทยอยู่แล้วด้วยเช่นกัน โดยอาจเข้ามาในรูปแบบของการทัวร์สุขภาพในงานวิจัยของ Suwanakitti (2008) ได้กล่าวถึงสาเหตุที่ชาวต่างชาติตั้งใจมารักษาพยาบาลในประเทศไทยว่า เป็นเพราะค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลค่อนข้างต่ำกว่าประเทศอื่นที่มีมาตรฐานในการรักษาพยาบาลในระดับเดียวกัน อีกทั้งอุปกรณ์และเครื่องมือทางการแพทย์ของโรงพยาบาลในประเทศไทยก็ค่อนข้างทันสมัย ชาวจีนผู้มารับการรักษาพยาบาลในรูปแบบต่างๆ บางคนอาจจะเกิดอุปสรรคทางภาษาโดยไม่สามารถบอกอาการเจ็บป่วยของตนให้กับบุคลากรทางการแพทย์ได้ ในทางกลับกันบุคลากรทางการแพทย์ก็ไม่อาจสื่อสารกับผู้ป่วยชาวจีนได้อย่างรวดเร็ว แม่นยำ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีกลวิธีการแปลที่มีความถูกต้องแม่นยำสำหรับผู้ที่เป็นล่ามที่เป็นสื่อกลางให้ทั้งสองฝ่ายได้เข้าใจสารที่อีกฝ่ายได้ถ่ายทอดออกมา

เนื่องจากภาษาทางการแพทย์ส่วนใหญ่จะเป็นภาษาละตินและภาษาอังกฤษทำให้เมื่อแปลเป็นภาษาที่สองแล้วมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละภาษา สำหรับภาษาไทยมีการบัญญัติศัพท์แพทย์โดย อวย เกตุสิงห์ แห่งคณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ ราชบัณฑิตในวิชาวิทยาศาสตร์ ประยุกต์ (Sukpanichnant, 2007) ยกตัวอย่างเช่นคำว่า Antacid ศัพท์ทางการแพทย์ภาษาไทยจะใช้ว่า ยาลดกรด ส่วนในภาษาจีนจะใช้ว่า 抗酸药 ฉะนั้นเมื่อนำมาแปลเป็นภาษาอื่นไม่ว่าจะเป็นภาษาไทยหรือภาษาจีนก็มักจะต้องใช้ความรู้ ความชำนาญ ความละเอียดรอบคอบในการแปลเป็นอย่างมาก เนื่องจากว่าภาษาจีนและภาษาไทยเป็นภาษาที่แปลจากภาษาต้นทาง และการแปลภาษาทางการแพทย์ก็มีความเฉพาะทางเป็นอย่างมาก หากไม่เข้าใจภาษาที่ใช้ในทางวงการแพทย์อย่างแท้จริงหรือเลือกใช้คำในการแปลไม่ถูกต้องก็อาจทำให้ความหมายมีความคลาดเคลื่อนจากภาษาที่พูดกันในวงการแพทย์ได้

การวิจัยนี้จึงทำการศึกษาแนวทางการแปลคำศัพท์ทางการแพทย์จากภาษาจีนเป็นภาษาไทย โดยผู้วิจัยได้ศึกษาการแปลคำศัพท์ทางการแพทย์ในหมวดอาการของโรค โรคตามระบบ กายวิภาคศาสตร์และสรีรวิทยาของมนุษย์ และยา โดยยึดหลักการแปล รวมถึงคำแปลคำอธิบายจากในหนังสือการแพทย์ และพจนานุกรมเป็นหลัก ขั้นตอนถัดไปคือนำมาแยกกลวิธีที่ใช้ในการถ่ายทอดความหมายเป็นประเภทต่างๆ จากนั้นรวบรวมเฉพาะศัพท์ที่ใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความมาวิเคราะห์ปัญหา อุปสรรคที่พบในการปฏิบัติการแปลและหาแนวทางแก้ไขในการแปลคำศัพท์เหล่านี้ รวมถึงการถ่ายทอดความหมายของคำศัพท์เหล่านี้จากภาษาจีนเป็นภาษาไทย เพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อล่ามใน

โรงพยาบาลและการแปลเอกสารและงานวิจัยทางการแพทย์ภาษาจีนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาวิธีการแก้ไขปัญหา และแนวทางการแปลคำศัพท์ทางการแพทย์จีน-ไทย

ประโยชน์ที่ได้รับ

ทราบถึงปัญหา อุปสรรคและแนวทางในการแปลคำศัพท์ทางการแพทย์จีน-ไทย

วิธีการวิจัย

1. รวบรวมเอกสารเกี่ยวกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการแปลคำศัพท์และกลวิธีการแปลคำศัพท์

2. ขั้นตอนการวิจัย

2.1 รวบรวมคำศัพท์ภาษาจีนทางการแพทย์จากชุดหนังสือ 《实用医学汉语》 จำนวน 5 เล่ม ประกอบไปด้วย 《实用医学汉语》 基础篇 ของ 朱德君, 潘国栋 เป็นชุดหนังสือจากปี ค.ศ. 2013, 2015, 2017 และ ปี ค.ศ. 2019 รวมทั้งสิ้นเป็นจำนวน 4 เล่ม และ 《实用医学汉语》 临床篇 ของ 王星月, 易江, 张哲 ของปี ค.ศ. 2011 จำนวน 1 เล่ม

2.2 ศึกษาการแปลคำศัพท์การแพทย์ภาษาจีน โดยยึดหลักการแปลและหาความหมายที่จะใช้แปลจากเครื่องมือและเอกสารต่างๆ เช่น พจนานุกรมจีน-ไทย (Iamworamet, 2013) และยึดนิยามคำศัพท์จากหนังสือ ตำราการตรวจรักษาโรคทั่วไป (แนวทางการตรวจรักษาโรคและการใช้ยา) (สุรเกียรติ อชานานุภาพ, 2551) เมื่อแปลเสร็จแล้วนำมาเทียบกับคำศัพท์ที่ใช้จริงในวงการแพทย์โดยอิงตามพจนานุกรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ (Thiengburantham, 2018)

2.3 วิเคราะห์กลวิธีการถ่ายทอดความหมายของแต่ละคำศัพท์แล้วคัดมาเฉพาะการ

แปลแบบเอาความ จากนั้นทำการศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่พบระหว่างการแปลคำศัพท์เหล่านั้น

3. สรุปและอภิปรายผล

ขอบเขตการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำคำศัพท์ทางการแพทย์ภาษาจีนที่จะนำมาปฏิบัติการแปลเป็นภาษาไทยมาจากหนังสือดังต่อไปนี้

1. 《实用医学汉语》(1) 基础篇 (朱德君, 潘国栋, 2013)
2. 《实用医学汉语》(2) 基础篇 (朱德君, 潘国栋, 2015)
3. 《实用医学汉语》(3) 基础篇 (朱德君, 潘国栋, 2017)
4. 《实用医学汉语》(4) 基础篇 (朱德君, 潘国栋, 2019)
5. 《实用医学汉语》(1) 临床篇 (王星月, 易江, 张哲, 2011)

ผู้วิจัยรวบรวมคำศัพท์ทางการแพทย์มาได้ทั้งหมด 319 คำ จากนั้นได้คัดเลือกเฉพาะคำศัพท์ที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมจีน-ไทย (Iamworamet, 2013) เหลือคำศัพท์ที่ผู้วิจัยนำมาปฏิบัติการแปลจำนวน 213 คำ จากนั้นผู้วิจัยได้นำคำศัพท์มาศึกษาวิเคราะห์กลวิธีการถ่ายทอดความหมาย ซึ่งสามารถแบ่งเป็นกลวิธีการแปลทั้งหมด 7 วิธี ผู้วิจัยคัดมา 1 วิธี เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ไขเพิ่มเติม คือ การแปลแบบเอาความ พบกลวิธีการแปลแบบเอาความจำนวน 95 คำ ซึ่งเป็นกลวิธีการถ่ายทอดความหมายที่พบมากที่สุด

ผู้วิจัยได้สืบค้นเอกสาร วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากการสังเคราะห์ข้อมูล พบว่ามีเอกสารที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัย สรุปได้ดังนี้

ทบทวนวรรณกรรม

Numthong (2020) ได้ให้แนวคิดการแปลในหนังสือ “ทักษะการแปลภาษาจีนเป็นภาษาไทย” ไว้ว่าผู้แปลนั้นนอกจากจะต้องมีความรู้ในภาษาต้นฉบับและภาษาฉบับแปลแล้วยังต้องเข้าใจเนื้อหาที่จะแปลและรู้จักกลุ่มผู้อ่านฉบับแปลด้วย นอกจากนี้ Numthong (2020) ยังให้ความเห็นเกี่ยวกับการแปลคำว่า คำคำหนึ่งอาจมีหลายความหมาย ซึ่งอาจเป็นเพราะคำนั้นมีความหมายหลายอย่าง อีกส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะคำในภาษาต้นทางนั้นมีความหมายกว้างกว่าคำในภาษาปลายทาง

Kunthamrong, 2009 ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบการแปลในหนังสือ “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการแปลจากทฤษฎีการปฏิบัติ” ไว้ดังนี้

ความหมายที่ประกอบกันขึ้นมาเป็นคำศัพท์

ในการแปลจากภาษาหนึ่งมาสู่อีกภาษาหนึ่งนั้น การหาคำศัพท์ที่มีความหมายเทียบเคียงกันได้ (Lexical equivalence) เป็นเรื่องที่มีกจะเป็นไปไม่ได้ แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าไปไม่ได้เลย บางครั้งผู้แปลอาจโชคดีที่สามารถหาคำศัพท์ (Lexical term) ที่มีความหมายทับกันได้พอดีกับคำศัพท์ในภาษาต้นฉบับ เช่น คำว่า chair เทียบเคียงได้กับคำว่า “เก้าอี้” ในภาษาไทย แต่คำว่า sofa ในภาษาไทย ในภาษาพูดเรามักจะใช้คำว่า “โซฟา” ซึ่งก็เป็นคำยืมแบบทับศัพท์ (Loanword proper) ไม่ใช่การแปล ถ้าวางเปิดหา “คำแปล” ในพจนานุกรมจะพบว่า sofa คือ “เก้าอี้นวมยาว” หากวิเคราะห์ดูจะเห็นวิธีการแก้ปัญหาการแปลโดยการนำคำศัพท์บอกหมวด (Generic term) ว่า “เก้าอี้” และคำบรรยายลักษณะ (Descriptive feature) “นวม” “ยาว” มาเติมท้ายได้ คำศัพท์ว่า “เก้าอี้นวมยาว”

จากแนวคิดนี้จะเห็นได้ว่า ความหมายในคำศัพท์แต่ละภาษามีการแปลในรูปแบบเฉพาะตัว บางครั้งผู้แปลอาจจะหาความหมายที่เทียบเคียงในภาษาต้นทางได้ แต่ในบางครั้งอาจจะต้องเลือกใช้คำศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกันมากที่สุด เพื่อที่จะไม่ให้ความหมายนั้นผิดเพี้ยน หรือคลาดเคลื่อนไปจากเดิม ผู้วิจัยได้นำแนวคิดนี้มาเป็นตัวช่วยเทียบเคียงในการแก้ปัญหาของการเลือกใช้คำในการแปล เพื่อให้การแปลมีภาษาที่ตรงกับภาษาที่ใช้ในทางการแพทย์ไทย

การวิเคราะห์ความหมายในคำศัพท์

Larson (1998: 62) (Kunthamrong, 2009) แนะนำให้วิเคราะห์ความหมายของคำศัพท์ในขั้นตอนการแปล โดยให้หาความคิดรวบยอด (central concept) ที่เป็นความหมายของคำๆ นั้นว่าคืออะไร ซึ่งจะมีขอบเขตกว้างๆ จากนั้นอาจจะหาคำในภาษาแปลที่มีความหมายเทียบเคียงได้กับความคิดรวบยอดของคำๆ นั้นในต้นฉบับและใช้วลีเพื่อบรรยายรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อจำกัดความให้แคบลง

ชนิดของการแปล

Thantham (1994) ได้แบ่งชนิดของการแปลไว้เป็น 3 แบบ ดังนี้

1. การแปลแบบคำต่อคำ (Word for word translation) วิธีการแปลแบบคำต่อคำนี้เป็นวิธีการที่ไม่ค่อยนิยมใช้กันเนื่องจากว่าต้องมีการรักษาโครงสร้างของรูปภาษาจากภาษาต้นฉบับไว้ให้มากที่สุด ต้องรู้จักโครงสร้างทางไวยากรณ์ของภาษานั้นๆ ค่อนข้างดี ต้องมีความแม่นยำในเรื่องของการเลือกใช้คำ นอกจากนี้วิธีการแปลรูปแบบนี้ยังเป็นการแปลที่ทำให้ตัวภาษาดูแข็งไม่เป็นธรรมชาติ

2. การแปลตรงตัว (Literal translation) การแปลในรูปแบบนี้จะนิยมใช้สำหรับกลุ่มบุคคลในสายอาชีพเฉพาะทาง มีรูปแบบการแปลที่

เหมือนกับการแปลในรูปแบบคำต่อคำ ผู้แปลจะต้องรักษาโครงสร้าง รูปภาพในการแปลให้ได้มากที่สุด แต่การแปลในรูปแบบนี้จะมีความสละสลวยของตัวภาษามากกว่าการแปลรูปแบบคำต่อคำ

3. การแปลแบบเอาความ (Non-literal translation) เป็นการแปลจากต้นฉบับที่ไม่จำเป็นต้องเน้นที่ความถูกต้องตรงตัวจากต้นฉบับ ซึ่งการแปลประเภทนี้อาจมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ความหมายหรือรูปแบบของต้นฉบับไปบ้าง ผู้แปลอาจจะข้อความบางตอนออกไปหรือแปลข้อความบางข้อความในลักษณะของการแปลเรียบเรียงให้เพียงพอให้ได้ใจความ

แสดงให้เห็นว่ากลวิธีการแปลแบบเอาความเป็นกลวิธีการแปลที่พบมากที่สุดของคำศัพท์เฉพาะทางการแพทย์และการพยาบาลที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ นอกจากนี้ยังเป็นกลวิธีการแปลที่พบปัญหาหระหว่างการลงมือปฏิบัติการแปลมากที่สุด

จากแนวคิดต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวทางในการแปลและวิเคราะห์การถ่ายทอดความหมายของคำศัพท์ทางการแพทย์จากภาษาจีนเป็นภาษาไทย โดยนำทั้งพจนานุกรมและหนังสือที่เกี่ยวข้องมาเป็นเครื่องมือในการแปล

ผลการวิจัย

จากการคัดเลือกกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยพบคำศัพท์ทางการแพทย์ที่ใช้กลวิธีการแปลแบบเอาความจำนวน 95 คำ โดยมีตัวอย่างการวิเคราะห์ในการปฏิบัติการแปล แบ่งเป็นหมวดๆ ได้ดังนี้

1. หมวดอาการของโรค

ตัวอย่างที่ 1 排尿困难 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า ปัสสาวะแสบขัด แทนที่จะใช้ว่า ขับปัสสาวะลำบาก

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 排 แปลว่า ขับออกไป (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 尿 แปลว่า ปัสสาวะ (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 困难 แปลว่า ยากลำบาก (ในภาษาทางการแพทย์จะแปลว่า แสบขัด)

ตัวอย่างที่ 2 上睑下垂 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า หนังตาตก แทนที่จะใช้ว่า หนังตาบนตกลง

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 上 แปลว่า บน (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 睑 แปลว่า หนังตา (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 下 แปลว่า ตก (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 垂 แปลว่า ตกลง

ตัวอย่างที่ 3 鼻塞 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า คัดจมูก แทนที่จะใช้ว่า จมูกอุดตัน

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 鼻 แปลว่า จมูก (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 塞 แปลว่า อุดตัน (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์)

ตัวอย่างที่ 4 瘀点 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะแปลว่า จุดแดง แทนที่จะใช้ว่า จุดเลือดเกาะติด

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 瘀 แปลว่า (เลือด) เกาะติด (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 点 ใช้ว่า จุด (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์)

ตัวอย่างที่ 5 鼻漏 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า น้ำมูกไหล แทนที่จะใช้ว่า จมูกรั่วไหล

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 鼻 แปลว่า จมูก (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 漏 แปลว่า รั่วไหล (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์)

2. หมวดโรคตามระบบ

ตัวอย่างที่ 1 肠易激综合征 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า โรคลำไส้แปรปรวน แทนที่จะใช้ว่า ปรากฏการณ์ที่ครอบคลุมกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงของลำไส้

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 肠 แปลว่า ลำไส้ (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 易 แปลได้ทั้งง่าย และเปลี่ยนแปลง (ในภาษาทางการแพทย์ใช้คำว่า แปรปรวน) 激 แปลว่า กระตุ้น ดุเดือด รุนแรง (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 综合 แปลว่า ครอบคลุม สรุป รวบรวม เอามารวมกัน (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 征 แปลว่า ปรากฏการณ์ (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์)

ตัวอย่างที่ 2 急性肝功能衰竭 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า ภาวะตับวายเฉียบพลัน แทนที่จะใช้ว่า โรคตับหมดสมรรถนะที่เกิดขึ้นแบบฉับพลัน

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 急性 แปลว่า (เกิดโรค) ฉับพลัน (ในภาษาทางการแพทย์ แปลว่า เฉียบพลัน) 肝 แปลว่า ตับ (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 功能 แปลว่า สมรรถนะ ความสามารถ ประสิทธิภาพ (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 衰竭 แปลว่า หมดกำลัง ล้มเหลว (ในภาษาทางการแพทย์ ใช้คำว่า วาย)

ตัวอย่างที่ 3 贫血 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า โลหิตจาง แทนที่จะใช้ว่า เลือดไม่พอ

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 贫 แปลว่า ไม่พอ (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 血 แปลว่า เลือด (ในทางการแพทย์ใช้ว่า โลหิต ซึ่งเป็นความหมายเดียวกัน)

ตัวอย่างที่ 4 脊髓炎 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า ไชสันหลังอักเสบ แทนที่จะใช้ว่า ไชกระดูกสันหลังอักเสบ

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 脊髓 แปลว่า ไชกระดูกสันหลัง (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 炎 แปลว่า อักเสบ (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์)

ตัวอย่างที่ 5 尿道狭窄 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า ท่อปัสสาวะตีบ แทนที่จะใช้ว่า

ช่องปัสสาวะแคบ

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 尿道 แปลว่า ช่องปัสสาวะ (ในทางการแพทย์ใช้ว่า ท่อปัสสาวะ ซึ่งเป็นความหมายที่ใกล้เคียงกัน) 狭窄 แปลว่า แคบ (ในการแพทย์ใช้ว่า ตีบ ซึ่งเป็นความหมายใกล้เคียงกัน)

3. หมวดกายวิภาคศาสตร์ และ สรีรวิทยาของมนุษย์

ตัวอย่างที่ 1 大唾液腺 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า ต่อมน้ำลาย แทนที่จะใช้ว่า ของเหลวบริเวณต่อมน้ำลายใหญ่

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 大 แปลว่า ใหญ่ (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 垂 แปลว่า น้ำลาย (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 液 แปลว่า ของเหลว (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 腺 แปลว่า ต่อม (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์)

ตัวอย่างที่ 2 恒牙 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า ฟันแท้ แทนที่จะใช้ว่า ฟันยืนยาว

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 恒 แปลว่า ยืนยาว (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 牙 แปลว่า ฟัน (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์)

ตัวอย่างที่ 3 骨内膜 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า เยื่อหุ้มภายในกระดูก แทนที่จะใช้ว่า เยื่อข้างในกระดูก

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 骨 แปลว่า กระดูก (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 内 แปลว่า ข้างใน (ในทางการแพทย์ แปลว่า ด้านใน ซึ่งเป็นความหมายเดียวกัน) 膜 แปลว่า เยื่อ (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์)

ตัวอย่างที่ 4 女尿道 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า ท่อปัสสาวะเพศหญิง แทนที่จะใช้ว่า ช่องปัสสาวะผู้หญิง

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 女 แปลว่า ผู้หญิง (ในทางการแพทย์ แปลว่า เพศหญิง ซึ่งเป็นความหมายเดียวกัน) 尿道 แปลว่า ช่องปัสสาวะ (ภาษาทางการแพทย์ใช้ ท่อปัสสาวะ ซึ่งเป็นความหมายใกล้เคียงกัน

ตัวอย่างที่ 5 输尿管 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า ท่อไต แทนที่จะใช้ว่า ท่อลำเลียงปัสสาวะ

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 输 แปลว่า ลำเลียง (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 尿 แปลว่า ปัสสาวะ (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 道 แปลว่า ท่อ (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์)

4. หมวดยา

ตัวอย่างที่ 1 钙拮抗药 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า ยาต้านแคลเซียม แทนที่จะใช้ว่า ยาต้านการขาดแคลเซียม

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 钙 แปลว่า แคลเซียม (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 拮 แปลว่า ขาด (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 抗 แปลว่า ต้านทาน (ในภาษาทางการแพทย์แปลว่า ต้าน) 药 แปลว่า ยา (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์)

ตัวอย่างที่ 2 感冒药 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า ยาแก้คัดจมูก แทนที่จะใช้ ยาไขหวัด

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 感冒 แปลว่า ไขหวัด (ในภาษาทางการแพทย์ใช้คำว่า คัดจมูก) 药 แปลว่า ยา (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์)

ตัวอย่างที่ 3 抗过敏药 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า ยาแก้แพ้ แทนที่จะใช้ ยาต้านภูมิแพ้

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 抗 แปลว่า ต้าน/ ต้านทาน (ไม่ปรากฏในภาษา

ทางการแพทย์) 过敏 แปลว่า ภูมิแพ้ (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 药 แปลว่า ยา (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์)

ตัวอย่างที่ 4 抗酸药 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า ยาลดกรด แทนที่จะใช้ ยาต้านกรด

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 抗 แปลว่า ต้าน/ ต้านทาน (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 酸 แปลว่า กรด หรือ เปรี้ยว (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 药 แปลว่า ยา (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์)

ตัวอย่างที่ 5 消炎药 ศัพท์ทางการแพทย์ไทยจะใช้ว่า ยาแก้อักเสบ แทนที่จะใช้ ยากำจัดอาการอักเสบ

ถ้าหากทำการแปลคำศัพท์แบบตรงตัว 消 แปลว่า กำจัด สลาย ทำลาย (ไม่ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 炎 แปลว่า อักเสบ (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์) 药 แปลว่า ยา (ปรากฏในภาษาทางการแพทย์)

สรุปและอภิปรายผล

1. ปัญหาการแปลที่พบระหว่างการปฏิบัติการแปล

จากการปฏิบัติการแปลคำศัพท์ทางการแพทย์พบว่าปัญหาในระหว่างกระบวนการแปลดังนี้

1.1 ปัญหาด้านการไม่ทราบคำศัพท์เฉพาะทางที่ใช้ในการแพทย์ กล่าวคือ เมื่อผู้วิจัยทำการแปลในขั้นตอนแรกจะทำการแปลแบบถอดคำศัพท์ตามเครื่องมือ เอกสารต่างๆ แบบตรงตัว แต่เมื่อไปตรวจสอบการใช้ในวงการแพทย์แล้ว จะมีความแตกต่างกัน ถ้าทำการแปลแบบตรงตัวทุกคำจะทำให้เกิดการแปลผิดจากภาษาที่ใช้จริงในการการแพทย์ได้ ยกตัวอย่างเช่น

1.2 ปัญหาในการเลือกใช้คำในการแปล อันเนื่องมาจากปัจจัยบางประการ เช่น หน่วยคำที่ประกอบเป็นคำศัพท์หนึ่งๆ บางหน่วยคำมีความหมายที่หลากหลาย ผู้วิจัยต้องใช้เวลาค่อนข้างมากในการทำความเข้าใจโดยศึกษาจากบริบทแวดล้อมของหน่วยคำแล้วเลือกความหมาย เพื่อให้มีความถูกต้องแม่นยำและตรงตามการใช้จริงในทางการแพทย์ให้มากที่สุด ยกตัวอย่างเช่น

2. แนวทางการแก้ปัญหา

จากประเด็นปัญหาที่พบระหว่างการปฏิบัติการแปล ผู้วิจัยพบว่ามีความสามารถแก้ปัญหาได้ดังนี้

2.1 ปัญหาการไม่เข้าใจคำศัพท์ที่ใช้ในทางการแพทย์ เมื่อแปลเสร็จแล้วในขั้นต้น ต้องตรวจสอบกับพจนานุกรมและเอกสารที่มีเนื้อหาสัมพันธ์กับทางการแพทย์อีกรอบ ซึ่งอาจจะต้องมีการตัดทอน เปลี่ยนหรือ เพิ่มคำบางคำลงไป เพื่อให้ถูกต้องตามที่ใช้จริงในวงการแพทย์

2.2 ปัญหาในการเลือกใช้คำในการแปล เนื่องจากมีความหมายหลากหลาย ต้องทำความเข้าใจโครงสร้างคำศัพท์เฉพาะทางภาษาจีนและทำความเข้าใจความหมายของหน่วยคำหรือคำที่ประกอบกันเป็นคำศัพท์ทางการแพทย์นั้นๆ เพื่อเลือกใช้ความหมายที่ถูกต้องและเหมาะสมในวงการแพทย์

ข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ของบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าสามารถนำไปต่อยอดในการวิจัยในประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้สามารถเพิ่มการวิเคราะห์คำศัพท์หรือประโยคภาษาจีนทางการแพทย์ที่อยู่ในแบบเรียน ตำรา หรือเอกสารเล่มอื่นๆ ที่เกี่ยวกับทางการแพทย์ได้ ซึ่งบทความวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาเพียงระดับคำเท่านั้น แต่ยังไม่ได้ทำการศึกษาในระดับประโยค เนื่องจากการสื่อสารระหว่างแพทย์กับผู้ป่วยหรือญาติของผู้ป่วยนั้น จำเป็นต้องใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม และคำนึงถึงสภาพจิตใจของผู้ป่วยและญาติด้วย

นอกจากนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอีก 2 ประเด็น คือ

1. สามารถเพิ่มการศึกษาและวิเคราะห์การแปลศัพท์ทางการแพทย์ 3 ภาษา คือ อังกฤษ จีน ไทย เนื่องจากมีคำศัพท์ทางการแพทย์จำนวนมากที่มาจากภาษาอังกฤษ การนำศัพท์ทางการแพทย์ในภาษาอังกฤษมาวิเคราะห์ด้วย จะทำให้แปลและเข้าใจศัพท์ทางการแพทย์จากจีนเป็นไทยได้ดียิ่งขึ้น

2. สามารถวิเคราะห์ปัญหาการแปลและแนวทางแก้ไขในกลวิธีการแปลวิธีอื่นๆ นอกเหนือจากการแปลแบบเอาความ ซึ่งอาจจะมีปัญหาและแนวทางแก้ไขที่แตกต่างกันไปตามกลวิธีได้

References

- Iamworamet, T. (2013). A new Chinese-Thai dictionary. Amon Printing.
- Krasaesin. (2004). Medical language. Faculty of Liberal Arts Thammasat University.
- Kunthamrong, R. (2009). Understanding and knowledge for translation: from theories to practice. Chulalongkorn University Printing House.
- Numthong, K. (2020). Translation skill from Chinese to Thai. Chinese. section department of Eastern Languages Faculty of Humanities Kasetsart University.

- Sukpanichnant, S. (2007). History and evolution of medical terminology. Department of Pathology Faculty of Medicine Siriraj Hospital Mahidol University.
- Suwanakitti, T. (2008). Interpretation demand in Thai health care service: A case study of three private hospitals in Bangkok. Chalermprakit Center of Translation and Interpretation Faculty of Arts Chulalongkorn University.
- Thantham, P. (1994). Suesan duai kanplae. Mayik.
- Thiengburantham, T. (2018). Medical science dictionary. M.A.H Printing Company Limited.
- Wang Xingyue, Yi Jiang, Zhang Zhe. (2018). 《实用医学汉语》临床篇 Practical Medical Chinese. 外语教学与研究出版社.
- Zhu Dejun, Fan Guodong. (2013). 《实用医学汉语》(1) 基础篇 Practical Medical Chinese. 外语教学与研究出版社.
- Zhu Dejun, Fan Guodong. (2015). 《实用医学汉语》(2) 基础篇 Practical Medical Chinese. 外语教学与研究出版社.
- Zhu Dejun, Fan Guodong. (2017). 《实用医学汉语》(3) 基础篇 Practical Medical Chinese. 外语教学与研究出版社.
- Zhu Dejun, Fan Guodong. (2019). 《实用医学汉语》(1) 基础篇 Practical Medical Chinese. 外语教学与研究出版社.

การศึกษากระบวนการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูก: กรณีศึกษาแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่จำนวน 5 คน

A Study of the Process of Mother's Acceptance of Gender and Sexuality with Their Children: In Case Study 5 Mothers of Kathoey in Chiang Mai

นฤรัตน์ อินทยศ¹
Naruranun Intayot¹

Received: 7 September 2022

Revised: 28 October 2022

Accepted: 17 November 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาถึงกระบวนการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูกหลังจากแม่รู้ว่าลูกเป็นกะเทย 2) เพื่อศึกษาการจัดการความรู้สึกของแม่ที่มีลูกเป็นกะเทย ภายหลังจากการรับรู้ว่าลูกเป็นกะเทย โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบชาติพันธุ์วรรณา โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีกลุ่มเป้าหมายจากแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 5 คน จากการคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเฉพาะเจาะจง ผลการศึกษาประเด็นที่ 1 พบว่าแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยมีกระบวนการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูกจากการสั่งสมการรับรู้เรื่องเพศสถานะและเพศวิถีของลูกตั้งแต่เด็กโดยการสังเกตพฤติกรรมของลูก ประกอบกับลักษณะนิสัย ความประพฤติ ความสามารถและความสำเร็จในทางที่ดีของลูกและเติบโตไปเป็นคนดีของสังคม แม่จึงสามารถมองข้ามเรื่องเพศได้ ประเด็นที่ 2 แม่สามารถจัดการกับความรู้สึกในเชิงลบได้จาก “การทำใจ” หมายความว่าถึงความรู้สึกในเชิงลบแล้วผ่านกระบวนการจัดการความรู้สึกนำไปสู่ความรู้สึกในเชิงบวกโดยการสังเกตพฤติกรรมลูกตั้งแต่เด็ก เป็นเหตุผลที่สนับสนุนกระบวนการปรับความรู้สึกโดยการมองข้ามเรื่องเพศสถานะและเพศวิถีของลูก

คำสำคัญ: แม่ที่มีลูกเป็นกะเทย, ความเป็นแม่, เพศสถานะและเพศวิถี

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาสตรีเพศสถานะและเพศวิถีศึกษา วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹ Student of Women, Gender and Sexuality Studies Collage of Interdisciplinary Thammasat University

Abstract

The objectives of this study were 1) to study the process of gender and sexuality acceptance after the mother recognized the child as being Kathoey and 2) To study the feeling management of mothers after recognizing that their children are Kathoey. This study used ethnographic research methodology that used in-depth interview methods. The target group was 5 mothers with Kathoey children from the specific selection in Chiang Mai. The results of the first study found that mothers with Kathoey children had a process of accepting their children's gender and sexuality by accumulating awareness of their children's gender status and sexuality from childhood by observing their children's behavior. along with the character, behavior, ability, and success of the child in a good way and grow up to be a good person in society. The mothers can therefore overlook and accept their child's sexuality. 2)The mothers can deal with negative feelings by "making up her mind" which means negative feelings and then the process of managing feelings leads to positive feelings by observing their child's behavior from an early age. It is a reason to support the process of reconciliation by disregarding the child's gender and sexual orientation.

Keywords: Mother of Kathoey, motherhood, gender, and sexuality

บทนำ

“แม่” คือผู้ที่มีหน้าที่ในการเลี้ยงดูลูก ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเติบโตใหญ่ซึ่งหน้าที่ของแม่ ถูกกำหนดโดยสังคมทุกระดับตั้งแต่ระดับเล็ก ๆ อย่างครอบครัวไปจนถึงสังคมใหญ่ จนปฏิเสธไม่ได้เลยว่าการเป็นแม่จึงเป็นหน้าที่อันสำคัญของ คนที่เกิดผู้หญิงเลยก็ว่าได้ โดยการอ้างชุดความคิดหนึ่งเกี่ยวกับความเป็นแม่โดยธรรมชาติ ที่ผู้หญิงเกิดมามีมดลูก สามารถตั้งครรรภ์ได้ซึ่งเป็นสถานะโดยธรรมชาติ ตามมาด้วยความเชื่อเรื่องการมีสัญชาตญาณความเป็นแม่ ดังที่ ไชยยงค์ ชัยพร (2543) กล่าวว่า เป็นการทำให้ความเป็นแม่กลายเป็นสัญญาแห่งความเป็นธรรมชาติของมนุษย์ผู้หญิง ที่จะต้องเสียสละและปกป้องเลือดในอกของตัวเองอีกด้วย ผู้หญิงจึงเป็นฝ่ายที่ต้องเสียสละตนเองเพื่อครอบครัว

หน้าที่ของแม่ที่สำคัญที่สุดนั่นคือการเลี้ยงดูลูกให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคม ดังที่ ปริญญา อยู่เป็นแก้ว (2552) ได้กล่าวถึงความคาดหวังของความเป็นแม่ ซึ่งความคาดหวังของสังคมอย่างแรกที่สังคมให้ความคาดหวังอย่างที่สุดคือการเลี้ยงดูลูกให้เติบโตไปตามบรรทัดฐานของสังคม โดยเฉพาะเรื่องเพศ เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงจะต้องเติบโตขึ้นโดยมีคุณลักษณะที่เด็กผู้ชายต้องเติบโตเป็นชาย เด็กผู้หญิงต้องเติบโตเป็นผู้หญิงตามบรรทัดฐานของสังคม แม่ซึ่งทำหน้าที่หน้าที่เลี้ยงดูลูก จะต้องเสียสละเวลาในชีวิต ทั้งร่างกายแรงใจในการเลี้ยงดูลูก ดังที่ ปาวดี สีหาราช (2552) กล่าวถึงการเลี้ยงดูลูกที่แม่จะต้องเสียสละเวลาในการเลี้ยงดูลูก สอดส่องดูแลพฤติกรรมของลูกเมื่อลูกเริ่มเติบโต ภาวะความกดดันมากยิ่งขึ้นเมื่อใด ที่ลูกเติบโตเป็นบุคคลที่ประสบความสำเร็จในชีวิตและหน้าที่การงาน

ผู้เป็นแม่จะได้รับคำชมเชยและถือว่าประสบความสำเร็จในการเป็นแม่ แต่ในทางกลับกันเมื่อลูกเริ่มมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไป หรือมีนิสัยผิดแปลกจากสังคมทั่วไป สังคมจะลงโทษแม่ทันทีไม่ทางตรงก็ทางอ้อม เนื่องจากแม่คือผู้เลี้ยงดูลูกและใกล้ชิดกับลูกมากที่สุด ดังคำกล่าวบาลีเกี่ยวกับผู้หญิงที่เป็นแม่ที่ว่า “มารดาเป็นครูคนแรกของบุตรธิดา จะดีชั่วมารดาก็มีส่วนต้องรับผิดชอบถือเป็นสามัญแก่ผู้เป็นมารดาทั่วไป” (ขุติมา โลมรัตนานนท์, 2555) จนบางครั้งแม่เกิดความรู้สึกผิดหรือโทษตัวเอง ตามที่ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมเบี่ยงเบนที่ผ่านมานางานวิจัยเรื่อง บทบาทของสถาบันครอบครัวในการแก้ไขพฤติกรรมเบี่ยงเบน ของ สวัสดิ์ สมวัชรจิต (2541) ที่ได้กล่าวถึง พฤติกรรมรักเพศเดียวกันว่าเป็นพฤติกรรมเบี่ยงเบนโดยเกิดจากอิทธิพลการเลี้ยงดูของครอบครัวเพราะเป็นสถาบันแห่งแรกที่อบรมเด็กโดยเฉพาะเด็กวัยรุ่น

“แม่” จึงเป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการศึกษารุ่นนี้ เพื่อศึกษาเพื่อศึกษาถึงกระบวนการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูกหลังจากแม่รู้ว่าลูกเป็นกะเทย และการจัดการความรู้สึกของแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยภายหลังการรู้ว่าลูกเป็นกะเทย เนื่องด้วยการยอมรับของครอบครัวมีความสำคัญต่อบุคคลรักเพศเดียวกัน อย่างมากจากการศึกษา อรุณี สุทธิชัยนิมิต, 2558 ระบุว่า การเปิดเผยตัวตนทางเพศต่อครอบครัวและได้รับการยอมรับเป็นประสบการณ์สำคัญในการพัฒนาอัตลักษณ์ของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ และการที่แม่เป็นบุคคลที่ลูกเลือกที่จะเปิดเผยตัวตนทางเพศเป็นคนแรกจากการศึกษาของ Brainer (2015) ได้ศึกษาถึงการเป็นแม่ของบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศในประเทศใต้หวันระบุว่า แม่กลายเป็นบุคคลแรกที่ลูกกล้าจะเปิดเผยตัวตนทางเพศมากกว่าเปิดเผยกับพ่อ การได้รับ

การยอมรับจากคนแม่จึงเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด อีกทั้งเป็นผู้ที่ลูกมองว่าเข้าใจลูกมากที่สุด แม่จึงต้องเข้าสู่กระบวนการเปิดใจยอมรับลูก ที่เป็นกะเทย ดังนั้น เสียงของผู้หญิงที่เป็น “แม่ที่มีลูกเป็นกะเทย” ตั้งแต่วันที่รับรู้เพศสถานะและเพศวิถีของลูกที่เปลี่ยนไป ซึ่งเราจะได้ยินแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยในสื่อต่างๆ กล่าวเป็นคำตอบในแนวทางเดียวกันว่า “ลูกจะเป็นอะไรก็ตามใจแต่ขอให้เป็นคนดีก็พอ” ซึ่งเป็นการให้คำตอบของแม่ต่อสังคมมาโดยตลอด จึงนำไปสู่การตั้งคำถามเพื่อศึกษาเกี่ยวกับแม่กะเทยในหลายแง่มุมเพื่อทำความเข้าใจถึงความรู้สึกในการก้าวข้ามที่แท้จริง หรืออาจเป็นเพียงการปลอมใจตนเองจากความผิดหวังหรือไม่

การศึกษาในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าการศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ ความรู้สึก หรือประสบการณ์ของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศเป็นส่วนใหญ่ แต่ยังมีบุคคลที่เป็นเบื้องหลังของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศคือแม่ ที่ยังมีการศึกษาวิจัยอยู่น้อยมาก การศึกษาเสียงของ “แม่ที่มีลูกเป็นกะเทย” จึงเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการทำความเข้าใจกระบวนการยอมรับในเพศสถานะและเพศวิถีของลูกผ่านการสัมภาษณ์เชิงลึกของ “แม่ที่มีลูกเป็นกะเทย” ที่เป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์ในการเลี้ยงดูลูกตั้งแต่เด็ก นับตั้งแต่เกิด จนเติบโต จากการเริ่มสังเกตพฤติกรรมทางเพศสถานะและเพศวิถีของลูกที่เปลี่ยนไป รวมทั้งมั่นใจว่าลูกเป็นกะเทยจากการรับรู้จากความรู้สึกของแม่เอง จนกระทั่งลูกเปิดเผยตัวตนทางเพศ หรือ แม่หลายคนอาจจะได้ยินการยอมรับจากปากของลูกเอง อีกทั้งต้องการศึกษาถึงการจัดการความรู้สึกของแม่หลังจากรู้ว่าลูกเป็นกะเทย และแม่ก้าวข้ามผ่านค่านิยมและคติทางเพศในสังคมไทยอย่างไร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาถึงกระบวนการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูกหลังจากแม่รับรู้ว่าเป็นกะเทย
2. เพื่อศึกษาการจัดการความรู้สึกของแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยภายหลังการรับรู้ว่าเป็นกะเทย

วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาเกี่ยวกับ “แม่ที่มีลูกเป็นกะเทย” (Mothers of Kathoey) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบชาติพันธุ์วรรณา โดยใช้ข้อมูลจากข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์และวรรณกรรมจากงานศึกษาวิจัยในอดีต และการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภาคสนามวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกของแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 5 คนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ โดยการถามคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับ ประวัติด้านครอบครัว การมีลูก จนกระทั่งการรับรู้และยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูก

การลงพื้นที่ภาคสนามในการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการเจาะลึกประเด็นต่างๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลจากที่เราตั้งคำถามไว้ ซึ่งจะประกอบไปด้วยการสัมภาษณ์แบบเป็นทางการ (Formal interview) และการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) โดยจะมี

การนัดหมายกลุ่มเป้าหมายล่วงหน้าผ่านลูกของกลุ่มเป้าหมาย หรือ บุคคลที่สามารถพาเข้าพบกลุ่มเป้าหมาย โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ สมุดจดบันทึก คำถาม เครื่องอัดเสียง (โทรศัพท์มือถือ) โดยการอัดเสียงต้องขออนุญาตกลุ่มเป้าหมายทุกครั้ง

การนำเสนอผลการวิจัย นำเสนอจากการพรรณนาโดยเรียงเรียงผลการสัมภาษณ์เป็นภาษาถิ่นภาคเหนือ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามคำพูดและภาษาของผู้ที่ถูกวิจัย โดยผู้เขียนได้แปลภาษาไทยกำกับไว้ท้ายข้อความที่สัมภาษณ์

กลุ่มเป้าหมาย

การวิจัยเกี่ยวกับ “แม่ที่มีลูกเป็นกะเทย” จะใช้กลุ่มเป้าหมายเป็นจำนวน 5 คน ดังแสดงในตารางที่ 1 โดยคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจงจากแม่ที่มีลูกเป็นกะเทย โดยการคัดเลือกจากแม่ที่มีลูกที่จะต้องเปิดเผยตนตัวทางเพศโดยการข้ามเพศจากชายเป็นหญิงแล้ว เนื่องจากการศึกษากระบวนการยอมรับของแม่ที่มีลูกเป็นกะเทย ซึ่งแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยทั้ง 5 คนนี้มีความน่าสนใจและมีลักษณะที่ตรงตามกลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยคัดเลือก มีการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายผ่านลูกที่เป็นกะเทยเป็นผู้ประสานการติดต่อเพื่อเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย โดยลงพื้นที่เก็บข้อมูลตั้งแต่สิงหาคม 2561-มิถุนายน 2564

ตารางที่ 1 กลุ่มเป้าหมายในการศึกษา

ชื่อผู้ให้ข้อมูล	อายุ	สถานะ	อาชีพ	ภูมิลำเนา
แม่ดาว (นามสมมติ)	54	สมรส	แม่บ้าน	อ.เมืองเชียงใหม่
แม่หล้า (นามสมมติ)	58	หม้าย	แม่บ้าน	อ.สันทราย
แม่พลอย (นามสมมติ)	57	หม้าย	ค้าขาย	อ.สันกำแพง
แม่พิศ (นามสมมติ)	63	สมรส	ข้าราชการเกษียณ	อ.เมืองเชียงใหม่
แม่ตัว (นามสมมติ)	53	หม้าย	แม่บ้าน	อ.สารภี

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้ใช้พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เป็นพื้นที่หลักในการศึกษาวิจัยเนื่องจากเชียงใหม่ ถือเป็นเมืองหนึ่งที่เป็นที่ตั้งสวรรค์ของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ อันเป็นผลผลิตจากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของรัฐบาลไทยอย่างจริงจัง ทำให้กลายเป็นศูนย์กลางของภาคเหนือ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจำนวนมาก มีร้านอาหาร บาร์ เซา์วน่า สำหรับชายรักเพศเดียวกันไปจนถึงองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อความหลากหลายทางเพศ (ชานันท์ ยอดหงษ์, 2561) ทำให้จังหวัดเชียงใหม่เป็นจังหวัดหนึ่งในประเทศไทยที่เป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยว และศูนย์รวมของกะเทยและกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ ทั้งการรวมกลุ่ม สมาคม จึงเหมาะแก่การพบกลุ่มเป้าหมายที่เป็นแม่ของกะเทยในพื้นที่

แนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

1. แนวคิดความเป็นแม่

ความเป็นแม่ (Motherhood) หมายถึง บทบาทของผู้หญิงที่ให้กำเนิดบุตร หรือสังคมมักจะเห็นว่าการเป็นผู้หญิง หมายความว่า “การเป็นแม่” ผู้ที่เป็นแม่จะต้องมีหน้าที่ในการให้กำเนิดเลี้ยงดู ให้นมบุตรและรับผิดชอบทุกสิ่งที่จะเกิดขึ้นกับบุตรทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคมในช่วงเวลาแห่งการเป็นแม่ผู้หญิงมักจะเห็นเป็นช่วงเวลาที่แห่งความรักและความสุข (ซุติมา โลมรัตน์านนท์, 2555)

Horwitz & Long (2005) ได้แย้งว่า “แม่คือผู้ที่มีพลังอำนาจทั้งหมด” กล่าวคือแม่จะต้องเป็นผู้ที่ถูกมองว่าเป็นผู้รับผิดชอบต่อชะตาชีวิตของลูก แม่ต้องเรียนรู้ที่จะเลี้ยงดูลูกอย่างเต็มความสามารถ

2. แนวคิดความสัมพันธ์ของแม่กับลูก

Chodorow (1978) อภิญา เฟื่องฟูสกุล, 2561) เสนอว่า การดูแลลูกและความสัมพันธ์ระหว่างแม่กับลูกเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพของทั้งผู้ชายและผู้หญิง ความเป็นแม่ทำให้ผู้หญิงพัฒนาความผูกพันใกล้ชิดทั้งกับแม่และลูก ลูกสาวที่พัฒนาตัวตนขึ้นมาจากการนิยามเข้ากับความเป็นแม่จึงสามารถพัฒนาบุคลิกภาพแห่งความเอื้ออาทร เข้าถึงความรู้สึกของผู้อื่นได้ดี ค่านิยมในสังคมชายเป็นใหญ่บังคับให้แม่ต้องผลักดันให้ลูกชายออกจากอกแม่ โดยให้ลูกชายต้องนิยามตัวตนกับพ่อ แต่เมื่อพ่อต้องทำงานนอกบ้านทำให้พ่อรู้สึกห่างเหินจากการเลี้ยงดูลูก ทำให้ลูกชายรู้สึกโดดเดี่ยว การนิยามตัวตนกับพ่อจึงเป็นเพียงการนิยามตัวตนกับตำแหน่งแห่งที่ทางสังคม (Positional identification) ของพ่อมากกว่าการนิยามในเชิงความสัมพันธ์ส่วนตัว (Personal identification)

3. แนวคิดความเป็นแม่กับลูกกะเทย

Rich (1995) แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับลูกชาย (Son of the Mother) ที่กลายเป็นกะเทยหรือบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศซึ่งเกิดจากการหนีจากอำนาจหรือการต่อต้านวัฒนธรรมความเป็นชาย (Patriarchy) ซึ่งไม่ได้มีอิทธิพลหรือเหตุที่นำไปสู่การเกิดความรักใคร่ของคนคนหนึ่ง ตัวอย่างรักต่างเพศ (Heterosexuality) ที่ทราบกันก็คือรูปแบบหนึ่งของเพศทางกายภาพ อีกทั้งเป็นความกดดันทางสังคมอีกประเภทหนึ่งที่ปรากฏและชำระไว้จึงเกิดคำถามที่ว่าทำไมผู้ชายจึงเลือกที่จะมีความสัมพันธ์กับผู้ชายด้วยกัน แทนที่จะเลือกความพึงพอใจทางเพศหรือเป็นคู่ชีวิตกับผู้หญิง ความอ่อนแอของลูกชายที่เกิดจากแม่ของตน อีกทั้งเด็กผู้ชายอาจจะแสวงหาความรักจากชายอื่นในการตอบสนองกับความดูร้ายของพ่อ

ผู้หญิงยังคงมีความกลัว ว่าความเข้มงวด
ของตนและอิทธิพลของความเป็นแม่ ที่จะทำให้
ลูกชายกลายเป็นชายรักชายนั้นยังคงหลอกหลอน
ผู้หญิงมาตลอด ซึ่งผู้หญิงไม่ได้กล่าวโทษการรัก
เพศเดียวกัน บางที่อาจเป็นเพราะอำนาจของ
ปิตาธิปไตย นั่นเองที่ยังคงถูกสังคมมองว่าเป็น
สิ่งดีสำหรับเด็กผู้ชายที่จะสามารถเติบโตไปเป็น
“ชายแท้” ดังนั้น ผู้หญิงที่เป็นแม่ยังคงกลัวการ
เกิดความแปลกแยกขึ้นกับลูกที่เป็นผู้ชายจาก
วัฒนธรรมของเขา ความกลัวดังกล่าวนี้จึงยังคง
หยั่งลึกลงไปในชีวิตจิตใจของผู้หญิง (Rich, 1995)

ผลการศึกษา

จากการศึกษาระบบการยอมรับใน
เพศสถานะและเพศวิถีของแม่ที่มีลูกเป็นกะเทย
สามารถแยกเป็นประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. กระบวนการยอมรับเพศสถานะ และเพศวิถีของแม่ที่มีลูกเป็นกะเทย

1.1 ความสงสัยเรื่องเพศสถานะและ
เพศวิถีของลูก เป็นความสงสัยในพฤติกรรมหรือ
เหตุการณ์ที่ทำให้แม่แต่ละคนถูกคิดและสงสัย
อาทิเช่น การละเล่นของลูกซึ่งเป็นเด็กผู้ชายแต่
กลับไม่ชอบเล่นกีฬาสำหรับผู้ชาย เช่น ฟุตบอล
อีกทั้งยังชอบเล่นกีฬาหรือการละเล่นแบบผู้หญิง
เช่น การกระโดดหนึ่งยางเป็นต้น การปฏิเสธ
ที่จะเล่นกับเพื่อนผู้ชายเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่แม่ตั้ง
คำถามเรื่องเพศของลูกแม่พลอยเล่าว่าลูกไม่ชอบ
เล่นกับผู้ชาย

“แซมมีตั้งมะชอบเล่นกับป้อจาย เพื่อน
ป้อจายไปเตะบอลชอบมันบอกว่าเจ็บ” --- แซม
มีไม่ชอบเล่นกับผู้ชาย เพื่อนผู้ชายเตะบอลก็บอก
ว่าเจ็บ (สัมภาษณ์, 6 เมษายน 2562)

แม่ดาวสังเกตพฤติกรรมของคิดตีในการ
คบเพื่อน ซึ่งคิดตีคบแต่เพื่อนผู้หญิงไม่มีเพื่อน
ผู้ชายไม่ชอบเล่นกีฬาหนักๆ และอีกอย่างหนึ่ง

คือการมีเพื่อนกะเทยที่โรงเรียนแม่ดาวบอกว่าเมื่อ
ไปรับลูกที่โรงเรียนจะเห็นลูกอยู่กับเพื่อนที่เป็น
กะเทยอีกคน จึงทำให้เกิดความสงสัยว่าลูกจะเป็น
กะเทย

“พอขึ้นมัธยม น้องคิดตีมีกำเป็อน
แม่หญิงมะค่อยมีเป็อนป้อจาย มะชอบเล่นกีฬา แต่
คิดตีเป็อนคนตั้งใจเขียนหนังสือ ตอนมอสี่ มอห้า
เริ่มมีเป็อนเป็นกะเทยอยู่ด้วยกันสองคน แม่ก็เลย
จุถามน้องคิดตีว่าเป็นกะเทยก้อแต่้องคิดตีก้อมะ
ตอบ” --- พอขึ้นมัธยม น้องคิดตีมีแต่เพื่อนผู้หญิง
ไม่ค่อยมีเพื่อนผู้ชาย ไม่ชอบเล่นกีฬา แต่้องคิด
ตีเป็อนคนตั้งใจเรียนหนังสือ ตอน ม.ปลาย เริ่มมี
เพื่อนเป็นกะเทยอยู่ด้วยกันสองคน แม่ก็สงสัยจึง
ถามว่าน้องคิดตีเป็อนกะเทยไซ้มี แต่ตอนนั้นน้อง
คิดตีก็ไม่ตอบ (สัมภาษณ์, 26 ตุลาคม 2561)

ความสงสัยเรื่องเพศของลูกแม่จะรับรู้
ผ่านการละเล่นของลูก แม่จะสังเกตว่าลูกจะไม่
ชอบเล่นกีฬาอีกทั้งไม่ชอบเล่นกีฬาที่รุนแรงแบบ
ผู้ชาย อีกทั้งการคบเพื่อนเป็นสิ่งที่แม่สามารถ
สังเกตได้ เมื่อลูกคบเพื่อนผู้หญิงแม่กล้าได้ให้
ข้อมูลว่าแถวบ้านมีเด็กผู้ชายเยอะพอๆ กับ
เด็กผู้หญิงในหมู่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เด็กผู้ชาย
ในหมู่บ้านจะเล่นฟุตบอลแต่ลูกตัวเองกลับเล่น
วอลเลย์บอล กระโดดหนึ่งยางกับเด็กผู้หญิงชอบ
คลุกคลีกับเด็กผู้หญิง และไปไหนมาไหนกับเด็ก
ผู้หญิงตลอด

“หลังๆ มาก่อเริ่มตวยหมู่แม่หญิงละ
หมู่ป้อจายเขาเล่นบอลกัน มันมะเล่นมันไปเล่น
วอลเลย์บอล เล่นโดดหนึ่งฟอง ตวยกับหมู่แม่หญิง
ขึ้นกองล่องกอง”--- หลังๆ มากี่เริ่มอยู่กับผู้หญิง
พวกเด็กผู้ชายเล่นฟุตบอลกันมันไม่เล่นมันไปเล่น
วอลเลย์บอล เล่นกระโดดหนึ่งยาง ไปกับผู้หญิงไป
ไปมามา (สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2562)

การเล่นกับเด็กผู้หญิงยังไม่สามารถ
ตัดสินใจได้ว่าลูกนั้นเป็นกะเทยหรือไม่ในกรณีของ

แม่ตัวซึ่งลูกก็เล่นกับผู้หญิงเหมือนกันแต่แม่ตัวให้ข้อมูลว่าการที่ลูกเล่นกับผู้หญิงแต่ก่อนนั้นตนคิดว่าแถวบ้านไม่มีเด็กผู้ชายมีแต่เด็กผู้หญิงทำให้ไม่ได้เอะใจฉุฉิดหรือสงสัยในการที่ลูกเล่นกับผู้หญิง แต่ลูกจะมีพฤติกรรมอย่างหนึ่งคือชอบเล่นผ้า โดยเอาผ้าที่อยู่ในบ้านมาพันตัวทำให้เกิดความสงสัยอีกทั้งเชื่อมโยงกับการเล่นกับผู้หญิงจึงเกิดการสั่งสมการรับรู้พฤติกรรมของลูกในวัยเด็กมากขึ้น

“ตอนมันหน้อยๆ แม่ก่อสังเกตพฤติกรรมมันหนะ เป็นละอ่อนชอบเล่นผ้า เอามาพันเล่น เล่นกับแม่หญิง เพื่อนแถวบ้านมีกำแม่หญิง พอมันเล่นกับแม่หญิงแม่ก่อม่ได้สนใจม่ได้เอะใจ เพราะแถวบ้านม่ค่อยมีละอ่อนป้อจายอยู่แล้ว” --- ตอนแค้นตั้ยังเด็ก แม่ได้สังเกตพฤติกรรมตอนเป็นเด็กชอบเล่นผ้า เอามาพันเล่น เล่นกับผู้หญิงสมัยตอนที่ลูกยังเป็นเด็กมีนิสัยชอบเล่นผ้า และเล่นกับผู้หญิง เพื่อนแถวบ้านมีแต่ผู้หญิงพอเขาไปเล่นกับผู้หญิงแม่ก็ม่ได้เอะใจอะไรเนื่องจากแถวบ้านม่ค่อยมีเด็กผู้ชายอยู่แล้ว (สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2561)

การสั่งสมการรับรู้เรื่องเพศสถานะและเพศวิถีของลูก ซึ่งแม่เป็นผู้สังเกตและสั่งสมการรับรู้ด้วยตนเองประเด็นที่ผู้วิจัยได้รับรู้จากการลงพื้นที่ ซึ่งก่อนลงพื้นที่ผู้วิจัยคิดมาตลอดว่าผู้ที่เป็นแม่ของกะเทย จะต้องมีการบวนการรับรู้ที่ยากลำบาก ซึ่งนั่นก็คือความคิดของผู้วิจัยก่อนลงพื้นที่ แต่เมื่อผู้วิจัยได้ลงพื้นที่จริงๆ แล้วแม่ที่มีลูกเป็นกะเทยไม่ได้มีอาการตกใจหรือเกิดการแตกหักกับลูกเมื่อรับรู้ว่าลูกของตนเป็นกะเทยเนื่องจากแม่ซึ่งใกล้ชิดกับลูกและสังเกตเกี่ยวกับพฤติกรรมของลูกตั้งแต่เล็กจนโต พฤติกรรมเล็กๆ น้อยๆ ที่มีลักษณะผิดแผกไปจากความคาดหวังของแม่ต่อเด็กชาย ทำให้แม่เริ่มที่จะสังเกตพฤติกรรมของลูกและค่อยๆ เก็บสั่งสมการรับรู้ดังกล่าวนำไปสู่การค่อยๆ ยอมรับในภายหลัง

1.2 การไม่สามารถปฏิเสธความจริง

และยอมรับตัวตนทางเพศของลูก ประเด็นดังกล่าวจะเห็นได้ว่ากระบวนการยอมรับของแม่และการจัดการกับความรู้สึกของแม่หลังจากรับรู้เรื่องเพศสถานะและเพศวิถีของลูกซึ่งแม่ไม่ได้มีอาการตกใจมากหรือปฏิเสธความจริง หรือเกิดการแตกหักกับลูก เนื่องจากกระบวนการยอมรับของแม่นั้นเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตั้งแต่แม่เริ่มสงสัยว่าลูกเป็นกะเทย โดยเป็นกระบวนการที่เกิดจากการสั่งสมการรับรู้เรื่องเพศของลูกและยอมรับเรื่อยมา

จากเรื่องราวของแม่ทั้ง 5 คนที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกเป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้จะเห็นได้ว่าแม่ไม่ได้มีอาการตกใจหรือปฏิเสธความจริง แต่แม่ก็ยอมรับว่าตอนที่ลูกเปิดเผยเพศสถานะและเพศวิถีโดยการข้ามเพศนั้นแม่ยอมรับว่าแม่มีการตกใจ แต่เป็นการตกใจที่แน่นั้นได้รับรู้แล้วว่าลูกของตนไม่ใช่ผู้ชายแท้ ดังกรณีของแม่ดาว ที่เห็นลูกใส่กระโปรงแล้วแอบมาที่บ้านตอนค่ำๆ แม่รู้สึกตกใจแต่ก็ไม่ได้ต่อต้าน

“แม่ยอมรับว่าตอนตั้แม่ฐัว่คิดตั้เป็นครั้งแรกเนี้ย ตกใจหนะ เพราะว่าเจ้าเฮาม่มะมีอะ มะเกยมาก่อน แต่แม่ก่อม่ได้ต่อต้านหนะเพราะว่าคิดตั้เนี้ยเขาดีอะ เขาม่มะเกยตั้อ แม่ก็เกยว่าหื้อมันหนะ มันให้จะเป็นจะต้าย สุดท้ายแม่ก็ตั้อยอมรับเพราะอย่างใดเขาก่อเป็นลูกเฮาอะ” --- แม่ยอมรับว่าตอนที่แม่รู้ว่คิดตั้เป็นกะเทยครั้งแรกตกใจหนะเพราะว่าเชื่อสายเราม่มีใครเป็นและม่คุ่นเคยกับคนเป็นกะเทยมาก่อน แต่แม่ก็ม่ได้ต่อต้านหนะเพราะว่าคิดตั้เขาเป็นคนดี เขาม่ตั้อ แม่เคยตั้อว่าครั้งหนึ่ง เขาร้องให้จะเป็นจะต้ายสุดท้ายแม่ก็ตั้อยอมรับเพราะยังงใจเขาก็เป็นลูกเรา (สัมภาษณ์, 26 ตุลาคม 2561)

ในส่วนของแม่พิศที่ได้รับรู้เพศสถานะและเพศวิถีของลูกจากการสังเกตพฤติกรรมของลูกพร้อมกันกับพ่อ แม่พิศให้เหตุผลว่าแม่ห่วงใย

ในความรู้สึกของพ่อ กลัวพ่อ (สามีของแม่พิศ) จะรับไม่ได้ ซึ่งแม่พิศก็พยายามที่จะเปลี่ยนแปลงลูก แต่สุดท้ายแล้วลูกทั้ง 2 คนก็เป็นกะเทยอยู่ดี ซึ่งแม่ไม่ได้กล่าวถึงความรู้สึกของแม่แต่แม่กล่าวถึงการความห่วงใยในความรู้สึกของสามีของตนนั้นหมายถึงความเสียสละ โดยการเป็นห่วงความรู้สึกคนอื่นมากกว่าความรู้สึกของตนเอง

“ตอนตีแม่เริ่มรู้สึกว่า เป็นกะเทยแน่ๆ เลย อี้แบบนี้ไค้เอายาเบือกรอกปาก (พูดไปพลางหัวเราะไป) แต่แม่ก็แคร์ความรู้สึกบ๊อบมาก แม่กลัวพ่อกับแม่จะอับมือได้ แม่ก็พยายามจับลูกแต่งตัวหาตัวยีนส์มาหือใส่ลูกก่อนแม่ค่อยใส่ บ๊อบมันอู้มากำเลย ว่า “กะเทยอะกะ” หลังจากนั้นบ๊อบกับแม่ก็อสังเกตพฤติกรรมของลูกเรื่อยๆ หนะ จนมันออกปากอู้กับแม่เอง” --- ตอนที่แม่เริ่มรู้แล้วว่าลูกเป็นกะเทยแน่ๆ แบบนี้เอายาเบือกรอกปาก (พูดไปพลางหัวเราะไป) แต่แม่ก็แคร์ความรู้สึกของพ่อบอก แม่กลัวพ่อกับแม่จะรับไม่ได้ แม่ก็พยายามจับลูกแต่งตัวหาหางเกงยีนส์มาหือใส่ลูกก็ไมค้อยใส่ พ่อจึงพูดขึ้นมาคำหนึ่งว่า กะเทยแน่นอน หลังจากนั้นพ่อกับแม่ก็อสังเกตพฤติกรรมของลูก จนลูกเอ่ยปากบอกกับแม่เอง (สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2563)

“แม่บ่ได้ปิดบังหนะ คือบ๊อบกับแม่เนี้ยเลี้ยงลูกมาด้วยกันอยู่ด้วยกันทุกวัน มีอะฮยังเฮาก้อจะอู้กันตลอด ตอนเบลมาอู้เปิดใจกับแม่แม่ก็อสังเกตลูกแม่มาเมินละ แต่สำหรับแม่เนี้ยแม่บ่คิดเลยเพราะมันฮ้ายมากเล่นกับละอ่อนบ๊อบจายที่แพลตหัน ตะก่อนแม่อยู่แพลตพยาบาลแบบเนี้ยฮ้ายมากแม่ยังบ่คิดเลยว่ามันจะเป็น” --- แม่ไม่ได้อปิดบังนะคือพ่อกับแม่เลี้ยงลูกมาด้วยกันอยู่ด้วยกันทุกวันมีอะไรก็จะคุยกันตลอด ตอนเบลมาพูดเปิดใจกับแม่แม่ก็อสังเกตลูกมานานแล้ว แต่สำหรับแม่เนี้ยแม่บ่คิดเลยเพราะว่าเขาคือมากเล่นกับเด็กผู้ชายที่แพลต เพราะเมื่อก่อนแม่อยู่

แพลตพยาบาล แบบนี้คือมากแม่ยังบ่คิดเลยว่าจะเป็น (สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2563)

แม่พลอยก็บ่ได้รู้สึกตกใจที่เห็นลูกแต่งหญิงเนื่องจากแม่พลอยให้เหตุผลว่าตนเองนั้นได้รับรู้เพศสถานะและเพศวิถีของลูกมาก่อนหน้านั้นแล้ว จึงบ่ได้รู้สึกตกใจเนื่องจากพฤติกรรมของลูกออกฉายแววตั้งแต่เด็กโดยการแต่งหน้า ทาปาก รักษารักงาม:

“แม่บ่ตกใจหนะ เพราะแม่อู้ละว่ามันเป็นกะเทย สมัยมันไว้ผมยาวใหม่ๆ มันตั้งแต่งหน้าขาว ทาปาก หนึบผมจะไมค้อยเด้อละลู เด้อแรกหันมันใส่ใส่กระโปรงชุดนักเรียนมา แม่ก้อว่างามดี บอว่ามันแต่งก้อแต่งหือมันเรียบร้อยเอี้ยกะจะไปใส่สั้นเกิน อายุหือเป็น” --- แม่บ่ตกใจนะ เพราะแม่รู้แล้วว่าเขากะเป็นกะเทยสมัยเขาไว้ผมยาวใหม่ๆ เขากะแต่งหน้าขาว ทาปาก หนึบผม ครั้งแรกที่เห็นเขาใส่ชุดนักเรียนมาแม่ก็ว่าสวยดี แม่ก็บอกเขาแต่งก้อแต่งให้มันเรียบร้อยอย่าใส่สั้นเกิน อายุเขา (สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, 25 กันยายน 2564)

แม่หล้าก็รับรู้เพศสถานะและเพศวิถีของลูกผ่านพฤติกรรมการมัดหน้าทาแป้ง การแต่งตัวถึงแม่ตอนนั้นจะเป็นช่วงที่ผมสั้นอยู่ (ไว้ผมยาว) ก็ตามทำให้การข้ามเพศของลูกนั้นไม่ได้ทำให้แม่หล้ารู้สึกตกใจเพราะลูกได้แสดงพฤติกรรมให้เห็นตั้งแต่เด็ก แต่ก็ไม่สามารถต่อว่าลูกได้เพราะเนื่องจากเคยต่อว่าไปแล้วแล้วลูกหนีออกจากบ้าน

“ตอนตีบ๊อบหล้าอู้ว่ามันเป็นกะเทยแต่งหน้าแต่งตา ใส่ยกทรง บ๊อบหล้าก้อว่าหือมันหนะ มันโชดหนีไปอยู่บ้านบ๊อบมบ๊อบหาว่าบ๊อบหล้าบ่เข้าใจมัน” --- ตอนที่บ๊อบหล้าอู้ว่ามันเป็นกะเทย แต่งหน้าใส่ยกทรง บ๊อบหล้าก้อต่อว่าอยู่ลูกก็โกรธหนีไปอยู่บ้านบ๊อบมบ (พื้นที่เป็นกะเทยใกล้ๆ บ้าน) หาว่าบ๊อบหล้าไมเข้าใจ (สัมภาษณ์, 12 ตุลาคม 2563)

แม่ตัวเป็นแม่คนหนึ่งซึ่งมีอาการตกใจมากแม่ตัวเคยปฏิบัติเสธความจริงด้วยการตีลูกเพื่อให้ลูกเลิกเป็นกะเทยเพราะแม่ตัวตั้งความหวังว่าลูกจะต้องเป็นผู้ชาย แม่ตัวกล่าวว่าตอนนั้นตนรู้สึกเครียดมากเครียดจนนอนไม่หลับที่รับรู้ว่าการเข้าไปในห้องของลูกแล้วเจอแผงยาคุมกำเนิด

“แม่มารู้ว่าลูกเป็นกะเทยตอน ม.4 แม่ไปปะใส่แผงยาคุมในห้องมันอะ พ่อแม่รู้แต่แรกแม่เอาไม้แขวนฟาดมันเลยหนะเพราะรู้ว่าลูกเป็นกะเทย มะอยากหือมันเป็นอะ” --- แม่รู้ว่าลูกเป็นกะเทยตอนที่ลูกเรียนอยู่ชั้น ม.4 แม่เจอแผงยาคุมกำเนิดในห้องของแค้นดีพ่อแม่รู้ครั้งแรก แม่ใช้ไม้แขวนตีลูกเพราะรู้ว่าลูกเป็นกะเทย ไม่อยากให้ลูกเป็นกะเทย (สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2561)

แต่สุดท้ายแล้วการที่แม่ตัวรับรู้ว่าเป็นกะเทยแล้ว ถึงจะรู้สึกตกใจมากแค่ไหนแต่เมื่อลูกได้ยอมรับกับตนแล้วว่าเป็นกะเทยก็ไม่สามารถทำอะไรได้ทำได้เพียงแต่ต้องทำใจยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นถึงแม้ว่าจะไม่ได้ถูกใจตนเองในขณะนั้นก็ตาม

“หลังจากตีแม่ตีมันไปแล้ว มันก้อให้มะตาย แม่ก้อคิดแล้วว่าถ้าลูกเขาเป็นป้อจายมันต้องมะให้ แต่พ่อแม่ตีมันมันให้ แม่ก้อฮู้ละว่ามันต้องเป็น ปู้กับย่าก้อมาห้ามหนะ ว่าอย่างตีมันเหี้ยไหนดๆ ก้อเป็นไปแล้ว จากนั้นแม่ก้อทำใจละ มันเป็นไปแล้วบ่เป็นหยังละ” --- หลังจากตีแม่ตีมันไปแล้วก็ร้องไห้ แม่ก็คิดแล้วว่าลูกเราเป็นผู้ชายต้องไม่ร้องไห้แต่พ่อแม่ตีเขาแล้วเขาร้องไห้ แม่ก็รู้สึกได้แล้วว่าเขาต้องเป็นแน่ๆ ปู้กับย่าก็เข้ามาห้ามว่าหยุดตี ไหนดๆ เขาก็เป็นไปแล้ว จากนั้นแม่ก็ทำใจเป็นไปแล้วก็ไม่เป็นไร (สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2561)

กระบวนการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูกเป็นสิ่งที่แม่สั่งสมการรับรู้เรื่องเพศของลูกมาตั้งแต่เด็ก จากพฤติกรรมต่างๆ เช่น นิสัยใจคอ การพูด กิริยาต่างๆ การละเล่นของลูก การคบเพื่อน ซึ่งเป็นการทำให้แม่ค่อยๆ รับรู้มาเรื่อยๆ จนกว่าลูกจะเปิดเผยต่อแม่ด้วยตัวเองนั่นจึงเป็นสาเหตุที่ทำให้แม่ไม่ได้มีปฏิกิริยาในเชิงลบกับการที่ลูกเป็นกะเทยมากนัก

2. การจัดการกับความรู้สึกของแม่หลังจากการรับรู้ว่าเป็นกะเทย

จากกรณีศึกษาแม่ดาวเป็นแม่ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับลูกในเชิงบวกอยู่บ่อยครั้ง แม่ดาวให้ข้อมูลว่าแม่ดาวสนับสนุนลูกในทุกๆ เรื่อง เนื่องจากลูกเป็นเด็กเรียบร้อยเด็กเรียนดี มีความประพฤติดีเสมอมา ซึ่งเมื่อรับรู้ว่าเป็นกะเทยแล้วแม่ก็สามารถจัดการกับความรู้สึกผ่านการชื่นชมในตัวลูก

“แม่มะเห็นต้องจัดก้านหยังเลย ในเมื่อลูกแม่มะได้ยะหยังผิดอะ แม่ดีใจตวยซ้ำที่ลูกแม่เป็นคนดี ละเขาก้อมะได้สร้างความดีเอ็ดรอนหือใครอะแม่ก้อ ยะหยังแม่จะต้องฮู้สิบกบตีตวยแม่ก้อลูก?” --- แม่ไม่เห็นต้องจัดการอะไรเลยในเมื่อลูกแม่ไม่ได้ทำอะไรผิด แม่ดีใจตวยซ้ำที่ลูกแม่เป็นคนดี แล้วเขาก็ไม่ได้สร้างความดีเอ็ดรอนให้ใครอะไรใหม่ ทำไมแม่จะต้องรู้สึกไม่ดีตวยซ้ำใหม่ลูก? (สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์, 25 กันยายน 2564)

“... แต่พอไปเฮียนมหาลัยมีรุ่นพี่แนะนำหือมันแต่งหญิง แม่ก้อคิดว่าเป็นเรื่องดีดีหนะเพราะจะยะหือคิดดีเป็นคนกล้าแสดงออก รุ่นพี่เขาก้อมะได้บังคับลูกเขาหือเป็นแบบนั้นแบบนี้มันเป็นความป้อใจของลูกเขาเอง มันมะได้เสียหยาอะหยัง” --- แต่พอไปเรียนมหาวิทยาลัยก็มีรุ่นพี่แนะนำให้แต่งหญิง แม่ก็คิดว่าเป็นเรื่องที่ดีนะ เพราะจะทำให้คิดดีเป็นคนกล้าแสดงออกเขาก็ไม่ได้บังคับลูกเราให้เป็นแบบนั้นแบบนี้ เพราะ

มันเป็นความพอใจของลูกเราเอง ซึ่งไม่ได้เสียหายอะไร (สัมภาษณ์, 26 ตุลาคม 2561)

เช่นเดียวกันกับแม่พิศที่มีการจัดการกับความรู้สึกของตนเอง จากที่แม่พิศได้กล่าวกับผู้วิจัยเกี่ยวกับการเป็นห่วงความรู้สึกของพ่อ (สามีของแม่พิศ) ซึ่งผู้วิจัยมองว่าในช่วงแรกเป็นการยากที่จะยอมรับในเพศสถานะและเพศวิถีของลูก แต่ก็พยายามที่จะยอมรับ โดยเฉพาะพ่อ (สามีของแม่พิศ) โดยแม่พิศก็ใช้เหตุผลในเรื่องความประพฤติกของลูกเป็นประเด็นสนับสนุนเรื่องการยอมรับในตัวลูก

“...แม่ก็พยายามอุ้กับบ๊อว่าลูกเป็นคนที่มีความประพฤติดี เรียนเก่ง ไปสอบที่ไหนก็สอบได้ สอบติดหมด มะดื้อ มะชน พ่อก็อหับมะได้หรอก แต่พ่อก็พยายามที่จะอหับ” --- ...แม่ก็พยายามคุยกับพ่อว่าลูกเป็นคนที่มีความประพฤติดี เรียนเก่ง ไปสอบที่ไหนก็สอบได้ สอบติด ไม่ดื้อ ไม่ชน พ่อก็รับไม่ได้หรอกแต่พ่อก็พยายามที่จะยอมรับ (สัมภาษณ์, 18 กรกฎาคม 2563)

การจัดการกับความรู้สึกตนเองของแม่พลอยก็เช่นเดียวกัน คือการที่ลูกเป็นคนดีสามารถเลี้ยงชีพตนเองได้โดยไม่ทำความเดือดร้อนให้ใคร โดยแม่พลอยใช้คำว่า “ทำใจ” นั้นหมายความว่าแม่พลอยจะต้องมีความรู้สึกในทางลบแล้วพยายามที่จะคิดในเชิงบวก การทำใจจึงเสมือนเป็นการยอมรับในสิ่งที่ตนเองต้องเผชิญตั้งที่แม่พลอยให้สัมภาษณ์ว่า

“แม่ก็ทำใจเอาะก็คิดว่าหือมันเป็นคนดี มีก้านมีงานทำเหมือนเป็นก้อปอละ มันก็สุดความสามารถที่แม่จะยะได้ละ” --- แม่ก็ทำใจคิดซะว่าให้เขาเป็นคนดี มีงานทำเหมือนคนอื่นเขาก็พอแล้ว มันก็สุดความสามารถที่แม่คนหนึ่งจะทำได้แล้ว (สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2564)

“การทำใจ” แม่ตัวดูเหมือนกับว่าจะมีผลกระทบด้านความรู้สึกมากกว่าแม่คนอื่น แม่ตัว

ได้เปิดเผยกับผู้วิจัยว่าหลังจากที่แม่ได้ตีลูกไปแล้ว แม่ก็รู้สึกผิด จากการให้สัมภาษณ์ว่าถึงกับนอนไม่หลับไปหลายวันและได้กลับไปคิดว่าถึงแม้จะตีลูกไปแต่ก็ไม่สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงอะไรได้เนื่องจากลูกได้เป็นกะเทยไปแล้ว จึงได้แต่ทำใจ และปลอบกับตัวเองว่าไม่เป็นไร จากสัมภาษณ์ที่ว่า

“หลังจากตีแม่ตีมันไปแล้ว มันก็อให้มะตาย แม่ก็อคิดแล้วว่าถ้าลูกเขาเป็นบ๊อจายมันต้องมะให้ แต่พอแม่ตีมันมันให้ แม่ก็อฮู้ละว่ามันต้องเป็น ปู้กับย่าก้อมาห้ามหะ ว่าอย่างตีมันหะไหนๆ ก้อเป็นไปแล้ว จากนั้นแม่ก็ทำใจละ มันเป็นไปแล้วบ่เป็นหยังละ” --- หลังจากตีแม่ตีมันไปแล้ว ก็ร้องไห้ แม่ก็คิดแล้วว่าลูกเราเป็นผู้ชายต้องไม่ร้องไห้แต่พอแม่ตีเขาแล้วเขาร้องไห้ แม่ก็รู้สึกได้แล้วว่าเขาต้องเป็นแน่ๆ ปู้กับย่าก็เข้ามาห้ามว่าหยุดตี ไหนๆ เขาก็เป็นไปแล้ว จากนั้นแม่ก็ทำใจเป็นไปแล้วก็ไม่มีไร (สัมภาษณ์, 16 สิงหาคม 2561)

ในส่วน of แม่หล้าก็ไม่ได้แตกต่างจากแม่คนอื่นเท่าไรโดยให้เหตุผลว่าการเป็นกะเทยดีกว่าพวกซี้เมาติดยาเสียอีก อีกทั้งถึงแม้ว่าลูกจะเป็นอย่างไรก็รักเหมือนเดิมไม่เปลี่ยนแปลงดังผลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดการความรู้สึกว่า

“ป่าหล้าบ่ได้ก็คิดหยังปล่อยมันเป็นไปนะกะ ถึงมันจะเป็นป่าหล้าก้ออหับมันอย่างเก่าเนะ คนเป็นจะอี่น้าฮักจะต่ายดีเหลือหุมู้ซี้เหล่ามายาก่อน” --- ป่าหล้าไม่ได้คิดอะไรก็ปล่อยเขาเป็นไปนั้นแหละ ถึงเขาจะเป็นป่าหล้าก็รักเขาเหมือนเดิมคนเป็นแบบนี้่น้ารักจะต่ายดีกว่าพวกซี้เมาเสียอีก (สัมภาษณ์, 25 กันยายน 2564)

การจัดการกับความรู้สึกของแม่ภายหลังการรับรู้ว่าลูกเป็นกะเทยจะเห็นได้ว่าแม่ได้ใช้คำว่า “ทำใจ” ซึ่งหมายถึงความรู้สึกในเชิงลบก่อนแล้ว

จึงเปลี่ยนไปเป็นความรู้สึกในเชิงบวก ซึ่งแม้อาจมีความกังวลมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสภาวะทางจิตใจของแม่แต่ท้ายที่สุดแล้วแม่ทุกคนก็สามารถทำใจยอมรับได้ โดยใช้เวลาทำใจยอมรับ มีความประพฤติที่ดีและสำเร็จของลูกเป็นเหตุผลในการทำใจยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูก

อภิปรายผล

การวิจัยในครั้งนี้พบว่า มีประเด็นจากผลของการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการยอมรับในเพศสถานะและเพศวิถีของลูก ของแม่ที่มีลูกเป็นกะเทย มีประเด็นที่เกิดจากความสงสัยในเพศสถานะและเพศวิถีของลูก จากการตั้งคำถามกับตัวเองของแม่ต่อพฤติกรรมของลูก เนื่องจากการเป็น “เด็กผู้ชายเรียบร้อย” ของลูก ก่อให้เกิดความสงสัยในเพศสถานะและเพศวิถีของลูก การที่แม่คือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับลูกมากที่สุดก็ย่อมเห็นพัฒนาการของลูกตั้งแต่เป็นเด็กทารก จนกระทั่งเติบโตใหญ่ แม่ต้องสังเกตพฤติกรรมของลูกทั้งการเดิน การนั่ง การพูด หรือแม้แต่เสื้อผ้าที่ลูกชอบใส่ เป็นการบ่งบอกถึงเพศสถานะและเพศวิถีของลูก เมื่อแม่เลี้ยงดูลูกเหมือนกันตามความคาดหวังของสังคม แต่กลับมีเหตุการณ์ที่ทำให้แม่ฉงนคิดหรือสงสัยในตัวลูกแม่ทั้ง 5 คนที่เป็นกรณีศึกษาก็มีเหตุการณ์ในการที่แม่เริ่มตั้งคำถามกับตัวเองเกี่ยวกับเพศสถานะและเพศวิถีของลูก ดังที่ Rich (1995) กล่าวถึงความกลัวของแม่ที่กลัวว่าลูกเป็นชายรักชาย กล่าวว่า ผู้หญิงยังคงมีความกลัวว่าความเข้มงวดของตนและอิทธิพลของความเป็นแม่ ที่จะทำให้ลูกชายกลายเป็นชายรักชายนั้นยังคงหลอกลอนผู้หญิงมาตลอด ซึ่งผู้หญิงไม่ได้กล่าวโทษการรักเพศเดียวกัน บางทีอาจเป็นเพราะอำนาจของบิดาธิปไตยที่สังคมมองว่าเป็นสิ่งดีสำหรับเด็กผู้ชายที่จะสามารถเติบโตไปเป็น “ชายแท้” ดังนั้น ผู้หญิงที่เป็นแม่ยังคงกลัวการเกิดความแปลกแยกขึ้นกับลูกที่เป็นผู้ชายจากวัฒนธรรม

ของเขา ความกลัวดังกล่าวนี้จึงยังคงหยั่งลึกลงไป ในจิตใจของผู้หญิง

จากแนวคิดของ Rich (1995) ที่กล่าวถึงเรื่องความกลัวของแม่ที่กลัวว่าลูกของตนจะเป็นกะเทยซึ่งจากการศึกษาแม่ทั้ง 5 คน แม่เพียงตั้งคำถามกับพฤติกรรมของลูกที่ไม่เหมือนกับเด็กผู้ชายทั่วๆ ไปโดยแม่จะยกตัวอย่างการเล่นของลูกในวัยเด็กเนื่องจากการละเล่นของเด็กผู้ชายมักจะเป็นการเล่นที่รุนแรง เช่น การเล่นฟุตบอล เป็นต้น ซึ่งแม่ทุกคนจะให้ข้อมูลว่าลูกจะไม่ชอบเล่นอะไรที่รุนแรง ชอบเล่นกับผู้หญิง จึงเป็นสิ่งที่ทำให้แม่เกิดความสงสัยในตัวลูก เมื่อลูกชายปฏิเสธที่จะเล่นแบบผู้ชาย นั่นคือสาเหตุที่จะทำให้ลูกเป็นกะเทยหรือไม่ แม่จึงเป็นผู้ที่ตั้งคำถามและสงสัยในพฤติกรรมของลูกเนื่องจากแม่มีความสำคัญในการรับผิดชอบเลี้ยงดูลูก ทำให้เด็กมีความใกล้ชิดกับแม่มากกว่า จึงเป็นเหตุให้เกิดการตั้งคำถามของ Tomas (2001) ซึ่งเป็นคนแรกที่ตั้งข้อสังเกตถึง ความเสี่ยงของบุตรต่อการกลายเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศหรือบุคคลชายขอบ เด็กมีโอกาที่จะสัมผัสกับผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย อีกทั้งยังทำกิจกรรมต่างๆ กับแม่และบุคคลรอบข้างที่เป็นผู้หญิง โดยสังเกตได้จากโรงเรียนจะมีผู้ดูแลเลี้ยงดูเด็กที่เป็นผู้หญิง ทำให้เห็นถึงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับตัวลูกเนื่องจากการดูแลของแม่และบุคคลที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่เป็นผู้หญิงจึงไม่แปลกที่แม่จะเกิดความสงสัยและตั้งคำถามในพฤติกรรมของลูก

ดังนั้น การละเล่นของลูกเป็นอีกปัจจัยหนึ่งของลูกที่แม่ต้องให้ความสนใจเมื่อลูกโตขึ้น ย่อมต้องมีการออกไปเล่นนอกบ้าน เล่นกับเพื่อน ซึ่งเป็นพัฒนาการของลูกที่แม่แต่ละคนต้องให้อิสระในการเล่นของลูก อีกทั้งการให้อิสระในการเข้าสังคมคือการมีเพื่อน เมื่อแม่รับรู้ว่าการละเล่นและการคบเพื่อนในวัยเด็กของลูกไม่เป็น

ไปตามที่คาดหวัง เมื่อลูกเล่นกับผู้หญิงและเล่นแบบผู้หญิงแม่จึงเกิดความสงสัยและสั่งสมการรับรู้เรื่องเพศของลูกโดยไม่ต้องให้ลูกบอก หน้าทีของแม่หลังจากนี้จึงไม่เพียงแต่ต้องดูแลลูกสังเกตพฤติกรรมของลูกอย่างเดียวก่อนหน้านี้แต่สิ่งที่แม่ต้องคิดหลังจากนี้คือเพศสถานะและเพศวิถีของลูกที่แตกต่างจากเพศกำเนิด

ประเด็นที่ 2 การยอมรับในเพศสถานะและเพศวิถีของลูก ที่ไม่ได้เป็นเรื่องที่ยากในการที่แม่ที่มีลูกเป็นกะเทยจะทำใจยอมรับ แม่แต่ละคนใช้คำว่า “ก็เขาเป็นลูกเรา เป็นกะเทยยังไงเขาก็เป็นลูกเรา” เนื่องจากแม่ไม่สามารถปฏิเสธความจริงนี้ได้ความรู้สึกของแม่เป็นสิ่งที่ยากแก่การอธิบายออกมาได้ทั้งหมด แม่แต่ละคนได้กลับกรองความรู้สึกผ่านข้อมูลที่ให้กับผู้วิจัยที่กล่าวถึงความ เป็นแม่ ความ เป็นลูกคือความจริงที่ต้องยอมรับ ดังเช่นคำกล่าวของ Rich (1995) ที่ว่า “ที่ปลอดภัยของลูกไม่ว่าจะเป็นผู้ชายหรือเป็นชายรักชายคือการที่ผู้หญิงคนหนึ่งเป็นแม่ นั้นจึงหมายถึงแม่เป็นผู้ที่เข้าใจลูกมากที่สุดไม่ว่าลูกจะเป็นผู้ชายหรือชายรักชาย หรือเป็นกะเทยแม่ก็เป็นทีที่ปลอดภัยของลูกอย่างปฏิเสธไม่ได้ เชื่อมโยงกับจากงานศึกษา Tamagawa, 2017) ที่กล่าวถึงลูกที่เป็นวัยรุ่นที่เป็นเกย์และเลสเบียนที่เปิดเผยตัวตนทางเพศกับพ่อแม่ พวกเขา มักจะเปิดเผยอัตลักษณ์ทางเพศต่อแม่ก่อนแล้วค่อยเปิดเผยกับพ่อ อีกทั้งพวกเขามักจะรู้สึกสบายใจที่จะบอกแม่ของพวกเขามากขึ้น เพราะพวกเขาเชื่อว่าแม่ของพวกเขาเข้าใจพวกเขาดีขึ้น และด้วยเหตุนี้ พวกเขาคาดหวังที่จะเข้าใจเรื่องเพศของพวกเขา ยิ่งกว่านั้น พวกเขาคาดหวังจากแม่ของพวกเขาว่าจะได้รับการตอบสนองด้วยความโกรธของแม่น้อยกว่าพ่อของพวกเขา โดยอาจถูกล่วงละเมิดทางวาจาและทางร่างกาย การยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นจึงเป็น

สิ่งที่แม่เป็นผู้รับรู้เป็นคนแรกและต้องใช้เวลาในการยอมรับและเข้าใจในตัวลูก เปรียบดังตนเองเป็นเซฟโซนของลูกเมื่อแม่รู้ว่าลูกเป็นกะเทยแม่จึงเป็นคนแรกที่จะอยู่เคียงข้างลูกพร้อมที่จะยอมรับในตัวลูก

จากการศึกษาในประเด็นเรื่องการยอมรับเพศสถานะและเพศวิถีของลูก แม่ที่มีลูกเป็นกะเทยจะต้องผ่านการสังเกตพฤติกรรมของลูกตั้งแต่เล็กจนโต พฤติกรรมเล็กๆ น้อยๆ ที่ลูกแสดงให้เห็นอย่างเช่น การนั่งจิบแข่งจิบชา รักสวยรักงาม ชอบเล่นกับผู้หญิง เป็นสิ่งที่แม่แต่ละคนได้เก็บสั่งสมการรับรู้ดังกล่าวนำไปสู่การค่อยๆ รับรู้ถึงเพศสถานะของลูก ดังนั้นเงื่อนไขของเวลาจึงเป็นสิ่งสำคัญในกระบวนการยอมรับเรื่องเพศของลูกซึ่งแม่จะใช้เวลาค่อยๆ รับรู้ และยอมรับมาเรื่อยๆ ทำให้แม่แต่ละคนไม่ได้มีอาการตกใจมาก หรือถึงแม้ว่าจะตกใจแต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธความจริงนี้ได้

ในงานวิจัยของนักวิชาการที่ผ่านมามีเกี่ยวกับการเปิดเผยตัวตนทางเพศของลูกกับพ่อแม่จะเห็นได้ว่า พ่อแม่มีความทุกข์ใจที่ลูกเปิดเผยตัวตนทางเพศว่าเป็นกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศ จากการศึกษาของ (Grafsky, 2014) พบว่า ไม่ใช่เรื่องแปลกที่พ่อแม่จะประสบกับความเศร้า การปฏิเสธความจริง ความเสียใจ ความขมเศร้า ความรู้สึกผิด ความอับอาย และความกังวลเกี่ยวกับความเป็นอยู่ที่ดีของลูกเมื่อลูกได้เปิดเผยตัวตนทางเพศกับพ่อแม่ แต่การศึกษาวิจัยจากแม่ทั้ง 5 คนพบว่าแม่ไม่ได้รู้สึกตกใจกับการที่ลูกเป็นกะเทยเนื่องจากแม่ได้มีการสังเกตพฤติกรรมของลูกมาตั้งแต่เด็ก แต่อาจจะมีความกังวลใจเล็กน้อยเกี่ยวกับการใช้ชีวิตของลูกในอนาคต

ประเด็นที่ 3 เรื่องการจัดการความรู้สึกของแม่หลังจากรับรู้เพศสถานะและเพศวิถี

ของลูกแม่ได้กล่าวถึงประเด็นเรื่อง “การทำใจ” เปรียบเสมือนแม่มีความรู้สึกผิดหวังก่อนแล้ว จึงนำไปสู่กระบวนการทำใจยอมรับในสิ่งที่ลูก เป็น หมายความว่าความรู้สึกในเชิงลบแล้วผ่าน กระบวนการจัดการความรู้สึกนำไปสู่ความรู้สึก ในเชิงบวก โดยแม่ได้ใช้เหตุผลที่กล่าวถึงลูกใน เชิงบวกมาสนับสนุนกระบวนการปรับความรู้สึก ดังกล่าว โดยการมองข้ามเรื่องเพศสถานะของลูก มองที่ลักษณะนิสัย ความประพฤติและความ สามารถของลูก เมื่อลูกประสบความสำเร็จใน วันหนึ่ง และเติบโตไปเป็นคนดีของสังคมแม่ก็ สามารถจัดการกับความรู้สึกในเชิงลบได้ การ จัดการความรู้สึกในเชิงลบเมื่อรับรู้ว่าคุณเป็น กะเทยจากการศึกษา Grafsky (2014) ได้สำรวจ เกี่ยวกับ ปฏิบัติการของผู้ปกครองอาจได้รับผลกระทบ ในทางลบเนื่องจากข้อมูลที่ผิดความเชื่อทาง ศาสนา และความหวาดกลัว อีกทั้ง Newman & Muzzonigro (1993 อ้างใน Grafsky, 2014) ได้ กล่าวถึงการจัดการกับความรู้สึกในเชิงลบเมื่อ รับรู้เพศสถานะของลูกกล่าวถึง การจัดการความ รู้สึกของครอบครัวในเชิงบวก เช่น การทำงาน ร่วมกัน ความสามารถในการปรับตัว และการ เลี้ยงดูลูกที่เชื่อถือได้ พบว่าการทำกิจกรรมเหล่านี้ เกิดปฏิกริยาของคนในครอบครัวในเชิงบวกและ ผลลัพธ์เชิงลบลดน้อยลงต่อการเปิดเผยรสนิยม ทางเพศส่วนน้อยของเด็ก

ดังนั้น การเลี้ยงดูลูกและค่อยๆ สังสม ประสพการณ์ และการรับรู้การเปิดเผยตัวตน ทางเพศของลูก นำไปสู่กระบวนการยอมรับและ การจัดการกับความรู้สึกของแม่หลังจากรับรู้เพศ สถานะของลูกไปเรื่อยๆ โดยผ่านกระบวนการ เจือปนของเวลาซึ่งแม่บางคนอาจใช้เวลาไม่นาน หรือบางคนอาจจะนานกว่าจะรู้แน่ชัด ซึ่ง กระบวนการยอมรับลูกของแม่ได้รับรู้ว่าคุณเป็น กะเทยแล้วนั้นจะต้องเป็นไปพร้อมกับการจัดการ

ความรู้สึกภายในใจจากความรู้สึกเชิงลบการเป็น ความรู้สึกในเชิงบวกผ่านการมองข้ามเรื่องเพศ ของลูกแต่มุ่งไปที่ลักษณะนิสัย ความประพฤติ และความสามารถของลูกมากกว่า นั้นหมายถึง การแสดงความเป็นแม่ที่ต้องทำความเข้าใจใน เพศสถานะและเพศวิถีของลูกมากขึ้น

สรุป

กระบวนการยอมรับเพศสถานะและ เพศวิถีของลูกเป็นสิ่งที่แม่สังสมการรับรู้เรื่องเพศ ของลูกมาตั้งแต่เด็ก จากพฤติกรรมต่างๆ เช่น นิสัยใจคอ การพูด กิริยาต่างๆ การละเล่นของลูก การคบเพื่อน ซึ่งเป็นการทำให้แม่ค่อยๆ รับรู้มา เรื่อยๆ จนกว่าลูกจะเปิดเผยต่อแม่ด้วยตัวเองจึง เป็นสาเหตุที่ทำให้แม่ไม่ได้มีปฏิกริยาในเชิงลบ กับการที่ลูกเป็นกะเทยมากนัก ในประเด็นเรื่องการ จัดการความรู้สึกของแม่หลังจากรับรู้เพศสถานะ และเพศวิถีของลูก จากการ “ทำใจ” ซึ่งเปรียบเสมือน แม่มีความรู้สึกผิดหวังก่อนแล้วค่อยๆ เข้าสู่ กระบวนการทำใจยอมรับในสิ่งที่ลูกเป็นหมายถึง ความรู้สึกในเชิงลบแล้วผ่านกระบวนการจัดการ ความรู้สึกนำไปสู่ความรู้สึกในเชิงบวก โดยการ มองข้ามเรื่องเพศสถานะและเพศวิถีของลูก เลือกที่จะใส่ใจกับลักษณะนิสัย ความประพฤติและ ความสามารถของลูก ดังนั้นการยอมรับของแม่ ต่อลูกที่เป็นกะเทย จึงเป็นสิ่งสำคัญที่คอย สนับสนุนและเป็นพื้นที่ปลอดภัยกลุ่มคนเหล่านี้ ในการเปิดเผยอัตลักษณ์ทางเพศ ของลูก อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาความสัมพันธ์ของสถาบัน ครอบครัวให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อผลิตประชากรที่มี คุณภาพเข้าสู่สังคมไม่ว่าจะเป็นเพศใดก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการให้ความรู้ คำแนะนำ เกี่ยวกับ เพศสถานะ เพศวิถี และความหลากหลายทางเพศ ในสังคมให้มากขึ้นเพื่อให้แม่หรือคนในครอบครัว

ทำความเข้าใจเกี่ยวกับบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศมากขึ้น หากมีลูกหรือบุคคลในครอบครัวเป็นบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศจะช่วยให้การยอมรับและเข้าใจในตัวตนทางเพศมากขึ้น

2. รัฐควรมีการส่งเสริมและผลักดันนโยบายเกี่ยวกับกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศให้มีความเท่าเทียม เพื่อให้เกิดการยอมรับและความเข้าใจในสังคมมากขึ้น แม่และบุคคลในครอบครัวที่มีลูกเป็นกะเทยหรือบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ

จะได้อ่านทำความเข้าใจและคลายความกังวลใจต่างๆ เกี่ยวกับการใช้ชีวิตของกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศในอนาคต

3. การศึกษาครั้งต่อไปเห็นควรศึกษาการยอมรับในเพศสถานะและเพศวิถีของแม่ที่มีลูกที่เป็นกลุ่มคนที่มีความหลากหลายทางเพศอื่น เช่น เกย์ ทอม ดี หรือเพศที่นิยมเป็นอื่นที่ยังไม่ได้เปิดเผยตัวตนหรือข้ามเพศ แม่จะให้การยอมรับหรือมีกระบวนการยอมรับหรือปฏิกิริยาที่แตกต่างจากแม่ในกรณีศึกษาในครั้งนี้หรือไม่

เอกสารอ้างอิง

- ชานันท์ ยอดหงษ์. (2561). LGBT tourism: Thailand as a vagaytio. *จตุสารวิชาการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย*, 4(3), 12-17.
- ชุตินา โลมรัตนานนท์(2555). *การปรับอัตลักษณ์ความเป็นแม่ในอุดมคติกับความเป็นจริง: ศึกษาเฉพาะกรณีสตรีวัยทำงานในกรุงเทพมหานคร* [บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- ปริญญญา อยู่เป็นแก้ว (2552). *การตัดสินใจอยู่เป็นโสดของผู้หญิงในยุคโลกาภิวัตน์* [วิทยาลัยสหวิทยาการ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- ปาวดี สีหาราช(2552). *การวิเคราะห์การนำเสนอภาพลักษณ์ของแม่ในนิตยสารสำหรับแม่และเด็ก* [วิทยาลัยสหวิทยาการ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- สวัสดี สมวัชรจิต (2541). *บทบาทของสถาบันครอบครัวในการแก้ไขพฤติกรรมเบี่ยงเบนของนักเรียนกรมสามัญศึกษา อำเภอบ้านดุง* [จังหวัดอุดรธานี, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- อภิญญา เฟื่องฟูสกุล. (2561). *อัตลักษณ์: การทบทวนทฤษฎีและกรอบแนวคิด = Identity*. คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาสังคมวิทยา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- อรุณี ศุทธิชัยนิมิต. (2558). *ประสบการณ์ด้านจิตใจของสมาชิกในครอบครัวภายหลังการเปิดเผยตนเองของผู้ที่มีความโน้มเอียงทางเพศแบบรักเพศเดียวกัน*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Brainer, A. (2017). Mothering gender and sexually nonconforming children in Taiwan. *Journal of Family Issues*, 38(7), 921.
- Chodorow, N. (1978). *The reproduction of mothering: psychoanalysis and the sociology of gender*. University of California Press.
- Grafsky, E. L. (2014). Becoming the parent of a GLB son or daughter. *Journal of GLBT Family Studies*, 10(1), 36-57.
- Horwitz, E. & Long, B. (2005). *Mothering and stress discourses, Motherhood: power and oppression*. Women's Press.
- Rich, A. C. (1995). *Of woman born: Motherhood as experience and institution*. Norton.

- Tamagawa, M. (2018). Coming out to parents in Japan: A sociocultural analysis of lived experiences. *Sexuality & Culture*, 22(2), 497-520.
- Tomas, A. (2001). *Swimming against the tide feminists' accounts of mothering sons, MOTHERS & SONS feminism, masculinity, and the struggle to raise our sons*. Routledge.

สถานภาพและแนวทางพัฒนารายวิชาภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษาของไทย

The Status and Guidelines for Courses in Russian Language for Specific Purposes in Thai Higher Education

ปริตต์ อรุณโอบฐ¹, ดนุพล เฉลยสุข²

Parit Aroonoast¹, Danupol Chaloeisuk²

Received: 3 July 2022

Revised: 7 September 2022

Accepted: 3 November 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพของรายวิชาภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของหลักสูตรระดับปริญญาตรีในสถาบันอุดมศึกษาของไทย และวิเคราะห์แนวทางการศึกษารายวิชาภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในหลักสูตรที่มีเรียนการสอนภาษารัสเซียในศตวรรษที่ 21 โดยพิจารณาข้อมูลจากหลักสูตรที่มีการเรียนการสอนภาษารัสเซียใน 4 สาขาวิชา จาก 3 สถาบันการศึกษา (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย) ผลการศึกษาพบว่า รายวิชาภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่ได้รับความนิยมสามอันดับแรก ได้แก่ ภาษารัสเซียด้านการท่องเที่ยวและบริการ ภาษารัสเซียด้านการแปล ภาษารัสเซียด้านธุรกิจและเลขานุการ แนวทางการศึกษาภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในอนาคตควรมีการพัฒนารายวิชาภาษารัสเซียตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อาทิ ภาษารัสเซียเพื่อการท่องเที่ยวและบริการ ภาษารัสเซียในมิติการแพทย์และสาธารณสุข ภาษารัสเซียในมิติภาคการเกษตรและการอาหาร ภาษารัสเซียด้านการแปล และภาษารัสเซียในมิติวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและการเป็นผู้ประกอบการ

คำสำคัญ: สถานภาพและแนวทางการพัฒนารายวิชา, ภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ, สถาบันอุดมศึกษาไทย

¹ อาจารย์, สาขาวิชารัสเซียและยูเรเชียศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, Email: parit.a@arts.tu.ac.th

² อาจารย์, สาขาวิชารัสเซียและยูเรเชียศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, Email: danupol.c@arts.tu.ac.th

¹ Lecturer, Russian and Eurasian studies, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

² Lecturer, Russian and Eurasian studies, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

Abstract

This article explores status for courses in Russian language pertaining to specific purposes in current higher education in Thailand. The goal is to analyze the future direction of courses in Russian pertaining to specific 21st century subjects by investigating course details for curricula from four study areas at three higher education institutions in Thailand: Thammasat University, Ramkhamhaeng University, and Chulalongkorn University. Results were that the three leading courses in Russian directed at specifically for purposes of Russian for Tourism and Hospitality, Russian Translation, and Russian for Business and Secretarial Work. In terms of future guidelines for the study of Russian for specific purposes, courses should be based on The National Economic and Social Development Plan and 21st Century Skills, including Russian for Tourism and Hospitality, Russian for Medical and Public Health Services, Russian for Food and Agriculture, and Russian for Small and Medium-sized Enterprises (SMEs) and Entrepreneurship.

Keywords: The status and guidelines for courses, Russian for specific purposes, Thai higher education institutions

บทนำ

ตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อการพัฒนาการเรียนรู้ พ.ศ. 2561-2580 มีการระบุถึงการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาที่ 3 ควบคู่กับทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ ทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และทักษะการเรียนรู้และการมีใจใฝ่เรียนรู้ตลอดเวลา (คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ, 2562) ทักษะการสื่อสารภาษาที่ 3 จึงถือเป็นหนึ่งในทิศทางการพัฒนาการเรียนรู้ที่สำคัญโลกยุคปัจจุบันที่ภาครัฐให้ความสำคัญในการการขับเคลื่อนสังคมและพัฒนาประเทศไปข้างหน้าโดยเฉพาะในแวดวงการศึกษาที่ครอบคลุมทั้งผู้เรียนและผู้สอน

ทักษะการสื่อสารภาษาที่ 3 ในด้านการศึกษา นอกจากจะสร้างอรรถประโยชน์ให้กับผู้เรียนในด้านความรู้ความเข้าใจถึงโครงสร้างทางภาษาและวัฒนธรรมที่มีลักษณะเฉพาะนอกเหนือจากโลกของภาษาอังกฤษแล้ว ทักษะดังกล่าวยังมีความสำคัญในแง่กระบวนการการทำงานและการ

ประกอบอาชีพให้กับผู้เรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับมุมมองการศึกษาภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่ปรากฏในแวดวงวิชาการภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศที่เรียกว่า ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (English for specific purpose) โดยในบทความนี้มุ่งศึกษาภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะซึ่งเป็นทักษะการสื่อสารภาษาที่ 3 เป็นสำคัญ

ภาษารัสเซียเริ่มมีบทบาทมากขึ้นในวงการศึกษาของประเทศไทย ดังจะพบได้จากหลักสูตรการเรียนการสอนภาษารัสเซียในระดับอุดมศึกษาที่มีจำนวนมากขึ้น อาทิ 1) สาขาวิชาภาษารัสเซีย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2) สาขาวิชาภาษารัสเซียศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 3) สาขาวิชาภาษารัสเซีย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ 4) วิชาโทภาษารัสเซีย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยทุกหลักสูตรมีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะตามแนวทางของคณะ

อย่างไรก็ดีเนื่องด้วยสถานการณ์ของโลกในยุคปัจจุบันเต็มไปด้วยพลวัตของการเปลี่ยนแปลงที่สามารถส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานของบัณฑิตในอนาคตได้ โดยมีปัจจัยเร่งในการขับเคลื่อนทั้งโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และการพัฒนาอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยีใหม่ๆ ดังจะพบได้จากตัวอย่างของอัตราการว่างงานของไทยที่เพิ่มสูงขึ้นในรอบ 5 ปี ตลอดจนโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนาในระลอกที่ 4 ที่ส่งผลกระทบต่อการประกาศหางานในโลกออนไลน์ลดลงร้อยละ 48 (Brand Buffet, 2564) นอกจากนี้หากพิจารณาจากอัตราการว่างงานที่จำแนกตามระดับการศึกษาที่สำเร็จในไตรมาสที่ 2 ของปี พ.ศ. 2564 พบว่าผู้ว่างงานส่วนใหญ่ร้อยละ 41.6 สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษา (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564)

จากสถานการณ์ข้างต้นย่อมส่งผลกระทบต่อตลาดแรงงานของผู้ที่ใช้ภาษารัสเซียในการทำงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยในปัจจุบันชาวรัสเซียและผู้ใช้ภาษารัสเซียมีการติดต่อสื่อสารกับไทยในหลายภาคส่วน ทั้งการท่องเที่ยว การสาธารณสุข การลงทุนและการทำธุรกิจ ซึ่งเปิดโอกาสให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับภาษารัสเซียสามารถทำงานได้ตรงสายมากขึ้น แต่อย่างไรก็ดีในแง่ของงานวิจัยที่ทำการศึกษาด้านภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาให้ตรงกับบริบทที่เกิดขึ้นในสังคมไทยกลับยังไม่พบเท่าที่ควร ทั้งนี้งานวิจัยด้านภาษารัสเซียในแวดวงวิชาการไทยส่วนใหญ่เน้นการนำเสนอความเข้าใจในเนื้อหาทางทฤษฎีทางภาษาศาสตร์ซึ่งแตกต่างจากมิติเชิงประยุกต์ในลักษณะต่างๆ ที่ครอบคลุมถึงภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาเชิงสำรวจในด้านการจัดการเรียนการสอนภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในระดับอุดมศึกษา

ถือเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญ เนื่องจากจะทำให้เกิดความเข้าใจถึงทิศทางของรายวิชาต่างๆ ของภาษารัสเซียที่เกี่ยวข้องกับการทำงานในปัจจุบันแล้ว ยังนำไปสู่การศึกษาแนวทางการปรับปรุงรายวิชาและเนื้อหาสาระการเรียนการสอนภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของสาขาวิชาที่มีการเรียนการสอนภาษารัสเซียหรือภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ให้เกิดความทันสมัยมากขึ้นและสามารถผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งในบทความนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นแนวทางการปรับตัวของรายวิชาภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในกรอบของทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 เพื่อให้แนวทางการปรับตัวข้างต้นสอดคล้องกับบริบทสังคมไทยและยุทธศาสตร์ชาติ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

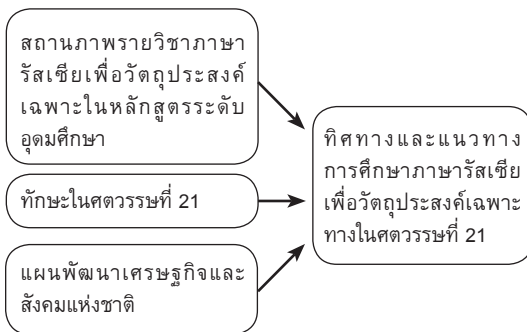
ในการศึกษาทิศทางและแนวทางการศึกษาภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะทางในศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วยวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาสถานภาพของรายวิชาภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในหลักสูตรระดับอุดมการศึกษาของไทยในปัจจุบัน
2. เพื่อวิเคราะห์แนวทางการพัฒนารายวิชาภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในหลักสูตรที่มีการสอนภาษารัสเซียในศตวรรษที่ 21

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทิศทางและแนวทางการศึกษาภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะทางในศตวรรษที่ 21 โดยใช้กรอบแนวคิดหลักสูตรมุ่งเน้นสมรรถนะของผู้เรียน (Competency-Based curriculum) มาประกอบ

การวิเคราะห์ โดยสามารถแสดงรายละเอียดได้ดังนี้



แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในต่างประเทศ

การสอนภาษาต่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ เป็นหนึ่งในแนวทางการศึกษาภาษาต่างประเทศสำหรับผู้เรียนที่เป็นชาวต่างชาติเพื่อเป้าประสงค์ในการนำความรู้ไปใช้งานในกรณีใดกรณีหนึ่ง การจัดการเรียนการสอนภาษาในทิศทางดังกล่าวได้รับความนิยมในช่วงศตวรรษที่ 20 ทั้งนี้ทิศทางการศึกษาในช่วงแรกเน้นแนวทางภาษาอังกฤษสำหรับนักท่องเที่ยวผ่านการออกแบบหนังสือสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง อีกทั้งยังมีการสอนภาษาเยอรมันที่เน้นด้านวิทยาศาสตร์ให้กับนักศึกษา ซึ่งถือเป็นหลักสูตรประเภทแรกๆ ที่มีการสอนด้านไวยากรณ์และแบบฝึกหัดจากตำราเรียนทางวิทยาศาสตร์ (ณัฐชยา เฉลยทรัพย์, 2539, หน้า 219) การสอนภาษาต่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสามารถจำแนกได้เป็นสองลักษณะใหญ่ๆ ได้แก่ 1) การสอนภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะอาชีพ (Occupational purpose) กล่าวคือมุ่งเน้นการนำภาษาไปใช้เพื่อการประกอบอาชีพต่างๆ โดยครอบคลุมภาษาที่ใช้สำหรับการทำงานและภาษา

เพื่อการสื่อสารในวงการธุรกิจ 2) การสอนภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในด้านวิชาการ (Academic purpose) เป็นการศึกษาภาษาในบริบทของศาสตร์ต่างๆ เช่น ภาษาเพื่อเศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เป็นต้น (Dudley-Evan & John, 1998, p. 6)

การศึกษาภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะโดยทั่วไปสามารถพิจารณาได้จากแนวคิดภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะหรือ English for specific purpose โดยมีสาระสำคัญในการกำหนดเนื้อหาและวิธีการสอนที่เป็นไปตามความต้องการของผู้เรียน ทำให้ลักษณะวิธีการสอนแตกต่างจากการศึกษาภาษาอังกฤษทั่วไป (Hutchinson & Waters, 1989) นักวิชาการบางส่วนมองว่าองค์ประกอบที่สำคัญในการศึกษาภาษาอังกฤษในทิศทางดังกล่าวคือ ความรู้ด้านภาษา ความรู้ด้านการเรียนการสอน และความสนใจเฉพาะด้านของผู้เรียน (Robinson, 1991) จากมุมมองของนักวิชาการหลายฝ่ายข้างต้น ให้ความสำคัญกับผู้เรียนในฐานะเป้าหมายในการศึกษาภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ อย่างไรก็ตามประเด็นดังกล่าวยังเป็นข้อถกเถียงในแวดวงวิชาการโดยบางส่วนมองว่าการศึกษาภาษาในทิศทางดังกล่าวไม่ควรเน้นผู้เรียนมากเกินไป แต่ควรเน้นที่แนวคิดการศึกษาประกอบกับเนื้อหาในการสอนภาษาอังกฤษไม่ควรเฉพาะด้านจนเกินไปแต่ควรมีลักษณะที่ครอบคลุมงานทุกๆ ไปด้วยเพื่อช่วยเตรียมให้ผู้เรียนนำภาษาอังกฤษที่เรียนไปใช้ในสถานการณ์อื่นๆ ได้ (ณัฐชยา เฉลยทรัพย์, 2539, หน้า 233) จนกระทั่งถึงปัจจุบันแนวคิดภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะซึ่งถือเป็นกรณีศึกษาของการศึกษาภาษาต่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะได้รับการต่อยอดและถูกพัฒนาให้เข้ากับบริบทของสังคมหรือองค์กรต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป มีการหยิบยืมระเบียบวิธีวิจัยและแนวทางการศึกษา

จากสาขาอื่นๆ เข้ามาเพื่อให้เกิดความชัดเจนในขอบเขตที่ตนศึกษา (Detourbe, 2017) โดยบางสายการศึกษาสามารถเชื่อมโยงการศึกษาภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะกับการศึกษาวาทกรรมและวัฒนธรรมที่สร้างวาทกรรมขึ้นได้ นอกจากนี้ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะยังให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ความรู้เฉพาะทางไปสู่ผู้รับสารในสังคมในวงกว้างโดยเน้นการปรับเนื้อหาเฉพาะด้านให้มีความเรียบง่ายเพื่อเข้าถึงผู้คนในหลายกลุ่ม (Salmani-Nodoushan, 2020, 260)

แนวคิดการศึกษาภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสามารถนำมาปรับใช้กับการศึกษาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์ในบทความดังกล่าวเพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการระบุทิศทางการศึกษาให้สอดคล้องกับศาสตร์ดังกล่าว อีกทั้งยังต้องสอดคล้องกับทิศทางของทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติของไทยฉบับที่ 13 อีกด้วย

2. แนวคิดหลักสูตรมุ่งเน้นสมรรถนะของผู้เรียน (Competency-Based curriculum)

แนวคิดดังกล่าวเป็นการจัดทำหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานและประกอบอาชีพได้จริงภายหลังสำเร็จการศึกษา โดยการสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการทำงานเป็น การสร้างสมรรถนะให้เกิดขึ้นในตัวบุคคล และการออกแบบสมรรถนะรวมถึงการฝึกอบรมผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำหรับการทำงาน (ตรีคมพรหมมาบุญ และคณะ, 2563, หน้า 64) หน้า พร้อมทั้งผลักดันให้ผู้เรียนได้แสดงความสามารถและศักยภาพของตนเองออกมา ภายใต้บรรยากาศความกดดัน และสภาพแวดล้อมที่เสมือนจริงมากที่สุด (สิริจิตต์ เดชอมรชัย, 2564, หน้า 388) แนวคิดดังกล่าวมุ่งพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ ซึ่งเกณฑ์การบ่งชี้

คุณลักษณะการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ในหลักสูตร ควรกำหนดจากสภาหรือองค์กรวิชาชีพ เพื่อยืนยันว่าสมรรถนะ ครอบคลุมกิจกรรมหลักของอาชีพภายใต้สภาพแวดล้อมต่างๆ ของอาชีพ (ชนะ กลิการ์, 2548) อย่างไรก็ตามสภาหรือองค์กรวิชาชีพไม่อาจสามารถครอบคลุมได้ทุกสาขาอาชีพ ซึ่งการบ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ในการจัดทำหลักสูตร สามารถดำเนินการได้ โดยการเชิญเจ้าของอาชีพมาร่วมกำหนดสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงานในอาชีพนั้นๆ พร้อมทั้งให้กลุ่มอาชีพมีส่วนร่วมในการวิพากษ์หลักสูตร (เอนก เทียนบุษชา, 2559, หน้า 39)

หลักสูตรมุ่งเน้นสมรรถนะของผู้เรียน (Competency-Based curriculum) สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในบทความนี้ เพื่อเป็นหนึ่งในแนวทางการพัฒนาเนื้อหาวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะให้สอดคล้องตามกิจกรรมหลักของอาชีพหรือสอดคล้องตามสภาหรือองค์กรวิชาชีพ ด้วยการกำหนดตัวบ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ พร้อมทั้งร่วมพัฒนาเนื้อหาวิชาจากกรรวมวิพากษ์จากเจ้าของอาชีพโดยตรง เพื่อมุ่งหวังการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้สามารถปฏิบัติงานและประกอบอาชีพได้จริงภายหลังสำเร็จการศึกษา

3. วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะมีการศึกษาด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในศตวรรษที่ 21 (พลิสา สุนทรเสวต, 2561) ผลการศึกษาดังกล่าวพบว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ควรมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับสมรรถนะของผู้เรียนมากกว่าตัวเนื้อหาความรู้และควรมีการบูรณาการสาระการเรียนรู้ต่างๆ เข้ากับทักษะที่ควร

เสริมสร้างในศตวรรษที่ 21 ทั้งนี้ผู้สอนควรมีความคิดสร้างสรรค์ในการคัดเลือกเนื้อหาที่ทรงคุณค่าและต่อยอดความคิดให้กับผู้เรียน เน้นกระบวนการการเรียนรู้แบบผสมผสานและบูรณาการภายในวิชาและระหว่างวิชาได้ ในงานวิจัยการสำรวจการรับรู้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของวิทยาลัยพาณิชยการ บึงพระพิบูลโลก (ทัตทริยา เรือนคำ และ ยุทธศักดิ์ ชื่นใจชน, 2559) พบว่า ในมุมมองของผู้สอน ควรเน้นการฝึกฝนทักษะทางภาษาควบคู่ไปกับการบูรณาการเนื้อหาอื่นๆ ในหลักสูตร ปัญหาในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษสำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะ คือ การขาดแคลนผู้สอนที่มีความเชี่ยวชาญในเนื้อหารายวิชา และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการเรียนการสอน คือ ความต้องการของผู้เรียน แรงจูงใจในการเรียน สื่อและวิธีการสอน ทักษะในการเรียนของผู้เรียน ตลอดจนประสบการณ์ของผู้สอน

ผู้วิจัยยังพบการนำแนวคิดภาษาต่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบเอกสารประกอบการสอนใน อาทิ การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนภาษาจีนเพื่อการสื่อสารสำหรับธุรกิจโทรคมนาคม (Hsiang *et al.*, 2561) โดยมีการเก็บข้อมูลจากงานวิจัยและการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก่อนการจัดทำเอกสารประกอบการสอนและประเมินผลจากการนำไปใช้ประกอบการสอน ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจเอกสารประกอบ การสอนในระดับดีมาก อย่างไรก็ตามก็ควรจะมีการเพิ่มแบบฝึกหัดและพิจารณาความยากง่ายของเนื้อหามากขึ้น แนวคิดภาษาต่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะยังสามารถนำมาประยุกต์ในการทำแบบทดสอบเฉพาะด้านภาษา เยอรมันเพื่อการเจรจาต่อรอง (วัสมีลล์ วัชรระกวีศิลป์, 2561) นักวิชาการสรุปว่าหัวข้อไวยากรณ์ที่ใช้

ในการสอนควรมีความเหมาะสม ตัวอย่างประโยคควรต้องเป็นตัวอย่างจากสถานการณ์จริง รูปแบบของแบบทดสอบควรมีความหลากหลายและเรียงลำดับความยากง่ายเพื่อให้สอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของการทำงานจริงได้

ขณะที่มีงานวิจัยในหัวข้อ รูปแบบการจัดการโปรแกรมภาษาญี่ปุ่นระดับอุดมศึกษาเพื่อธุรกิจนำเที่ยว (สมพร โกมารทัต, 2555) โดยมีการเก็บข้อมูลจากผู้ผลิตบัณฑิต ผู้ใช้บัณฑิตและผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะบัณฑิตภาษาญี่ปุ่นเพื่อธุรกิจนำเที่ยวที่พึงประสงค์เรียงลำดับตามความสำคัญได้แก่ ด้านความรู้ และทักษะวิชาชีพเกี่ยวกับธุรกิจนำเที่ยว ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านบุคลิกภาพ ด้านการวางแผน การจัดการและการพัฒนา ด้านคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ และด้านทักษะการวิเคราะห์ตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ พร้อมทั้งมีการพัฒนารูปแบบการจัดการโปรแกรมภาษาญี่ปุ่นระดับอุดมศึกษา ที่เน้นการพัฒนาความรู้ คุณธรรม และศักยภาพ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้มีทักษะและสมรรถนะนักธุรกิจนำเที่ยว โดยมีการจัดหลักสูตรของโปรแกรมที่เน้นการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ การแก้ปัญหา การฝึกปฏิบัติ การจัดบุคลากรสอนเน้นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอนของโปรแกรมเน้นการจัดการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความเหมาะสมและประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ

นอกจากนี้ยังมีวิจัย การพัฒนาสมรรถนะบัณฑิตสาขาภาษาอังกฤษภายใต้การเรียนรู้อัจฉริยะ (กิตติยา เกิดปลั่ง และคณะ, 2563) ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้ประกอบการธุรกิจที่เน้นภาษาอังกฤษ มีความพึงพอใจให้สถานศึกษาพัฒนาสมรรถนะบัณฑิตสาขาภาษา

อังกฤษในทักษะต่างๆ ได้แก่ การเขียนเป็นด้าน
ที่ควรพัฒนาเพิ่มเติม โดยเฉพาะการเขียนที่ไม่มี
รูปแบบหรือแบบฟอร์มกำหนด ซึ่งต้องอาศัย
ความสามารถในการสร้างสรรค์เนื้อหาที่ตรง
ประเด็น และต้องคำนึงถึงความถูกต้องตามหลัก
ไวยากรณ์ รวมทั้งกาลเทศะ อีกทั้งต้องพัฒนา
ความสามารถด้านการแปล 2) ความคาดหวังของ
ผู้ใช้บัณฑิตสาขาภาษาอังกฤษ พบว่าบัณฑิตสาขา
ควรเพิ่มพูนความรู้ทางด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษ
เฉพาะทาง ด้านการแพทย์ ด้านการขายสินค้า และ
ด้านธุรกิจด้านสุขภาพ เนื่องจากความคาดหวัง
ของผู้ใช้บัณฑิตเจาะจงไปที่ทักษะในการสื่อสาร
ภาษาอังกฤษเพื่อการให้บริการ การขาย และการ
เพิ่มผลประกอบการ และ 3) แนวทางการพัฒนา
สมรรถนะของบัณฑิตให้ตรงกับความต้องการของ
ตลาดแรงงาน สถาบันการศึกษาควรพัฒนาความ
สามารถในการเรียนรู้ด้านภาษาอังกฤษธุรกิจ และ
หลักสูตรควรให้ความสำคัญกับทักษะด้านการ
เขียน โดยมุ่งเน้นการเขียนและด้านการแปล และ
ความสามารถด้านการบริหารจัดการ โดยเฉพาะ
ทักษะในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าเป็นสิ่งจำเป็น

จากการทบทวนวรรณกรรมแนวทางการ
เรียนการสอนภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์
เฉพาะในฐานะข้อมูลภาษารัสเซียพบการนำเสนอ
แนวคิดสำหรับการเรียนการสอนภาษารัสเซียใน
สายอาชีพ เช่น นักศึกษาแพทย์ที่เป็นชาวต่าง
ชาติ โดยในบริบทดังกล่าวนำเสนอภาษารัสเซีย
ผ่านรูปแบบการสื่อสาร 4 ลักษณะ กล่าวคือ
“แพทย์-คนไข้” “แพทย์-แพทย์” “แพทย์-เจ้าหน้าที่
ทางการแพทย์” “แพทย์-ญาติของคนไข้” (Sedova,
2015, p. 38) ในรูปแบบของการพัฒนาทักษะ
การฟังภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของ
นักศึกษาเภสัชศาสตร์เน้นการฝึกทักษะการฟัง
เรื่องเล่าด้านสถานที่สำคัญด้านสวนพฤกษศาสตร์
และรายละเอียดด้านสมุนไพรที่มีคุณสมบัติเป็น

ยารักษาผ่านเว็บไซต์การท่องเที่ยว izi.TRAVEL
(Alyunina & Shaklein, 2019, p. 27) อาคีเชวา
นักวิชาการรัสเซียมองว่าการเรียนการสอน
ภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะควรใช้ตำรา
เฉพาะด้านที่ครอบคลุมสายอาชีพนั้นๆ และอาจ
มีการใช้ข้อมูลจากนิตยสารและบทสัมภาษณ์จาก
หนังสือพิมพ์ การเรียนรู้ผ่านบทสนทนาและแปล
จากภาษารัสเซียเป็นภาษาต่างๆ (Akisheva,
2017, p. 91) นอกจากนี้จากมุมมองของอาเกเยวา
และวาน เนื้อหาการสอนภาษาเพื่อวัตถุประสงค์
เฉพาะเช่นในบริบทของความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศ ควรมีความเชื่อมโยงทั้งด้านภาษาและ
รายละเอียดเนื้อหาสาระผ่านคำศัพท์เฉพาะใน
แวดวงการค้าต่างประเทศด้วย โดยปกติคำศัพท์
สามารถแบ่งได้ทั้งคำศัพท์ทั่วไป คำศัพท์วิชาการ
ทั่วไป คำศัพท์วิชาการเฉพาะวงการ (Ageeva &
Wang, 2020, pp. 8-9) ในด้านคำศัพท์ บัคดา
โนวานำเสนอการสร้างตำราเพื่อการศึกษาภาษา
รัสเซียสำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะผ่านกรณีศึกษา
ผู้เรียนในสถาบันการทหาร เน้นการมีคลังคำศัพท์
ที่มีความจำเป็นในสายอาชีพนั้นๆ อยู่บนพื้นฐาน
ของการสอบวัดระดับภาษาของรัสเซียในระดับ B2
การให้ผู้เรียนศึกษาเนื้อหาจากการอ่านต้นฉบับที่
ไม่ได้ผ่านการปรับคำศัพท์ให้ง่ายขึ้น (Bogdanova,
2014) คาซาโควาและฟริคเน้นการสอนภาษา
ต่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะผ่าน
ไวยากรณ์เพื่อการสื่อสาร โดยไม่เน้นศึกษา
ไวยากรณ์ในฐานะของโครงสร้างการจัดเรียงคำ
แต่มีการใช้ไวยากรณ์ในการสะท้อนความคิดต่างๆ
ทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน และยังนำเสนอการ
เรียนการสอนแบบ แบบอรรถลักษณะ (Genre-
oriented approach) กล่าวคือจะกำหนดลักษณะ
การเรียนของนักศึกษาแต่ละชั้นปีแตกต่างกันไป
โดยในปีที่สี่ของระดับปริญญาตรีจะเน้นเขียน
บทความ รายงานวิชาการมากขึ้น (Kazakova &
Frik, 2019, pp. 106-107) คาริโมวาและไฮตซาเยวา

พิจารณาการใช้เทคโนโลยีการมีปฏิสัมพันธ์ในเชิงปัญญา (Cognitive-interactive technology) สำหรับการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนผ่านการจำลองสถานการณ์ การจัดสัมมนา ย่อย การถกประเด็นในบริบทที่เกี่ยวกับเนื้อหา สายอาชีพนั้นๆ (Karimova & Khodjayeveva, 2014, p. 284) ในขณะที่สมิทเน้นแนวทางการสอนแบบโครงการ (project method) โดยเน้นการมีส่วนร่วมระหว่างผู้เรียน ผู้สอน และผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ในสายการท่องเที่ยว มีการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีการสื่อสารตามสถานการณ์ต่างๆ ที่กำหนดในด้านการท่องเที่ยว เช่น การประสานงานกับลูกค้า การเตรียมเส้นทาง การท่องเที่ยว เป็นต้น (Smit, 2018, p. 13)

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ยังไม่พบว่ามียานวิจัยใดที่กล่าวถึง การศึกษาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในสถาบันอุดมศึกษาของไทย และเมื่อศึกษาถึงความ เป็นมาของภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ทั้ง 4 หลักสูตร จาก 3 สถาบัน การศึกษาของไทย พบว่ายังไม่ปรากฏข้อมูลที่ชัดเจนด้วยเช่นกัน หากแต่ผู้วิจัยคาดการณ์ว่าทิศทางของภาษา ฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ เริ่มต้นมาจากการ ได้รับอิทธิพลจาก 2 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) ปัจจัย ภายในหลักสูตร หมายถึง การขยายหลักสูตร วิชาโทภาษาฝรั่งเศสไปสู่วิชาเอกภาษาฝรั่งเศส ซึ่ง ส่งผลให้รายวิชาในหลักสูตรจำเป็นต้องครอบคลุม ในมิติต่างๆ ที่หลากหลาย ประกอบด้วย รายวิชา ที่มุ่งเน้นทักษะการสื่อสารภาษาฝรั่งเศสทั้ง 4 มิติ รายวิชาที่มีเนื้อหาเกี่ยวเนื่องกับประเทศฝรั่งเศส รวมทั้งรายวิชาที่มุ่งส่งเสริมภาษาฝรั่งเศสเพื่อ วัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ขยาย จากวิชาโทภาษาฝรั่งเศสไปสู่วิชาเอกภาษาฝรั่งเศส ในปี พ.ศ. 2536 ขณะที่สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ขยาย จากวิชาโทภาษาฝรั่งเศสไปสู่วิชาเอกภาษาฝรั่งเศส ในปี พ.ศ. 2545 (รมย์ ภิรมนตรี, 2546) ส่วนสาขา วิชาฝรั่งเศสศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ และวิชาโทภาษาฝรั่งเศส คณะอักษร ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดหลักสูตร ภายหลังจากปี พ.ศ. 2545 จึงบรรจุรายวิชาภาษา ฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะตามทิศทางของ หลักสูตรก่อนหน้า 2) ปัจจัยภายนอกหลักสูตร หมายถึง การเพิ่มเติมรายวิชาในหลักสูตรให้ สอดคล้องกับสาขาวิชาภาษาต่างประเทศอื่นๆ ที่ ดำเนินการเรียนการสอนภาษาเพื่อวัตถุประสงค์ เฉพาะไว้ก่อนหน้านี้ รวมทั้งนโยบายและทิศทาง ของคณะหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มุ่งเน้น ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcome) เพื่อให้ สอดคล้องกับความต้องการของนายจ้างและความ จำเป็นของสังคม จึงส่งผลให้หลักสูตรสาขาวิชา ภาษาฝรั่งเศสและสาขาวิชาฝรั่งเศสศึกษา ดำเนิน การเปิดรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์ เฉพาะในหลักสูตร

ขอบเขตของการวิจัย

ในบทความนี้มีแบ่งขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหาและพื้นที่ คือ สืบค้นหลักสูตรที่มีการจัดการเรียนการสอน ในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับภาษาฝรั่งเศสเพื่อ วัตถุประสงค์เฉพาะ ไม่ว่าจะเป็น 1) สาขาวิชา ภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ 2) สาขาวิชาฝรั่งเศสศึกษา คณะ ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 3) สาขา วิชาภาษาฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย รามคำแหง และ 4) วิชาโทภาษาฝรั่งเศส คณะอักษร ศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. ขอบเขตด้านช่วงเวลา คือ สืบค้น หลักสูตรปรับปรุงใหม่ล่าสุด พ.ศ. 2560-2561 เป็นหลัก

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาสถานภาพและแนวทางของการศึกษาของรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในศตวรรษที่ 21 มีวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ศึกษางานวิชาการ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาต่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

2. สืบค้นและรวบรวมฐานข้อมูลรายวิชาในหลักสูตรที่เปิดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ในหลักสูตรดังนี้ 1) สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2) สาขาวิชาฝรั่งเศสศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 3) สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ 4) วิชาโทภาษาฝรั่งเศส คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. เก็บรวบรวมงานวิชาการด้านทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13

การวิเคราะห์ข้อมูล

บทความนี้เป็นบทความวิจัยเชิงคุณภาพและปริมาณ โดยผู้วิจัยใช้รูปแบบของการนำเสนองานวิจัยผ่านการพรรณนาวิเคราะห์ โดยมีการพิจารณารายวิชาในหลักสูตรที่มีการสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะตามสาขาวิชาที่ปรากฏข้างต้น เพื่อนำมาวิเคราะห์สถานภาพของรายวิชาภาษาฝรั่งเศสสำหรับวัตถุประสงค์เฉพาะในปัจจุบัน และนำข้อมูลดังกล่าวมาต่อยอดในการวิเคราะห์แนวทางการศึกษาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในอนาคตโดยยึดหลักของทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 หลังจากนั้นอภิปรายผลและสรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษา

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาผู้วิจัยเน้นศึกษาวิเคราะห์ในสองประเด็นหลัก กล่าวคือ ประเด็นที่หนึ่ง สถานภาพของรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในปัจจุบัน และประเด็นที่สอง แนวทางการศึกษาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในศตวรรษที่ 21 ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สถานภาพของรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในปัจจุบัน

จากการสำรวจสถานภาพของรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะจากหลักสูตรที่เปิดการเรียนการสอนด้านภาษาฝรั่งเศสในสถาบันอุดมศึกษาของไทย พบว่า มีจำนวนทั้งสิ้น 4 หลักสูตร ได้แก่

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาฝรั่งเศสศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561 คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560 คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

หลักสูตรวิชาโทภาษาฝรั่งเศส หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561 คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงสถานภาพของรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะและจากการสำรวจรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรพบว่าทุกหลักสูตรได้บรรจุรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ อยู่ในหมวดวิชาเลือกของหลักสูตรเกือบทั้งหมด ยกเว้นหลักสูตรสาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ธรรมศาสตร์ ได้บรรจุเนื้อหารายวิชาการแปล ภาษารัสเซีย เป็นวิชาบังคับของหลักสูตร กล่าวคือนักศึกษาทุกคนในหลักสูตรจำเป็นต้องเรียน

ในรายวิชาดังกล่าว และเมื่อพิจารณาถึงเนื้อหา รายวิชา ผู้วิจัยสามารถแบ่งกลุ่มเนื้อหาในแต่ละ ด้านตามตารางดังนี้

ตารางที่ 1 เนื้อหารายวิชาภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่จำแนกตามหมวดหมู่และกลุ่มสาขาวิชา ของสถาบันอุดมศึกษาในไทย

กลุ่มวิชา	สาขาวิชาภาษารัสเซีย มธ.	สาขาวิชารัสเซียศึกษา มธ.	สาขาวิชาภาษารัสเซีย มร.	วิชาโทภาษารัสเซีย จุฬาฯ
ด้านธุรกิจและ เลขานุการ (จำนวน 6 วิชา)	ภาษารัสเซียเพื่อธุรกิจ (3 นก.)	การเขียนทางธุรกิจภาษา รัสเซีย (3 นก.)	1.ภาษารัสเซียเพื่อธุรกิจ 1 (3 นก.) 2. ภาษารัสเซียเพื่อธุรกิจ 2 (3 นก.)	1. ภาษารัสเซียด้าน ธุรกิจ (3 นก.) 2. การเขียนทางธุรกิจ ภาษารัสเซีย (3 นก.)
ด้านการท่องเที่ยว และบริการ (จำนวน 14 วิชา)	1. ภาษารัสเซียเพื่อการ ท่องเที่ยว 1 (3 นก.) 2. ภาษารัสเซียเพื่อการ ท่องเที่ยว 2 (3 นก.)	1. การอ่านเกี่ยวกับ ประเทศรัสเซียเพื่อการ ท่องเที่ยว (3 นก.) 2. ภาษารัสเซียสำหรับ ธุรกิจการบิน (3 นก.) 3. ภาษารัสเซียสำหรับ ธุรกิจการโรงแรม (3 นก.) 4. ภาษารัสเซียสำหรับ ธุรกิจการท่องเที่ยว (3 นก.)	1. ภาษารัสเซียสำหรับ มัตคูเทคท์ 1 (3 นก.) 2. ภาษารัสเซียสำหรับ มัตคูเทคท์ 2 (3 นก.) 3. ภาษารัสเซียด้านการ โรงแรม 1 (3 นก.) 4. ภาษารัสเซียด้านการ โรงแรม 2 (3 นก.) 5. ภาษารัสเซียเพื่อการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (3 นก.) 6. ภาษารัสเซียเพื่อธุรกิจ การบิน (3 นก.)	1. ภาษารัสเซียด้าน การท่องเที่ยว 1 (3 นก.) 2. ภาษารัสเซียด้าน การท่องเที่ยว 2 (3 นก.)
ด้านการแพทย์และ สาธารณสุข(จำนวน 3 วิชา)	-	ภาษารัสเซียสำหรับธุรกิจ สถานพยาบาล (3 นก.)	1. ภาษารัสเซียด้านความ งามและสุขภาพ (3 นก.) 2. ภาษารัสเซียด้านการ รักษาพยาบาล (3 นก.)	-
ด้านการแปล (จำนวน 7 วิชา)	1. การแปลภาษารัสเซีย (3 นก.) 2. การแปลนิทานและ เรื่องสั้นภาษารัสเซีย (3 นก.) 3. การแปลแบบล้าม ภาษารัสเซีย (3 นก.)	1. การแปลภาษารัสเซีย เป็นภาษาไทย 1 (3 นก.) 2. การแปลภาษารัสเซีย เป็นภาษาไทย 2 (3 นก.)	1. การแปลภาษารัสเซีย เป็นไทย 1 (3 นก.) 2. การแปลภาษารัสเซีย เป็นไทย 2 (3 นก.)	-
ด้านสื่อสารมวลชน (จำนวน 2 วิชา)	-	-	ภาษารัสเซียด้านสื่อสาร ทางวิทยุและโทรทัศน์ (3 นก.)	ภาษารัสเซียใน สื่อมวลชน (3 นก.)

ตารางที่ 1 เนื้อหารายวิชาภาษาไทยเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่จำแนกตามหมวดหมู่และกลุ่มสาขาวิชาของสถาบันอุดมศึกษาในไทย (ต่อ)

กลุ่มวิชา	สาขาวิชาภาษาไทย มธ.	สาขาวิชารัสเซียศึกษา มธ.	สาขาวิชาภาษาไทย มร.	วิชาโทภาษารัสเซีย จุฬาฯ
ด้านประวัติศาสตร์ การเมือง และการ ระหว่างประเทศ (จำนวน 4 วิชา)	1. ภาษารัสเซียเพื่อการ ระหว่างประเทศ (3 นก.) 2. การอ่าน ประวัติศาสตร์รัสเซีย (3 นก.)	การอ่านเกี่ยวกับการเมือง ของประเทศรัสเซีย (3 นก.)	ภาษารัสเซียด้าน นิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ (3 นก.)	-
อื่น ๆ (จำนวน 4 วิชา)	การสอนภาษารัสเซียใน ฐานภาษาต่างประเทศ (3 นก.)	-	1. ภาษารัสเซียด้าน คอมพิวเตอร์ (3 นก.) 2. ภาษารัสเซียด้าน วิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี (3 นก.) 3. ภาษารัสเซียด้าน พุทธศาสนา (3 นก.)	-

* หมายถึง (3 นก.) หมายถึง จำนวน 3 หน่วยกิต
ผู้วิจัย (2565)

จากตารางข้างต้นพบว่า รายวิชาภาษาไทยเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะสามารถจำแนกได้เป็น 7 ด้าน ไม่ว่าจะเป็น ด้านธุรกิจและเลขานุการ ด้านการท่องเที่ยวและการบริการ ด้านการพยาบาลและสุขภาพ ด้านการแปล ด้านสื่อสารมวลชน ด้านประวัติศาสตร์ การเมือง และการระหว่างประเทศ และด้านอื่นๆ พร้อมกันนี้ยังพบว่าทุกรายวิชาที่มีจำนวนหน่วยกิตเท่ากัน นั้นคือ 3 หน่วยกิต

เมื่อพิจารณาเจาะลึกรายละเอียดของเนื้อหาวิชาในแต่ละด้าน โดยอาศัยการศึกษาคำอธิบายรายวิชาของแต่ละหลักสูตรมาประกอบการพิจารณา สามารถเรียงลำดับจากมากที่สุดไปย้งน้อยที่สุดได้ดังนี้

ลำดับที่ 1 ด้านการท่องเที่ยวและบริการ: มีเนื้อหาวิชาที่มากที่สุด จำนวน 14

วิชา และเมื่อพิจารณาเจาะลึกรายละเอียดของเนื้อหาวิชา พบว่า เนื้อหาด้านการท่องเที่ยวมีจำนวน 9 วิชา เนื้อหาด้านการโรงแรม จำนวน 3 วิชา และเนื้อหาการเรียน จำนวน 2 วิชา

ลำดับที่ 2 เนื้อหาด้านการแปล มีจำนวน 7 วิชา และเมื่อพิจารณาเจาะลึกรายละเอียดเนื้อหาวิชา พบว่า เนื้อหาการแปลภาษารัสเซียเป็นภาษาไทย มีจำนวน 5 วิชา ขณะที่เนื้อหาการแปลนิทานและเรื่องสั้น และวิชาการแปลแบบล่าม มีจำนวนอย่างละ 1 วิชา

ลำดับที่ 3 ด้านธุรกิจและเลขานุการ มีจำนวน 6 วิชา และเมื่อพิจารณาเจาะลึกรายละเอียดเนื้อหาวิชา พบว่า เนื้อหาภาษารัสเซียเพื่อธุรกิจในการรวม มีจำนวน 4 วิชา และเนื้อหาที่เน้นเฉพาะทักษะการเขียนธุรกิจ มีจำนวน 2 วิชา

ลำดับที่ 4 ด้านประวัติศาสตร์ การเมือง และการระหว่างประเทศ มีจำนวน 4 วิชา และเมื่อพิจารณาเจาะลึกรายละเอียดเนื้อหา รายวิชา พบว่า เนื้อหาที่เน้นทักษะการอ่าน ประวัติศาสตร์ การเมือง และนิติศาสตร์ มีจำนวน 3 วิชา ขณะที่เนื้อหาที่เน้นด้านการระหว่าง ประเทศ มีจำนวน 1 วิชา

ลำดับที่ 5 ด้านการแพทย์และ สาธารณสุข มีจำนวน 3 วิชา และเมื่อพิจารณา เจาะลึกรายละเอียดเนื้อหา รายวิชา พบว่า เนื้อหา ที่เน้นด้านสุขภาพและธุรกิจสถานพยาบาล มี จำนวน 2 วิชา ขณะที่เนื้อหาที่เน้นด้านการดูแล รักษาโรค มีจำนวน 1 วิชา

ลำดับที่ 6 ด้านสื่อสารมวลชน มี จำนวน 2 วิชา และเมื่อพิจารณาเจาะลึกรายละเอียด เนื้อหารายวิชา พบว่า มีเนื้อหาที่ใกล้เคียง กันโดยเน้นศึกษาคำศัพท์ สำนวน และสรุปสาระ สำคัญ

ลำดับที่ 7 ด้านอื่นๆ มีจำนวน 4 วิชา และเมื่อพิจารณาเจาะลึกรายละเอียดเนื้อหา รายวิชา พบว่า เนื้อหาในแต่ละวิชา จะมีความ แตกต่างกันอย่างสิ้นเชิงตามวัตถุประสงค์ของ แต่ละรายวิชา

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นพบว่า แต่ละ หลักสูตรมีทิศทางในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อ วัตถุประสงค์เฉพาะที่แตกต่างกันไปตามบริบท ของแต่ละหลักสูตร ซึ่งสามารถแบ่งการพิจารณา ได้ดังนี้

1. บริบทด้านวัตถุประสงค์ของหลักสูตร: แต่ละหลักสูตรมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไปและ เมื่อพิจารณาในภาพรวม สามารถแบ่งหลักสูตร ออกเป็น 2 ประเภทคือ หลักสูตรที่มุ่งเน้นด้าน ภาษาฝรั่งเศส มีจำนวน 3 หลักสูตร ได้แก่ 1) สาขา วิชาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ 2) สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะ

มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ 3) วิชาโทภาษาฝรั่งเศส คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยทั้ง 3 หลักสูตร มีวัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่คล้ายคลึงกัน ดังนี้ 1) มีทักษะในการสื่อสารภาษาฝรั่งเศส 2) สามารถ นำความรู้และทักษะภาษาฝรั่งเศสไปประกอบ อาชีพได้ และ 3) เข้าใจวัฒนธรรมและติดต่อสื่อสาร กับคนฝรั่งเศสได้ ขณะที่มี 1 หลักสูตร ที่มุ่งเน้น ด้านรัสเซียศึกษา คือสาขาวิชารัสเซียศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่เน้นการเรียนรู้ในรูปแบบ สหวิทยาการ ทั้งการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ การทหาร สังคม และศิลปวัฒนธรรมรัสเซีย พร้อมทั้งมีความรู้ภาษาฝรั่งเศส

2. บริบทด้านโครงสร้างหลักสูตร: เมื่อ พิจารณาโครงสร้างหลักสูตร พบว่า รายวิชาภาษา รัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของทุกหลักสูตร จัดอยู่ในหมวดวิชาเลือกเกือบทั้งหมด ส่งผลให้ โอกาสในการเลือกเรียนในหมวดวิชาเลือก ขึ้นอยู่กับ โครงสร้างหลักสูตรที่ระบุจำนวนวิชาที่ผู้เรียน สามารถเลือกเรียนในหมวดวิชาเลือกได้ เช่น สาขา วิชาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ กำหนดให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียน ในหมวดวิชาเลือกจำนวน 8 วิชา สาขาวิชาฝรั่งเศส ศึกษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ กำหนดให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในหมวดวิชา เลือกจำนวน 3 วิชา สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะ มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง กำหนด ให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในหมวดวิชาเลือก จำนวน 14 วิชา และวิชาโทภาษาฝรั่งเศส คณะ อักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำหนด ให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในหมวดวิชาเลือก จำนวน 3 วิชา

3. บริบทด้านเนื้อหาวิชา: เมื่อ พิจารณารายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์

เฉพาะ พบว่า แต่ละหลักสูตรมีเนื้อหาวิชาที่ คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน กล่าวคือ เนื้อหา วิชาที่คล้ายคลึงกัน มีผลมาจากทิศทาง การนำ ภาษาฝรั่งเศสไปใช้ประกอบอาชีพในองค์กรที่ ไกลเคียงกัน เช่น องค์กรการท่องเที่ยวและบริการ องค์กรธุรกิจและเลขานุการ และองค์กรด้านการ แพทย์และสาธารณสุข เป็นต้น ขณะที่เนื้อหา วิชาที่มีความแตกต่างกัน มีผลมาจากความ เชื่อว่าของของผู้สอน ที่มีผลให้แต่ละหลักสูตรมี ทิศทางของรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์ เฉพาะที่แตกต่างกันจากบริบทของหลักสูตรที่ กล่าวมาข้างต้นเป็นภาพสะท้อนให้เห็นว่า แต่ละ หลักสูตรมีทิศทางของรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อ วัตถุประสงค์เฉพาะที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มี วัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่คล้ายคลึงกัน เพื่อ มุ่งเป้าหมายในการนำความรู้ภาษาฝรั่งเศสไปใช้ ประกอบอาชีพได้ พร้อมทั้งมีการจัดหมวดวิชา เนื้อหารายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์ เฉพาะอยู่ในหมวดวิชาเลือกแยกเช่นเดียวกัน รวม ทั้งมีเนื้อหาวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อใช้ประกอบ อาชีพในองค์กรหรือหน่วยงานในประเทศไทย ที่ใกล้เคียงกัน แต่อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่า แต่ละหลักสูตรมีทิศทางบางประการที่แตกต่าง กันไปตามบริบทของแต่ละหลักสูตร ไม่ว่าจะเป็น วัตถุประสงค์ของหลักสูตรที่เน้นด้านภาษาฝรั่งเศส หรือเน้นด้านรัสเซียศึกษา โครงสร้างหลักสูตรที่มี การกำหนดรายวิชาเลือกให้ผู้เรียนได้เลือกเรียน มากน้อยแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลให้จำนวนรายวิชา ภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่เปิดให้ นักศึกษาเลือกเรียนย่อมแตกต่างกันไปด้วย ตลอดจนความเชื่อของผู้สอนย่อมมีผลต่อ ทิศทางความแตกต่างของเนื้อหาวิชา

2. แนวคิดสำคัญในการศึกษาภาษา รัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในศตวรรษ ที่ 21

2.1 ทักษะในศตวรรษที่ 21 กับการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ

ปฏิเสธไม่ได้ว่าโลกยุคปัจจุบันถูก ขับเคลื่อนด้วยทักษะการเรียนรู้แบบใหม่โดยมี ปัจจัยด้านเทคโนโลยีเป็นปัจจัยเร่งให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด การเรียนรู้ใน ศาสตร์ต่างๆ จึงต้องมีการปรับตัวให้เท่าทัน สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปไม่เว้นแม้แต่ภาษา ต่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ทิศทางการ พัฒนาทักษะที่สำคัญในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้รับการนำเสนอจากหลากหลายหน่วยงาน อาทิ เครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แบ่งทักษะข้างต้น เป็น 3 ประเด็นหลักที่สำคัญ คือ 1. ทักษะด้าน ชีวิตและการประกอบอาชีพ (Life & career skills) 2. ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning & innovation skills) โดยในทักษะดังกล่าวยัง ครอบคลุมในประเด็นการคิดเชิงวิพากษ์ (Critical thinking) การสื่อสาร (Communication) ความ ร่วมมือ (Collaboration) และ ความสร้างสรรค์ (Creativity) 3. ทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร สื่อ และ เทคโนโลยี (Information, Media & Technology skills) (Partnership for 21st Century Learning, 2019)

สภาเศรษฐกิจโลกได้กำหนดกรอบ แนวคิดทักษะศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญเป็นสาม ด้านใหญ่ๆ ได้แก่ 1. กลุ่มทักษะขั้นพื้นฐาน (Foundational literacies) ประกอบไปด้วย ความสามารถในการใช้ภาษา (Literacy) การ คำนวณ (Numeracy) การจัดการทางการเงิน (Financial literacy) การใช้เทคโนโลยี (ICT literacy) การเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม (Cultural and civic literacy) 2. กลุ่มทักษะที่ สำคัญเพื่อการจัดการกับปัญหา (Competencies) ประกอบไปด้วย การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ไข

ปัญหา (Critical thinking/problem solving) ความสร้างสรรค์ (Creativity) การสื่อสาร (Communication) ความร่วมมือ (Collaboration) และ 3. คุณลักษณะและบุคลิกภาพเพื่อการจัดการตนเองและสภาพสังคม (Character qualities) ประกอบไปด้วย ความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity) ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) ความพยายามในการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Persistence/Grit) ความสามารถในการปรับตัว (Adaptability) ความเป็นผู้นำ (Leadership) การตระหนักรู้ในด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social & cultural awareness) (World Economic Forum, 2015)

จากมุมมองของผู้วิจัยการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศถือเป็นส่วนหนึ่งของทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะในกรอบของการประกอบอาชีพผ่านมุมมองของการศึกษาภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่มีการกำหนดเป้าหมายในการนำความรู้ทางภาษาไปใช้ประกอบอาชีพ ภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะจึงมีความจำเป็นในศตวรรษที่ 21 อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ทักษะทางภาษาโดยเฉพาะในมิติของการสื่อสารถือว่ามีสำคัญทั้งในกรอบของเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสภาเศรษฐกิจโลก อีกทั้งการสื่อสารถือเป็นส่วนหนึ่งของภาษาต่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในฝึกฝนผู้เรียนให้สามารถถ่ายทอดมุมมองและความคิดเห็นต่างๆ อย่างชัดเจนผ่านทักษะการพูดและการเขียนเพื่อประโยชน์ในวงการธุรกิจหรือวงการทำงานอื่นๆ รวมถึงการสื่อสารที่สามารถโน้มน้าวจิตใจและต่อยอดสู่การสร้างความร่วมมือกับผู้คนต่างๆ ในองค์กรทำงานหรือสังคมได้ อย่างไรก็ตาม การเรียนรู้ภาษาเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่ผ่านกระบวนการเรียนการสอนย่อมต้องมีการปรับตัว โดยอาจมีการเพิ่มเติมหรือเชื่อมโยงกับ

ประเด็นอื่นๆ ในทักษะการเรียนรู้ตามที่กล่าวไปข้างต้น เช่น การเชื่อมโยงการเรียนภาษาต่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะกับการตระหนักรู้ในด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้นๆ เป็นต้น

แนวทางในการปรับตัวการเรียนรู้ภาษารัสเซียเพื่อให้สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ผู้วิจัยมองว่าควรมีการริเริ่มเชิงบูรณาการในการฝึกฝนผู้เรียนด้านภาษาควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะแห่งโลกอนาคตทั้งในรายวิชาภาษารัสเซียเบื้องต้นและภาษารัสเซียขั้นสูง โดยในรายวิชาภาษารัสเซียเบื้องต้นนอกจากการเรียนการสอนภาษารัสเซียด้านทักษะภาษาต่างๆ หรือไวยากรณ์แล้ว ควรเปิดโอกาสให้มีการนำเสนอทักษะด้านการใช้เทคโนโลยี การรับรู้ข้อมูลข่าวสารในโลกออนไลน์และสื่อโซเชียลมีเดียของภาษารัสเซียควบคู่ไปด้วยเพื่อเป็นการเรียนรู้ภาษารัสเซียด้านคำศัพท์และมุมมองความคิดของชาวรัสเซียในยุคสมัยใหม่มากขึ้น ในขณะที่การเรียนภาษารัสเซียขั้นสูงควรครอบคลุมภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะโดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนฝึกฝนทักษะการประกอบอาชีพในเชิงปฏิบัติในห้องเรียน อาทิ รายวิชาภาษารัสเซียเพื่อการท่องเที่ยวที่ควรมีกำหนดบทบาทของผู้ให้บริการและนักท่องเที่ยวภาษารัสเซียเพื่อธุรกิจที่มีการกำหนดบทบาทของการเจรจาทางธุรกิจในหน่วยงานต่างๆ มีการจำลองสถานการณ์การใช้ภาษารัสเซียโดยการตั้งโจทย์ให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเชิงวิพากษ์ การฝึกทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาทักษะการแก้ไขปัญหาต่างๆ หรือการฝึกฝนความคิดสร้างสรรค์ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษารัสเซียมากขึ้น

2.2 ทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13

ตามร่างของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ซึ่งอยู่ในกรอบของช่วงเวลา พ.ศ. 2566-2570 ได้มีการกำหนด

ทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับสภาวะความท้าทายของทั้งปัจจัยภายในและภายนอกที่ต้องเผชิญ โดยเฉพาะสถานการณ์โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 และข้อจำกัดของโครงสร้างภายในประเทศที่ยังอยู่ระหว่างการปรับปรุง ซึ่งแผนพัฒนาดังกล่าวมีเป้าหมายให้เกิดการพัฒนาในด้านต่างๆ ในภาพรวมของประเทศทั้งเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรมนุษย์ สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ซึ่งส่งผลถึงความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศได้ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

ประเด็นที่สามารถนำมาเชื่อมโยงกับการพัฒนาภาษาไทยเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะได้ คือ ในการจัดทำแผนดังกล่าวได้มีการกำหนดแผนกลยุทธ์รายหมุดหมายในการพัฒนาและขับเคลื่อนประเทศไปในทิศทางต่างๆ อาทิ 1) ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปค่อนข้างสูง 2) ไทยเป็นจุดมุ่งหมายของการท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน 3) ไทยเป็นฐานการผลิตยานยนต์ไฟฟ้าที่สำคัญของโลก 4) ไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง 5) ไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค 6) ไทยเป็นฐานการผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะที่สำคัญของโลก 7) ไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เข้มแข็ง มีศักยภาพสูง และสามารถแข่งขันได้ 8) ไทยมีพื้นที่และเมืองอัจฉริยะที่น่าอยู่ ปลอดภัย เติบโตได้อย่างยั่งยืน 9) ไทยมีความยากจนข้ามรุ่นลดลง และคนไทยทุกคนมีความคุ้มครองทางสังคมที่เพียงพอ เหมาะสม (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งหมุดหมายที่สำคัญต่างๆ หลายหมุดตาม

ที่ระบุไปข้างต้น สามารถนำมาพิจารณาเป็นกรอบของการศึกษาภาษาไทยเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะได้ ซึ่งจะช่วยตอบโจทย์ไม่เพียงเนื้อหาและขอบเขตของการศึกษาที่ผู้เรียนจะมีโอกาสนำไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน ยังสามารถตอบโจทย์ทิศทางของการพัฒนาประเทศในอนาคตของภาครัฐอีกด้วย

2.3 ภาษาไทยเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะและแนวทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ภายหลังจากที่มีการนำเสนอสถานภาพของรายวิชาภาษาไทยเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่มีการเปิดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาของไทยในปัจจุบันไปแล้ว ในส่วนนี้จะเป็นการศึกษาแนวทางภาษาไทยเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในอนาคตเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และแนวทางการพัฒนาประเทศของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าภาษาไทยเป็นเครื่องมือแห่งการเรียนรู้ที่สำคัญที่นำไปสู่การทำงานในหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับคนรัสเซียและผู้ใช้งานภาษาไทยได้ ทั้งนี้แนวทางการศึกษาภาษาไทยเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ โดยเฉพาะในประเด็นที่ควรมีการพิจารณาสามารถแบ่งได้ในมิติต่างๆ ดังนี้

1) ภาษาไทยในมิติทางการท่องเที่ยวและบริการ: จากการสำรวจสถานภาพของรายวิชาภาษาไทยเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในปัจจุบันของแต่ละหลักสูตรพบว่า มีจำนวนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการท่องเที่ยวและบริการมากเป็นอันดับหนึ่ง ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับแผนการพัฒนาในการขับเคลื่อนประเทศของภาครัฐในอนาคต ประกอบกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและการบริการยังคงถือเป็นจุดแข็งของไทยที่มีความสามารถในการแข่งขันได้ในระดับสากล โดยนักท่องเที่ยวชาวรัสเซียถือเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยว

ที่สำคัญของไทยที่เดินทางมายังประเทศไทยอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้ว่าตัวเลขอาจปรับตัวลดลงในช่วงสถานการณ์โควิด โดยสถิติในช่วงปี พ.ศ. 2564 แต่ที่ผ่านมามีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวรัสเซียที่เดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย มีมากเป็นอันดับสามจากกลุ่มประเทศในยุโรปในจำนวน 30,759 คน (กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา, 2564) ประกอบกับ สุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว และ พงกฤษ อุดมกิตติ พบว่า นักท่องเที่ยวชาวรัสเซีย เลือกเดินทางออกนอกประเทศระยะยาวในประเทศไทยเป็นอันดับที่ 1 ผลลัพธ์ที่เป็นที่ยอมรับ คือ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศหรือการท่องเที่ยวสีเขียว การท่องเที่ยวเชิงแพทย์และสุขภาพ การท่องเที่ยวแบบแต่งงานและฮันนีมูน และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา เช่น กอล์ฟและมวยไทย ขณะที่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวรัสเซีย พบว่า มีจำนวนวันในการเดินทางมาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ประมาณ 17-18 วัน (สุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว และ พงกฤษ อุดมกิตติ, 2562) ดังนั้นภาษารัสเซียเพื่อการท่องเที่ยวและบริการ ถือว่ามีบทบาทสำคัญทั้งต่อผู้เรียนและแหล่งสนับสนุนนโยบายการขับเคลื่อนประเทศในอนาคต โดยในขณะนี้สถาบันการศึกษาได้ดำเนินการเรียนการสอนในรายวิชาภาษารัสเซียด้านการท่องเที่ยวและบริการในหลากหลายแขนง ไม่ว่าจะเป็น ภาษารัสเซียเพื่อการท่องเที่ยว ภาษารัสเซียเพื่อการโรงแรม และภาษารัสเซียเพื่อการบิน

2) ภาษารัสเซียในมิติการแพทย์และสาธารณสุข: จากการจัดอันดับสถานภาพของรายวิชาภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะข้างต้นพบว่า ด้านการแพทย์และสาธารณสุขดำเนินการเรียนการสอนค่อนข้างจำกัด และมีเพียงบางหลักสูตรเท่านั้นที่เปิดการเรียนการสอน อย่างไรก็ตามจากข้อมูลสถิติโรงพยาบาลกรุงเทพพบว่า สถิติผู้เข้ารับรักษา พยาบาลในช่วง 3 เดือน

แรกของปี พ.ศ. 2557 มีจำนวนผู้ป่วยชาวรัสเซียมากเป็นอันดับ 1 ของผู้ป่วยชาวต่างชาติทั้งหมด ซึ่งคิดเป็น 15% จากตัวเลขของผู้เข้ารับบริการ (ภาณุภาค ผ่องอำพันธ์, 2559, หน้า 26) การสนับสนุนและผลักดันให้มีการเรียนการสอนภาษารัสเซียในด้านการแพทย์และสาธารณสุขมากขึ้น จึงเป็นส่วนช่วยในการสนับสนุนการทำงานของ ผู้เรียนและแนวนโยบายการขับเคลื่อนต่างๆ ของรัฐได้ เช่น นโยบาย Medical Hub หรือการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Health tourism) มีแนวโน้มการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องประมาณ 16% ต่อปี อาจกล่าวได้ว่า ไทยมีจุดแข็งในด้านราคาและการให้บริการที่ไม่สูงมาก พร้อมทั้งมีชื่อเสียงของบุคลากรทางการแพทย์ เมื่อเทียบกับการบริการในระดับเดียวกันกับต่างประเทศ อีกทั้งไทยยังมีโรงพยาบาลที่ผ่านการรับรองมาตรฐาน JCI (Joint commission International accreditation) มากเป็นอันดับ 4 ของโลก หรืออันดับ 2 ของเอเชีย (กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ, 2564, หน้า 34) ทั้งนี้แต่ละหลักสูตรควรผลักดันการเรียนการสอนในรายวิชาภาษารัสเซียเพื่อการแพทย์และสาธารณสุขให้เกิดความหลากหลายมากขึ้น

3) ภาษารัสเซียในมิติภาคการเกษตรและการอาหาร: ในมิติดังกล่าวภาษารัสเซียเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการช่วยสนับสนุนและการส่งออกสินค้าเกษตรที่ไทยมีศักยภาพค่อนข้างสูงไปยังตลาดรัสเซีย ซึ่งมีแนวโน้มว่า สินค้าดังกล่าวจะมีปริมาณการส่งออกเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงสถานการณ์ความขัดแย้งระหว่างรัสเซียและยูเครน ทำให้รัสเซียมีความต้องการในการนำเข้าสินค้าอาหารเพิ่มขึ้น ถือเป็นโอกาสในการส่งออกสินค้าต่างๆ ของไทย เช่น อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป ผลไม้กระป๋อง ไข่สดแช่แข็ง ซึ่งจากข้อมูลสำนักงานเศรษฐกิจ

การเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พบว่า ในปี พ.ศ. 2564 มีมูลค่าการส่งออกสินค้าเกษตร จำนวน 5,466 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2563 ที่มีมูลค่า 4,648 ล้านบาท โดยมีสินค้าทุเรียนกระป๋อง สับปะรดกระป๋อง และยางธรรมชาติ ที่ได้รับความนิยมสูงสุด (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565) นอกจากนี้ภาษารัสเซียยังมีบทบาทในการอำนวยความสะดวกในการเจรจาเพื่อสร้างความร่วมมือทางด้าน การเกษตรและอาหารระหว่างไทยและประเทศต่างๆ ที่สื่อสารภาษารัสเซียได้ ซึ่งสถาบัน อุดมศึกษาของไทยในรายวิชาภาษารัสเซียเพื่อ วัตถุประสงค์เฉพาะ ยังไม่พบว่ามี การเปิด การเรียนการสอน ดังนั้นมิติภาคการเกษตรและการ อาหารจึงเป็นช่องทางในการพัฒนาภาษารัสเซีย เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะได้

4) ภาษารัสเซียด้านการแปล: ศาสตร์ การแปลจากภาษารัสเซียเป็นภาษาไทยหรือ ภาษาไทยเป็นภาษารัสเซียถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญของ การเรียนภาษาเพื่อการประยุกต์ในการใช้งาน โดยเฉพาะตำแหน่งล่ามหรือนักแปลที่ต้องอาศัย ความรู้ความเข้าใจไม่เพียงแต่บริบทของภาษาเท่านั้น แต่ยังรวมถึงบริบททางสังคมและสภาพแวดล้อม ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในปัจจุบันเกือบทุกหลักสูตรมีการ เรียนการสอนด้านการแปล แต่อย่างไรก็ดีผู้วิจัย มองว่ารายวิชาการแปลในระดับอุดมศึกษาควรมี การพัฒนาเนื้อหาวิชา ตลอดจนควรออกแบบ การฝึกฝนการแปลให้สอดคล้องกับบริบทการ ใช้ งานที่เกิดขึ้นจริงและเชื่อมโยงกับแนวนโยบายการ ขับเคลื่อนของรัฐผ่านแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ เช่น การแปลในบริบทของการนำ เข้าส่งออกสินค้าเกษตรหรือกฎระเบียบนโยบาย ที่เกี่ยวข้อง การแปลในโลกของอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ การค้า การลงทุนและรายละเอียดต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับ โลจิสติกส์ เป็นต้น

5) ภาษารัสเซียในมิติวิสาหกิจขนาด กลางและขนาดย่อมและการเป็นผู้ประกอบการ: ทิศทางการพัฒนาประเทศในยุคศตวรรษที่ 21 นอกจากจะได้รับการขับเคลื่อนโดยองค์กรหรือ อุตสาหกรรมขนาดใหญ่แล้ว ขณะเดียวกันภาค รัฐได้พยายามผลักดันการพัฒนาผู้ประกอบการ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาด ย่อมมากขึ้นผ่าน แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ, 2564) ซึ่งผู้วิจัยมองว่าแต่ละหลักสูตร ควรผลักดันกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียน สร้างแนวทางการค้าและบริการด้วยความคิด สร้างสรรค์ โดยมีภาษารัสเซียเป็นส่วนช่วยใน การขับเคลื่อนการค้าและการบริการกับบุคคล หรือหน่วยงานของประเทศคู่ค้าที่ใช้ภาษารัสเซีย เพื่อการสื่อสาร ทั้งนี้รายวิชาดังกล่าวสามารถ อาศัยความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญด้านวิสาหกิจ ขนาดกลางและขนาดย่อมหรือผู้มีประสบการณ์ ในการค้ากับต่างประเทศได้ เพื่อเปิดโอกาสให้เกิด กระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และมีรูปแบบของเนื้อหาการเรียนการสอน ตามความสนใจของผู้เรียน ในปัจจุบันมีองค์กร หน่วยงาน และเอกชนหลายแห่งที่ดำเนินการ คำและธุรกิจกับประเทศรัสเซีย เช่น เครือเจริญ โภภคภัณฑ์ (ซีพี กรุ๊ป) สภาธุรกิจไทยรัสเซีย บริษัท ที่ส่งออกผลไม้แปรรูป สินค้าเกษตรไปรัสเซีย

ในกลุ่มรายวิชาภาษารัสเซียเพื่อ วัตถุประสงค์เฉพาะตามที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัย มองว่าสามารถนำทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 มาปรับใช้ในการออกแบบเนื้อหาและกลวิธี การสอนได้ โดยเนื้อหาสาระนอกจากจะต้องมี คำศัพท์และประโยคต่างๆ ที่ใช้งานจริงและ สามารถนำมาสู่กระบวนการวัดผลทักษะทาง โครงสร้างทางไวยากรณ์ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนในวงการเฉพาะนั้นๆ แล้ว ควรมี

การสร้างสรรคแบบฝึกหัดทางภาษา การให้ภาระงานหรือกิจกรรมกลุ่มให้กับผู้เรียนเพื่อนำไปสู่การฝึกฝนความคิดสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกันเป็นทีม การฝึกทักษะความเป็นผู้นำ การแก้ไขปัญหา อาทิ รายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อผู้ประกอบการ สามารถกำหนดสถานการณ์ที่ต้องใช้ภาษาฝรั่งเศสเพื่อการนำเสนอข้อมูลบริษัท ใ้เดียทางธุรกิจเพื่อให้นักลงทุนเกิดการร่วมทุนหรือซื้อผลงานของเราไปผลิตได้ ขณะเดียวกันเนื้อหาและกลวิธีในการเรียนการสอนควรกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตระหนักทางด้านสังคมและวัฒนธรรมและการสื่อสารได้ อาทิ ในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการแพทย์และสาธารณสุข สามารถจำลองสถานการณ์ให้ผู้เรียนเป็นแพทย์ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขหรือล่ามเพื่อโต้ตอบกับผู้สอนที่แสดงบทบาทเป็นคนไข้ที่มีความคิดและวัฒนธรรมต่างจากผู้เรียน เพื่อเป็นการฝึกความเห็นอกเห็นใจและการยอมรับความแตกต่าง นอกจากนี้ยังสามารถปรับรูปแบบการเรียนโดยการกำหนดข้อความต่างๆ เป็นภาษาฝรั่งเศสเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการตั้งคำถาม การคิดวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ เช่น รายวิชาการแปลจากภาษาฝรั่งเศสเป็นภาษาไทย มีการนำเสนอรูปแบบประโยคภาษาไทยที่หลากหลายที่ผ่านการแปลมาจากภาษาฝรั่งเศสในประโยคเดียวกัน และกระตุ้นให้ผู้เรียนเลือกรูปแบบที่เหมาะสมที่สุดพร้อมกับการระบุเหตุผลที่เลือกและเหตุผลที่ไม่เลือกรูปแบบประโยคนั้นๆ เป็นต้น

สรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาในประเด็นสถานภาพและแนวทางการศึกษาของรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในศตวรรษที่ 21 สามารถพิจารณาได้เป็นสองประเด็นหลักตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง จากการวิเคราะห์สถานภาพของรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อ

วัตถุประสงค์เฉพาะในปัจจุบันที่มีการปรับปรุงหลักสูตรในช่วงปี พ.ศ. 2560-2561 จาก 4 หลักสูตร ได้แก่ 1) สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2) สาขาวิชาฝรั่งเศสศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 3) สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง และ 4) วิชาโท สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศส คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า ทิศทางของรายวิชาภาษาฝรั่งเศสด้านการท่องเที่ยวและการบริการมีจำนวนมากที่สุด ซึ่งประกอบไปด้วยเนื้อหาด้านการท่องเที่ยว การโรงแรม และการบิน ขณะที่ภาษาฝรั่งเศสด้านการแปล พบมากเป็นอันดับสอง และภาษาฝรั่งเศสด้านธุรกิจและเลขานุการ พบมากเป็นอันดับสาม ส่วนภาษาฝรั่งเศสด้านประวัติศาสตร์ การเมือง และการระหว่างประเทศ ภาษาฝรั่งเศสด้านการพยาบาล และสุขภาพ ภาษาฝรั่งเศสในด้านสื่อสารมวลชน และด้านอื่นๆ ไล่เรียงจำนวนรายวิชาตามลำดับ

อย่างไรก็ตามการพัฒนาเนื้อหารายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะจำเป็นต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันมากขึ้น ซึ่งผู้วิจัยสามารถพิจารณาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์ได้ 3 แนวทางดังนี้ 1) การพัฒนาเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ เช่น การพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2) การพัฒนาเนื้อหาวิชาให้สอดคล้องกับศตวรรษที่ 21 ตามกรอบและทิศทางของเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และสภาเศรษฐกิจโลก และ 3) การพัฒนาเนื้อหาวิชาให้มุ่งเน้นสมรรถนะของผู้เรียน (Competency-based curriculum) คือ การพัฒนาเนื้อหาวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานได้จริงเมื่อ

สำเร็จการศึกษา ซึ่งการพัฒนาเนื้อหาวิชา จำเป็นต้องกำหนดตัวบ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้และผล การเรียนรู้ โดยอาศัยความร่วมมือกับสภาหรือ องค์วิชาชีพ รวมทั้งการเชิญเจ้าของอาชีพร่วม กำหนดสมรรถนะที่จำเป็น

ประเด็นที่สอง ในการวิเคราะห์แนวทางการกำหนดรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์ เฉพาะในอนาคตผ่านมุมมองของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ผลการศึกษาพบว่า สถาบัน การศึกษาควรส่งเสริมรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อ การท่องเที่ยวและการบริการให้มีการจัดการ เรียนการสอนต่อไป ซึ่งนอกจากจะสามารถตอบ โจทย์การทำงานของนักเรียนในอนาคตได้แล้ว ยัง สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามแผน พัฒนาของรัฐอีกด้วย ขณะเดียวกันควรให้ความสำคัญ กับรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อการแพทย์และ สาธารณสุขมากขึ้น เนื่องจากสายงานดังกล่าว เป็นแนวโน้มนโยบายการขับเคลื่อนต่างๆ ที่รัฐกำลัง ผลักดันให้เป็นจุดแข็งของการพัฒนาประเทศ และนอกจากนี้ทิศทางการศึกษาภาษาฝรั่งเศส เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในอนาคตควรให้ความสำคัญ กับรายวิชาที่แปลกใหม่และตอบโจทย์แผน พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้แก่ ภาษา ฝรั่งเศสในมิติภาคการเกษตรและการอาหาร โดย รายวิชาดังกล่าวสามารถกำหนดเป้าหมายใน การใช้ภาษาฝรั่งเศสในบทบาทของการนำเข้าหรือ ส่งออกสินค้าการเกษตรที่ไทยมีศักยภาพสูงใน ระดับนานาชาติได้ ตลอดจนรายวิชาภาษาฝรั่งเศส ในมิติวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมและการ เป็นผู้ประกอบการ ที่จะเป็นการเปิดโอกาสให้ กับผู้เรียน ได้ฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาฝรั่งเศสเพื่อ ส่งเสริมและสนับสนุนการค้าและบริการกับบุคคล หรือหน่วยงานต่างประเทศที่สื่อสารภาษาฝรั่งเศส รวมทั้งรายวิชาการแปลภาษาฝรั่งเศส ควรมี

รายละเอียดและเนื้อหาที่สอดคล้องกับหน่วย งานหรืออุตสาหกรรมที่สำคัญตามแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยจากประเด็น ด้านรายวิชาต่างๆ ที่กล่าวมาข้างต้นควรมีการ ฝึกหรือกระตุ้นผู้เรียนเกิดการตั้งคำถาม การคิด เชิงวิพากษ์ การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การ ทำงานเป็นทีม ตามกรอบและทิศทางของการ พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของ เครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 และสภาเศรษฐกิจโลกควบคู่ ไปกับการฝึกทักษะทางภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษาสถานภาพและ แนวทางการศึกษาของรายวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อ วัตถุประสงค์เฉพาะในศตวรรษที่ 21 สามารถ อภิปรายผลการศึกษาในประเด็นต่างๆ ได้ดัง ต่อไปนี้

ประเด็นที่หนึ่ง การจัดการเรียนการสอน ในกลุ่มวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ในงานวิจัยดังกล่าวได้รับอิทธิพลมาจากการศึกษา ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ กล่าวคือ เป็นการศึกษภาษาที่มีลักษณะแตกต่างจาก การศึกษาภาษาทั่วๆ ไป เนื่องจากมีการกำหนด เป้าหมายหรือเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcome) เพื่อนำไปใช้ในการทำงานหรือ วัตถุประสงค์ทางวิชาการต่างๆ (Dudley-Evan & John, 1998) ดังนั้นมีหลายกรณีที่นักวิชาการ ให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้เรียนเป็น หลักในการจัดการเรียนการสอน และเน้นการ ศึกษาประเด็นใดประเด็นหนึ่งแบบเจาะลึกเพื่อ ประโยชน์กับผู้เรียน เช่น วิชาภาษาฝรั่งเศสด้าน การท่องเที่ยวที่ควรมีการพิจารณาคำศัพท์และ ขั้นตอนการทำงานต่างๆ ของอาชีพมัคคุเทศก์ อย่างละเอียด ตามแนวทางการพัฒนาเนื้อหาวิชา

ที่มุ่งเน้นสมรรถนะของผู้เรียน (Competency-based curriculum) ที่เปิดโอกาสให้มีการสร้างสมรรถนะในตัวนักศึกษา มีการฝึกอบรมผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำหรับการทำงานในวงการค้ากล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ตรีคม พรหมมาบุญ และคณะ, 2563) อย่างไรก็ตามก็ดีผู้วิจัยมองว่าในประเด็นดังกล่าวควรมีการสร้างสมดุลระหว่างความต้องการของผู้เรียนและความต้องการของภาครัฐหรือหน่วยงานขององค์กรที่เกี่ยวข้องมากขึ้น อีกทั้งเนื้อหาในการจัดการเรียนการสอนควรมองแบบองค์รวม ดังกรณีของภาษาฝรั่งเศสเพื่อการท่องเที่ยวที่ไม่เพียงพิจารณารายละเอียดทำงานต่างๆ มีคฤเทศก์เท่านั้น แต่ควรสร้างความเข้าใจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมด้วยเพื่อประโยชน์กับผู้เรียนในการประยุกต์เข้ากับการทำงานที่หลากหลาย ทั้งนี้การพิจารณาความต้องการของภาครัฐสามารถพิจารณาได้ในหลายหลายลักษณะ หนึ่งในนั้นคือกรอบนโยบายของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564) ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยตามสภาพแวดล้อมภายนอกจากกระแสต่างๆ ในต่างประเทศ การเจริญเติบโตอย่างก้าวกระโดดของเทคโนโลยี ตลอดจนโรคระบาดต่างๆ แนวนโยบายของภาครัฐมีผลกระทบต่อ การกำหนดนโยบายหรือการวางแนวทางของภาคเอกชนซึ่งจัดเป็นภาคส่วนสำคัญต่อตลาดแรงงานของผู้ใช้ภาษาฝรั่งเศสตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การพัฒนาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะจึงควรมีการคำนึงถึงความสำคัญของสมรรถนะของผู้เรียนที่ต้องตอบโจทย์ตลาดแรงงานและแนวทางยุทธศาสตร์ของชาติในเวลาเดียวกัน การเปิดโอกาสให้มีผู้เชี่ยวชาญในสายอาชีพนั้นๆ เข้ามาร่วมให้กับปรึกษาในการออกแบบเนื้อหาวิชาภาษาฝรั่งเศสเพื่อ

วัตถุประสงค์เฉพาะต่างๆ สามารถช่วยลดช่องว่างความรู้ทางวิชาการกับความรู้ความเข้าใจการใช้งานจริงตามสายอาชีพนั้นๆ ให้กับผู้เรียนได้

ประเด็นที่สอง การพิจารณาความนิยมของรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในปัจจุบันยังไม่สามารถเป็นเครื่องชี้วัดถึงการให้ความสำคัญของภาษาฝรั่งเศสในโลกของการทำงานต่างๆ ได้ อย่างสมบูรณ์ เนื่องจากปัจจัยในการกำหนดและเปิดรายวิชาการเรียนการสอนภาษาฝรั่งเศสเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ ขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญของผู้สอน ตลอดจนบริบทของแต่ละหลักสูตร ตลอดจนสถาบันการศึกษาเป็นสำคัญ ดังในกรณีของหลักสูตรรัสเซียศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่นอกจากจะมีจัดการเรียนการสอนด้านภาษาฝรั่งเศสแล้วยังมีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาการเมือง เศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม และมีมิติด้านอื่นๆ ประกอบ (คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2561) ซึ่งอาจส่งผลต่อความหลากหลายในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสในแขนงต่างๆ รวมถึงในแขนงด้านภาษาฝรั่งเศสเพื่อการวัตถุประสงค์เฉพาะ ในขณะที่สาขาวิชาภาษาฝรั่งเศสในหลักสูตรอื่นทั้งในสถาบันเดียวกันและต่างสถาบันสามารถจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาฝรั่งเศสได้หลากหลายมากกว่า

ดังนั้น ผู้สอนหรือสาขาวิชาควรมีแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงรายวิชาต่างๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันอยู่เสมอ เช่น การพัฒนาตามแนวทางของภาครัฐ หรือทิศทางของกระแสสังคมที่มีความเกี่ยวข้องกับภาษาต่างประเทศนั้นๆ เป็นต้น อย่างไรก็ตามก็ดีผู้วิจัยตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าในกรณีของการพิจารณาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอาจไม่สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดรายวิชาภาษาฝรั่งเศส

เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อการทำงานได้ทั้งหมด เนื่องจากภาษารัสเซียอาจมีความจำเป็นในหลาย ส่วน ซึ่งอาจไม่ได้อยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ เช่น ภาษารัสเซียเพื่อนิติศาสตร์ หรือเพื่อกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นจึงควรมี กรอบในการพิจารณาเพื่อกำหนดภาษารัสเซีย เพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัย ไปใช้

1.1 ควรมีการประยุกต์แนวคิดการ กำหนดรายวิชาด้านภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์ เฉพาะในอนาคตให้เกิดความแปลกใหม่และ สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของแผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1.2 ควรมีการนำแนวคิดในรายวิชาภาษา รัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อไปปรับใช้ใน การออกแบบเอกสารประกอบการสอนหรือตำรา ในรายวิชาภาษารัสเซียเพื่อการทำงานในแวดวง ต่างๆ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาทิศทางของรายวิชา ภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะในแวดวง วิชาการหรือหลักสูตรระดับอุดมศึกษาในประเทศ รัสเซีย

2.2 ควรมีการศึกษาเจาะลึกรูปแบบการ พัฒนาภาษารัสเซียเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะใน รายวิชาใดรายวิชาหนึ่ง เช่น ภาษารัสเซียเพื่อการ ท่องเที่ยว หรือภาษารัสเซียเพื่อการแพทย์และ สาธารณสุข เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. (2564). *สู่เส้นทางสุขภาพสายประเทศไทย*. http://mrd-hss.moph.go.th/mrd1_hss/wp-content/uploads/2021/09/The-Journey-To-Thailand-Health-Tourism-EP.1.pdf.
- กองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา. (2564). *สถิติด้านการท่องเที่ยว ปี 2564*. https://www.mots.go.th/more_news_new.php?cid=628
- กิตติยา เกิดปลั่ง, จิตติมา กมลเนตร, พิชญญา ดิยะรัตนาชัย และพัชรี ศรีใส. (2563). การพัฒนาสมรรถนะบัณฑิตสาขาภาษาอังกฤษภายใต้การเรี้นรู้จากประสบการณ์จริง. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 14(3), 1-11.
- คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ. (2562). *แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (12) ประเด็น การพัฒนาการเรียนรู้ (พ.ศ. 2561-2580)*. <http://nscr.nesdb.go.th/wp-content/uploads/2019/04/12-การพัฒนากการเรียนรู้.pdf>
- คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2561). *หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัสเซียศึกษา หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2561*. ได้มาจาก https://arts.tu.ac.th/uploads/_2561_ฉบับย่อ%20.pdf.
- ชนะ กลีภรณ์. (2548). *เอกสารประกอบการบรรยายยุทธวิธีการพัฒนาหลักสูตรอาชีวะและเทคนิคศึกษา*. เอกสารอัดสำเนา
- ณัฐชยา เจलयศุข. (2539). การพัฒนาหลักสูตรแบบเรียนและการสอนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ. *วารสาร พัฒนบริหารศาสตร์*, 36(2), 217-248.

- ตรีคม พรหมมาบุญ, ประชิต อินทะกนก, วนิตา หอมจันทร์, สิริลักษณ์ บุ่งทอง, บุญทิวี อิ่มบุญตา, ศุภาน กฤษ ยอดสละ และวัชรภรณ์ เรืองสิทธิ์. (2563). *การพัฒนากระบวนการทดสอบสมรรถนะหลักของผู้เรียนระดับประถมศึกษาตอนต้นเพื่อส่งเสริมการยกระดับคุณภาพผู้เรียนในศตวรรษที่ 21*. http://www.oic.go.th/FILEWEB/CABINFOCENT_ER6/DRAWER059/GENERAL/DATA0000/00000379.PDF
- ทัตทริยา เรือนคำ และยุทธศักดิ์ ชื่นใจชน. (2559). การสำรวจการรับรู้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะของวิทยาลัยพณิชยการบึงพระพิบูลโลก. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 5(2), 77-94.
- พลิสา สุนทรเสวต. (2561). การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ (ESP) ในศตวรรษที่ 21. *วารสารศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 14(2), 1-26.
- ภาณุภาค ผ่องอำพันธ์. (2564). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมภาษาฝรั่งเศสขั้นพื้นฐานสำหรับพยาบาลวิชาชีพ กรณีศึกษา: โรงพยาบาลกรุงเทพพญา จัหวัดชลบุรี*. ได้มาจาก http://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/files/52810156.pdf.
- รมย์ ภิรมนตรี. (2546) จากภาษาฝรั่งเศสถึงรัสเซียศึกษา: ความเป็นมาและความจำเป็น. *วารสารศิลปศาสตร์*, 3(2), 66-84.
- วัสมิลล์ วัชรกะวีศิลป์. (2561). ภาษาเยอรมันเพื่อการเจรจาต่อรองและแบบทดสอบเฉพาะในแง่มุมการสอนภาษาเยอรมันเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะทาง. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 14(2), 32-61.
- ศุภรัตน์ แสงฉัตรแก้ว และพณกฤษ อุดมกิตติ. (2562). *โครงการย่อยที่ 1: การศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกลุ่มเป้าหมายภายใต้โครงการ THE LINK*. http://www.sure.su.ac.th/xmlui/bitstream/id/7dfab382-4546-4d79-af93-e8c9148c33f9/MN_Suparat_Saengchatkaew+.pdf?attempt=2.
- สมพร โกมารทัต. (2555). รูปแบบการจัดการโปรแกรมภาษาญี่ปุ่นระดับอุดมศึกษาเพื่อธุรกิจนำเที่ยว. *วารสารสุทธิปริทัศน์*, 26(79), 43-62.
- สิริจิตต์ เดชอมรชัย. (2564). *การจัดการเรียนรู้ภาษาฝรั่งเศส: ทบทวน ทิศทาง ทำทาย*. โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2564). *การสำรวจภาวะการทำงานของประชากรที่ราชอาณาจักร ไตรมาส 2: เมษายน-มิถุนายน 2564*. สำนักงานสถิติแห่งชาติ
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). (ร่าง) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13*. <https://www.nesdc.go.th/download/document/Yearend/2021/plan13.pdf>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). *การค้าไทยกับต่างประเทศ*. http://impexp.oae.go.th/service/t1.php?S_YEAR=2565&C_TYPE=1&CONTINENT_ID=88&CONTINENT_ID=&COUNTRY_ID=RU&wf_search=&WF_SEARCH=Y.
- เอนก เทียนบุษชา. (2559). หลักสูตรระดับอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นสมรรถนะ. *วารสารจันทร์เกษมสาร*, 22(43), 33-47.

- Ageeva, J. & Wang, M. (2020). Text for specific purposes in professional communication. *Philology and Culture*, 2(60), 7-11.
- Akisheva, A. T. (2017). The study of the professional Russian language as the most important means in mastering the chosen specialty. *Pedagogika vysshey shkoly*, 2(8), 89-92.
- Alyunina, Y. M. & Shaklein, V.M. (2019). Russian as a foreign language for specific purposes: medical students listening skills training. *Russkiy Yazyk Za Rubezhom*, 1, 25-29.
- Bogdanova, S. A. (2014). On the issue of creating textbooks for the study of the Russian language by foreign citizens for special purposes. *Proceedings of the III International Scientific and Methodological Conference ; January 24-25, 2014* (pp. 26-61). Voronezh State University.
- Brand Buffet. (2564). 20 แนวโน้มตลาดงานปี '64-'65 “จ้างงานลดลง-เงินเดือนสำคัญกว่า Work-Life Balance-ต้อง Upskill-Reskill”. <https://www.brandbuffet.in.th/2021/08/job-trend-insights-2021-2022/>
- Detourbe, M. A. (2017). Mapping specialized domains through a wide-angled interdisciplinary approach: The case of British higher education and research. *International Journal of Language Studies*, 11(3), 73-94.
- Dudley-Evans, T. & St. John, M. J. (1998). *Development in English for specific purposes*. Cambridge University press.
- Hsiang, Y. H., ธนาพร ปัญญาอมรวัฒน์ และอนุช สุทธิชนกุล. (2561). การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนภาษาจีนเพื่อการสื่อสารสำหรับธุรกิจโทรคมนาคม และการประเมินผลการนำไปใช้. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 10(2), 253-263.
- Hutchinson, T. & Waters, A. (1989). *English for specific purpose*. Cambridge University press.
- Karimova, I. Kh. & Khodjayeva, M. J. (2014). Cognitive-Interactive technology of the formation of students' business abilities in the process of Russian language studies. Bulletin of the Tajik State University of Law, Business and Politics. *Humanities Series*, 283-293.
- Kazakova, O. A. & Frik, T. B. (2019). Professional foreign language course for international students: approaches to content selection. *Philological Class*, 2(56), 106-107.
- Partnership for 21st Century Learning. (2019). *Framework for 21st century learning definitions*. https://static.battelleforkids.org/documents/p21/P21_Framework_DefinitionsBFK.pdf.
- Robinson, P.C. (1991). *ESP today: A practitioner's guide*. Prentice Hall.
- Salmani-Nodoushan, M. A. (2020). English for specific purposes: Traditions, trends, directions. *Studies in English Language and Education*, 7(1), 247-268.
- Sedova, P. V. (2015). Russian language as a means of professional communication of foreign medical students. Bulletin of Omsk State Pedagogical University. *Humanities Studies*, 5, 38-41.

- Smit, N. L. (2018). Comparative analysis of the Russian traditional methods of teaching RFL, the project method and the European approach to teaching foreign languages for special (professional) purposes (LSP / ESP) in touristic discourse. *The services in Russia and abroad*, 49(82), 6-15.
- World Economic Forum. (2015). *The skills needed in the 21st century*. <https://widgets.weforum.org/nve-2015/chapter1.html>.

ลำนำล้านนา: ความทรงจำและขนบวรรณศิลป์ของกวีนิพนธ์พื้นถิ่นร่วมสมัย*

Lamnam Lanna: Memory and Literary Convention in Contemporary Local Poetry

ปาริชาติ โปธิ¹

Parichart Pothi¹

Received: 22 June 2022

Revised: 7 September 2022

Accepted: 26 September 2022

บทคัดย่อ

บทความนี้มีจุดมุ่งหมายวิเคราะห์กวีนิพนธ์พื้นถิ่นร่วมสมัย เรื่อง ลำนำล้านนา ผ่านกรอบแนวคิดความทรงจำและขนบวรรณศิลป์ ผลการศึกษาสรุปได้ว่า เอื้อ มณีรัตน์ ได้ประพันธ์บทกลอนประกอบด้วย กลอนสุภาพ จำนวน 731 บท และโคลงในบทปัจฉิมลิขิต จำนวน 2 บท ที่แสดงความทรงจำและทรรศนะในเรื่องราวของ 8 จังหวัดภาคเหนือของไทย ทั้งในส่วนที่เป็นความทรงจำทางสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ ความทรงจำต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ความทรงจำทางประวัติศาสตร์ ความทรงจำทางสังคมล้านนา และความทรงจำกับอัตลักษณ์วัฒนธรรมล้านนา ด้านขนบวรรณศิลป์มีลักษณะเด่นทั้งในระดับคำและระดับความ เน้นการใช้คำ และการใช้ความที่เข้าใจง่าย สื่อความหมายชัดเจน และนิยมเล่นสัมผัสเพื่อให้เกิดความไพเราะ สละสลวยทั้งในด้านเสียงและความหมาย เหนือสิ่งอื่นใด กวีได้แสดงความจงรักภักดีและความซาบซึ้งในพระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ออกมาเป็นบทกวีเพื่อเป็นมงคลแก่ชีวิตและยกย่องเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสำคัญ

คำสำคัญ: ลำนำล้านนา, ความทรงจำ, ขนบวรรณศิลป์, กวีนิพนธ์พื้นถิ่นร่วมสมัย

Abstract

This article aimed to analyze the contemporary local poetry titled “Lamnam Lanna” through the framework of memory and literary convention. The results showed that Uae Maneerat wrote a literature consisting of 731 poems and 2 poems in the final destiny of the literature, and expressed the memory and views on the stories of the 8 northern provinces of Thailand. The poet has also shown the memory of monarchy, historical memory, Lanna social memory, and identity of Lanna cultural memory. In the literary convention, word and sentence are

* บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง “การศึกษาเชิงวิเคราะห์วรรณกรรมพื้นถิ่นร่วมสมัย : ลำนำล้านนา” โดยได้รับทุน สนับสนุนการวิจัยจากคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565

¹ อาจารย์สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา, อีเมล: Parichart.po@up.ac.th

¹ Lecturer in Thai Language Department, School of Liberal Arts, University of Phayao, E-mail: Parichart.po@up.ac.th

dominant in this literature in which words are easy to understand, have clear meaning, and smooth either voice or meaning. Furthermore, the poet expressed his loyalty and appreciation for his Majesty King Phra Bat Somdet Phra Boromchanakathibet Maha Bhumibol Adulydej Maharaj Borommanatbophit and Somdet Phra Srinagarindra Borommaratchachonnani to be auspicious for life and to honor the monarchy.

Keywords: Lamnam Lanna, memory, literary convention, contemporary local poetry

บทนำ

กวีนิพนธ์เป็นงานศิลปะการประพันธ์ที่ทรงคุณค่า สร้างสรรค์ขึ้นโดยอาศัยความงามทางวรรณศิลป์ของกวีที่คัดสรรและถ่ายทอดความงามทางภาษาด้วยถ้อยคำ จังหวะลีลา การใช้เสียงสัมผัส และกวีโวหาร ที่กระทบอารมณ์มากกว่าภาษาธรรมดา จึงทำให้ผู้อ่านได้เข้าใจ ได้ขบคิด และคุณค่าไปพร้อมกับความสุนทรีย์ภาพ ดังที่ กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ (2551) ได้กล่าวไว้ว่า “วรรณคดีกวีนิพนธ์นั้น นอกจากจะมีความงามด้านภาษาและมีความไพเราะแล้ว ยังมีคุณค่าอื่นๆ อีกมาก เป็นต้นว่าให้ความเพลิดเพลิน ให้คติชีวิต ให้ความรู้ทั้งในอดีตและปัจจุบัน...วรรณคดีจะเป็นเครื่องเปิดหูเปิดตา เปิดจิตใจของผู้อ่านให้กว้างขึ้น”

“ลำนาล้านนา” เป็นกวีนิพนธ์พื้นถิ่นร่วมสมัย ผลงานการประพันธ์ของ เอื้อ มณีรัตน์ ปรากฏในท้องถื่นพะเยาในปี พ.ศ.2543 จากกระทรวงวัฒนธรรม ได้ถ่ายทอดวรรณคดีและความทรงจำที่มีต่ออาณาจักรล้านนา หรือ 8 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ เชียงราย เชียงใหม่ พะเยา แพร่ น่าน แม่ฮ่องสอน ลำพูน และลำปาง ผ่านการนำเสนอในรูปแบบบทกลอนลำนานาที่พรรณนาเรื่องราวสถานที่สำคัญ แหล่งท่องเที่ยว บุคคลสำคัญ ประวัติศาสตร์ และการสอดแทรกเนื้อหาวรรณคดีเรื่อง ลิลิตพระลอ ตลอดทั้ง การแสดงความจงรักภักดี และความซาบซึ้งในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระ

พระบรมชนกนาถเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีเพื่อเป็นมงคลแก่ชีวิต

เอื้อ มณีรัตน์ กวีชาวล้านนาได้รับแรงบันดาลใจและสืบทอด ‘ชนบ’ จากบรมครูกวีโบราณสุนทรภู่ อาทิขนบนิยมในการประพันธ์ ชนบด้านวรรณศิลป์ และพัฒนาจนกลายเป็นชนบอัตลักษณ์ของกวี จึงทำให้ผลงานการประพันธ์มีลีลาแนวกลอนอ่อนหวาน การเน้นคำ การเล่นเสียงสัมผัสที่มีความไพเราะงดงาม เนื้อหาที่น่าประทับใจ และคุณค่าทางอารมณ์ที่ผู้อ่านสามารถซึมซาบสุนทรีย์รสที่หลากหลาย ประกอบทั้ง ผู้ประพันธ์ปรารถนาการอนุรักษ์ให้ผลงานการประพันธ์ประเภทบทกลอนลำนานาและเรื่องราวของ 8 จังหวัดภาคเหนือได้คงอยู่สืบไป ดังคำกลอนที่ว่า

ลำ พังเพียงอาดมเอื้อ มณีรัตน์
 นำ เรื่องราวสารพัด แพร่ไว้
 ลำน นาแปดจังหวัด เวียนทั่ว ถึงแอ
 นา เนกสารัตถ์ใส่รั ส่องพื้นภูมิเหนือ
 (เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

กวีนิพนธ์ “ลำนาล้านนา” ประกอบด้วยคำกลอนสุภาพจำนวน 731 บท และคำโคลงสี่สุภาพจำนวน 2 บทในบทปัจฉิมพจน์ ที่มีทั้งความงามทางภาษา มีตัวบทสมบูรณ์ อุดมคุณค่าทางวรรณศิลป์ สังคม และวัฒนธรรมล้านนา ซึ่งกลั่นกรองมาจากความทรงจำและอัจฉริยภาพ

ด้านการประพันธ์ของกวี แต่แพร่หลายอยู่ใน
วงแคบ ยังไม่มีการศึกษาเชิงวิชาการในเนื้อหา
ตัวบท

การศึกษาวรรณกรรมผ่านมุมมอง
ความทรงจำจึงเผยให้เห็นว่านักประพันธ์เลือก
จดจำเรื่องราวในอดีต เพื่อสร้างความทรงจำ
ที่วรรณกรรมส่งผ่านถึงกัน เป็นข้อได้เปรียบที่
ผู้ศึกษาจะถูกพาออกจากกรอบจำกัดกับตัวบท
ไปสู่การทำงานภาคสนาม ได้แก่ การรวบรวม
ประวัติศาสตร์บอกเล่า การเยี่ยมชมพื้นที่ความ
ทรงจำต่างๆ เช่น อนุสาวรีย์ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง
กับตัวบทที่ศึกษา (นันทนัย ประสานนาม, 2561)
ทำให้ความทรงจำนั้นปรากฏอยู่อย่างต่อเนื่องใน
สังคมอันเกิดจากการจัดวางและการสร้างพื้นที่
ความทรงจำขึ้นมาทำให้ความทรงจำเกี่ยวกับ
อดีตมีความชอบธรรม มีหลักฐานสนับสนุนเป็น
ที่เข้าใจและเกิดประโยชน์ต่อการอธิบายอดีต
การศึกษาในครั้งนี้จึงวิเคราะห์ความทรงจำและ
ชนบวรณศิลป์ที่ถ่ายทอดผ่านตัวบทเรื่องลำนาล้านนา
เพื่อเป็นการอนุรักษ์ ส่งเสริม และเผยแพร่
กวีนิพนธ์พื้นถิ่นร่วมสมัยสู่สังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความทรงจำที่ปรากฏใน
กวีนิพนธ์พื้นถิ่นร่วมสมัยเรื่อง ลำนาล้านนา
2. เพื่อศึกษาชนบวรณศิลป์ของ
กวีนิพนธ์พื้นถิ่นร่วมสมัยเรื่อง ลำนาล้านนา

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา
เอกสารหรือตัวบท แล้วนำเสนอผลการศึกษารูปแบบ
พรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)
โดยมีระเบียบวิธีการศึกษาดังนี้

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลตัวบทกวี
นิพนธ์เรื่องลำนาล้านนา และแนวคิดทฤษฎีที่

เกี่ยวข้องกับแนวคิดความทรงจำ และแนวคิดชนบวรณศิลป์

2. อ่านทำความเข้าใจตัวบทเรื่องลำนาล้านนาอย่างละเอียด
3. วิเคราะห์ลำนาล้านนา 2 ประเด็น
คือ ความทรงจำที่ปรากฏ และชนบวรณศิลป์
ที่ปรากฏ
4. สรุปผล อภิปรายผล และเสนอแนะ

ผลการศึกษา

ลำนาล้านนาเป็นผลงานการประพันธ์
ของเอื้อ มณีรัตน์ โดยกำเนิดเป็นชาวจังหวัด
เชียงราย ดังบทประพันธ์ที่ว่า “นับแต่ปี
สองสี่เจ็ดศูนย์โน้น เกิดไกลโพ้นภาคเหนือพูด
เกือโก๋ กินข้าวหนึ่งน้ำพริกห้ามาแต่ไร แสนสุขใจอยู่
สถานถิ่นลำนานา” (เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

จุดมุ่งหมายของการประพันธ์เรื่องนี้
กล่าวไว้ว่า “จักร้อยรำคำกลอนอักษรศิลป์ เป็น
ตำนานชวนขับศัพท์ระบิลสืบชีวินวรรณวงศ์ดำรง
เรื่อง ตามแบบบทพจมานบุราณปราชญ์ ผู้ฉลาด
เกลากลอนสุนทรพิเือง ท่านพากเพียรเขียนกวีเป็น
ศรีเมือง จนลือเลื่องโลกรู้ไม่ดูเบา” (เอื้อ มณีรัตน์,
2541) กล่าวคือ เพื่อเป็นเกียรติยศแก่วงศ์ตระกูล
และกราบรำลึกถึงบรมครูแห่งบทกลอนสุนทรภู์
ที่เป็นแรงบันดาลใจในการประพันธ์ ด้านช่วงเวลา
การประพันธ์ กวีกล่าวไว้ว่า “เขียนลำนาล้านนา
จนมาถึง วันที่หนึ่งกันยายนต้นเดือนใหม่
รวมหกสิบเก้าวันล่วงครไร” (เอื้อ มณีรัตน์, 2541)
กวีแต่งเสร็จสมบูรณ์เมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.
2539 รวมใช้เวลาในการประพันธ์จำนวน 69 วัน

ลำนาล้านนามีรูปแบบการนำเสนอ
เนื้อหากล่าวถึงข้อมูล 8 จังหวัดภาคเหนือของ
ประเทศไทยหรือที่เรียกว่า “ลำนานา” ตามลำดับ
ได้แก่ เชียงราย พะเยา ลำปาง ลำพูน แพร่ น่าน
แม่ฮ่องสอน และเชียงใหม่ โดยการนำเสนอข้อมูล

ไว้ 3 ลักษณะ ได้แก่ 1) การเล่าประวัติความเป็นมาของบ้านเมือง วัตถุประสงค์ สิ่งก่อสร้าง บุคคลสำคัญ สถานที่และธรรมชาติของในแต่ละท้องถิ่น 2) การกล่าวบรรยายลักษณะและรายละเอียดของสิ่งที่กวีได้พบเห็น ประกอบกับความรู้สึกนึกคิดที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์สำคัญ และ 3) การบรรยายเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ และความทรงจำจากประสบการณ์ที่กวีได้รับรู้ด้วยตนเอง

การศึกษาความทรงจำและขนบวรรณศิลป์ของกวีนิพนธ์พื้นถิ่นร่วมสมัย ที่ถ่ายทอดผ่านตัวบทเรื่องลำนำลำนา ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

1. ลำนำลำนา: พื้นที่ความทรงจำทางสังคมและวัฒนธรรม

ความทรงจำถูกสร้างหรือสร้างขึ้นใหม่ภายใต้บริบททางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่ห้อมล้อมแต่ละตัวปัจเจกและสังคม ความทรงจำเป็นส่วนการจดจำ (Re-membering) ที่ประมวลข้อมูลในปัจจุบันกับชุดความคิดและหลักฐานต่างๆ ที่หลงเหลือของอดีต แปรเปลี่ยนในทุกครั้งที่รื้อฟื้น โดยผันแปรตามสถานการณ์ในปัจจุบัน (นัทธนัย ประสานนาม, 2557) ความทรงจำไม่ว่าจะเป็นปัจเจกบุคคลหรือความทรงจำร่วมต่างมีพื้นที่ความทรงจำเช่นเดียวกัน แต่ต่างกันที่ความทรงจำเป็นพื้นที่ส่วนตัวของกวีต้องยึดโยงกับความทรงจำของกวีเป็นหลัก ส่วนความทรงจำร่วมเป็นสิ่งสร้างทางสังคมอยู่ในรูปแบบของชุมชนความทรงจำ (Tanabe & Keyes, 2002)

เมื่อพินิจลำนำลำนาพบว่า อุดมด้วยความทรงจำของกวีที่มีต่อสังคมไทยและสังคมล้านนาที่เห็นได้ชัดเจน 4 ประการ ดังนี้

1. ความทรงจำต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

สถาบันพระมหากษัตริย์มีบทบาทและมีความสำคัญต่อสังคมไทยสืบเนื่องกันมาตั้งแต่ใน

สมัยอดีต ตราบจนปัจจุบัน และในอนาคต เรื่อง “ลำนำลำนา” กวีมีความทรงจำและได้ถ่ายทอดความรักเทิดทูน ความจงรักภักดี และความซาบซึ้งต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ไทย กล่าวรายละเอียดดังนี้

1.1 สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี พระองค์มีพระนามที่นิยมเรียกกันทั่วไปว่า “สมเด็จพระย่า” กวีได้บรรยายความทรงจำที่ได้รับรู้พระราชกรณียกิจของพระองค์ท่าน ดังเช่น ตำแหน่งอนุรักษทรัพย์ยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่พระองค์ทรงฟื้นฟูฟื้นฟูป่าบนดอยตุง จังหวัดเชียงรายให้กลับมามีสภาพดีดังเดิม ดังบทประพันธ์ที่ว่า

เห็นดอยตุงสูงลิ่วในทิวเมฆ

ดูวิเวกวังนี้เวศน์สมเด็จพระย่า

ครั้งพระองค์ยังดำรงพระชนมา

ทรงอุตสาหะสร้างสรรคให้รยรง

(เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

ด้านการแพทย์และสาธารณสุขทรงก่อตั้งหน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระราชชนนีศรีสังวาล หรือที่พระราชทานชื่อย่อ “พอ.สว.” ขึ้นเพื่อดูแลรักษาประชาชนที่อยู่ห่างไกลความเจริญ ดังความว่า “ทรงช่วยเหลือเจือจานประทานสุขบรรเทาทุกข์ทวยชนกุศลแสน หลายสิบปีที่เสด็จประเวศแดน ทรงใช้แผนแพทย์อาสาพยาบาล” (เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

สมเด็จพระบรมราชชนนี ทรงพระประชวรโรคพระหทัย และเสด็จสวรรคต เมื่อวันอังคารที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ.2538 รวมพระชนมายุ 94 พรรษา แม้สมเด็จพระย่าจะจากประชาชนชาวไทยไป 27 ปีแล้ว แต่ความทรงจำในพระมหากษัตริย์คุณของพระองค์ ก็ยังทรงแจ่มชัดในความทรงจำของกวีและประชาชนชาวไทยตราบจนนิรันดร์

1.2 พระบาทสมเด็จพระบรมชนกา
ธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถ
บพิตร ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ในราชวงศ์จักรี
ที่ทรงครองราชสมบัติอย่างยาวนาน ตลอดรัชสมัย
ของพระองค์ทรงอุทิศเพื่อบ้านเมืองและราษฎร
กวีอยู่ร่วมสมัยของพระองค์จึงมีความทรงจำใน
เหตุการณ์และพระราชกรณียกิจที่สำคัญ ได้แก่
พระองค์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้าง
พระตำหนักภูพิงศ์ ราชนิเวศน์ ที่จังหวัดเชียงใหม่
เพื่อทรงงาน และเยี่ยมเยียนประชาชนในภูมิภาค
ภาคเหนือ ดังบทประพันธ์ที่ว่า

ยอดคีรีที่ตั้งวังประทับ

สูงระดับเมฆมัวสลัวไศล

พระตำหนักภูพิงศ์ยิ่งดูไป

ปลาบปลื้มใจทั่วหน้าประชาชี

น้ำพระทัยในหลวงทรงห่วงราษฎร

ไม่ยอมขาดภารกิจวิจิตร

จึงองค์พระมหาราชประพาสไป

เยี่ยมชาวไทยทุกเหล่าหลายเผ่าพันธุ์

(เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

นอกเหนือจากนี้ กวีได้บรรยายความ
ทรงจำจากประสบการณ์ และการรับรู้เหตุการณ์
ของช่วงเวลานั้นในสังคม ที่พระองค์ทรงเป็น
พระมหากษัตริย์ผู้มีพระอัจฉริยภาพสูงส่ง ทรง
เป็นทั้งนักประดิษฐ์คิดค้นและนักพัฒนา ผลงาน
ที่ประจักษ์ คือ เทคโนโลยีการทำฝนเทียม ที่ว่า
“เพราะอาศัยใช้วิชาวิทยาศาสตร์ เหลือประหลาด
น้ำฝนหล่นเป็นสาย ชาวที่เหี่ยวเขี่ยวขึ้นกลับคืน
คลาย ไม่ยืนตายก็เพราะองค์พระทรงชัย” (เอื้อ
มณีรัตน์, 2541) ผลงานประดิษฐ์คิดค้นอื่นๆ เช่น
กัณฑ์นํ้าชัยพัฒนา ที่ว่า “เมื่อแม่น้ำลำคลองบึง
หนองเนา พระบรรทมลพิษคิดแก้ไข ทรงประดิษฐ์

คิดค้นเครื่องกลไล กัณฑ์นํ้าชัยพัฒนาราคาเยา”
(เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

พระองค์ทรงมีพระปรีชาสามารถและ
การบำเพ็ญพระราชกรณียกิจน้อยใหญ่นานับการ
โดยมิได้คำนึงประโยชน์สุขส่วนพระองค์ แม้
พระองค์จะเสด็จสวรรคตและระยะเวลาล่วงเลย
มาจวบจนปัจจุบัน แต่เหล่าพสกนิกรยังคำนึงถึง
พระมหากษัตริย์คุณเสมอมาไม่เสื่อมคลาย และ
พระองค์จะอยู่ในความทรงจำของปวงชนชาวไทย
ไปตลอดกาล

2. ความทรงจำทางประวัติศาสตร์

การนำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์
มาจากการศึกษาเอกสารและความทรงจำของกวี
ที่ถ่ายทอดผ่านการประพันธ์ ภาพแห่งความทรง
จำจึงไม่ได้มองประวัติศาสตร์ว่าเป็นความจริงแท้
หากแต่เป็นเพียงภาพแทนเหตุการณ์และบุคคล
ในประวัติศาสตร์ความทรงจำจึงเป็นสิ่งที่มีความพลวัต
กวีนิพนธ์เรื่องลำนํ้าล้านนา กวีได้นำเสนอไว้ 2
ประเด็น ได้แก่ ความทรงจำทางประวัติศาสตร์ไทย
และความทรงจำทางประวัติศาสตร์ล้านนา ดังนี้

2.1 ความทรงจำทางประวัติศาสตร์
ไทย กวีได้บรรยายเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์
ไทยในแง่มุมบริบทสังคมการเมืองที่ผู้ประพันธ์
เลือกมาผลิตซ้ำให้เห็นความทรงจำทางสังคมที่
มีเนื้อหาความขัดแย้งทางอำนาจร่วมกันอีกครั้ง
ดังเนื้อเรื่องเหตุการณ์สงครามโลกครั้งที่ 2 ฝ่าย
เอเชียประเทศญี่ปุ่นประกาศสงครามกับฝ่าย
พันธมิตร ในวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ.2484 ประเทศ
ญี่ปุ่นจึงได้ยกพลขึ้นแผ่นดินไทยทางฝั่งชายทะเล
ภาคใต้ของประเทศไทย และปะทะสู้รบกันอย่าง
รุนแรง ที่ว่า “ปีแปดสี่มีสงครามลูกกลมใหญ่
ประเทศไทยพลอยถูกโดนลูกหลง ญี่ปุ่นบุกกร
ร่ำด้วยจํานง ประสงค์สังบรรดาชาญโร...” (เอื้อ
มณีรัตน์, 2541)

นอกจากนี้ กวีได้บรรยายความทรงจำทางประวัติศาสตร์ในบริบทการเมืองร่วมสมัยอีกตอน จากเหตุการณ์นี้สิดและนักศึกษาต่อสู้ทางการเมืองเพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยจากฝ่ายปกครองบ้านเมืองในเหตุการณ์ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ที่ว่า “เหมือนครั้งนักศึกษาเข้าป่าสู้คิดกอบกู้ประเทศชาติใจอาจหาญ” (เอื้อ มณีรัตน์, 2541) ความทรงจำทางประวัติศาสตร์ที่ถ่ายทอดผ่านตัวบทของกวีนิพนธ์จึงฉายภาพการสื่ออำนาจทางการเมืองและวรรณกรรมในฐานะเครื่องมือการผลิตซ้ำความทรงจำได้เป็นอย่างดี

2.2 ความทรงจำทางประวัติศาสตร์ล้านนา เป็นความทรงจำจากการศึกษาเรื่องราวและตำนานผ่านการศึกษาจากเอกสาร ดังนี้

ล้านนายุดตัน (พ.ศ.1839-1898) กวีกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างอาณาจักรล้านนาและอาณาจักรสุโขทัยที่พ่อขุนงำเมืองแห่งเมืองพะเยา และพ่อขุนรามคำแหงแห่งสุโขทัยทรงเป็นพระสหายกัน ดังบทประพันธ์ว่า “ตามตำนานท่านว่าพญาร่วง กลับเมืองหลวงสุโขทัยได้ไอศวรรค์ทรงค้ำถึงสหายไม่วายวัน เตรียมพลพลขันธ์อยู่คึกคัก...ถึงพะเยาเข้าประทับที่รับรอง กษัตริย์สองแสนเกษมเปรมพระทัย” (เอื้อ มณีรัตน์, 2541) ฝ่ายพญางำเมืองและพญามังราย ทรงเป็นพระญาติสืบสายเลือดร่วมต้นตระกูลเดียวกัน คือปู่เจ้าลาวจก ราชวงศ์เชียงแสน กวีจึงบรรยายถึงความสัมพันธ์ที่ว่า “เมื่อมังรายหมายรุกบุกกระหน่ำ ล่วงเลยล้ำแดนพะเยาเข้าโจมตี ขุนงำเมืองมิได้เห็นเป็นศัตรู ทรงต้อนรับขับสู้เสวนา...” (เอื้อ มณีรัตน์, 2541) ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันของกษัตริย์ทุกพระองค์ ทั้งพ่อขุนงำเมืองแห่งเมืองพะเยา พ่อขุนรามคำแหงแห่งเมืองสุโขทัย และพ่อขุนมังรายแห่งเมืองเชียงราย จึงทรงทำสัญญาทางไมตรีต่อกัน ณ ริมฝั่งแม่น้ำอิง จังหวัดพะเยา เพื่อเป็นสัญญาทางการเมืองที่ทั้งสาม

พระองค์จะไม่รุกรานกันในทางสงคราม ที่ว่า

จึงจัดงานการพิธีที่ศักดิ์สิทธิ์
เพื่อผูกมิตรสามกษัตริย์ตัดปัญหา

ให้เชิญขุนมังรายสหายมา

สามพญานั่งอิงหลังฝั่งกัน

(เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

ความทรงจำทางประวัติศาสตร์จึงเป็นเรื่องราวที่สัมพันธ์กับเหตุการณ์ในอดีต ที่ล้วนแล้วแต่มีนัยของการผลิตซ้ำความทรงจำทางสังคมให้คนรุ่นใหม่ได้ซึมซับ และเห็นสภาพเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของเรื่องราวและบุคคลในอดีตเพื่อการคงไว้และการมองประวัติศาสตร์ในฐานะที่เป็นประวัติศาสตร์นิพนธ์หรือสิ่งประกอบสร้างทางสังคม และส่งต่อความทรงจำจากรุ่นสู่รุ่นสืบไป

3. ความทรงจำทางสังคมล้านนา

ความทรงจำทางสังคมล้านนาที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ “ลำนาล้านนา” จำแนกได้ 2 กลุ่มคือ บุคคลสำคัญในพื้นที่ล้านนา และชนวนชาติสาธารณะสำคัญในพื้นที่ล้านนา ดังนี้

3.1 บุคคลสำคัญในพื้นที่ล้านนา กวีกล่าวถึงความทรงจำเกี่ยวกับบุคคลในสถานภาพต่างๆ ได้แก่ วีรบุรุษ พระมหากษัตริย์ และพระสงฆ์ ดังนี้

ตัวอย่างวีรบุรุษในตำนานล้านนา เช่น เจ้าพ่อประตุมหา จังหวัดลำปาง ผู้พลีชีพขับไล่ศัตรูพม่าที่รุกรานแผ่นดินล้านนา ดังข้อความที่ว่า “อันช่องเขาเจ้าพ่อประตุมหา เลื่องลือว่าทรงฤทธิ์ศักดิ์สิทธิ์แสน อยู่ช่องแคบแบบคายเป็นปลายแดน ของเขตแคว้นเขลางค์แต่ปางบรรพ์ ชรอยมีวีรชนผจญศึก หัวหาญอีกป้องริบอยู่ทีนั้น...” (เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

จังหวัดพะเยา กวีกล่าวถึงขุนเจือง
ธรรมิกราช พระมหากษัตริย์ลำดับที่ 2 แห่งเมือง
พะเยา ผู้ซึ่งเป็นนักรบที่กล้าหาญชาญชัย ที่ว่า
“...ขุนเจืองราชพิชิตทุกทิศา ขับไล่แกวแผ้วถาง
ล้างปัจจา...ทั้งไทยลาวชาวละว้าและข่าเขา ก็
ล้วนเล่าถึงเรื่องขุนเจืองเก่ง เป็นหัวหน้าพา
ทหารแต่กาลเพรง ไล่ละเลงเลือดสู้ศัตรุพาล” (เอื้อ
มณีรัตน์, 2541) ตัวยกเสนอให้เห็นการประกอบ
สร้างให้วีรบุรุษลำนนามีอำนาจเหนือชาติพันธุ์อื่น

ตัวอย่างเนื้อหาที่กล่าวถึงพระอริยสงฆ์
ท่านสำคัญในความทรงจำ ได้แก่ ครูบาศรีวิชัย
พระเถระชาวจังหวัดลำพูน ที่ว่า “พระผู้ซึ่งสมณะ
กรรมฐาน เป็นยอดสงฆ์องค์มหาเถรอาจารย์ นาม
ขนานครูบาศรีวิชัย...” ครูบาศรีวิชัย ผู้เป็นพระมหา
เถระสมบุรณ์พร้อมด้วยคุณธรรม และวัตรปฏิบัติ
อันประเสริฐยิ่ง ดังข้อความที่ว่า “เพราะท่านมีศีล
และธรรมประจำจิต ไม่พั้งผิดพระวินัยสัดไสสม
เชื่อว่าถึงซึ่งวิมุตติอันอุตตม ประพตติพรหมจรรย์
จริงอิงสัจจา” (เอื้อ มณีรัตน์, 2541) ตัวยกเสนอ
ให้เห็นลำนนาในฐานะพื้นที่ศูนย์กลางแห่งศาสนา
ที่ชาวลำนนายกย่องและขนานนามท่านว่า
“นักบุญแห่งลำนนา”

3.2 ธรรมชาติสาธารณะสำคัญในพื้นที่
ลำนนา ภาคเหนืออุดมสมบุรณ์ด้วยทรัพยากรทาง
ธรรมชาติ และสภาพภูมิศาสตร์ที่มีลักษณะเป็น
ทิวเขาสูง จึงมีธรรมชาติสาธารณะที่ปรากฏ เช่น
ถ้ำ แหล่งน้ำ พื้นที่ยกระดับ และพืชพรรณ
เนื้อหาที่กล่าวถึงถ้ำ พบเพียงจังหวัดเดียว ได้แก่
ถ้ำผาไท จังหวัดลำปาง ที่ว่า “ณ ถิ่นนี้มีถ้ำที่ล้ำเลิศ
สวยประเสริฐสุดแสนแดนสยาม ชื่อว่า ถ้ำผาไทย
พั้งนัยนาม คงตั้งตามเผ่าชนเชื้อคนไทย...”
(เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

เนื้อหาที่กล่าวถึงแหล่งน้ำพบว่า กวีได้
บรรยายถึงกว๊าน อ่าง และแม่น้ำ ที่เป็นแหล่งน้ำ
สำคัญและเป็นสถานที่ท่องเที่ยวประจำท้องถิ่น

นั้นๆ ตัวอย่างจังหวัดเชียงราย กวีได้กล่าว
ถึงสามเหลี่ยมทองคำ พื้นที่พรมแดนระหว่าง
ประเทศไทย ลาว และพม่า จุดบรรจบระหว่าง
แม่น้ำรวกกับแม่น้ำโขง ดังข้อความที่ว่า “จาก
เชียงแสนแล่นเรือขึ้นเหนือหน่อยจะถึงรอยต่อ
ประเทศสามเขตขัณฑ์ พม่าลาวไทยติดประชิด
กัน โลกถือลันเรียกสามเหลี่ยมทองคำ...” (เอื้อ
มณีรัตน์, 2541)

ตัวอย่างที่กล่าวถึงพื้นที่ยกระดับ เช่น
ภูเขา และดอย ในจังหวัดเชียงใหม่กล่าวถึง
“ดอยสุเทพ” แหล่งท่องเที่ยวไปไหว้พระธาตุ
สำคัญ ดังข้อความที่ว่า “...บ้างก็ไปไหว้พระธาตุ
พระศาสดา ด้วยศรัทธาขังนักหวังมรรคผล อเนก
อนันต์บรรดาสาธุชน ขึ้นไปบนอารามตามบรรได”
(เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

จังหวัดน่าน กวีระบุถึงพรรณไม้ที่พบ
เฉพาะที่จังหวัดน่านหรือภาคเหนือ คือ ดอกชมพู
คา ที่ว่า “...ดอกชมพูภูคาที่หายาก งดงามมากมี
อยู่บนภูเขา ต้นสุดท้ายในโลกโซคไม่เบา สูงเสลา
นำดูบนภูคา” (เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

4. ความทรงจำกับอัตลักษณ์วัฒนธรรม ลำนนา

สำนักงานราชบัณฑิตยสภาให้นิยามความ
หมายของคำว่า อัตลักษณ์ หมายถึง ผลรวมของ
ลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งทำให้สิ่งนั้น
เป็นที่รู้จักหรือจำได้ เช่น สังคมแต่ละสังคมมี
อัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเอง (สำนักงาน
ราชบัณฑิตยสภา, 2550) อัตลักษณ์วัฒนธรรม
ลำนนา จึงเป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวที่บ่งบอกและ
ชี้ชัดตัวบุคคล สังคม ชุมชนนั้นๆ ทั้งภาษา ศาสนา
และวัฒนธรรมท้องถิ่น เมื่อได้ศึกษากวีนิพนธ์เรื่อง
ลำนาล้านนาพบว่า กวีได้กล่าวถึงความทรงจำกับ
อัตลักษณ์วัฒนธรรมลำนนาไว้ 2 ประการ ได้แก่
อัตลักษณ์ทางศาสนสถาน และอัตลักษณ์ทาง
ประเพณี มีรายละเอียดดังนี้

4.1 อัตลักษณ์ทางศาสนสถาน ศาสนสถาน หมายถึง สถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนา เช่น โบสถ์ วิหาร สถูป เจดีย์ เป็นศาสนสถานทางพระพุทธศาสนา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) กวีสะท้อนอัตลักษณ์ของสถาปัตยกรรมล้านนา และความเจริญทางพุทธศาสนาของดินแดนล้านนาในอดีต ซึ่งเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศมาเยี่ยมชม ตัวอย่างจังหวัดลำพูน มีเนื้อหาที่กล่าวว่า "...มีเสาหงส์ธงห้อยห่วงร้อยรัดหอนสะบัดโบกพริ้วปลิวไสว ตุงกระด้างอย่างกระดานเป็นงานไม้ ล้านนาไทยทำแบบไว้แบบยล" (เอื้อ มณีรัตน์, 2541, หน้า)

ในจังหวัดน่าน กวีบรรยายอัตลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมทางศาสนสถาน โดยเฉพาะวัดวาอารามที่มีศิลปะอันล้ำค่า และความวิจิตรงดงามอยู่ทั่วทุกมุมเมือง ตัวอย่างเช่น "วัดภูมินทร์ศิลปะฝาผนัง ก็โด่งดังไปไกลคนไชขาน" "วัดหนองบัวชื่อตั้งอยู่วังผา มีภาพฝาเขียนวิจิตรพิศวงน" "วัดพระธาตุแช่แห้งแหล่งชุมชน ชวนเยี่ยมยลไหว้พระธาตุองค์ศาสดา" "พระพุทธรูปนันทบุรีฯ เป็นศรีศาสน...ชื่อว่าวัดช้างค้ำผ่องอำไพ ศิลป์สมัยลังกาอีสาน" (เอื้อ มณีรัตน์, 2541) ความรุ่งเรืองทางอัตลักษณ์ด้านสถาปัตยกรรมของเมืองน่านนับเป็นจุดเด่นที่กวีแสดงพรรณนาที่ควรอนุรักษ์ให้คงอยู่และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมให้เกิดความยั่งยืนต่อไป ดังบทประพันธ์ที่ว่า "เพราะห่างไกลไร้ผู้เซ็ดซุซื่อ ไม่เลื่องลือเรื่องรองผ่องเฉลิม หากทุกผู้รู้คุณช่วยจุนเจิม จะสานเสริมศิลป์น่านเนิ่นนานเนา" (เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

4.2 อัตลักษณ์ทางประเพณี พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 อธิบายว่าประเพณี หมายถึง สิ่งที่นิยมถือประพฤติปฏิบัติสืบ ๆ กันมาจนเป็นแบบแผนขนบธรรมเนียม หรือจารีตประเพณี (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) กวี

กล่าวถึง ความทรงจำทางประเพณีที่แสดงให้เห็นการใช้ชีวิต วัฒนธรรมที่เป็นจุดเด่นของจังหวัดนั้นๆ ตัวอย่างจังหวัดน่าน มีเนื้อหาเด่นกล่าวถึงประเพณีการแข่งขันเรือยาว ที่ว่า "...แข่งเรือยาวชาวบุรีมีรางวัล คนเืองนันต์แน่นสนุกกันทุกปี..." (เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

ในจังหวัดแม่ฮ่องสอน กวีกล่าวถึงประเพณีปอยส่างลอง หรืองานบวชลูกแก้ว เป็นหนึ่งในงานประจำปีของชาวไทยใหญ่ในเมืองสวายหมอก เพื่อทำการบรรพชาเป็นสามเณร นับเป็นมนต์เสน่ห์หนึ่งในงานประจำปีที่งดงามเป็นอัตลักษณ์ ดังบทประพันธ์ที่ว่า "ปอยส่างลองแม่ฮ่องสอนกระฉ่อนชื่อ ชนเชื้อถือพร้อมพริกสมัศรสมาน เดือนเมษาทุกปีจะมีงาน ทุกหมู่บ้านจัดบวชผนวชเณร..." (เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

กล่าวได้ว่าพื้นที่ความทรงจำทางสังคมและวัฒนธรรม พบว่า กวีนำเสนอความทรงจำผ่านตัวบทของวรรณกรรม ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้และความรอบรู้ในเรื่องราวของสังคมและท้องถิ่นเมืองเหนือ เพราะกวีเลือกหยิบสิ่งเด่นที่เห็นจับใจมากกล่าวผ่านการนำเสนอจากการรอบรู้ การศึกษา และความทรงจำที่มุ่งถ่ายทอดและเล่าเรื่องราวตามเหตุการณ์ที่เป็นจริง นับเป็นการเผยแพร่เรื่องราวของสภาพสังคมเมืองเหนือ ศิลปะและวัฒนธรรมของท้องถิ่นล้านนาไว้เป็นลายลักษณ์อักษรอย่างดียิ่ง

2. ขนบ และ ลักษณะเด่นด้านวรรณศิลป์ในลำนำล้านนา

ขนบทางวรรณศิลป์เป็นแบบแผนและวิธีการบางประการในการแต่งวรรณคดีที่ได้รับการยอมรับและทำตามกัน ซึ่งโดยทั่วไปอาจเป็นแบบแผนการประพันธ์ทางฉันทลักษณ์ สวรรค์ของเรื่อง โครงเรื่อง ตัวละคร และศิลปะการประพันธ์ (ธเนศ เวศร์ภาดา, 2549) ขนบในที่นี้จึงหมายถึง ขนบนิยมซึ่งเป็นแบบแผนในการ

ประพันธ์ที่ปรากฏในกวีนิพนธ์ “ลำนําล้านนา” 2 ประเด็นได้แก่ ขนบนิยมของกลอนลำนํ่า และ ขนบและลักษณะเด่นด้านวรรณศิลป์ มีรายละเอียดดังนี้

1. ขนบนิยมของกลอนลำนํ่า

1.1 การตั้งชื่อ “ลำนําล้านนา” คำว่า “ลำนํ่า” เป็นคำนาม หมายถึง บทกลอนที่ใช้ขับร้อง ได้แก่ บทละคร สักวา เสภา บทดอกสร้อย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) สอดคล้องกับที่ กำชัย ทองหล่อ (2537) กล่าวถึงกลอนลำนํ่าว่าเป็นกลอนที่ใช้สำหรับขับ ร้อง หรือสวด ให้มีทำนองต่างๆ ได้แก่ กลอนละคร กลอนสักวา กลอนเสภา และกลอนขับร้อง ทั้งนี้ กลอนลำนํ่าอาจรวมถึงกลอนที่แต่งขึ้นทั่วๆ ไป แล้วนำมาขับร้องประกอบเข้ากับดนตรีด้วยก็ได้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2550) ส่วนคำว่า “ล้านนา” ปัจจุบัน หมายถึง บริเวณ 8 จังหวัดภาคเหนือของประเทศไทย ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง เชียงราย พะเยา แพร่ น่าน และแม่ฮ่องสอน

“ลำนําล้านนา” น่าจะมีความหมายว่า บทกลอนที่ใช้ขับร้องเรื่องราวที่เกี่ยวกับอาณาจักรล้านนา เพื่อบรรยายดินแดนแห่งภูมิปัญญาที่สั่งสมมาแต่อดีต วัฒนธรรมประเพณีอันเก่าแก่โบราณ มักมีเรื่องเล่าประกอบเพื่ออธิบายลักษณะที่มา ประวัติความเป็นมา ที่ล้วนผูกพันกับวิถีชีวิตของชาวล้านนาอย่างแนบแน่น “ลำนําล้านนา” จึงเป็นการตั้งชื่อโดยใช้คำนามบอกขอบเขตและอาณาเขตพื้นที่ ผูกกับประเภทของคำประพันธ์ ซึ่งชื่อเรื่องดังกล่าวมีความสอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

1.2 ขนบด้านรูปแบบคำประพันธ์

“ลำนําล้านนา” เป็นกวีนิพนธ์ที่แต่งขึ้นโดยใช้คำประพันธ์ประเภทกลอนลำนํ่า มีความยาว 1,462 คำกลอน โดยมีรูปแบบเป็นกลอนสุภาพ จำนวน 731 บท และรูปแบบโคลงใน

บทปัจฉิมลิขิต จำนวน 2 บท

โดยคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพเป็นคำประพันธ์ที่มีการเล่นสัมผัสนอกเป็นไปตามฉันทลักษณ์ทุกประการ แต่ไม่บังคับหรือห้ามเสียงสูงต่ำ สัมผัสใน มีการใช้สัมผัสในทุกวรรค วรรคละ 2-4 แห่ง ส่วนใหญ่เน้นสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะ และไม่บังคับการใช้คำแบบตายตัว แต่สำนวนกลอนมีความไพเราะด้วยสัมผัสที่ประสานกันได้อย่างกลมกลืน ดังคำประพันธ์ที่ว่า

“...มีหินย้อยห้อยยาวสาวก่อง ดูเรื่อง
รองราวประกายเพชรพรายใส น้ำหยดหยะเปาะ
แปะแหมะแหมะไป เย็นจับใจยิ่งล้ำในถ้ำทอง...”
(เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

สำหรับคำประพันธ์ประเภทโคลงในบทปัจฉิมลิขิต มีรูปแบบเป็นโคลงกระทู้ในบทแรก และโคลงสี่สุภาพในบทสุดท้ายของเรื่อง โดยจะพบสัมผัสพยัญชนะมากกว่าสัมผัสสระ การบังคับเอกโท กวีใช้บังคับเอกโทตามฉันทลักษณ์ดั้งเดิมคือ บังคับเอก 7 แห่ง บังคับโท 4 แห่ง ขณะเดียวกันบางแห่งกวีใช้คำตายแทนบังคับเอกโทดังกล่าว ส่วนฉันทลักษณ์ของโคลงกระทู้มีลักษณะเช่นเดียวกับโคลงสี่สุภาพ แต่ตั้งคำหน้าแต่ละบาทเป็น 1 คำ เรียกว่าโคลงกระทู้หนึ่ง ที่ชนิดคำข้างหน้าเป็นชื่อเรื่อง ที่ว่า

ลํ่า	พังเพียงอาดมเอื้อ	มณีรัตน์
นํ่า	เรื่องราวสารพัด	แพร่ไว้
ลํ่าน	นาแปดจังหวัด	เวียนทั่ว ถึงแฮ
นํ่า	เนกสารัตถ์ไสร	ส่องพื้นภูมิเหนือ
ลํ่าเนียง	เวียงสมุทร	เชื้อ เชิญประพันธ์
เกรงนักจักบ่บรร		ลุแล้ว
นํ่าหยดแต่ละหยาดพลัน		พูนภาช-นะนา
ไต่หย่อนวอนปราชญ์แก้		กลับให้เห็นสม

(เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

รูปแบบคำประพันธ์ในลำนำลำนาดัง กล่าวสะท้อนให้เห็นว่า กวียังคงรักษาขนบด้านรูปแบบดั้งเดิมไว้ แต่มีความยืดหยุ่นในเรื่องจำนวนคำขณะเดียวกัน ก็ได้เน้นการเล่นสัมผัสในทั้งสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะ จึงทำให้ลีลาและจังหวะของคำประพันธ์ มีความไพเราะทั้งด้านเสียงและความหมาย

2. ขนบและลักษณะเด่นด้านวรรณศิลป์

ขนบและลักษณะเด่นทางวรรณศิลป์มีส่วนทำให้กวีนิพนธ์พื้นถิ่นร่วมสมัยเรื่อง “ลำนำลำนา” มีความไพเราะทั้งในระดับการใช้คำ ความหมาย และความคิดนั้น เกิดจากศิลปะการใช้ภาษาที่มีการเลือกสรรถ้อยคำทั้งความเรียบง่าย และความสละสลวย ผลจากการศึกษาพบว่ามี 3 ระดับ ได้แก่ ระดับเสียง ระดับคำ และระดับความ ดังนี้

2.1 ระดับเสียง ได้แก่ การเล่นเสียงสัมผัสและการเล่นคำเล่นเสียง

2.1.1 การเล่นเสียงสัมผัส เสียงสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะปรากฏในกลอนลำนำเรื่องนี้โดยตลอด กวีนิยมใช้ทั้งสัมผัสสระและสัมผัสพยัญชนะ ซึ่งตำแหน่งการเล่นเสียงสัมผัสมีทั้งในวรรคเดียวกัน ในบาทเดียวกัน และระหว่างบท ตัวอย่างการเล่นเสียงสัมผัสมีดังนี้

...กอก้านกิ่งมิ่งไม้ใบช่อมู่
แผ่ปกคลุมครีมีครีกด้วยพฤษภา
ฝูงลิงโลดโดดโต้อยู่ไปมา
เก็บผลปลี่ยนเปลือกช่างเลือกกิน

ลูกอ่อนแอมแม่มอยู่แอบอก
ห้อยโหนหกหัวหันดูผ่นผิน
ชะนีโหวโยโยให้ยามไต่ยีน
ตั้งจะรินหลังชลเนตรนอง.....

(เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

บทประพันธ์ข้างต้นกวีใช้เสียงสัมผัสพยัญชนะในวรรคเดียวกัน ดังนี้ คู่ คือ การใช้พยัญชนะตัวเดียวกันเรียงกัน 2 คำ เช่น มิ่ง-ไม้ ลิง-โลด ปลี่ยน-เปลือก เทียบคู่ คือ การใช้พยัญชนะตัวเดียวกันเรียงกัน 3 คำ ดังเช่น กอ-ก้าน-กิ่ง และ คลุม-ครีมี-ครีก เทียบรถ คือ การใช้พยัญชนะตัวเดียวกันหรือเสียงคล้ายกัน เรียงกัน 5 คำ เช่น ห้อยโหนหกหัวหัน แทรกคู่ คือ การใช้พยัญชนะตัวเดียวกันหรือคู่กัน เรียงกัน 2 คำ หรือ 3 คำ โดยมีพยัญชนะอื่นคั่นกลาง 1 คำ เช่น ลูกอ่อนแอมแม่ม นอกจากนี้ กวีใช้เสียงสระในวรรคเดียวกัน ดังนี้ กิ่ง-มิ่ง ไม้-ใบ โลด-โดด แอ-แม่ม และโหวโย-โยย ส่วนสัมผัสระหว่างบทใช้สัมผัสสระคำว่า กิน-ผิน เป็นต้น

2.1.2 การเล่นคำเล่นเสียง บทประพันธ์เรื่องลำนำลำนา พบการเล่นคำเล่นเสียงที่มีความหมายพ้องกันหรือใกล้เคียงกัน เช่น ในบทกลอนที่ว่า แยมยิ้ม เพรศพริ้ม ทรวดทรง พริ้วพราย กริดกราย และนวนาค คำเหล่านี้ล้วนทำให้เกิดความไพเราะและจังหวะของเสียง ซึ่งมีผลต่อความชัดเจนของภาพ ความหมาย ทำให้เข้าใจอาการ ซึ่งมีผลต่อการสร้างจินตนาการในใจผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ความว่า

...กระแจจันทน์เจิมแก้มยั่วแยมยิ้ม
ช่างเปรศพริ้มสรรพางค์ตั้งนางหงส์
สาวเชื้อไทยใหญ่ยวนชวนพะวง
ดูทรวดทรงบอบบางอย่างกินนร

ไว้ผมมวยสวยสมแสนคมสัน
ทศเกษตรกรณด้วยดอกเอื้องสีเหลืองอ่อน
สวมเสื้อแพรพริ้วพรายกริดกรายกร
กางร่มจรนวนายขนาดสวยบาดใจ...

(เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

2.2 ระดับคำได้แก่ การสรรคำและการใช้ คำในภาษากวีสมัยใหม่

2.2.1 การสรรคำ การใช้คำในกวี
นิพนธ์เรื่องนี้ กวีเน้นใช้คำง่าย สื่อความหมาย
ชัดเจน เหมาะสมกับประเภทงานประพันธ์และ
เหมาะสมกับเนื้อหา กล่าวคือ แม้จะใช้คำง่ายแต่
คำที่ใช้แต่ละช่วงก็คำนึงถึงวัฒนธรรมการใช้ภาษา
และความเหมาะสมกับสถานภาพ ตัวอย่างเช่น
เมื่อกล่าวถึงสาวดอกคำใต้ซึ่งเป็นสามัญชนทั่วไป
ก็จะใช้ภาษาพูดแบบชาวบ้านทั่วไป เช่น “แต่ส่วน
มากยากแค้นแสนสาหัส ต้องดูหรั้ดดูเห้รเตร็จ
เตร่หนี ไปประกอบอาชีพโสเภณี ชื่อเสียงปี่ปน
ยับนํ้าอับอาย” (เอื้อ มณีรัตน์, 2541) และเมื่อ
กล่าวถึงกษัตริย์ ก็จะใช้คำราชาศัพท์และถ้อยคำ
ภาษาที่เหมาะสมกับสถานภาพ ดังตัวอย่างกวี
ถวายพระพรพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร
มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร
เนื่องในวโรกาสมหามงคลสมัยพระราชพิธี
กาญจนาภิเษก ฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี
ที่ว่า “เป็นฉัตรชั้นกันเกล้าของเหล่าราชฎ์ ได้
เบื้องบาทพิตรอดิศร คุ่มครองชาติศาสนาให้
ถาวร ถวายพระพรขอพระองค์ทรงพระเจริญ”
(เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

2.2.2 การใช้คำในภาษากวีสมัยใหม่
ตามชนบแต่เดิมมา ภาษากวีจะจัดเป็นภาษา
พิเศษในแง่ของการใช้คำซึ่งจะเป็นศัพท์วรรณคดี
โดยเฉพาะ ซึ่งหมายถึงเป็นศัพท์ที่มาจากภาษา
บาลี สันสกฤต หรือเขมร อันเป็นการเน้นถึง
ภูมิปัญญาแห่งความเป็นปราชญ์ทางภาษา
ของกวี (สุจิตรา จงสถิตยัวัฒนา, 2556) เมื่อ
พิจารณาการใช้ภาษาของกวีจะมีความเป็น
ปัจเจกบุคคลค่อนข้างสูง กล่าวคือการใช้ภาษาตาม
ชนบทกวีโบราณ และการใช้ภาษาที่เรียบง่ายไม่มี
ศัพท์ทางวรรณคดีตามชนบเดิม เช่น

สอนให้ปลูกไม้ผลที่บนดอย
ดีไม่น้อยทั้งบรรดาบุพผาพันธุ์
เดี๋ยวนี้ชาวเขามีรถขี่โก้
จุกจุกไขว่เขี้ยวหนาใครอย่าหยัน
ขายส่งออกนอกเนื่องดูเชื่องครัน
ระดับชั้นอินเตอร์มูเซอม่้ง
(เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

การใช้คำเรียบง่ายแต่เป็นการเล่น
คำสัมผัสนั้น นับเป็นลักษณะร่วมที่สำคัญของกวี
ร่วมสมัย ศัพท์สมัยใหม่ที่กวีใช้ เช่น รถขี่โก้
อินเตอร์ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะต้องการเสนอ
ความคิดให้ตรงความหมาย และไม่มีความเป็น
ที่ต้องคิดศัพท์ใหม่เพื่อความเสนาะเพราะพริ้ง
กวีจึงได้สร้างภาษาตามลีลาเฉพาะของตนเอง
ทำให้เกิดการผสมผสานระหว่าง “ชนบ” ที่มี
ลักษณะพริ้งพรายด้วยเสียงสัมผัสและการเล่นคำ
กับลีลาวรรณศิลป์เฉพาะตน

2.3 ระดับความ ลักษณะวรรณศิลป์ใน
ระดับความนี้จะวิเคราะห์วิจารณ์ในด้านภาพพจน์
โวหารตลอดจนรสวรรณคดีและกวีโวหาร โดยมี
รายละเอียดและตัวอย่างดังนี้

2.3.1 ภาพพจน์ เป็นศิลปะการใช้
ภาษาเพื่อเพิ่มอรรถรสให้แก่คำและความหมาย
ซึ่งอาจให้ความหมายกำกวม คลุมเครือ และไม่
ตรงตามความหมายเดิมที่เข้าใจกันมา ผู้รับสาร
ต้องอาศัยความรู้ ความคิด ความเข้าใจในบริบท
คำโดยรอบ และจินตนาการเทียบเคียง ลักษณะ
ของภาพพจน์ที่ปรากฏใน “ลำนํ้าลํ้าบนานา” มีดังนี้

กวีสร้างภาพพจน์หลายลักษณะ
เช่น ภาพพจน์อุปลักษณ์ที่มีภาพพจน์อุปมา และ
อุปพจน์สอดแทรก ดังคำกลอนในตอนสมเด็จพระเจ้า
ที่ว่า

พระคุณท่านสุตประมาณประมวลหมด
 จักจรตจารีกัไว้ศึกษา
 เอาสุเมรุเป็นตัวปากกา
 พื้นนภาเป็นกระดาษวาดบรรจง
 หนึ่งเล่าเอาชลามหาสมุทร
 เป็นประดุกน้ำหมึกนี้กระสงค์
 จนสมุทรแห่งหมดทุกหยดลง
 เชื่อว่าคงจะไม่จบครบข้อความ
 (เอื้อ มณีรัตน์, 2541, หน้า 71)

คำกลอนข้างต้นมีข้อความภาพพจน์ ดังนี้
 “เอาสุเมรุเป็นตัวปากกา พื้นนภาเป็น
 กระดาษวาดบรรจง” เป็นภาพพจน์อุปมา
 ที่เปรียบเทียบเขาเป็นปากกา และพื้นท้องฟ้าเป็น
 กระดาษ ก็ไม่สามารถพรรณนาพระคุณอันยิ่งใหญ่
 ที่สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีมอบให้
 ปวงชนได้หมดทุกเรื่องราว

“หนึ่งเล่าเอาชลามหาสมุทร เป็นประดุก
 น้ำหมึกนี้กระสงค์” เป็นภาพพจน์อุปมาที่
 เปรียบน้ำในมหาสมุทรเหมือนกับน้ำหมึกปากกา
 ก็ไม่สามารถเขียนบรรยายพระเมตตาคุณอันสุด
 ครอบงำได้

“จนสมุทรแห่งหมดทุกหยดลง เชื่อว่า
 คงจะไม่จบครบข้อความ” เป็นภาพพจน์อุปมา
 กล่าวเกินจริงให้เห็นพระมหากรุณาธิคุณที่
 พระองค์ทรงมอบให้กับพสกนิกรและผืนแผ่นดิน
 ไทยที่ไม่สามารถบรรยายได้อย่างจบความ

2.3.2 โวหารการเขียน เป็นถ้อยคำ
 ที่ใช้ในการสื่อสารด้วยการเรียบเรียงอย่างมี
 วิธีการ และมีศิลปะเพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราว
 และความรูสึกตรงตามกับผู้ส่งสารต้องการ โวหาร
 โดยทั่วไปได้แก่ บรรยายโวหาร พรรณนาโวหาร

สาธกโวหาร และเทศนาโวหาร เมื่ออ่านวิเคราะห์
 ลำนำล่านาพบว่า โวหารที่กวีนำเสนอได้อย่าง
 โดดเด่นเป็นเลิศ คือ พรรณนาโวหาร

ตัวอย่างพรรณนาโวหาร กวีได้แทรก
 การนำเสนอวรรณคดีเรื่องลิลิตพระลอ โดยการ
 พรรณนาเรียกว่า “เข้าแบบ” ซึ่งกวีใช้วิธีการเข้า
 แบบที่เกิดด้วยคำนิยมการเคารพครู เมื่อมีการ
 บรรยายที่ดงามอยู่แล้ว กวีจะยึดถือเอาเป็นแบบ
 ฉบับจนกลายเป็นขนบนิยมลักษณะการพรรณนา
 สิ่งต่าง ๆ (เรีนฤทัย สัจจพันธ์, 2526) ดังการนำชื่อ
 พรรณไม้ ดอกไม้ นก และสัตว์ป่านานาชนิด ที่กวี
 มีความชื่นชอบและดื่มด่ำในความไพเราะงดงาม
 จึงนำมาแทรกในงานประพันธ์ของตนเองอย่าง
 ประสานกลมกลืน และใช้ศิลปะของการแต่งด้วย
 ถ้อยคำที่สวยงามตามแบบฉบับของตนเอง ดังบท
 ชมธรรมชาติที่ว่า

บทชมนก

“...นกก็โค้งส่งเสียงฟางเพียงพจน
 นั้นนกก็ด่าร้องก้องในป่า
 นกเค้ากู่อยู่บนต้นตุมกา
 อยากรู้อาหารไรให้หาถนอง...”

บทชมไม้

“...ตะลิงปลิงชิงชังมะดันมะดู
 มะไฟลูกเหลืองแดงแซมซ่า
 สมอสมี่มีมากแลหลากหลาย
 กรดมะกาดินหินลิ้นกระบือ...”

บทชมปลา

“...ตะเพียนทองล่องลอยคล้อย

คลาคลาด

เหล่าปลาหลากหลายสลัดกันสับสน
 ปลาตะพากมากมายว่ายเวียนวน
 ปลาหมอปันฟองน้ำค้ำคองคา...”

(เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

2.3.3 รสวรรณคดีและกวีโฆหาร การนำเสนอและการรับรู้ทางอารมณ์ของ รสวรรณคดีและกวีโฆหารมีลักษณะที่คล้ายกัน โดยรสนทางวรรณคดี คือ การแสดงออกเป็นสื่อ นำความนึกคิด ความสะเทือนใจ และจินตนาการ ของผู้แต่งออกสู่ผู้อ่าน ที่ทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึก และความเข้าใจต่อเรื่องราว (กุหลาบ มัลลิกะมาส, 2531) ส่วนกวีโฆหาร คือ ถ้อยคำ สำนวน และ ชั้นเชิงในการแต่งคำประพันธ์ของกวี โดยมุ่ง ประสิทธิภาพทางอารมณ์ที่ทำให้บทกวีถึงพร้อม ด้วยแ่งงามของเสียงและความหมาย ใต้แก่ เสาวรจณี นารีปราโมทย์ พิโรชวาที และสัลลา ปังคพิไสย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2552) รส วรรณคดีและกวีโฆหารบางลักษณะเป็นไป ในทำนองเดียวกัน ตัวอย่างเช่นบทประพันธ์ที่กวี ได้พรรณนาถึงวรรณคดีเรื่องลิลิตพระลอ ในตอน พระลอลาพระราชมารดา ให้คุณค่าทั้งกฤณารสกับ สัลลาปังคพิไสย ที่ว่า

นางบุญเหลือเนื้อสันประหวั้นไหว
แสนอาลัยลูกยาน้ำตาพลั่ง...
ยุ้งรินไรมีให้ต่อมถนอมนัย
เฝ้าพุ่มฟักตั้งแต่เพียงไร่เตี้ยงสา
ให้ตีมนมชมชื่นรื่นอร่า
จนเติบกล้ำรูปรางสำอางองค์
แม่หวังใจไว้อยากจะฝากผี
มาบัดนี้ผิดคาดพลาดประสงค์
เจ้ารักหญิงทิ้งแม่ได้แต่ปลง
ก็ขอจงสุขสวัสดิ์กำจัดภัย

(เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

ความมั่งคั่งงามในด้านรสวรรณคดีและกวี โฆหารข้างต้น กวีรังสรรค์ขึ้นอย่างประณีตนับ เป็นการสืบทอดและการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ที่นำ พื้นฐานความรู้ประพันธ์ศาสตร์และแรงบันดาลใจ

ใจจากการศึกษารสวรรณคดีโบราณในฐานะเป็น วรรณคดีชั้นครูให้มีคุณค่าเทียบเคียงกับวรรณคดี แบบฉบับอย่างใกล้เคียงกัน

การนำเสนอเนื้อความอีกตอนหนึ่งที่ว่า พระลอได้นางเพื่อนนางแพง ให้คุณค่าทั้งศฤงคาร รสกับนารีปราโมทย์ในบทอัครจรรย์ กวีสื่อเรื่อง เพศสัมพันธ์โดยยังคงกรอบของขนบการประพันธ์ และวิธีคิดเกี่ยวกับการสื่อความหมายเรื่องเพศ โดยใช้สัญลักษณ์ตามขนบวรรณคดีไทยแต่อดีต ดังความกล่าวว่า

อัครจรรย์ลั่นเลื่อนสะเทือนโลก
สุเมรุโยกเอนโอนจะโค่นหัก
ท้องทะเลเรรวนปั่นป่วนนัก
เกิดคลื่นยักษ์ซัดฝั่งจนพังกินท์
โลมาล่องท่องสมุทรตำผุดไผล
แล้ววายโผซบหลับอยู่กับหิน
พระเหนื่อยอ่อนนอนกลางหว่างยุพิน
สมถวิลที่นั่นกับบรรทม

(เอื้อ มณีรัตน์, 2541)

ตามที่กล่าวมา อาจกล่าวสรุปได้ว่าขนบ ทางวรรณศิลป์ที่ เอื้อ มณีรัตน์ ใช้ในกวีนิพนธ์เรื่อง ลำนาล้านนา มีทั้งการใช้ขนบวรรณศิลป์ที่ผสม ระหว่างคุณค่าวรรณศิลป์เดิมและใหม่ได้อย่าง แยกคาย

สรุปและการอภิปรายผล

กวีนิพนธ์ “ลำนาล้านนา” ผลงานการ ประพันธ์ของ เอื้อ มณีรัตน์ กวีชาวล้านนา แต่ง ขึ้นโดยใช้คำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ จำนวน 731 บท และโคลงในบทปัจฉิมลิขิต จำนวน 2 บท ด้วยบทนำเสนอเรื่องราวของ 8 จังหวัดภาคเหนือ ของไทย หรือที่เรียกว่า “ล้านนา” ผ่านความทรง จำทางสังคมและวัฒนธรรมในฐานะสิ่งประกอบ

สร้างทางสังคม โดยการจดจำและคัดสรรเรื่องราวให้ผู้อ่านได้เห็นสภาพสังคม ประวัติศาสตร์ สถานที่ ธรรมชาติและเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับบุคคลสำคัญ เพื่อให้สมาชิกของสังคมรับรู้และมีความทรงจำร่วมกัน ซึ่งการทบทวนอดีตก็อาจทำให้ได้บทเรียนที่ดีสำหรับปัจจุบัน หรืออาจเป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้างพื้นที่แห่งความทรงจำให้ดำรงอยู่ในสังคมร่วมสมัยต่อไป

ด้านขนบและลักษณะเด่นนวนิยายระดับเสียง ระดับคำ และระดับความ ในระดับเสียงและคำ เน้นการใช้คำง่าย สื่อความหมายที่ชัดเจน คำนี้ถึงวัฒนธรรมการใช้ภาษาที่เหมาะสม มีการเล่นคำ เล่นเสียง ทำให้กลอนมีความไพเราะ สละสลวย และระดับความ พบการใช้ภาพพจน์และโวหารที่ก่อให้เกิดจินตภาพ จินตนาการ และอารมณ์สะเทือนใจ ทำให้เห็นลีลาวรรณศิลป์ของผู้ประพันธ์ที่เป็นกวีชาวล้านนาและเป็นกวีสมัยใหม่ แต่ยังคงสืบทอดขนบวรรณศิลป์ของไทยที่มีรากฐานการใช้ศิลปะการประพันธ์อันประณีต มิได้แตกต่างจากต้นแบบขนบวรรณศิลป์ดั้งเดิม

สอดคล้องกับที่ สุภาพร พลายน้อย (2541) ศึกษาเปรียบเทียบนิราศของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร และวรรณคดีนิราศในสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งให้เห็นว่าวรรณคดีนิราศในสมัยรัตนโกสินทร์เป็นจำนวนมาก สืบทอดขนบในการแต่งจากวรรณคดีนิราศของเจ้าฟ้าธรรมธิเบศร อีกทั้งมีการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้นมาผสมผสานทำให้เป็นเอกลักษณ์ส่วนตัวที่ดำเนินควบคู่ไปกับการสืบทอดขนบการประพันธ์ดั้งเดิมไว้

กล่าวได้ว่าความดีงามของเนื้อหา กลวิธี การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ประกอบทั้งรูปแบบคำประพันธ์ วรรณศิลป์ และศิลปะการประพันธ์ที่ลงตัว นับได้ว่า “ลำนาล้านนา” เป็นกวีนิพนธ์อีกเรื่องที่มีคุณภาพ เป็นตัวบทหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการนำเสนอและสืบทอดเรื่องราวของท้องถิ่นล้านนา ตลอดทั้งการมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะการสร้างสรรค์กวีนิพนธ์ที่มีคุณค่าทั้งทางปัญญา อารมณ์ และสืบทอดสมบัติวรรณศิลป์ให้คงอยู่สืบไป

เอกสารอ้างอิง

- กุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ และคุณหญิง. (2551). บทละครเรื่องอิเหนา พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เพชรเมื่อดงามของวรรณคดีไทย. *วารสารราชบัณฑิตยสถาน*, 33(1), 148-157.
- กุหลาบ มลลิกะมาส. (2531). *ความรู้ทั่วไปทางวรรณคดีไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 6). ชวนพิมพ์.
- กำชัย ทองหล่อ. (2537). *หลักภาษาไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 9). อมรรการพิมพ์.
- ชเนศ เวศร์ภาดา. (2549). *หอมโลกรวรรณศิลป์*. ปาเจรา.
- นันทนัย ประสานนาม. (2557). Memory in culture. *วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ*, 21(2), 297-307.
- นันทนัย ประสานนาม. (2561). วรรณกรรมกับประวัติศาสตร์ในประเทศไทย จากมุมมองความทรงจำศึกษา. *วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 40(1), 51-84.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2550). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย ภาคฉันทลักษณ์*. ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย*. ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. นานมีบุ๊คส์พับลิเคชัน.

- รื่นฤทัย สัจจพันธ์. (2526). *ความรู้ทั่วไปทางภาษาไทย ตอนที่ 3 วรรณคดีไทย*. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุจิตรา จงสถิตยวัฒนา. (2556). *หวังสร้างศิลป์นฤมิต เพรศแพรว การสืบทอดชนบกับการสร้างสรรค์วรรณศิลป์ในกวีนิพนธ์ไทยสมัยใหม่*. คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาพร พลายเล็ก. (2541). *นิราศสมัยรัตนโกสินทร์: การสืบทอดชนบวรรณศิลป์จากพระนิพนธ์เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร* [วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2550). "อัตลักษณ์" บทวิทยุรายการ รู้ รัก ภาษาไทย. <https://shorturl.asia/QErzg>.
- เอื้อ มณีรัตน์. (2541). *ลำนนำลำนนำ*. สำนักพิมพ์ขอนแก่น.
- Tanabe, S. & Keyes, C. F. (2002). *Cultural crisis and social memory modernity and identity in Thailand and Laos*. Routledge.

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาหนองมน ภายใต้สถานการณ์โควิด-19

Factors Affecting Savings Behavior of the Clients of the Government Saving Bank, Nong Mon Branch, under the COVID-19 Situation

ผานิตย์ ธิรพลงาม¹, ธีรวิทย์ หาญเมธีคุณา², เด่นพงศ์ กุณที่กาญจน์², ณัฐิกา ทิศะษะ³
Panit Tiraponengam¹, Thirawit Hanmetheekuna², Denpong Kunteekan², Nathika Tistasas³

Received: 28 June 2022

Revised: 7 September 2022

Accepted: 14 September 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการออม ปัจจัยที่มีผลต่อการออม ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการออม และปัจจัยที่มีผลต่อการพยากรณ์พฤติกรรมการออม เก็บข้อมูลจำนวน 34 คน ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ส่วนมากเป็นเพศชาย อายุ 21-30 ปี สถานภาพโสด รายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท อาชีพพนักงานและลูกจ้างบริษัท ระดับการศึกษาปริญญาตรี ผลการศึกษาพฤติกรรมการออม พบว่า เข้าใช้บริการ 10.01-11.00 น. เลือกออมเงินฝากเผื่อเรียก วัตถุประสงค์เพื่อสำรองไว้เป็นค่าใช้จ่ายฉุกเฉินในครอบครัว ออมต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3,000, 3,001-15,000 และ 30,001 บาทขึ้นไป ปรับเปลี่ยนการออมเงินเพื่อสำรองการใช้จ่ายในอนาคตมากขึ้นและใช้ My Mo ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออม พบว่า มีความคิดเห็นในภาพรวมระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการออม พบว่า สถานภาพมีผลต่อจำนวนเงินออม รายได้ต่อเดือนมีผลต่อช่วงเวลาในการใช้บริการและจำนวนเงินออม อาชีพมีผลต่อจำนวนเงินออม อายุมีผลต่อจำนวนเงินออม อาชีพมีผลต่อการใช้ My Mo ระดับการศึกษามีผลต่อวัตถุประสงค์การออม ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพยากรณ์พฤติกรรมการออม พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการและด้านส่งเสริมการขายมีผลต่อประเภทการเลือกออมและได้ $Y_2 = 6.323 - 2.285p_6^{**} - 1.447p_4^{**}$ ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการและด้านสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพที่มีผลต่อจำนวนเงินออมและได้ $Y_4 = 4.914 - 1.851p_6^* - 1.287p_7^*$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่มีผลต่อการออม, ธนาคารออมสิน, ภายใต้สถานการณ์ COVID-19

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

² อาจารย์พิเศษ, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

³ นักศึกษา, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก

¹ Assistant Professor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajamangala University of Technology Tawan-ok

² Special instructor, Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajamangala University of Technology Tawan-ok

³ Student in Faculty of Humanities and Social Sciences, Rajamangala University of Technology Tawan-ok

Abstract

This research studied personal factors, saving behaviors, factors affecting savings, differences between personal factors and saving behaviors, and factors affecting saving behavior forecasts. The data were collected from 34 samples. The results of the personal factor study illustrated that the majority were male, 21-30 years of age, single, with monthly income 10,001-20,000 Baht, and served as company staff and employees; they also had a Bachelor's Degree. For the saving behavior, it was discovered that they engaged the services between 10.01 AM-11.00 AM, selected the demand deposit with the purpose of reservation for family emergency expenses. The savings were 3,000, 3,001-15,000, and 30,0001 Baht and above, adjusted the savings for future reservation more, and applied My Mo. For the factors affecting savings, it was found that the overall opinions were ranked at a moderate level with a mean of 3.32. The results of differences between personal factors and saving behaviors indicated that a persons status affected the amount of saving, monthly income affected the period of engaging services and amount of saving, and occupation affected the amount of saving. Additionally, age affected the amount of saving, occupation affected using My Mo, and educational level affected the saving purposes. The results as to the factors affecting saving behavior forecast illustrated that the factors of service procedures and sales promotion affected the type of saving with $Y_2 = 6.323 - 2.285p_6^{**} - 1.447p_4^{**}$. The factors of service procedures and physical nature creation and presentation affected the amount of saving with $Y_4 = 4.914 - 1.851p_6^* - 1.287p_7^*$.

Keywords: Factor affecting saving, Government Saving Bank, COVID-19 situation

บทนำ

ในปี พ.ศ. 2564 มีการระบาดเชื้อโควิด-19 ในเขตกรุงเทพและปริมณฑลและมีผู้ติดเชื้อเดินทางเข้าจังหวัดชลบุรี รวมทั้งมีผู้ติดเชื้อในชลบุรีอยู่แล้ว ทำให้จังหวัดชลบุรีพบผู้ติดเชื้อโควิดรายใหม่เพิ่มขึ้น ดังนั้นจังหวัดชลบุรีได้ดำเนินการค้นหาผู้ติดเชื้อในเชิงรุกอย่างเข้มข้น เพื่อนำมาตรวจหาเชื้อโควิด-19 และนำมารักษา เพื่อควบคุมการแพร่ระบาดต่อไป ราชกิจจานุเบกษาได้ออกประกาศพื้นที่ควบคุมโควิดให้จังหวัด ชลบุรีเป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุดและสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชลบุรีได้มีมาตรการเคร่งครัดสุขอนามัยส่วนบุคคล (ประชาชนติดธุรกิจ, 2564) จากสถานการณ์วิกฤติการระบาดโควิด-19

ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน มีแนวโน้มการใช้จ่ายออนไลน์ที่สูงขึ้น การใช้สินค้ากลุ่ม Healthcare ในชีวิตประจำวันมากขึ้น เช่น หน้ากากอนามัยและเจลแอลกอฮอล์ฆ่าเชื้อโรค การจัดงานประชุมออนไลน์และการทำงานจากที่บ้าน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการออมของประชาชน โดยข้อมูลในหลายๆ ประเทศต่างบ่งชี้ว่าเงินออมปรับสูงขึ้นอย่างมากภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ซึ่งสาเหตุมาจากปัจจัยแรก คือการใช้มาตรการควบคุมการแพร่ระบาดในแต่ละประเทศ ส่งผลให้เกิดข้อจำกัดในการเดินทางของประชาชน และเป็นอุปสรรคต่อการใช้จ่ายและการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ปัจจัยที่สอง คือความไม่

แน่นอนของสถานการณ์การแพร่ระบาดในระยะข้างหน้าและผลกระทบทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น ส่งผลให้ประชาชนมีความระมัดระวังในการใช้จ่ายมากขึ้น และมีความต้องการออมเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉิน (Precautionary savings) ส่วนภาคธุรกิจมีความต้องการรักษาสภาพคล่องเพื่อรองรับกับสถานการณ์ที่ยังไม่แน่นอนในระยะต่อไป (ไทยรัฐออนไลน์, 2564)

ธนาคารออมสินมีบทบาทตามภารกิจด้านการส่งเสริมและระดมเงินออม ปลูกฝังให้เยาวชนได้รู้จักและรักการออม ส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วไป ทั้งข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ ตลอดจนผู้ประกอบการอาชีพอิสระ สนับสนุนการดำเนินงานของธุรกิจทุกประเภทอย่างเท่าเทียมกัน โดยการให้สินเชื่อและการร่วมลงทุนกับธุรกิจประเภทต่างๆ มีความมุ่งมั่นที่จะเป็นธนาคารเพื่อปวงชน เพื่อชุมชนและเพื่อสังคม ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองและปรับตัวตาม สถานการณ์ได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืน มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ โดยได้สนับสนุนในรูปของการลงทุนในพันธบัตรรัฐบาลและตัวสัญญาใช้เงิน พันธบัตรและหุ้นของรัฐวิสาหกิจ (ธนาคารออมสิน, 2564)

จากความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาหนองมน ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการออมของผู้ใช้บริการธนาคาร ในสถานการณ์โควิด-19 และประชาชนหรือลูกค้าสามารถนำข้อมูลไปประกอบการตัดสินใจในการออมเพื่อส่งผลประโยชน์สูงสุดกับประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของผู้ใช้

บริการการออมธนาคารออมสิน สาขาหนองมน ภายใต้สถานการณ์โควิด-19

2. เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการออมของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาหนองมน ภายใต้สถานการณ์โควิด-19

3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาหนองมน ภายใต้สถานการณ์โควิด-19

วิธีการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือลูกค้าที่มาใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาหนองมน ตั้งแต่วันที่ 22 กรกฎาคม 2564 ถึง 5 ตุลาคม 2564 จำนวน 34 คน สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) เนื่องจากเป็นช่วง เวลาที่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 และจังหวัดชลบุรีเป็นพื้นที่ควบคุมสูงสุด (ประชาชาติธุรกิจ, 2564) ทำให้มีผู้ใช้บริการจำนวนลดลงและน้อยกว่าปกติ ผู้วิจัยได้พยายามขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามและเก็บได้เฉพาะผู้ใช้บริการที่ยินดีให้ความร่วมมือเท่านั้น เนื่องจากผู้ใช้บริการระมัดระวังตนเองเพื่อให้ปลอดภัยจากการแพร่ระบาดของโควิด-19 ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ต่อเดือน อาชีพ ระดับการศึกษา

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการออม ประกอบด้วย ช่วงเวลาในการใช้บริการ วัตถุประสงค์ในการออม ประเภทการเลือกออม จำนวนเงินออมในแต่ละครั้งที่มาใช้บริการ การปรับเปลี่ยนการ

ออม และการใช้บริการแอปพลิเคชัน My Mo

ส่วนที่ 3 ส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการออมเงิน ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการขาย ด้านบุคคล ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ คือ

- 5 หมายถึงระดับการเห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึงระดับการเห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึงระดับการเห็นด้วยปานกลาง
- 2 หมายถึงระดับการเห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึงระดับการเห็นด้วยน้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยใช้สถิติเบื้องต้นได้แก่ การแจกแจงความถี่ การหาอัตราร้อยละ (Percentage) ในการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล การหาค่าเฉลี่ย (Mean) การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการแปลงผลค่าเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ

- 4.21-5.00 หมายถึงมากที่สุด
- 3.41-4.20 หมายถึงมาก
- 2.61-3.40 หมายถึงปานกลาง
- 1.81-2.60 หมายถึงน้อย
- 1.00-1.80 หมายถึงน้อยที่สุด

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics)

ในการทดสอบแตกต่างระหว่างข้อมูลส่วนบุคคลกับพฤติกรรมกรรมการออมของผู้ใช้บริการธนาคาร โดยใช้หลัก T-test, F-test

3. การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis) เป็นการศึกษความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการออมและพฤติกรรมในการตัดสินใจเลือกใช้บริการออม

สมมติฐานของการศึกษา

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพ รายได้ต่อเดือน อาชีพและระดับการศึกษา ที่แตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมการออมของลูกค้านักออมสิน สาขาหนองมน ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ที่แตกต่างกัน

2. ปัจจัยที่มีผลการออมของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาหนองมน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออมของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาหนองมน ภายใต้สถานการณ์โควิด-19

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มาใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาหนองมน ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 พบว่า ส่วนมากเป็นเพศชาย อายุ 21-30 ปี สถานภาพโสด รายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท อาชีพพนักงานและลูกจ้างบริษัท ระดับการศึกษาปริญญาตรี ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล (n = 34)

	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	18	52.9
	หญิง	16	47.1
อายุ	ไม่เกิน 20 ปี	4	11.8
	20-30 ปี	13	38.2
	31-40 ปี	10	29.4
	41-50 ปี	4	11.8
	51 ปีขึ้นไป	3	8.8
สถานภาพ	โสด	19	55.9
	สมรส	10	29.4
	หย่าร้าง	5	14.7
รายได้ต่อเดือน	ต่ำกว่า/เท่ากับ 10,000 บาท	5	14.7
	10,001-20,000 บาท	20	58.8
	20,001-30,000 บาท	4	11.8
	40,001-50,000 บาท	2	5.9
	50,001 บาทขึ้นไป	3	8.8
อาชีพ	พนักงานและลูกจ้างในบริษัท	10	29.4
	ผู้ประกอบการธุรกิจ/เจ้าของกิจการ	8	23.5
	ว่างงาน	6	17.6
	ผู้รับจ้างทั่วไป	6	17.7
	ข้าราชการและลูกจ้างหน่วยงานรัฐ	2	5.9
	พนักงานและลูกจ้างหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ	2	5.9
ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	3	8.8
	มัธยมศึกษาตอนต้น	1	2.9
	มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	4	11.8
	ปวส./อนุปริญญา	8	23.6
	ปริญญาตรี	18	52.9

ผลการศึกษาพฤติกรรมการออมของผู้ใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาหนองมน ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเข้าใช้บริการธนาคารเวลา 10.01-11.00 น. เลือกประเภทออมเงินฝาก เมื่อเรียกมีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อสำรองไว้เป็น

ค่าใช้จ่ายฉุกเฉินในครอบครัว จำนวนเงินในการออมต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3,000 บาท 3,001-15,000 บาท และ 35,001 บาทขึ้นไป มีการปรับเปลี่ยนการออมเพื่อสำรองการใช้จ่ายในอนาคตมากขึ้น และมีการใช้บริการแอปพลิเคชัน Mo My ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละของพฤติกรรมการออม (n = 34)

	รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ช่วงเวลาใช้บริการ	09.00-10.00 น.	9	26.5
	10.01-11.00 น.	11	32.4
	11.01-13.00 น.	8	23.5
	13.01-15.00 น.	6	17.6
ประเภทเลือกออม	เงินฝากเผื่อเรียก	11	32.4
	สลากออมสิน	10	29.4
	เงินฝากประจำ	5	14.7
	เงินฝากเผื่อเรียกพิเศษ	4	11.8
	สงเคราะห์ชีวิต/ประกัน	3	8.8
	เงินฝากกระแสรายวัน	1	2.9
วัตถุประสงค์ในการออม	สำรองไว้ใช้จ่ายฉุกเฉินในครอบครัว	14	41.2
	รับผลประโยชน์ ดอกเบี้ย/เงินปันผล/กำไร	10	29.4
	สะสมทรัพย์สินให้แก่สมาชิกครอบครัว	7	20.6
	ออมไว้ซื้อบ้าน รถยนต์ และอื่นๆ	3	8.8
จำนวนเงินออม	ต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3,000 บาท	9	26.5
	3001-15,000 บาท	9	26.5
	15,001-25,000 บาท	4	11.7
	25,001-35,000 บาท	3	8.8
	35,001 บาทขึ้นไป	9	26.5
การปรับเปลี่ยนการออม	เพื่อสำรองการใช้จ่ายในอนาคตมากขึ้น	18	52.9
	ย้ายเงินเข้าฝากมากขึ้นเพื่อความปลอดภัย	10	29.4
	การออมเหมือนเดิมไม่มีการเปลี่ยนแปลง	5	14.8
	ลดเงินฝากและลงทุนในทองคำมากขึ้น	1	2.9
การใช้แอปพลิเคชัน My Mo	ใช่	26	76.5
	ไม่ใช่	8	23.5

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมของลูกค้านาคาการออมสิน สาขาหนองมน ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 พบว่า ผู้มาใช้บริการธนาคารมีความคิดเห็นในภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.32 โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านบุคคล มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ

4.27 รองลงมา ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านส่งเสริมการขาย และราคา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02, 3.08, 3.70, 3.35, 3.16 และ 3.10 ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการออมเงิน

ปัจจัยที่มีผลต่อการออม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปรผล
ด้านบุคคล	4.27	0.57	มากที่สุด
ด้านกระบวนการให้บริการ	4.02	0.67	มาก
ด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพ	3.82	0.62	มาก
ด้านผลิตภัณฑ์	3.70	0.62	มาก
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	3.35	0.55	ปานกลาง
ด้านส่งเสริมการขาย	3.16	0.80	ปานกลาง
ด้านราคา	3.10	0.86	ปานกลาง
รวม	3.23	0.52	ปานกลาง

ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการออมผู้มาใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาหนองมน ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 พบว่า ปัจจัยด้านสถานภาพมีผลต่อพฤติกรรมด้านจำนวนเงินออม รายได้ต่อเดือนมีผลต่อพฤติกรรมด้านช่วงเวลาในการใช้บริการและจำนวนเงินออม ด้านอาชีพมีผลต่อพฤติกรรมด้านจำนวนเงินออม ที่ระดับ

นัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ปัจจัยด้านอายุมีผลต่อพฤติกรรมการออมด้านจำนวนเงินออม ด้านอาชีพมีผลต่อพฤติกรรมการออมด้านการใช้บริการแอปพลิเคชัน My Mo และด้านระดับการศึกษา มีผลต่อพฤติกรรมการออมด้านวัตถุประสงค์ในการออม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมกรรมการออม

ปัจจัยส่วนบุคคล	ช่วงเวลา ใช้บริการ	ประเภทการ เลือกออม	พฤติกรรมกรรมการออมลูกค้าธนาคารออมสิน			
			วัตถุประสงค์ ในการออม	จำนวน เงินออม	การปรับเปลี่ยน การออม	การใช้แอปพลิเคชัน My Mo
เพศ	-	-	-	-	-	-
อายุ	-	-	-	√	-	-
สถานภาพ	-	-	-	√√	-	-
รายได้ต่อเดือน	√√	-	-	√√	-	-
อาชีพ	-	-	-	√√	-	√
ระดับการศึกษา	-	-	√	-	-	-

หมายเหตุ: (√√) หมายถึง มีความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.01
 (√) หมายถึง มีความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05
 (-) หมายถึง ไม่มีความแตกต่าง

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพยากรณ์พฤติกรรมกรรมการออมของผู้มาใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาหนองมน ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 พบว่า ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการและด้านส่งเสริมการขายมีผลต่อการพยากรณ์พฤติกรรมกรรมการออมด้านประเภทเลือกออม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 และได้สมการพยากรณ์ดังนี้

$$Y_2 = 6.323 - 1.447p_4^{**} - 2.285p_6^{**}$$

ปัจจัยด้านกระบวนการให้บริการและด้านการสร้างและนำเสนอลักษณะทางกายภาพที่มีผลต่อการพยากรณ์พฤติกรรมด้านจำนวนเงินในการออม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 และได้สมการพยากรณ์ดังนี้

$$Y_4 = 4.914 - 1.851p_6^* - 1.287p_7^*$$

ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพยากรณ์พฤติกรรมการออม

ปัจจัยที่มีผล	พฤติกรรมการออมลูกค้าธนาคารออมสิน					
	ช่วง เวลาใช้ บริการ	ประเภท การเลือก ออม	วัตถุประสงค์ใน การออม	จำนวน เงิน ออม	ปรับเปลี่ยน การออม	การใช้ แอปพลิเคชัน My Mo
ด้านบุคคล	-	-	-	-	-	-
ด้านกระบวนการให้บริการ	-	√√	-	√	-	-
ด้านการสร้างและนำเสนอ ลักษณะทางกายภาพ	-	-	-	√	-	-
ด้านผลิตภัณฑ์	-	-	-	-	-	-
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย	-	-	-	-	-	-
ด้านส่งเสริมการขาย	-	√√	-	-	-	-
ด้านราคา	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ: (√) หมายถึง มีความสามารถพยากรณ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01

(√) หมายถึง มีความสามารถพยากรณ์ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

(-) หมายถึง ไม่มีความสามารถในการพยากรณ์

อภิปรายผล

ผลการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลของผู้มาใช้บริการ พบว่า ส่วนมากมีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท ระดับการศึกษาปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุศรากร วงษ์มงคล (2557) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการด้านเงินฝากของลูกค้าธนาคารออมสิน สาขา ผาง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลกลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท ระดับการศึกษาปริญญาตรี

ผลการศึกษาพฤติกรรมการออมของผู้ใช้บริการ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเข้าใช้บริการธนาคารเวลา 10.01-11.00 น. มีวัตถุประสงค์ในการออมเพื่อสำรองไว้เป็นค่าใช้จ่ายฉุกเฉินในครอบครัว จำนวนเงินในการออมต่ำกว่าหรือเท่ากับ 3,000บาท และ 3,001-15,000 บาท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิชล หมื่นศรี (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรม

การออมเงินของลูกค้าธนาคารออมสิน ในเขตพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า ส่วนมากเข้าใช้บริการช่วงเวลา 10.01-12.00 น. มีปริมาณการออมบัญชีฝากประจำโดยเฉลี่ยต่อเดือนน้อยกว่า 5,001 บาท ความสมดุลของรายได้และรายจ่ายในครอบครัวส่งผลต่อการตัดสินใจออมเงิน

ผลการศึกษาปัจจัยการออมของผู้มาใช้บริการ พบว่า ผู้มาใช้บริการส่วนมากให้ความสำคัญปัจจัยด้านบุคคล รองลงมาด้านกระบวนการให้บริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วริษา ประดับชัยมงคล (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการเงินฝากผ่านธนาคารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการเงินฝากผ่านธนาคาร ซึ่งได้แก่ ปัจจัยด้านพนักงานและกระบวนการให้บริการ

ผลการศึกษาความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการออมผู้มาใช้

บริการธนาคารออมสิน สาขาหนองมน ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 พบว่า ปัจจัยด้านสถานภาพมีผลต่อพฤติกรรมการออมด้านจำนวนเงินออม ด้านรายได้ต่อเดือนมีผลต่อพฤติกรรมการออมด้านช่วงเวลาในการใช้บริการและจำนวนเงินออม ด้านอาชีพมีผลต่อพฤติกรรมการออมด้านจำนวนเงินออม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ปัจจัยด้านอายุมีผลต่อพฤติกรรมการออมด้านจำนวนเงินออม ด้านอาชีพมีผลต่อพฤติกรรมการออมด้านการใช้บริการแอปพลิเคชัน My Mo และด้านระดับการศึกษามีผลต่อพฤติกรรมการออมด้านวัตถุประสงค์ในการออม ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ซึ่งคล้อยกับงานวิจัยของ ณัฐณี คุรุกิจวานิชย์ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารทางโทรศัพท์ของธนาคารออมสิน ในเขตธนาคารออมสินภาค 3 พบว่า อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และสถานภาพ ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารทางโทรศัพท์ของธนาคารออมสิน

ผลการศึกษาปัจจัยการออมที่มีผลต่อการพยากรณ์พฤติกรรมการออมของผู้มาใช้บริการธนาคารออมสิน สาขาหนองมน ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 พบว่า ปัจจัยด้านส่งเสริมการขายมีผลต่อพยากรณ์พฤติกรรมการออมด้านประเภทเลือกออม ซึ่งคล้อยกับงานวิจัยของ ศิริินภา พงศ์ศิลาทอง (2559) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการเงินฝากธนาคารพาณิชย์ไทยของกลุ่มลูกค้าสปป.ลาว พบว่าการส่งเสริมการขายมีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการเงินฝากธนาคารพาณิชย์ไทย

ข้อเสนอแนะ

1. ในสถานการณ์ความไม่แน่นอนของโรคระบาดและวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นทั้งในและต่างประเทศ ส่งผลให้ประชาชนมีความระมัดระวังในการใช้จ่ายมากขึ้น และมีความต้องการออมเงินไว้ใช้ยามฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และผลการศึกษาค้นคว้าความแตกต่างระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมการออมผู้มาใช้บริการ ดังนั้นธนาคารสามารถเพิ่มจำนวนผู้ใช้บริการและปริมาณเงินออมของธนาคารได้ ด้วยการให้ความสำคัญกับผู้ใช้บริการที่มีอายุระหว่าง 21-30 ปี สถานภาพโสด รายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท ประกอบอาชีพพนักงานและลูกจ้างบริษัท ระดับการศึกษาปริญญาตรี และเข้ามาใช้บริการของธนาคารช่วงเวลา 9.00-11.00 น. เนื่องจากเป็นกลุ่มของผู้ใช้บริการที่มีพฤติกรรมต้องการปรับเปลี่ยนการออมเพื่อสำรองการใช้จ่ายในอนาคตมากขึ้น

2. ธนาคารออมสินควรเพิ่มความเข้มงวดในการคัดกรองผู้เข้ามาใช้บริการในธนาคาร เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของโควิด-19 และความปลอดภัยของผู้ที่เข้ามาใช้บริการและพนักงานของธนาคาร

3. ธนาคารออมสินควรมีการจัดระเบียบขั้นตอนการให้บริการทุกขั้นตอนที่ชัดเจน เพื่อให้ระบบการบริการ มีความสะดวก รวดเร็วและความเรียบร้อยในการให้บริการภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของ โควิด-19

4. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป ควรขยายขอบเขตศึกษาในระดับจังหวัดหรือภูมิภาค เพื่อให้ได้ข้อมูลในภาพรวมและนำไปเป็นข้อมูลในการพัฒนาบริการของธนาคารต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐณี คุรุกิจวานิชย์. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารทางโทรศัพท์ของธนาคารออมสิน ในเขตธนาคารออมสินภาค 3* [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร].
- ทรงพล ชีวะปัญญาโรจน์. (2564). สถาบันคุ้มครองเงินฝากการันตีแบงก์ไทยสถานะแกร่ง. *ไทยโพสต์*. สืบค้นจาก <https://www.thaipost.net/main/detail/75402>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2564). *เงินออมที่เพิ่มขึ้นมากในช่วงวิกฤติโควิด จะถูกนำมาใช้จ่ายมากขึ้นหรือไม่*. <https://www.thairath.co.th/business/feature/2153123>.
- ธนาคารออมสิน. (2564). *ภารกิจ 5 ประการ ก้าวต่อมาจากธนาคารเชิงพาณิชย์สู่ธนาคารเพื่อสังคม*. <https://www.gsb.or.th/about/5-missions>.
- บุศรากร วงษ์มงคล. (2557). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้บริการด้านเงินฝากของลูกค้าธนาคารออมสินสาขาฝาง จังหวัดเชียงใหม่* [การค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- วริษา ประดับชัยมงคล. (2558). *ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการเงินฝากผ่านธนาคารในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล* [การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์].
- วิโรจน์ เจษฎาลักษณ์ และธนภรณ์ เนืองพลี. (2561). พฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการออมของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. *Veridian E-Journal*, 11(1), 3061-3074. <https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/124080>
- ศิรินภา พงศ์ศิลาทอง. (2559). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการเงินฝากธนาคารพาณิชย์ไทยของกลุ่มลูกค้า สปป.ลาว*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา].
- ประชาชาติธุรกิจ. (2564). *ชลบุรีโควิดพุ่ง 615 ราย ขอประชาชนเคร่งครัดมาตรการ*. <https://www.prachachat.net/local-economy/news-717280>.
- สิชล หมื่นศรี. (2562). *ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการออมเงินของธนาคารออมสินในเขตพื้นที่เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี* [การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์].

การศึกษาปัญหาด้านการฟังและพูดภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวประจำสนามบินนานาชาติภูเก็ต

A Study of English Listening and Speaking Problems of Tourist Assistants at Phuket International Airport

พิทยาภรณ์ เศวตพรหม¹, ไพโรจน์ เบ็ญญ์²
Pittayaporn Sawetprom¹, Pairote Bennui²

Received: 22 June 2022

Revised: 28 October 2022

Accepted: 3 November 2022

บทคัดย่อ

ทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่มีความจำเป็นสำหรับบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในประเทศไทย เนื่องจากต้องอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ปัจจุบันกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้จัดตั้งศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวท้องถิ่นและชาวต่างชาติในจังหวัดสำคัญทางการท่องเที่ยว ในกรณีนี้เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวจึงเป็นบุคลากรสำคัญของศูนย์ฯ นี้ อย่างไรก็ตามเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ประสบปัญหาในการสื่อสารด้านการฟังและการพูดภาษาอังกฤษที่ส่งผลกระทบต่อการทำงานเพื่อช่วยเหลือนักท่องเที่ยว ดังนั้นงานวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการฟังและการพูดภาษาอังกฤษของเจ้าหน้าที่ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวประจำท่าอากาศยานนานาชาติภูเก็ต และนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวจากหลากหลายมุมมองของพวกเขา งานวิจัยเชิงคุณภาพนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ผลจากการวิจัยพบว่าเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฯดังกล่าวมีปัญหาการสื่อสารทั้งด้านการฟังและด้านการพูดภาษาอังกฤษในหลากหลายมิติ นอกจากนี้พวกเขาใช้กลยุทธ์ต่างๆ ในการแก้ปัญหาการสื่อสารเฉพาะหน้าในการทำงานกับชาวต่างชาติ งานวิจัยนี้สะท้อนให้เห็นความพยายามในการพัฒนาประสิทธิภาพการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของเจ้าหน้าที่ชาวไทยประจำศูนย์ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: ปัญหาการฟัง-พูด, ปัญหาการสื่อสารภาษาอังกฤษ, เจ้าหน้าที่ช่วยเหลือนักท่องเที่ยว, ภูเก็ต

¹ นิสิตชั้นปีที่สี่ หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาอังกฤษ) สาขาวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

² รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา

¹ A Fourth-Year Student, Bachelor of Arts Program (English), Department of Western Languages, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla

² Associate Professor, Department of Western Languages, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thaksin University, Songkhla E-mail: 611011621@tsu.ac.th

Abstract

English communication skills are crucial for Thai tourism staff since they need to assist foreign tourists. At present, the Tourist Assistance Center (TAC) was established by the Thai Ministry of Tourism and Sports to help local and international tourists in certain major tourist provinces. However, they seem to face problems in English listening-speaking skills, which affect their conversation in facilitating foreign tourists. Thus, this research aimed to study their problems in English listening-speaking skills and to present their views on solutions to the problems. This qualitative study employed semi-structured interviews. The results showed that these Thai officers had various dimensions of English listening-speaking problems. Further, they used different strategies in solving those emerging problems while they were working with the foreigners. Overall, this study reflects Thai tourist assistants' attempt to improve their English use for oral communication.

Keywords: Listening-speaking problems, English communication problems, tourist assistants, Phuket

Introduction

Undoubtedly English is used by a number of people with different mother tongues and cultures around the world. It serves functional communication of many people with different careers. Beyond professions, English goes through many other functions around the globe-economics, socio-cultures, education, and politics. This makes English become a middle language worldwide. Consequently, English is considered as a lingua franca of the world population (Rao, 2019).

In Thailand, English is used as an international language. The tourism market in Thailand is classified as one of the most developing country since there are a number of tourists who visit many provinces. Prior to the Covid-19 pandemic, there were 39.8 million foreign visitors in Thailand in 2020 (Statista, 2022). Moreover, the tourism industry is one

of Thailand's main economic sectors in the Gross Domestic Product (GDP) accounting for 6-7% (Ministry of Foreign Affairs, Netherlands Embassy in Bangkok, 2017).

Phuket is the popular destination for a plenty of foreign tourists. It is surrounded by several beaches such as Rawai, Patong, Karon, or Mai Khao, etc. Moreover, Laem Phromthep viewpoint in this province is known as the most beautiful sunset in Thailand. Further, fantastic classical architecture also appears in this province, such as the Goom Restaurant. Those are the reasons why Phuket is the popular spot to visit when foreigners come to Thailand. The Phuket Tourist Association president Bhumikitti Ruktaengam said that there are almost 15,000 visitors from abroad visiting Phuket in July, and there are over 450 foreigners arriving Phuket per day. Before the Covid-19

pandemic, the tourism industry used to be the most important factor for Thailand's economy since it was 12% of GDP; there were around 40 million foreigners arriving Phuket in 2019 (Setboonsarng, 2021). As a result, tourism in Phuket is a key element that supports Thailand's national income.

On the other hand, many foreign tourists seem to face many problems travelling in Thailand. For example, many crooks deceive foreign tourists to buy low-quality jewelry with the expensive price (Ngamkham, 2012), etc. Therefore, having tourist assistants to help the tourists is a partial solution to the problem. The director of Thailand's Tourist Assistance Center (TAC) visited Korea and noticed that the country established TAC to help tourists, so he thought there should also be TAC in Thailand. This is because there are international tourists here and there was no specific organization that would take care of those tourists.

However, Thais are not proficient in English. Based on EduFirst (2022), English communication skills of Thais are very low. Thai tourist assistants also have the problems of English communication although it is very important for their job because they have to use it to communicate with foreign tourists. Thus, there is a need to conduct this study to find out the reasons why they have this oral communication problem which will be beneficial for maintaining the economy of the country since international tourists are important to the GDP.

This study realizes problems of listening-speaking skills in English faced by non-native speakers. Indeed, these problems have been conducted in a number of theoretical and empirical studies. Firstly, Gilakjani & Sabouri, (2016) found that non-native English speakers faced particular problems in listening comprehension of foreigners' English. They are quality of recorded materials, cultural differences, accents, unfamiliar vocabulary, as well as length and speed in listening. The last problem concerns inability in controlling the time and speed of English expressed by foreign speakers. Secondly, Phuangmanee (2016) examined problems in English communication perceived by Thai salespeople at a telecommunication company. It was found that they were unable to comprehend fast speech expressed by foreign customers, they could not use correct grammar when communicating, they had the limited knowledge of technical terms for reading, and they could not write English with correct grammar. Thirdly, Tran and Duong (2020) revealed the problems of English listening comprehension faced by Vietnamese high school students and teachers. The problems were about phonological and lexical elements in English, especially high speed rates and challenging vocabulary items. The other semantic, syntactic, and discourse problems about listening were the use of long utterances, implied meaning, unfamiliar topics and idea organization hidden in foreigners' English speech. Fourthly, Khamprated (2012)

found problems of English listening and speaking problems and their causes among private vocational school students in Thailand. They were about difficulties in understanding foreign speakers who speak quickly with the regional accent or poor pronunciation. These problems were caused by their limitation of grammar and vocabulary skills as well as cultural differences. Finally, Jeharsae (2012) studied English oral communication problems and strategies used by Thai employees in an international workplace in Bangkok who communicated with native and non-native English-speaking customers. The problems were about listening comprehension, grammar usage, fluency, accents, word stress, cultural awareness, and voice quality. As a whole, these problems seem to be based on sound, word, meaning, grammar, and discourse components of English uttered by foreigners which are difficult to Thai and other non-native English speakers.

Besides previous studies and concepts in listening-speaking problems, other relevant theories are also pointed to support the present research. First, communication strategies refer to methods for information exchanging which can be visual, verbal and non-verbal communication (Meiners *et al.*, 2022). These strategies are vital tools students use to clarify meaning when they have conversation (Reid, 2018). However, the most working definition accepted by many researchers such as Varadi (1973), Tarone (1977), is that it is “a systematic technique

employed by a speaker to express his [or her] meaning when faced with some difficulty” (Corder, 1981, p.10, Dörnyei, 1995). In other words, communication strategies are certain linguistic devices used to understand or convey messages. They are important for the senders and receivers. Based on the above definitions, they help either the speakers or the listeners understand or convey difficult messages and be able to communicate. However, if the speaker cannot deliver the information, the communication will not complete as the listener do not understand. Hence, communication strategies should not be overlooked. They are three types of those strategies, namely, verbal communication strategies, nonverbal communication strategies, and visual communication strategies (Meiners *et al.*, 2022). Second, the behavioral theory is about “the idea that children are conditioned by their environment and the reinforcement of their communication” as “behavioral perspective states that language is a set of verbal behaviors learned through operant conditioning”. Thus, children learn languages using this theory. For further explanation, “behaviorists believe that language behaviors are learned by imitation, reinforcement, and copying adult language behaviors. They consider language to be determined by selective reinforcements from speech and language models, usually parents or other family members. Behaviorists focus on external forces that shape a child’s language and see the child as a reactor to these forces.” Two other concepts that are crucial for

understanding the behaviorist ideas of speech and language development are imitation and practice (Hulit, *et al.*, 2011, p.1). This theory can be applied to speech and language learning. Non-native speakers learn foreign languages by remembering new words and imitate them. After that they tried to make sentences as how children learn to speak their first language (Bainbridge, 2021). Last, the selective attention theory is about “the process of directing our awareness to relevant stimuli, while ignoring irrelevant stimuli in the environment.” Moreover, the selection is to focus on what is necessary for listening in the limitation of time. Further, this theory is that “all semantic processing is carried out after the filter has selected the message to pay attention to. So whichever message(s) restricted by the bottleneck (i.e. not selective) is not understood” (Broadbent, 1958, p.1). This theory can be applied to the listening and speaking skill problems in the current study. That is, this theory provides vital linguistic processes leading to the difficulties faced by non-native English listeners, so it can be considered in designing interview questions.

Hence, problems in English listening-speaking and oral communication are theorized as well as other related theories are reviewed as a contribution to the background of this study.

This study is a qualitative one. It focuses on a small scale of the English listening and speaking problems of the tourist assistants at the Phuket International

Airport. As an intern at this workplace, the researcher emphasizes some aural and oral English communication problems of the tourist assistants. Moreover, the researcher found that the tourist assistants had particular English oral-aural communication problems when they were assisting foreigners.

This study is significant. It will be a database for the relevant tourism organizations in Phuket and other major provincial cities. Specific problems in listening-speaking skills and their solutions of the Thai tourist assistants can be used to seek further ways of improvement such as an initiation of training courses for improving their aural-oral communication skills that will benefit the tourism industry of the country.

Research Objectives

1. To reveal English listening-speaking problems of the tourist assistants at the Tourist Assistance Center at Phuket International Airport.
2. To present the solutions for the English listening and speaking problems of the tourist assistants.

Methodology

The methodology concerns data source, research subjects, data collection, and data analysis. Each is described.

First of all, the data source of this study was the Tourist Assistance Center (TAC) at Phuket International Airport, where the researcher had worked as a trainee from

November 29, 2021 to March 18, 2022. This center was established helping to solve the tourists' problems, such as, contacting relevant organization, translating, welcoming, announcing information beneficial to the tourists, etc.

Moreover, the research subjects were selected using a quota sampling procedure of 50 percent. There were 15 Thai tourist assistants at this center. There appeared to be eight participants of this study. Only one with the highest position was interviewed for the pilot study while the seven persons were interviewed through the actual data collection. These participants, namely interviewees, were selected according to the criteria set which were (i) their gender; (ii) at least one year of working experience at the center; and (iii) their willingness to join this research.

Additionally, the main instruments used in this study were semi-structured interview, a mobile phone, notes, and Facebook messenger. They were employed to collect the oral interview data about the problems of TAC officers' English listening and speaking skills. In this regard, the interview questions were designed by previous studies, and they were approved by the research advisor. This interview was designed into a separable bilingual form-English and Thai. This was to accommodate the Thai tourist assistants who would feel easier and convenient to give their precise answers. Furthermore, the questions were divided into four parts, namely, "Part One: Tourist

assistants' personal information" (7 questions), "Part Two: Tourist assistants' listening problems" (10 questions), Part Three: Tourist assistants' speaking problems" (10 questions), and "Part Four: Tourist assistants' solutions" (3 questions). Meanwhile, the mobile phone was used to record the interview data, and notes were made by the researcher. Besides, Facebook messenger was used to record the interview data for some interviewees who were not convenient for being interviewed in person.

In light of data collection, there are two stages-the pilot study and the actual data collection. The pilot study was done for adjusting and improving the interview questions. After the interview questions was designed with the assistance of the supervisor, the researcher made a trial with the first tourist assistant, who had the highest position working as a tourist assistant. This trial was to ensure whether the questions should be edited. The researcher conducted the pilot study on January 19, 2022, by voice calling due to the Covid-19 pandemic. Eventually, the pilot study was effective because the researcher noticed that some questions should be fixed, added, or modified. For the data collection, the researcher used the final version of the interview questions to collect the actual data from the seven tourist assistants. The researcher interviewed all the targeted interviewees within two weeks-the 1st of February 2022 to the 15th of February 2022.

There were two ways the researcher used to collect the interview data: face-to-face interview and the messenger-using interview. The researcher recorded the voice and took notes while interviewing. For the duration of the interview, it took around 20 minutes per an interviewee. After that, the research started to analyze the interview data.

In terms of data analysis, this study relied on transcription. The researcher used the answers of the seven participants to analyze TAC officers' English aural and oral communication problems. The researcher analyzed them by interpreting the answers orally given by the participants from Thai to her written English because they were interviewed in Thai. After that the spoken data from each participant was classified into the same category. The answers of each participant could identify overall dimensions of English listening and speaking problems of the tourist assistants, and it could lead to the solution which is the main purpose of this study. Besides, the results were discussed with the theories and previous studies.

Results and Discussion

The findings are presented according to three areas. The first is the background information of the participants, and the two others highlight the two objectives-problems in listening-speaking skills as well as their solutions.

1. TAC officers' background information

The background information of the selected tourist assistants is revealed. Firstly, these seven interviewees consisted of 3 males and 4 females. Secondly, the participant's youngest age was 24, and the oldest was 32 years old. Thirdly, they graduated with different fields of arts and social sciences degrees. However, they all can speak English. That is, they usually use it; three of them use it almost every day, and the rest use it every day. All interviewees have worked in this position for a minimum of 1 year and a maximum of 7 years with different reasons of working, such as being selected as the officer after the interviewing, requirement of helping tourists, or the requirement of developing their English skills. Even though they are working in the airport, not all of them have taken the course of English for airline communication. On the other hand, although some of them took the course, they only knew the basic information about the language use of this function.

2. TAC officers' problems in English listening-speaking skills

This part of the result is divided into two sections of problems-listening and speaking.

2.1 Listening problems

The tourist assistants had several problems in listening in English. They are discussed below.

(1) The difficulties in listening to fast-English speaking foreigners: Most of the officers revealed that listening to fast-English

speaking foreigners was averagely difficult because they could not catch the ideas delivered by the tourists. Some of them said it was not very difficult as they could catch the main idea conveyed by the tourists, and a few officers said that it was very difficult due to the tourists' high speed of speaking as well as the unfamiliar accent of English.

(2) The incapability to understand the foreigners' messages: There was only one staff graduating with a degree in Business English Communication who could always understand the tourists. Meanwhile, the rest of the staff had problems in understanding the tourists. However, their reasons were different. Three of them mentioned about the tourists' speaking speed and the unfamiliar accents. Moreover, one of them did not understand the way the tourists explained their problems in a long dialogue. Additionally, one staff mentioned about the unfamiliar vocabulary items used by the tourists. Lastly, one staff revealed that the tourists explained their problems unclearly.

(3) The way to understand the tourists who did not speak English: All tourist assistants used the body language or gestures to communicate with the tourists who could not speak English.

(4) The difficulties in comprehending slang words: The majority of the staff asked the tourists to explain the slang words or they sought out the meaning of the slangs in the google website. Some of them said that the tourist did not use slangs. Likewise, a few staff did not have any problem with understanding slang words.

(5) The difficulties in understanding complex English sentences: Most of the officers said that they had the problem in figuring out the complex sentences in English uttered by the tourists whereas a few of them did not face any problem,

(6) The difficulties in listening to non-native English tourists: Three tourist assistants revealed that the reason of this difficulty was the unfamiliar accents of non-native English speakers. However, few of them did not have this problem because they could comprehend either native or non-native English speakers who used simple grammatical patterns and vocabulary items. Similarly, a few staff said that this difficulty depended on particular foreign tourists. That is, some non-native English speakers were good at communicating in English; they pronounced clearly and followed the grammar rules. For some officers who did not speak English well, undeniably they put much effort to comprehend non-native English speakers.

(7) Being unfamiliar with some English accents: Four officers mentioned that Australian English accent was the most difficult to understand. They were unfamiliar with this accent because the speakers barely opened their mouth while speaking, so the pronunciation could be misunderstood. Moreover, two officers said that Russian English accent was the most difficult. Some Russian speakers did not pronounce English clearly, so the meaning or the words could be changed or meaningless, causing the difficulty of comprehension. The

rest of the officers said that Cockney accent (British English accent) was the most difficult because the tourists of this accent omitted the final sounds and they spoke very fast. Additionally, Indian English accent was as difficult as Russian English accent because Indian English speakers had some unique words of Indian languages influencing their oral English.

(8) The complication in listening to non-native English tourists who did not follow the grammar rules but spoke English with the influence of their first language structure: The majority of the officers said that it was not difficult because, normally, they focused on the key words, not on the grammar, to understand the tourists, and they did not focus on the grammar. Therefore, whether the foreign tourists followed English grammar rules, it was not much necessary. Moreover, some of them said that it was difficult because they did not understand what the tourists would like to say. Besides, few of them did not comprehend those tourists' English because of the accent.

(9) The complexity of understanding the consonant and vowel sounds in English articulated by non-native English tourists: Most of the officers did not have any problem because they would repeat every time whether they understood the tourists' needs correctly. On the other hand, some of them had the problem because the tourists' English pronunciation was not phonetically correct.

(10) The complication of comprehending the main idea of what the foreign tourists wanted to convey in English: Most of the respondents mentioned that the tourists explained their problems narratively causing them unable to catch the main idea. Moreover, they also revealed that some tourists' unfamiliar English accents and poor vocabulary use were the causes of this problem. On the contrary, some of the officers said that they did not have the problem as they could attain the key words from the explanation of the tourists, and they would ask for the confirmation of their understanding from the tourists.

The results of these English listening problems faced by the Thai tourist assistants (TAC officers) parallel the studies on non-native English listeners by Gilakjani & Sabouri, (2016), Phuangmanee (2016), Tran and Duong (2020), and Khamprated (2012). Moreover, the selective attention theory by Broadbent (1958) can be applied to this part of the result. Based on the oral interview, the TAC officers could not understand long, fast messages spoken by some foreign tourists, but they caught the familiar words to understand the requirement of the foreign tourists. Hence, their action is compatible with the theory.

2.2 Speaking problems

For the speaking problems, the Thai tourist assistants had some difficulties as follows:

(1) The difficulties in creating a complete sentence: All the assistants said

that they had this problem because of some reasons. Four of them were not good at English grammar. Moreover, two of them were not keen at English oral communication. That is, they focused on the comprehension of the listeners, not speaking in complete sentences. Moreover, one of them was not aware of using particular words in English in speaking in complete sentences.

(2) The complexity of word choice when speaking with the tourists: Most of the staff said that it was problematic to think of or choose appropriate English words when communicating with the foreign tourists. All of them could not think of the key words as they did not graduate with a Bachelor's degree in English, so this was difficult for them. However, this was problematic for only a few of them as they communicated with the foreigners using daily vocabulary items, not the technical terms that they were not aware of.

(3) The difficulties in pronouncing English words: Almost all the participants had this problem because they could not follow the phonetic rules of English words when speaking. Mostly they said that it was because of their habit of speaking English thinking in their first language, namely Thai. Their pronunciation of English final sounds were not clear because of the Thai oral influence. That is, these officers did not speak English by stressing the final sound because Thai pronunciation does not focus on the final consonant sound. On the other hand, one participant said that she did not have this problem because she had a major in English.

(4) The difficulties in speaking English with the influence of Thai language structure: The participants who did not graduate with English major did not know the rules of grammar in details. Moreover, they thought in Thai and translated into English, so their English speaking was influenced by Thai grammar structure. However, there was one participant saying that she did not have this problem because she graduated from the major of business English communication.

(5) The complication of conveying English messages with Thai accent: All the participants said that speaking English with Thai accent was not the problem to help the tourists who could understand what they would like to say.

(6) The difficulties in stressing some English words that made the tourists misunderstand or unable to understand the speakers: Five participants said that they stressed the words wrongly because they did not know the exact syllable to stress. Sometimes, they thought they stressed correctly, but non-native English speakers did not understand them. Thus, the important factor was not only the ability to stress correctly, but it also depended on the individual person they spoke with. However, two of the participants had the problem with stressing some English words, but the tourists still understood them.

(7) The incapability in conveying the ideas: All the participants had the problem with understanding what foreign tourists were

trying to say, but they did know how to convey their oral English according to their thoughts. Mostly, it was because of the poor vocabulary use. In contrast, one participant said that she thought in English and spoke what she thought, so she did not have this problem.

(8) The mutual intelligibility of speaking with native or non-native English speakers: Four participants faced this problem. They explained that the non-native English speakers usually used easy words to communicate with them. Two participants said that this problem depended on the individual person whether they are non-native or native English speakers. If they could tell their purpose precisely, it was always compatible to talk to. On the other hand, one of them said that he was compatible talking with the native speakers because they pronounced English words correctly.

(9) The English terms for airport communication: All the officers could use the terms for airport communication to assist the foreigners who had some problems about airport services. They explained that although they had not enrolled the English for airport communication course, they had to know the basic words or the terms used in the airport because the office was located in the airport. The common terms were check-in time, arrival time, departure time, domestic terminal, international terminal, and take off.

(10) The difficulties in creating the formal or complex sentences: Almost all participants encountered this problem because

they had inadequate knowledge about grammar rules and the vocabulary use to make formal or complex sentences when they need to. However, one staff did not have this problem because she was aware of the grammar rules she learned in the university.

It could be said that all these 10 problems of speaking English by Thai staff are similar to the previous research of Jeharsae (2012) because they are non-native English speakers. These problems are the core difficulties faced by Thai staff in a variety of careers.

3. TAC officers' solutions to the problems

There appear to be two different results in this part: The solutions to listening and the solutions to speaking problems.

In light of the listening solution, there are several strategies for solving the problems used by the officers. Most of them watched English movies and listened to English songs. Some of them mentioned that listening to the different foreigners from different countries to be familiar with different accents was the strategy they used. However, one of them took a course and used an application to solve their listening problem.

For the speaking solution, there appear to be several strategies applied by the officers. Trying to be confident and increasing the knowledge of vocabulary were used by most participants. However, taking a speaking course, using body language and gestures, and replacing the wrong pronunciation with

the right one were the methods used by a few officers to solve their speaking problems.

Based on the interview data, some of the solutions to the speaking problems can be discussed with the behavioral theory by Hulit *et al.* (2011). The action of replacing the wrong pronunciation with the right version by imitating the foreigners and increasing the vocabularies by remembering them and creating sentences when talking to foreigners are related to the theory. Thus, the tourist assistants' solutions to the problem are observed in this theory.

However, while interviewing using questions in listening and speaking problems parts, the researcher noticed that some solutions were not mentioned in this part. Those solutions used when they had either listening or speaking communication problems were asking the tourist to repeat what they said, to paraphrase the statement, to explain problems slowly, using body language when they could not think of any word, and using gestures to answer the tourists' questions. They explained that they did that to seek clarification and to keep communicating when they had the communication barrier. These replies fit the communication strategies or techniques to be disposed of the barrier in the communication. These strategies include paraphrasing, asking for repetition, seeking clarification, and avoidance of words, structures, or topics. Moreover, they parallel the study of Meiners *et al.* (2022) in the types of communication strategies section that using body language, facial expressions, physical

distance between communicators, or the tone of your voice is considered as the nonverbal communication strategies. As a result, the Thai staff could understand the foreign tourists as they used the communication strategies to solve their listening problems though they did not know this fact.

Conclusion

The Thai tourist assistants at the Phuket International Airport had several problems in listening in English when communicating with both native and non-native speakers. The major problems are the difficulties in understanding unfamiliar accents, understanding unfamiliar vocabulary items, and catching meaning in fast and long conversations. Further, the tourist assistants faced the problem in English speaking which concern pronouncing English words correctly, speaking English without the influence of Thai language structure, having a mutual intelligibility, as well as creating complete, complex and formal sentences. Additionally, the solutions to the listening and speaking problems of the tourist assistants were varied. The examples can be watching English movies to be familiar with the speaking speed of the foreign tourists, increasing vocabulary use by listing the new words, or using body language to deliver messages when they had language barrier. These examples can show that they could use communication strategies, behavioral theory, and selective attention theory to solve their communication obstacles.

Recommendation for Further Research

(1) The further study about the effective solutions to the exist problems found in this research should be conducted. The solutions the tourist assistants used are not the long-term solutions for the problems, so it should be better for them if there are the guidance on solving those unavoidable problems.

(2) The research in the quantitative mode by using a questionnaire can be conducted. Many other problems and strategies of solutions about speaking and listening skills can be more examined.

(3) The oral communication problems in different organizations should be conducted to help the staff find the effective methods to solve their communication problems.

References

- Bainbridge, C. (2021). *How do children learn language?*. <https://www.verywellfamily.com/how-do-children-learn-language-1449116>.
- Broadbent, D. (1958). *Perception and communication*. Pergamon Press.
- Corder, S. P. (1981). *Error analysis and interlanguage*. Oxford University Press.
- Dörnyei, Z. (1995). On the teachability of communication strategies. *TESOL Quarterly*, 29(1), 55-85.
- EduFirst. (2022). *How do Thais use english? a world ranking of English skills*. <https://www.trueplookpanya.com/knowledge/content/71270/-blo-new-edu-laneng-lan-otherknowledge->
- Færch, C., & Kasper, G. (1983). Plans and strategies in foreign language communication. In C. Færch & G. Kasper (Eds.). *Strategies in Interlanguage Communication* (pp. 20–60). Longman.
- Gilakjani, A. P., & Sabouri N. B. (2016). Learners' listening comprehension difficulties in English language learning: A literature review. *English Language Teaching*, 9(6), 123-133. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1101226.pdf>.
- Hulit, L., Howard, M., & Fahey, K. (2011). *Born to Talk. an introduction to speech and language development* (5th ed.). Pearson.
- Jeharsae, F. (2012). *English oral communication problems and strategies used by Thai employees in an international workplace to communicate with native and non-Native English speaking customers* [Master of Arts (English) thesis, Srinakharinwirot University].
- Khamprated, N. (2012). *The problems with the English listening and speaking of students studying at a private vocational school in Bangkok, Thailand* [Unpublished Master of Arts (English) thesis, Srinakharinwirot University].

- Meiners, J., Johns, A., & Harrington, S. (2022). *Communication strategy types & examples*. Ministry of Foreign Affairs, Netherlands Embassy in Bangkok. (2017). *Tourism Industry in Thailand*. <https://www.rvo.nl/sites/default/files/2017/06/factsheet-toerisme-in-thailand.pdf>
- Ngamkham, W. (2012). Disposing of the jewelry selling frauds who ruin Thai tourism industry. *POST TODAY*. <https://www.posttoday.com/social/general/187518>.
- Phuangmanee, N. (2016). *Problems in English language communication perceived by salesperson at a telecommunication company in Bangkok, Thailand* [Master of Arts (Career English for International Communication Independent Study Paper, Thammasat University)].
- Rao, P. S. (2019). *The role of English as a global language*. https://www.researchgate.net/publication/334282978_THE_ROLE_OF_ENGLISH_AS_A_GLOBAL_LANGUAGE.
- Reid, S. (2018). Communication strategies and young learners. *JALT Publications*, 42(5) 32.
- Setboonsarng, C. (2021). *Numbers low in Thailand's Phuket tourism revival bid-official*. REUTERS.
- Statista. (2022). *Number of international tourists arrivals in Thailand from 2015 to 2021*. <https://www.statista.com/statistics/994693/thailand-number-international-tourist-arrivals/>.
- Tarone, E. (1977). *Conscious communication strategies in interlanguage: A progress report*. In H. D.
- Brown, C. A. Yorio, & R. C. Crymes. (Eds.). OnTESOL'77 (pp. 194–203). *TESOL*.
- Tran, T. Q., & Duong, T. M. (2020). Insights into listening comprehension problems: A case study in Vietnam. *PASAA*, 59, 77-100.
- Varadi, T. (1973). *Strategies of target language learner communication: Message adjustment*. The 6th Conference of the Rumanian-English Linguistics Project, Timisoara.

รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรมในวัดจังหวัดเพชรบูรณ์

The Model of Religious and Cultural Tourism Management in the Temples of Phetchabun Province

สุธาสิณี วิทยาภรณ์^{1*}, ตูลา ไชยาศิริรินทร์¹
Suthasinee Wiyaporn^{1*}, Tula Chaiyasirinrot¹

Received: 15 November 2021

Revised: 18 January 2022

Accepted: 2 February 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในวัดจังหวัดเพชรบูรณ์ และรูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในวัดจังหวัดเพชรบูรณ์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods research) เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษา ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์และวิพากษ์ข้อมูลสู่การสังเคราะห์และการศึกษาวิจัยภาคสนาม (Survey research) โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) และการสังเกตการณ์ (Observation) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า จังหวัดเพชรบูรณ์มีลักษณะพิเศษของการท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวเลือกที่จะเดินทางไปประกอบกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาและพักผ่อนหย่อนใจโดยเฉพาะวัดในจังหวัดเพชรบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ นักท่องเที่ยวจึงชอบเดินทางมาเยือนเพชรบูรณ์จำนวนมากโดยเฉพาะในช่วงฤดูการท่องเที่ยว ส่วนความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในวัดจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อสถานที่ท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยว โดย เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว รองลงมาคือด้านกลยุทธ์การท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านประชาสัมพันธ์ และด้านบุคลากร นอกจากนี้นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่าสิ่งที่วัดควรปรับปรุง สามารถเรียงตามลำดับ จากมากไปหาน้อย ดังนี้ เรื่องการจัดหาถังขยะให้เพียงพอ จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานที่ท่องเที่ยว และควรมีแผนผังแสดงแหล่งท่องเที่ยวในวัด

ส่วนการศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในวัด สรุปได้ 3 รูปแบบ ดังนี้คือ

1. การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ การจัดทำแผนผังการใช้สอยพื้นที่ของวัด การจัดทำแผนพัฒนาวัดทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และการจัดทำแผนพัฒนาฟื้นฟูโบราณสถาน

¹ อาจารย์ประจำ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

¹ Faculty of Liberal Arts Bangkok Thonburi University

* ผู้นิพนธ์หลัก e-mail: suthasinee.wiyaporn27@gmail.com

2. การจัดการระบบสื่อความหมาย ได้แก่ การจัดทำข้อมูลและฐานข้อมูลของวัดในระบบสารสนเทศ และการประชาสัมพันธ์กิจกรรมของวัดในวันสำคัญหรือเทศกาลสำคัญ

3. การจัดการบุคลากรการท่องเที่ยว ได้แก่ การพัฒนาบุคลากรของวัดในด้านการท่องเที่ยว และการพัฒนาจริยธรรมการท่องเที่ยวในวัด

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการท่องเที่ยว, วัด, ศาสนาและวัฒนธรรม

Abstract

The aims of this research were to study an environment and tourists' satisfaction toward temples and the model of tourism management in Phetchabun province. This research was a mixed methods of quantitative and qualitative research to study, collect, analyze and criticize the data for synthesis and field research (Survey research) by using questionnaires, interviews and observations. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean and standard deviation.

The results of the research revealed that Phetchabun had special characteristics of tourism. The tourists chose Phetchabun Province as a place for Buddhism activities and as a tourist attraction for recreation They especially visited temples in Phetchabun Province. There were also natural attractions, ancient sites, and antiques, so many tourists liked to visit Phetchabun, especially during the high season. Regarding the tourists' satisfaction in visiting Phetchabun, it was found that the tourists were satisfied with the tourist attractions and the tourism management sorted in order from most to least as followings: tourism resources, tourism strategies, facilities, public relation, and personnel. In addition, the tourists gave their opinion about the temples' improvements ranked from most to least: providing enough trash bins, organizing activities that encourage them as a part of the tourist attractions, and providing maps for visiting the temples.

The conclusions of the study on the tourism management model in the temples were as followings:

1. The tourism resource management such as the proportional utility management, the development the temple area in short and long term, and the reparation of archaeological site or abandoned temples.

2. The public relation management system such as the preparation of the temples' information and data base information systems and publicity for the important day in Buddhism.

3. The Personnel management such as the development of the temples' personnel about tourism and moral development of the temple tourism.

Keywords: Tourist management model, temple, religion and culture

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นปัจจัยสำคัญด้านเศรษฐกิจซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลกว่ารายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวนับเป็นรายได้หลักของทุกประเทศแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยที่เป็นจุดหมายปลายทางหลักของนักท่องเที่ยวทุกชาติทุกภาษาที่เดินทางเข้ามาประเทศไทย การเดินทางท่องเที่ยวมีกิจกรรมหลากหลายและมีอิสระในการเลือกแหล่งท่องเที่ยวย่อมทำให้เกิดความผ่อนคลาย รู้สึกเพลิดเพลินมีความสุข และเมื่อมีความสุขจะก่อให้เกิดสุขภาวะอันเป็นมิติหนึ่งที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต ทั้งยังเป็นหัวใจของการจัดการการท่องเที่ยวอีกด้วย (สวรร์คันันท์ ตันตติอุโฆษกุล อัครวงศ์ และคณะ, 2562)

การท่องเที่ยวนั้นมีหลากหลายรูปแบบให้นักท่องเที่ยวได้เลือก การท่องเที่ยวอีกรูปแบบหนึ่งเป็นการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องกับทางประวัติศาสตร์ในอดีต เพื่อรับอรรถรสและคุณค่าทางประวัติศาสตร์ในสถานที่ท่องเที่ยว รวมถึง ได้ความรู้และมีความเข้าใจต่อความเป็นมาของโบราณสถานและโบราณวัตถุต่างๆ ทั้งจาก กระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวหรือการถูกจัดให้เป็นกลุ่มสินค้าการท่องเที่ยวที่สำคัญ ของประเทศ รวมทั้งนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวของภาครัฐที่มุ่งรักษาและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โดยจะมีการสนับสนุนการกำหนดจุดขายที่ชัดเจนและเชื่อมโยงให้เกิดการเกี่ยวพันกันภายใต้แนวทางการพัฒนาอย่างยั่งยืน (วาริชต์ มัชฌมบุรุษ, 2552)

ปัจจุบันมีรูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่เริ่มได้รับความนิยมนับจากนี้ และเป็นโอกาสทางการตลาดของกลุ่มธุรกิจขนาดย่อมหรือขนาดกลางในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวคือ การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Religious Tourism) เพราะวัดเป็นพุทธสถานแหล่งท่องเที่ยวที่ทรงคุณค่าแหล่งรวม

ของวัฒนธรรม มีทรัพยากรทางกายภาพ ทรัพยากรทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม และในภาวะที่ผู้คนแสวงหาสิ่งยึดเหนี่ยวทางใจ ประกอบกับกระแสความศรัทธาในการทำบุญไหว้พระและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายซึ่งอยู่คู่กับคนไทยมาช้านาน กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีงานบุญของท้องถิ่นและการไหว้พระตามวัดต่างๆ ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญและคุณค่าทางโบราณคดี ประเพณี และศิลปะแขนงต่างๆ ในพื้นที่ รวมทั้งมีการพัฒนากิจกรรมการทำบุญไหว้พระและสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมาสนองความต้องการดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง การท่องเที่ยวเชิงศาสนาที่ปัจจุบันได้รับความนิยมได้แก่ การไหว้พระ 9 วัดในกรุงเทพฯ เพราะเชื่อว่าจะเกิดสิริมงคลตามชื่อของสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทั้ง 9 แห่ง รวมถึงการไหว้พระตามวัดซึ่งเป็นที่รู้จักและศรัทธาของผู้คนในท้องถิ่นในต่างจังหวัดด้วย ประเทศไทยจัดว่ามีความได้เปรียบจากการมีวัดคู่ถิ่นทางทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวมากมาย ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งเกิดจากวิถีชีวิตและศาสนาของคนไทย ทั้งนี้คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ มีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับศาสนาพุทธ จึงมีการสร้างสิ่งก่อสร้างต่างๆ เพื่อปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนา ตลอดจนศิลปกรรมจำนวนมาก (ศุณย์วิชัยกสิกรไทย, 2562) สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวทางศาสนาและวัฒนธรรมให้มีความเจริญรุ่งเรืองเติบโตไปพร้อมกับการท่องเที่ยวในด้านอื่นๆ ซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียนยังมีแนวโน้มและการเติบโตและมีศักยภาพสูงมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นเอกลักษณ์มีวิถีชีวิต วิถีชุมชนและวัฒนธรรมที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว หากมีการส่งเสริมจากภาครัฐที่เหมาะสมจะทำให้มีแนวโน้มที่จะเกิดการพัฒนาและเป็นเครือข่ายท่องเที่ยวที่เชื่อมโยง

กับการท่องเที่ยวของประเทศและนำไปสู่การพัฒนาในทุกมิติโดยมีเป้าหมายหลักเพื่อความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรมรวมทั้งการรวมตัวของประชาคมอาเซียนที่จะสร้างความมั่นคงและการรักษาวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของประชาคมอาเซียนและสังคมโลกสืบต่อไป (พระสุธีรัตนบัณฑิตและพระใบฎีกาสัญญา, 2559)

ภาคเหนือของประเทศไทยนั้นโดยเฉพาะในเขตภาคเหนือตอนล่าง พบว่ามีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ในด้านวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ คือจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีตำแหน่งทางภูมิศาสตร์ในเขตภาคเหนือตอนล่างจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เมืองเพชรบูรณ์นั้นเริ่มจาก ชื่อของจังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อครั้งโบราณน่าจะชื่อว่าเมือง “เพชบุระ” ตามที่ปรากฏในจารึกลานทองคำ ที่พบจากเจดีย์ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ที่วัดมหาธาตุ ซึ่งหมายถึงเมืองแห่งพืชพันธุ์ธัญญาหาร (สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์, 2562) ซึ่งทางภาครัฐและเอกชนได้เห็นถึงศักยภาพที่จะสามารถพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตที่ผูกพันกับพุทธศาสนาจึงได้ให้การสนับสนุนชุมชนหรือแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อม สามารถพัฒนาอย่างถูกวิธีเพื่อให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากขึ้น นับได้ว่าจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความโดดเด่นในเรื่องของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งรวมอารยธรรมโบราณที่ทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมพื้นบ้าน ศิลปหัตถกรรม รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา ที่มีความสำคัญและมีอายุเก่าแก่กว่า 100 ปี เช่น วัดมหาธาตุ วัดช้างเผือก วัดไตรภูมิ วัดป่าภูทับเบิก เป็นต้น ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวมากเฉพาะในช่วงเทศกาลที่เป็นช่วงวันหยุดยาวโดยแหล่ง

ท่องเที่ยวเกี่ยวกับศาสนาและแหล่งโบราณสถานและโบราณวัตถุได้รับความนิยมนักท่องเที่ยวสูงสุด นักท่องเที่ยวส่วนมากมักเดินทางเข้ามาทำบุญกันมากช่วงเดือนกรกฎาคม เพราะเป็นวันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา (สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว, 2562)

สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ที่นิยมไปเที่ยวมากที่สุด 3 อันดับแรกสำหรับนักเดินทางชาวไทย ได้แก่ วัด อุทยานประวัติศาสตร์ และแหล่งช้อปปิ้ง ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ได้แก่ วัด อุทยานแห่งชาติ และแหล่งช้อปปิ้ง (สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว, 2562) ทำให้เห็นได้ว่า วัดเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวแนวใหม่ที่คาดว่าจะได้รับความนิยมมากขึ้น คือ การท่องเที่ยววิถีพุทธ (Buddhist tourism) ซึ่งการท่องเที่ยววิถีพุทธ เป็นการท่องเที่ยวในมิติของการเรียนรู้ นักท่องเที่ยวสามารถศึกษาเรื่องราวความเป็นมาของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ไปพร้อมๆ กับการศึกษาหลักธรรมมีโอกาสสัมผัสกับเรื่องราวและหลักธรรมได้อย่างเต็มที่ โดยการปฏิบัติธรรม ถือบิณฑบาต นั่งสมาธิเพื่อให้เกิดความสงบร่มเย็นแก่จิตใจจะสามารถเติมความรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวสามารถนำมามาเป็นหลักยึดปฏิบัติในสภาวะที่บ้านเมืองเกิดความวุ่นวาย และความเครียดกังวล ต่างๆ ทั้งจากสภาวะเศรษฐกิจการเมือง และสังคมได้ จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรมในวัดจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทวัดในจังหวัดเพชรบูรณ์ให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนและตอบสนองรูปแบบการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนไปโดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรมเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากวิถีชีวิตในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวในวัดจังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวในวัดจังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีการศึกษา

1. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน(Mixed Methods Research)เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยค้นคว้ารวบรวมวิเคราะห์และวิพากษ์ข้อมูลสู่การสังเคราะห์และการศึกษาวิจัยภาคสนาม (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถาม(Questionnaire) วิธีการสัมภาษณ์ (Interview) และการสังเกตการณ์ (Observation) มีวิธีการดำเนินได้ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา

ศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรมในวัดจังหวัดเพชรบูรณ์ มีจำนวน 8 แห่งดังนี้ 1) วัดพระธาตุผาซ้อนแก้ว 2) วัดธรรมยาน 3) วัดป่าภูทับเบิก 4) วัดซำไ้ไพเราะ 5) วัดพระพุทธรบาทชนแดน 6) วัดมหาธาตุ 7) วัดไตรภูมิ 8) วัดถ้ำสมบัติ

ขอบเขตด้านประชากร ได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งมีสถิตินักท่องเที่ยว ผลสำรวจในปี พ.ศ.2563 จำนวน 1,445,446 คน และมีการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรยามานะ (Yamane, 1973) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จำนวน 400 คน

2. เจ้าอาวาส พระภิกษุสงฆ์หรือผู้ดูแลวัดที่เป็นผู้บริหารจัดการวัด ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ

การจัดการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการในจังหวัดเพชรบูรณ์ทั้งภาครัฐและเอกชน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ย (Mean: \bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการสัมภาษณ์เจ้าอาวาส พระภิกษุสงฆ์ที่เป็นผู้บริหารจัดการวัด วิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหาคำตอบ (Content analysis) วิเคราะห์บทสัมภาษณ์ของหน่วยงานภาครัฐและผู้ประกอบการในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการศึกษา

จากการศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรมในวัดจังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

พบว่าผลการสำรวจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยววัดในจังหวัดเพชรบูรณ์

ปัจจัยบุคคลของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 51.6 เพศชาย ร้อยละ 48.4 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี ร้อยละ 30.8 รองลงมาคือ 11-20 ปี ร้อยละ 24.8 เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางจากภาคกลาง ร้อยละ 18.0 รองลงมาคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือร้อยละ 12.0 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 47.4 รองลงมาคือ สูงกว่าระดับปริญญาตรี ร้อยละ 36.9 และต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 15.7 และมีรายได้ 15,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 43.8 รองลงมาคือต่ำกว่า 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.2 มีรายได้ 25,000-35,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 17.8 และมีรายได้มากกว่า 35,000 บาท คิดเป็นร้อยละ

15.5 เหตุผลในการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวมีความเห็นว่า ความสวยงามของ สถานที่ท่องเที่ยว ร้อยละ 22.3 ความคุ้มค่าของ เงินที่ใช้ในการเดินทางไปเที่ยวร้อยละ 18.8 และ ความน่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยว ร้อยละ 16.0 ตามลำดับ เหตุผลหลักที่มาเที่ยวในวัดจังหวัด เพชรบูรณ์ คือ การทำกิจกรรมทางศาสนา ร้อยละ 27.3 รองลงมาคือ มาพักผ่อนหย่อนใจร้อยละ 22.8 และสนใจประวัติศาสตร์และความสำคัญของวัด ร้อยละ 19.3 โดยรู้จักผ่านสื่อ จากคนในพื้นที่ ร้อยละ 16.8 รองลงมาคือ สื่อวิทยุ/สื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 20 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร้อยละ 15.8 และมีจำนวนใกล้เคียงกัน คือ อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 14.5 ความพึงพอใจต่อศาสนสถานและ ศาสนวัตถุ คือ เจดีย์ ร้อยละ 29.0 รองลงมาคือ พระพุทธรูป ร้อยละ 27 และโบสถ์-วิหาร ร้อยละ 23 มีประสบการณ์การมาเที่ยวที่วัด คือ มาครั้งแรก ร้อยละ 65 รองลงมาคือ 2-5 ครั้ง ร้อยละ 31.2 และความรู้สึกในการกลับมาเที่ยวชมอีกครั้ง ร้อยละ 62.5 รองลงมาคือ ไม่น่าใจ ร้อยละ 36.5 และไม่มาร้อยละ 2.0

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อ สถานที่ท่องเที่ยวและการจัดการท่องเที่ยวรวม ด้าน 5 ด้าน โดยมีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.26 เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว อยู่ใน ระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.42 รองลงมาด้านกลยุทธ์การ ท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 3.32 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ค่าเฉลี่ย 3.21 ด้านประชาสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย 3.15 และด้านบุคลากร อยู่ในระดับ ปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.87 นอกจากนี้นักท่องเที่ยว มีความเห็นว่าสิ่งที่วัดควรปรับปรุงสามารถ เรียงตามลำดับ 3 ลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ เรื่องการจัดหาถังขยะให้เพียงพอ ร้อยละ 88.5 จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวรู้สึกเป็น ส่วนหนึ่งของสถานที่ท่องเที่ยวร้อยละ 74 และ

ควรมีแผนผังแสดงแหล่งท่องเที่ยวในวัด ร้อยละ 61.3

ผลสัมฤทธิ์เจ้าอาวาสพระภิกษุสงฆ์ หรือผู้ดูแลวัดที่เป็นผู้บริหารจัดการวัด ผู้มีส่วน เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ทั้งภาครัฐและเอกชน พบว่า นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางมาท่องเที่ยวที่จังหวัด เพชรบูรณ์ในช่วงฤดูกาลท่องเที่ยว ปัญหาที่พบ คือความพร้อมและขีดความสามารถในการรองรับ นักท่องเที่ยวทั้งทางกายภาพและทางสังคมใน แหล่งท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหาความเสื่อมโทรม ของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลกระทบต่อให้เกิด ปัญหาด้านการท่องเที่ยว 5 ประเด็นหลัก คือ ปัญหาด้านอุปทานทางการท่องเที่ยว ปัญหาการ พัฒนาสถานที่ ปัญหาด้านบุคลากรการท่องเที่ยว ปัญหาสภาพแวดล้อม และปัญหาด้านนโยบาย การท่องเที่ยว สามารถนำมาวิเคราะห์ เป็นรูปแบบ การจัดการท่องเที่ยวในวัดเพชรบูรณ์ สามารถ ประมวลสรุปพบว่ามี 3 รูปแบบได้ดังนี้คือ

1. รูปแบบการจัดการทรัพยากรการ ท่องเที่ยวของวัดเพชรบูรณ์ควรได้รับการจัดการ ดังนี้

1.1 การจัดทำแผนผังการใช้สอยพื้นที่ ของวัดตามบทบาทหน้าที่ โดยแบ่งได้เป็น 3 เขต คือ 1) เขตพุทธาวาส ควรจัดรูปแบบเป็นพื้นที่ตั้ง ของศาสนสถานสำคัญ 2) เขตสังฆาวาส ควรจัด รูปแบบเป็นพื้นที่พักอาศัยของพระภิกษุ สามเณร และ 3) เขตธรณีสงฆ์ควรจัดรูปแบบเพื่อให้การ บริการชุมชนหรือเขตสาธารณะ เป็นพื้นที่ที่ใช้ เป็นสถานที่ตั้งของอาคารสิ่งก่อสร้างและกิจกรรม ที่ให้บริการแก่ประชาชนทั่วไปและนักท่องเที่ยว

1.2 การจัดทำแผนพัฒนาวัด พบว่ามี 4 เรื่องดังนี้ 1) การวางแผนการก่อสร้างและบูรณะ สถาปัตยกรรมให้มีสภาพที่ดีอยู่เสมอ 2) การ วางแผนพัฒนาสิ่งบริการที่จัดสร้างใหม่ 3) การ

วางแผนจัดสภาพแวดล้อมของวัด และ 4) การจัดระเบียบของที่ตั้งให้บริการและกิจการอื่นๆ

1.3 การจัดทำแผนพัฒนาฟื้นฟูโบราณสถานสำคัญ พบว่ามี 4 เรื่องดังนี้ 1) ส่งเสริมสนับสนุนด้านการบูรณะปฏิสังขรณ์วัดที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม 2) ให้คำแนะนำ ประชาสัมพันธ์ สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ชุมชน 3) ติดตามประเมินผลการอนุรักษ์ฟื้นฟู ปฏิสังขรณ์ที่อายุเก่าแก่

2. รูปแบบการจัดการด้านระบบสื่อความหมายควรได้รับการจัดการดังนี้

2.1 การจัดทำข้อมูลและฐานข้อมูลของวัดเพื่อสามารถเผยแพร่ให้แก่นักท่องเที่ยว บริษัทท่องเที่ยว และการเผยแพร่ในฐานข้อมูลสารสนเทศ

2.2 การจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมของวัดในวันสำคัญหรือเทศกาลสำคัญต่างๆ

3. รูปแบบการจัดการด้านบุคลากรการท่องเที่ยวของวัด ควรได้รับการจัดการโดยแบ่งได้ 2 ประเด็นคือ

3.1 การพัฒนาบุคลากรของวัดในด้านการท่องเที่ยว เช่น การจัดฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับมรดกคู่เทศก์แก่พระสงฆ์หรือบุคลากรภายในวัด

3.2 การพัฒนาจริยธรรมการท่องเที่ยวในวัด โดยนำหลักกัลยาณมิตร 7 คุณธรรม 7 ประการสำหรับมิตรแท้ตลอดจนเป็นมิตรที่หวังดีต่อกันด้วยความจริงใจมาพัฒนาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) ทำตนให้เป็นที่รัก 2) ทำตนให้เป็นที่น่าเคารพ 3) นำเจริญใจชวนให้ระลึกถึง 4) รู้จักพูดและให้คำแนะนำที่ดี 5) อุดหนุนต่อถ้อยคำ ต้าหนิพร้อมที่จะรับฟังและนำไปปฏิบัติ 6) สามารถอธิบายเรื่องราวที่ยุ่ยากลุ่มลึกให้เข้าใจอย่าง ง่ายตาย และ 7) ไม่ชักนำหรือชักจูงในทางเสื่อมเสีย

อภิปรายและสรุปผล

จังหวัดเพชรบูรณ์ มีแหล่งท่องเที่ยวโบราณสถาน โบราณวัตถุ โดยเฉพาะ กลุ่มแหล่งท่องเที่ยววัด ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างรายได้และ ผลิตภัณฑ์ต่างๆ ในจังหวัด สอดคล้องกับแนวคิดของ คิวนิต อรรถวุฒิกุล (2560) ที่พบว่าการท่องเที่ยวของจังหวัดราชบุรี นับว่าเป็นการท่องเที่ยวที่มีบทบาทอย่างมาก เนื่องจากเป็น “จุดแวะ ทางผ่าน” มีสถานที่หรือแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย สวยงาม ที่สำคัญหลักๆ มากมายในแต่ละอำเภอ นักท่องเที่ยวจึงมุ่งเน้นมาท่องเที่ยวในหลากหลายรูปแบบ ทั้งการท่องเที่ยวแบบผสมผสาน เป็นการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ได้แก่ การท่องเที่ยวเชิงศาสนา การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวตลาดน้ำ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รวมถึงการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์

แต่ถึงอย่างไร การท่องเที่ยวก็ส่งผลก่อให้เกิดผลกระทบได้มาก เช่น ปัญหาความเสื่อมโทรมของวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาด้านสาธารณสุขปลอดภัยและสวัสดิภาพของนักท่องเที่ยว ปัญหาการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ปัญหาด้านการจัดการท่องเที่ยว และปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโดยท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุริยามะสันเทียะ (2558) ที่พบว่า สิ่งแวดล้อมทางด้านกายภาพทางการท่องเที่ยวนั้น เป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวจะนำมาพิจารณาเพื่อประกอบการตัดสินใจในการซื้อผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ซึ่งหน่วยงานภาครัฐควรมีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ไว้บริการในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ห้องสุขา ลานจอดรถ ป้ายบอกเส้นทาง และการปรับสภาพพื้นผิวจราจรในเส้นทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยว

ดังนั้น จากผลการศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรมในวัดจังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้การท่องเที่ยวมีความยั่งยืนและนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้การท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม ควรมีการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว พบว่ามี 3 รูปแบบได้แก่ 1. รูปแบบการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของวัดเพชรบูรณ์ โดยมีการจัดทำแผนผังการใช้สอยพื้นที่ของวัด การจัดทำแผนพัฒนาวัด การจัดทำแผนพัฒนาฟื้นฟูโบราณสถานสำคัญ สอดคล้องกับ วนิชพร จันทรักษา (2551) ที่พบว่าปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงศาสนาของนักท่องเที่ยว ในเขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช 2. รูปแบบการจัดการระบบสื่อความหมาย โดยควรจัดทำข้อมูลและฐานข้อมูลของวัดในระบบสารสนเทศและการประชาสัมพันธ์ กิจกรรมของวัดในวันสำคัญหรือเทศกาลสำคัญ 3. รูปแบบการจัดการบุคลากรการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาบุคลากรของวัดในด้านการท่องเที่ยว และการพัฒนาจริยธรรมการท่องเที่ยวในวัด สอดคล้องกับพระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์ (2558) สรุปไว้ว่าวัดจึงต้องมีการจัดการท่องเที่ยว เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมไม่ให้เกิดกระทบกับทรัพยากรภายในวัด โดยเฉพาะวัดที่มีโบราณสถาน โบราณวัตถุที่เป็นทรัพยากรทางวัฒนธรรมเป็นมรดกของชุมชนและชาติ ซึ่งปัจจุบันการจัดการภายในวัดส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับนโยบายของเจ้าอาวาสของแต่ละวัดบางวัดให้ความสำคัญ บางวัดไม่ให้ความสำคัญ การจัดการของแต่ละวัดขึ้นอยู่กับปริมาณนักท่องเที่ยว ถ้าวัดมีการวางแผนรองรับที่ดีจะมีการจัดระบบสาธารณูปโภคที่ดี เช่น ลานจอดรถ ห้องน้ำสะอาดสำหรับนักท่องเที่ยว จัดทำแผนที่บอกทาง ป้าย แต่สำหรับวัดที่ไม่ค่อยมีนักท่องเที่ยวก็จะไม่ค่อยพัฒนาระบบ

สาธารณูปโภค ดังนั้นวัดต้องให้ความสำคัญกระบวนการในการวางแผน และการบริหารจัดการถ้าต้องการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งหลายวัดคิดว่าไม่ใช่หน้าที่ของวัด แต่วัดก็ปฏิเสธหรือห้ามไม่ให้คนเข้าวัด

ปัจจุบันหลายวัดไม่มีการบริหารการจัดการที่ดีที่สุดในโบราณสถาน โบราณวัตถุก็จะถูกทำลายสูญหายหรือชำรุดทรุดโทรมหมดคุณค่าไปในที่สุด เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวควรมีการวางแผนร่วมกันให้วัดที่เข้าร่วมกิจกรรมได้รับทราบนโยบายการพัฒนาจะได้ไม่น้อยที่จะได้พัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องและมีการบริหารบุคลากรด้านการเงิน การดูแลสถานที่ให้ความโปร่งใส และมีการพัฒนาเพื่อประโยชน์ของวัด รวมทั้งให้ข้อมูลและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว การพัฒนาวัดในทางสร้างสรรค์ มีการเรียนรู้ด้านวัฒนธรรมและเป็นแหล่งเรียนรู้เชิงวัฒนธรรมด้วย วัดมีการรักษาทรัพยากรที่มีอยู่ในวัดให้คงสภาพที่ดี และจัดสร้างใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพทั่วไป

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยการท่องเที่ยววัดในจังหวัดที่มีชื่อเสียงเป็นเมืองท่องเที่ยวเพื่อประเมินผลการท่องเที่ยวด้านศาสนาและวัฒนธรรมในภาพรวม
2. ควรมีการศึกษาเพื่อพัฒนาวัดต้นแบบที่จัดการท่องเที่ยวเชิงศาสนาและวัฒนธรรม

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้จะเสร็จสมบูรณ์ไม่ได้หากขาดการสนับสนุนจาก รศ.ดร.บังอร เบ็ญจาธิกุล อธิการบดีมหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี คณะผู้บริหาร รวมทั้งฝ่ายวิจัยและการพัฒนามหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี ตลอดจนผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาให้คำแนะนำและเป็นที่ยกย่องอย่างดีเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคเหนือ. (2562). *ท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- กรรณิกา คำดี. (2015). วัดและศาสนสถานในมิติของการท่องเที่ยว. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 4(2), 175-190.
- เครือข่ายศาสนิกชนแห่งประเทศไทย. (2552). *ท่องเที่ยว แสงธรรม สร้างแรงบันดาลใจชาวพุทธ*. ค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2553, จาก <http://board.palungjit.com>
- มิ่งสรรพ ขาวสะอาด และคณะ. (2548). *โครงการมูลค่าเพิ่มในประเทศของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย*. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)
- พระครูวิสุทธิศีลาภิวัฒน์. (2558). รูปแบบการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม. *วารสาร มจร.มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 1(2).
- พระมหาสุริยา มะสันเทียะ. (2558). *กลยุทธ์การเพิ่มคุณค่าการตลาดสำหรับการท่องเที่ยวเชิงพุทธศาสนาของพระอารามหลวงในเกาะรัตนโกสินทร์* [ดุष्ฎิณีพนธ์, มหาวิทยาลัยสยาม].
- พระสุธีรัตนบัณฑิต และพระใบฎีกาสัญญา. (2559). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนา และวัฒนธรรมของไทยและอาเซียน. *วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์*, 1(3).
- วันชพร จันทรักษา. (2551). *ปัจจัยและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงศาสนา กรณีศึกษา เขตเทศบาลนครนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช* [วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- วาริษฐ์ มัชฌมบุรุษ. (2552). *รูปแบบการบริหารจัดการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น ที่พำนักระยะยาวในจังหวัดเชียงใหม่*. มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- ศิวินิต อรรถวุฒิกุล และคณะ (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงศาสนาของจังหวัดราชบุรี. *Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(2).
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2562). *ท่องเที่ยวแนวใหม่สร้างโอกาสเอสเอ็มอี*. <http://www.ksmcare.com>
- สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์. (2562). *คู่มือท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์*. สำนักงานเกษตรจังหวัดเพชรบูรณ์.
- สำนักพัฒนาการท่องเที่ยว. (2562). *สถิตินักท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบูรณ์*. <http://www.tourism.go.th>
- สวรรคพันธ์ ดันดีอุโฆษกุลอัครวงศ์, รัฐศวรรค์ กิ่งแก้ว, เจริญพร เพ็ชรกิจ และพวงรัตน์ จินพล. (2560). การท่องเที่ยวเพื่อ (คุณภาพ) ชีวิต. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 12(2), 216-227.

**หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์ บทความ หรือ บทความวิจัย
วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
(Instructions for the Authors)**

บทความและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้ จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ก่อน เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องเป็นงานทบทวนความรู้เดิมและเสนอความรู้ใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผลงานไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารใดๆ การเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำดังนี้

การเตรียมต้นฉบับสำหรับบทความและบทความวิจัย

1. ภาษา เป็นภาษาไทยหรืออังกฤษก็ได้ ถ้าเป็นภาษาไทย ให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์หรือการเขียนทับศัพท์ให้ยึดหลักของราชบัณฑิตยสถาน พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ศัพท์ภาษาอังกฤษที่ปนไทย ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมด ยกเว้นชื่อเฉพาะซึ่งต้องขึ้นต้นด้วยตัวอักษรใหญ่ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษ ควรให้ผู้เชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งต้นฉบับ

2. ขนาดของต้นฉบับ พิมพ์หน้าเดี่ยวบนกระดาษสัน ขนาด เอ 4 (216 x 279 มม.) ควรเว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมืออย่างน้อย 40 มม. (1.5 นิ้ว) ด้านล่างและขวามืออย่างน้อย 25 มม. (1 นิ้ว) พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ด้วยรูปแบบอักษร browallia New ขนาด 16 ตัวอักษรย่อหน้า

3. จำนวนหน้า บทความและบทความวิจัย ไม่ควรเกิน 15 หน้า

การเรียงลำดับเนื้อหาบทความ และบทความวิจัย

1. ชื่อเรื่อง (Title) ควรสั้น กระชับ และสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช่ คำย่อ ความยาวไม่ควร เกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

2. ชื่อผู้พิมพ์และที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน ที่อยู่ และ E-mail ของผู้พิมพ์ เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

3. บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อความย่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลงานและการวิจารณ์ อย่างต่อเนื่องกัน ไม่ควรเกิน 500 คำ ไม่ควรมีคำย่อ ให้บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ

4. คำสำคัญหรือคำหลัก (Keyword) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา

5. บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ และมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย

6. วิธีการศึกษา ให้ระบุรายละเอียดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งื่อนำมาศึกษา จำนวนลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา หรือแผนการทดลองทางสถิติ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

7. ผลการศึกษา (Results) แจ้งผลที่พบตามลำดับหัวข้อของการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจนได้ใจความ ถ้าผลไม่ซับซ้อนไม่มีตัวเลขมาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลขมาก ตัวแปรมาก ควรใช้ตารางแผนภูมิแทน ไม่ควรมีเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิ ควรแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบ และสรุปเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

8. วิจารณ์และสรุปผล (Discussion and conclusion) ชี้แจงว่าผลการศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงานไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น และมีพื้นฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และให้จบด้วยข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์หรือทั้งประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

9. ตาราง รูป รูปภาพ และแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็น แยกออกจากเนื้อเรื่องโดยเรียงลำดับให้สอดคล้องกับคำอธิบายในเนื้อเรื่อง และต้องมีคำอธิบายสั้น ๆ แต่สื่อความหมาย ได้สาระครบถ้วน ในกรณีที่เป็นตาราง คำอธิบาย ต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นรูปภาพ หรือแผนภูมิ คำอธิบายอยู่ด้านล่าง

10. กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้น ๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

11. เอกสารอ้างอิง (References) สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิง ทั้งเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษโดยมีหลักการทั่วไป คือ เอกสารอ้างอิงต้องเป็นที่ถูกตีพิมพ์และได้รับการยอมรับทางวิชาการ ไม่ควรเป็นบทคัดย่อ และไม่ใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ถ้ายังไม่ได้ถูกตีพิมพ์ต้องระบุว่า รอการตีพิมพ์ (in press)

11.1 การเขียนเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิงให้เขียนตามรูปแบบ “Publication Manual of the American Psychological Association” (7th Edition)

1. หนังสือ (ในรูปแบบรูปเล่ม)

ชื่อ-สกุล. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง(พิมพ์ครั้งที่). สำนักพิมพ์.

ตัวอย่าง :

วิธาน ฐานะวุฑฒ์. (2547). หัวใจใหม่-ชีวิตใหม่. ปิติศึกษา.

2. บทความในวารสารอิเล็กทรอนิกส์

ชื่อ-สกุล. (ปี พิมพ์). ชื่อบทความ. ชื่อวารสาร, เลขของปีที่ (เลขของฉบับที่), เลขหน้า. /<https://doi.org/เลขdoi>

ตัวอย่าง :

มานะ สินธุวงษานนท์. (2549). ปัจจัยส่งเสริมการจัดการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพนักเรียนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารครุศาสตร์, 18(2), 115-116.

3. รายงานการประชุมเชิงวิชาการ (Proceeding)

ชื่อ-สกุล. (ปี). ชื่อบทความ. ในชื่อบรรณาธิการ (บ.ก.), ชื่อหัวข้อการประชุม. ชื่อการประชุม (น. เลขหน้า).
ฐานข้อมูล.

ตัวอย่าง :

พัชราภา ตันติชูเวช. (2553). การศึกษาทั่วไปกับคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ในประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ ศึกษาโดยเปรียบเทียบกับประเทศไทย. ใน ศิริชัย กาญจนวาสี (บ.ก.), การขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาไทย. การประชุมวิชาการและเผยแพร่ ผลงานวิจัยระดับชาติ (น. 97-102). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

4. หนังสือพิมพ์และหนังสือพิมพ์ออนไลน์

ชื่อ-สกุล. (ปี, /วัน/เดือน). ชื่อคอลัมน์. ชื่อหนังสือพิมพ์, เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

พงษ์พรรณ บุญเลิศ. (2561, 15 สิงหาคม). เติลนิวัสวาริตี: 'สื่อพิพิธภัณฑ' เชื่อม ยุคสมัย เข้าถึงด้วย 'มิติใหม่' อินเทอร์เน็ต. เติลนิวัส, 4.

5. หนังสือ (ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์)

ชื่อ-สกุล. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง (พิมพ์ครั้งที่). URL

ตัวอย่าง :

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุต่ำกว่า 3-5 ปี. http://drive.google.com/file/d/1HiTwiRh1Er73h VYIMh1cYWzQiaNI_Vc/view

6. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีพิมพ์). ชื่อเรื่อง [ชื่อระดับการศึกษา, ชื่อมหาวิทยาลัย]. องค์การหรือมหาวิทยาลัยที่เผยแพร่. ภาควิชา หรือ คณะ. (2560). การศึกษาการปฏิบัติบทบาทผู้นำการพยาบาลทางคลินิกของพยาบาลวิชาชีพ หอผู้ป่วยวิกฤต โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR).

Reference are written in “Publication Manual of the American Psychological Association” (7th Edition)

1. Book

Mertens, D.M. (2014). *Research and evaluation in education and psychology: Integrating diversity with quantitative, qualitative, and mixed methods* (4th ed.). SAGE.

2. Academic Journal

Herbst-Damm, K.L., & Kulik, J.A. (2005). Volunteer support, marital status, and the survival times of terminally ill patients. *Health Psychology, 24*, 225-229. <https://doi.org/10.1037/0278-6133.24.2.225>

3. Conference Proceeding

Katz, I., Gabayan, K., & Aghajan, H. (2007). A multi-touch surface using multiple cameras. In J. Blanc-Talon, W. Philips, D. Popescu, & P. Scheunders (Eds.), *Lecture notes in computer science: Vol. 4678. Advanced concepts for intelligent vision systems* (pp. 97-108). Springer-Verlag. https://doi.org/10.1007/978-3-540-74607-2_9

4. Newspaper / Online Newspaper

Brody, J.E. (2007, December 11). Mental reserves keep brain agile. *The New York Times*. <http://www.nytimes.com>

5. E-book

Dahlberg, G., & Moss, P. (2005). *Ethics and politics in early childhood education*. <https://epdf.tips/ethics-and-politics-in-early-childhoodeducation-contesting-early-childhood.html>

6. Thesis/Dissertation

Earnhart, C.L. (2018). *Evaluating an on-line education module for autism screening in pediatric primary care in Arizona* [Doctoral dissertation, University of Arizona]. ProQuest Nursing & Allied Health Database.